

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

14'üncü Toplantı

11 Kasım 2021 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yeni adının hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, İç Tüzük gereği herkesi temiz bir dil kullanmaya davet ettiğine ve Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasında bazı bürokratların ismini vermesini doğru bulmadığına ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Bakanlık bütçesi üzerindeki konuşmalarındaki karşılıklı bazı ifadelerine ve ikisini de düzeltmeye davet ettiğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Sayıştay raporlarını dikkate alarak açıklama yapmasından memnun olacağına ilişkin açıklaması

2.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Bakanlık bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki ve yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, kendisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi dolayısıyla konuşmasındaki bazı ifadelerine karşı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un kullandığı bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri

- a)Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- c)Meteoroloji Genel Müdürlüğü

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

14'üncü Toplantı
11 Kasım 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.08'de açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

Komisyonun bugünkü gündemine ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yeni adının hayırlı olmasını dilediğine,

İç Tüzük gereği herkesi temiz bir dil kullanmaya davet ettiğine ve Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasında bazı bürokratların ismini vermesini doğru bulmadığına,

Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Bakanlık bütçesi üzerindeki konuşmalarındaki karşılıklı bazı ifadelerine ve ikisini de düzeltmeye davet ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Sayıştay raporlarını dikkate alarak açıklama yapmasından memnun olacağına,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Bakanlık bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki ve yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı, kendisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi dolayısıyla konuşmasındaki bazı ifadelerine karşı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un kullandığı bazı ifadelerine,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının,

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün,

Meteoroloji Genel M¼d¼rl¼g¼n¼n,
G¼r¼řmeleri tamamlanarak,
2022 yılı b¼t¼çeleri ile 2020 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde g¼r¼ř¼lecek başka konu bulunmadığından, b¼t¼çe g¼r¼řmelerine devam etmek üzere 12 Kasım 2021 Cuma g¼n¼ saat 10.00'da a¼ılmak üzere 21.36'da toplantıya son verildi.

11 Kasım 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.08

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basımımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 14'üncü Birleşimini açıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yeni adının hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gündemimizde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Bu arada, tabii, geçen yıldan bugüne Bakanlığımızın isminde bir değişiklik oldu “iklim değişikliği” kavramı ilave edilmiş oldu. Ben Komisyonumuz adına hayırlı olsun diyorum, bütün insanlık adına çok önemli bir kavram. Bugünkü müzakerelerde de herhâlde bu konuları geniş bir şekilde değerlendirme imkânı bulacağız.

Sayın Bakanımıza sunumları için söz vereceğim ama sunuma geçmeden önce Komisyonumuzda bulunan Bakan Yardımcılarımızın ve bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun lütfen.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bütün arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bülent Bey, usul konusunda mı?

Sayın Bülent Kuşoğlu, buyurun, usule ilişkin.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Sayıştay raporlarını dikkate alarak açıklama yapmasından memnun olacağına ilişkin açıklaması

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Sayın Bakanım, geçen yıl da Sayıştay raporlarıyla ilgili ve kesin hesapla ilgili çok fazla açıklama yapmadınız, daha doğrusu pek yapmadınız. Bu sefer hem Bakanlığınızla ilgili hem Tapu ve Meteorolojiyle ilgili Sayıştay raporları çok ayrıntılı, sunumunuzda bunları da dikkate alarak açıklamalar yaparsanız memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum. Biz de Komisyon olarak bu konuları zaten önceden gündeme getirmiştik.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri*

a)Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

c)Meteoroloji Genel Müdürlüğü

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli, kıymetli üyeleri; yarın 12 Kasım. 17 Ağustos Marmara depreminden seksen yedi gün sonra, 12 Kasım 1999'da Düzce depremini yaşadık. Yirmi iki yılı geride bıraksak da acısı hâlâ taze olan bu depremde, 710 canımızı kaybettik. Ben bu vesileyle, depremlerde, afetlerde yitirdiğimiz vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın ve bağlı kuruluşlarımızın 2021 yılı faaliyetleri ile 2022 yılı bütçe teklifi hakkında bilgi sunmak üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, sizleri saygıyla selamlıyor, 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Siz değerli Plan ve Bütçe Komisyon Başkanımıza, Komisyon üyelerimize ve milletvekillerimize, kıymetli gayretlerinizden dolayı da teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 29 Ekim 2021 tarihinde, cumhuriyetimizin ilanının 98'inci yıl dönümünde Sayın Cumhurbaşkanımızın kararıyla, Bakanlığımız artık Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak çalışmalarını yürütecektir. Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Bakanlığımızın merkez birimleri arasına, Meteoroloji Genel Müdürlüğü ve yeni oluşturduğumuz İklim Değişikliği Başkanlığı da yine Bakanlığımıza bağlı kuruluşlar arasına dâhil edildi.

Bakanlığımız, yeni yapısıyla, 43 bin 427 personeliyle "Medeniyetimizi Yaşatan, Çevreye Saygılı İklim Dostu Şehirler" hedefimizi dün olduğu gibi bugün de en güzel şekilde yerine getirecek, milletimize hizmet etmeye devam edecektir.

* (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

2022 yılı bütçe teklifinde, Bakanlığımızın bütçesi 4 milyar 873 milyon 653 bin lira, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün bütçesi 1 milyar 662 milyon 712 bin lira, Meteoroloji Genel Müdürlüğümüzün bütçesi ise 678 milyon 380 bin lira olarak yer almaktadır. İklim Değişikliği Başkanlığımızın ilk kuruluş bütçesi de bugünkü görüşmelerde takdirlerinize sunulacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2021 yılını, iklim krizi nedeniyle ülkemizde ve dünyada görülmemiş büyüklükte sel ve heyelanların, olağan dışı yangınların yaşandığı bir yıl olarak geride bırakıyoruz. Yaşadığımız tüm bu olumsuzluklara ve pandemi şartlarına rağmen şehirlerimize, doğamıza ve çevremize değer katacak birbirinden kıymetli projeleri, yatırımları hayata geçirdik. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ruhuna uygun olarak, ziyaret ettiğimiz 81 ilimizde valilerimizle, milletvekillerimizle, belediye başkanlarıyla, üniversitelerle, sivil toplum kuruluşlarıyla, muhtarlarımızla sayısız yüzleri bulan istişare toplantıları gerçekleştirdik. Şehirlerimizin geleceğini ilgilendiren çok önemli adımlar attık. Elli yıllık, yüz yıllık planlarımızı uygulamaya koyduk.

Mevzuat çalışmalarından merkezinde insan ve çevre olan yatırımlara, millet bahçelerinden bisiklet yollarına, koruma alanlarından ekolojik koridorlara, iklim değişikliğiyle mücadelede sifir atık projesine, iklim dostu dönüşüm çalışmalarından sosyal konuta, akıllı şehir uygulamalarından genç istihdamına kadar 79 maddede 2021 yılı faaliyetlerimizi özetledik ve sizlere sunduğumuz kitapçıklarda yer alan Not l’de detaylı bir şekilde görebilirsiniz.

Değerli milletvekilleri, bugün dünyamız, aşırı fosil yakıt kullanımı, atık problemi, çevre kirliliği ve zararlı sanayi faaliyetlerinden dolayı iklim kriziyle karşı karşıya. Bu küresel kriz, geçtiğimiz üç yüz yılın dünyasına dair tüm alışkanlıklarda, siyasi, sosyal ve ekonomik paradigmalarda köklü değişikliklere neden oluyor.

Zürih Üniversitesinde, iklim değişikliğinin 2050 yılına kadar dünyanın başlıca 520 şehrini nasıl etkileyeceği incelendi. Araştırmaya göre, ortalama hava sıcaklıkları bu şekilde devam ettiği takdirde, İstanbul’un Antalya’ya, İzmir ve Bursa’nın Adana’ya benzeyeceği ifade ediliyor. Yılın hemen hemen her günü yağmur yağan Londra gelecekte, bugünkü Barcelona kadar sıcak olacak.

Meteoroloji Genel Müdürlüğümüzün projeksiyonları da olayın vahametini ortaya koymaktadır. Ülkemizde 2000’li yıllarda meydana gelen meteorolojik afetlerin sayısında 1960’lı yıllara göre 3 kat, ekonomik kayıplar açısından baktığınızda da 9 kat artış olmuştur.

Konya’ımızda görülen obruklar, Ordu, Giresun, Rize, Kastamonu, Bartın ve Sinop’ta yaşanan seller, Antalya ve Muğla başta olmak üzere ülkemizin farklı bölgelerinde çıkan orman yangınları, Marmara Denizi’nde müsilaç problemi iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden sadece birkaçı.

Biz adil bir dünyanın, iklim adaletinin hâkim olacağı bir dünyanın mümkün olduğuna inanıyoruz. Ülkemizin tarihî sorumluluğu olmamasına rağmen, iklim değişikliğiyle mücadelede görevlerimizi, yirmi yıldır, ekolojik temelli ve bilimsel yöntemlerle, kararlılıkla yerine getiriyoruz. 2018 ve 2019 yıllarına ait ulusal emisyonlardaki azaltım başarımız iklim değişikliğiyle mücadeledeki çok önemli bir sonuçtur.

Bakanlık olarak, enerji, sanayi, tarım, ormancılık, yapı, ulaştırma, atık ve iklim değişikliğine uyum konularında 541 ayrı eylemi içeren Ulusal İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı’nı 81 ilimizde yürütüyoruz. Yine, toprak kaybımızı en az seviyeye düşürmek için Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Strateji ve Eylem Planı’nızı uygulamaya koyduk.

Arazi tahribatını önlemek amacıyla karar destek sistemini kuruyoruz. Ulusal Arazi Örtüsü/ Kullanımı Sınıflandırma ve İzleme Sistemi Projesi’yle orman alanlarından doğal alanlara, tarım alanlarından sulak alanlarımıza kadar arazi kullanım değerlerini aylık takip ediyoruz. Böylece tüm

arazilerimizde olası bir tahribatı önlemeye yönelik gerekli tüm tedbirlerimizi de alıyoruz. Sıfır Atık Projemizle geri dönüşüm anlayışını ülkemizde yaygınlaştırdık. Bugün kurumlarımız, plastiği tamamen ortadan kaldıracak alternatif ham maddelerin üretimine dair inovasyon çalışmaları yapıyor.

Tasarruf eksenli “Akıllı Şehir” uygulamalarımızı hayata geçiriyor, inşa ettiğimiz tüm yapılarda, güneş enerjisi sistemlerini tesis ediyor, enerji savurmayan, güçlü yalıtımı olan yapılar üretiyoruz. Korunan alan büyüklüğümüzü durmaksızın artırıyoruz. Ülkemize, yeni millet bahçelerimizle birlikte ekolojik koridorlar kazandırıyoruz. Bu yıl şubat ayında, içerisinde tüm bu çalışmaların ve geleceğe dair atacağımız adımların yer aldığı 14 maddelik İklim Değişikliğiyle Mücadele Sonuç Bildirgesi’ni milletimizle paylaştık.

Değerli milletvekilleri, ülke olarak uluslararası her platformda zamanın ruhuna ve ülkemizin çıkarlarına göre son derece titiz bir iklim diplomasisi gerçekleştiriyoruz. Cumhurbaşkanımız Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, Paris İklim Anlaşması’na taraf olacağımızı ilan ettikten sonra 2053 net sıfır emisyon hedefiyle Türkiye’nin yeşil kalkınma devrimini ortaya koydular. Anlaşma, Meclisimiz tarafından onaylandı. Ben, bu tarihi kararı alan milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum. 2015 yılında imzaladığımız Paris İklim Anlaşması’na 5 temel nedenden dolayı taraf olmamıştık. Bunlar; anlaşmada net taahhütlerin yer almaması, zaman çizelgelerinin net olmaması, hedefleri ölçmek için somut adımların atılmaması, finansman konusundaki adaletsizliklerdi. En önemlisi de muhataplarımızın, Türkiye olmadan Paris Anlaşması’nın yürüyemeyeceği gerçeğini yeterince görememesiydi. Ülke olarak tüm bu belirsizliklerin ve adaletsizliğin çözümü noktasında tüm taraflarla etkin ve yapıcı bir iklim diplomasisi yürüttük. Ülkemize karşı uygulanan bu adaletsizliğin çözümüne dair önemli ilerlemeler kaydettik. Sonuç olarak, ülkemizin çıkarlarını temel alan kazanımlarla Paris Anlaşması’na taraf olduk. Ülke olarak, Paris İklim Anlaşması’nı yeşil kalkınma hedefimize ulaşmak için önemli bir kilometre taşı olarak görüyoruz.

Bu sebeple, 26’ncı Taraflar Konferansı’na geniş bir heyetle katılım sağladık. COP26’da 40’ın üzerinde yan etkinlik gerçekleştirdik ve iklim değişikliğiyle mücadelemizi uluslararası katılımcılarla da paylaştık. Mevkidaşlarımızla önemli görüşmeler, istişareler gerçekleştirdik. Glasgow’da da ifade ettik; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, daha adil bir dünyanın mümkün olduğuna dair inancımızla, mazlumun ve mağdurun yanında durarak Türkiye’yi küresel iklim değişikliğiyle mücadelenin en önemli aktörü yapacağız.

Bu çerçevede, sürdürülebilir, yeşil ekonomiyi ve yeşil teknolojileri destekleyen stratejik bir planlama sürecinin içerisine girdik ve düzenleyeceğimiz İklim Şurası’nda da emisyon ticaret sisteminden yeşil yatırımlara kadar çok çeşitli başlıklarda ve tüm sektörlerimizi ilgilendiren bir istişare sürecini başlatıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; izninizle, bu aşamadan sonra Marmara Denizi’ni müsülajdan kurtarma seferberliğimiz kapsamında yürüttüğümüz çalışmalara değinmek isterim. Bakanlık olarak, müsülaj sorununu gündeme geldiği ilk andan itibaren titizlikle takip ediyoruz. 6 Haziranda bakanlıklarımızın, valiliklerimizin, belediyelerimizin, iklim değişikliğiyle alakalı bilim insanlarımızın, STK’lerimizin ve özel sektörümüzün katılımıyla 22 maddelik Marmara Denizi Eylem Planı’mızı oluşturduk ve tüm detayları milletimize ilan ettik. Eylem planımız kapsamında yedi gün yirmi dört saat çalışarak Marmara’ımızda deniz yüzeyini tamamen müsülajdan arındırdık. Şimdi, uzun vadeli, kalıcı çözümleri içeren bütünleşik stratejik planımızı uygulamaya koyduk.

Haziran başından bu yana kurduğumuz alt çalışma gruplarımızdan bilim ve teknik kurulumuza, bütünlük stratejik planımızdan deniz temizliği seferberliğimize, izleme ve denetim faaliyetlerimizi ve tüm çalışmalarımızı 32 başlık altında gerçekleştiriyoruz. Hızlıca, atık su arıtma sistemlerimizi en ileri teknolojiye taşıyacak, tüm kalıcı adımları kararlılıkla atacak, denizlerimizdeki doğal yaşamı kurtaracağız. Hedefimiz yaşayan ve yaşatan Marmara.

Sayın Başkan, değerli üyeler; iklim değişikliğinin bir başka olumsuz sonucunu, özellikle Karadeniz Bölgesi'nde yaşadığımız sel afetleriyle görüyoruz. 2021 yılında meydana gelen seller nedeniyle çok acılar yaşadık, onlarca vatandaşımızı kaybettik. Selden etkilenen tüm bölgelerimizde arama kurtarma faaliyetlerimizi, hasar tespit çalışmalarımızı en hızlı şekilde tamamladık. Bu süreçte hiçbir vatandaşımızı mağdur etmedik. Kira, eşya ve taşınma yardımlarımızı aksatmadan yaptık. Şehirlerimizin altyapısını tamamen yeniledik. Bugün, Rize, Giresun, Kastamonu, Sinop ve Bartın'da 2.248 konut, 220 köy evi, 132 iş yeri ve 5 çayevini süratle yapıyoruz.

Birleşmiş Milletler raporlarına göre son beş yıl dünya tarihinin en sıcak yılları arasında oldu. 2021 yılında Antalya'da sıcaklıklar 50 derecenin üzerine çıktı. İklim değişikliğinin bir sonucu olan bu sıcaklıklar başta Antalya ve Muğla olmak üzere ülkemizin her yerinde yangınlara sebep oldu. Yangınların başladığı 28 Temmuzda, tıpkı diğer afet bölgelerinde olduğu gibi aynı seferberlik anlayışıyla Antalya ve Muğla için sahada çalışmalarımızı sürdürdük, köylerimizin altyapısını yeniledik. 2+1, 3+1 büyüklüklerdeki köy evlerimizi, kendi yerinde, yöresel mimariye uygun, ahırıyla, deposuyla, camisiyle, okullarımızla birlikte yapıyoruz.

Antalya ve Muğla'da toplam 1.423 konut ve 730 ahır inşa ediyoruz. Sel ve yangın afetleri sonrası inşaatlarına başladığımız konutlarımızı, Elâzığ'da, Malatya'da, Kartal'da söz verdiğimiz gibi nasıl bir yılda teslim ettiysek afet bölgelerimizin tamamında yaptığımız konutlarımızı da bir yıl içerisinde vatandaşlarımıza teslim edeceğiz. Şunu da ilave etmek isterim ki, devlet olarak, son yıllarda yaşadığımız sel, heyelan, yangın gibi afetlerde en kapsamlı, en başarılı afetle mücadele ve seferberlik sürecini yürüttük. Son bir yıl içerisinde Amerika, İngiltere ve Fransa'da yaşanan afetler sonrasında karşılaşılan kötü ve çaresiz manzarayla vatandaşımızı asla karşı karşıya bırakmadık. Hamdolsun, vatandaşlarımızın hayatlarını en kısa sürede normale döndürdük.

Değerli milletvekilleri; son iki yüz yıldır, yaşanan teknolojik gelişmeler nedeniyle sanayileşme hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Bu artış köyden kente göçü başlatmış; çarpık kentleşme, derme çatma altyapı ve çevre kirliliği sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Bugün, artık, devletler çevre kirliliğine engel olabilmek için politikalar geliştirmektedir. Türkiye, 2017 yılında ülkemizin en büyük çevre hareketini, Sıfır Atık Projesini Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatmıştır. Sıfır Atık Projesi'ni sadece bir atık ve geri dönüşüm projesi olarak görmüyoruz. Sıfır Atık Projesini, aldığı uluslararası ödüllerle bugün, artık, sınırları aşan uluslararası bir projeye dönüşmüş durumdadır. Şu ana kadar 116 bin kurum binamızda sıfır atık sistemini kurduk ve uyguluyoruz. Bu çerçevede, 24,2 milyon ton atığı ekonomimize kazandırdık, 3 milyon ton sera gazı salınımını engelledik, 265 milyon ağacımızı kesilmekten kurtardık. Yüzde 13 olan geri kazanım oranımızı yüzde 22,4'e çıkardık. Yapılan çalışmalar çerçevesinde 30 milyar liralık ekonomik kazanç sağladık. İnşallah, bu hızla, atıkların geri kazanım oranını 2023'te yüzde 30'a çıkaracağız. Ülkemizdeki plastik poşet kullanımını yüzde 75 azalttık. Böylece poşet kaynaklı 354 bin ton plastik atığın oluşumunu engelledik. Türkiye Çevre Ajansımızla depozito yönetim sistemini kuruyoruz. On-line merkezî veri sistemini ve internet bağlantılı depozito iade makinelerimizi hazırlıyoruz. Uygulamayı 2022 Ocak ayı itibarıyla başlatacağız. Ekonomimize yıllık 4 milyar lira katkı ve on binlerce vatandaşımıza istihdam sağlayacağız.

Atık azaltma çalışmalarından yerel yönetimlerin çevre yatırımları için verdiğimiz finansal desteklere, deniz koruma projelerinden atık su ve katı atık yatırımlarına, vatandaşlarımıza daha sağlıklı bir şehir hayatı sunabilmek için geliştirdiğimiz bisiklet ve yeşil yürüyüş yollarından izleme ve denetim faaliyetlerine kadar doğamızı korumak amacıyla yürüttüğümüz proje ve yatırımlarımızı kararlılıkla yürütüyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Birleşmiş Milletler Dünya Koruma İzleme Merkezinde yapılan hesaplamalara göre, dünya genelinde depolanmış karbonun yüzde 15'i korunan ve yeşillendirilen alanlarda tutulmaktadır. Doğal ekosistemler iklim değişikliğinin getirdiği kuraklık, hastalık, fırtına gibi yeni koşullara karşı direnci arttırmaktadır. Bu durum, yeni korunan alanlar oluşturmanın, ekolojik restorasyon ve şehir parklarına dair çalışmaların kritik önemini ortaya koymaktadır. Bu noktada üç özel çalışmamız var: 2023 yılına kadar tamamlamayı hedeflediğimiz ekolojik koridorlar, millet bahçelerimiz ve korunan alan genişletme çalışmalarımız bunlardan birkaç tanesi. Yüzlerce belediyemizi ve 81 ilimizi kapsayan ekolojik koridorlarımızla ülkemizdeki tüm korunan alanları şehirlerdeki yeşil alanlarla bütünleştiriyoruz. Dünyada benzeri görülmemiş bir büyüklükte ve sayıda "81 şehrimizde 81 milyon metrekaşe millet bahçesi" hedefiyle çıktığımız bu yolda tam 67 milyon metrekaşeye ulaştık. 409 millet bahçemizi hızla yapıyoruz, 113 millet bahçemizi tamamlayarak vatandaşlarımızın hizmetine sunduk, diğer millet bahçelerimizin yapım çalışmaları da devam etmektedir. Geçtiğimiz hafta Başkan Millet Bahçemizin açılışını milletimizle beraber coşkuyla gerçekleştirdik. On beş günde 1 milyondan fazla vatandaşımız Millet Bahçemizi ziyaret etti. Millet bahçelerimiz gibi, korunan alanlarımızın da sayısını, miktarını artırıyoruz. Son iki yılda korunan alan büyüklüğümüzü yüzde 9,6'dan yüzde 11,9'a çıkardık, doğal alan ve tür kaybını engellemek için bu oranı OECD ortalaması olan yüzde 17'ye çıkarmak için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bugün itibarıyla ülkemizdeki korunan alan büyüklüğümüzü yaklaşık 93 bin kilometrekareye ulaştırdık. 395 hektar büyüklüğünde 147 adet doğal sit alanı ilan ettik.

Dünya genelinde, özellikle son yirmi yılda, deniz koruma alanları hem sayı hem de alan olarak hızla artmıştır. 2000 yılında denizel koruma alanlarının kapladığı toplam alan yaklaşık 2 milyon kilometrekare iken bu yıl itibarıyla bu büyüklük 27 milyon kilometrekareye ulaşmıştır, son yirmi yıl içinde 10 kattan fazla artış görmüştür. Biz de ülke olarak üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin denizel koruma alanı büyüklüğünü artırmak adına çok önemli bir adım attık. Geçtiğimiz hafta Cumhurbaşkanımızın imzasıyla, bilim insanlarımızın görüşleriyle hazırlanan tarihî kararlar ekolojik değeri, biyolojik çeşitliliği, doğal kaynakları, kültürel ve yine bu noktada estetik değeri yüksek olan Marmara Denizi'mizi koruma altına almış ve deniz yaşamının devamlılığını sağlamış oluyoruz. Yine, Akdeniz'imizi korumaya yönelik ulusal ve uluslararası platformlarda çalışmalar yürütüyoruz, görev alıyoruz. Bu yıl, Akdeniz'in kirlenmeye karşı korunmasını konu edinen Barselona Sözleşmesi'nin 22'nci Taraf Ülkeler Toplantısı'nı 7-10 Aralık 2021 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştiriyoruz. İki yıl boyunca Akdeniz çevresinin korunması için yapılacak çalışmaların Dönem Başkanlığını Türkiye olarak biz yürüteceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; binlerce yıllık şehircilik tecrübemizden aldığımız güçle bilim ve teknolojinin tüm imkânlarını seferber ederek akıllı şehir uygulamalarımızla 81 ilimizi geleceğe hazırlıyoruz. Fakat bugün, ülkemizin, şehirlerimizin ve insanımızın geleceğinin önünde devasa bir deprem gerçeği var. Son yüz yirmi yılda yaşadığımız depremler nedeniyle 80 bin canımızı yitirdik. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından başlatılan ve Türkiye'nin en büyük şehircilik hareketi olan kentsel dönüşüm seferberliğiyle 81 ilimizin tamamında afetlere karşı risk taşıyan tüm binaları yeniliyoruz. 2012'den bu yana vatandaşımızın can ve mal güvenliğini sağlamak adına 276 riskli alanda çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. 1,7 milyon konutun dönüşümünü tamamladık. Şu anda, sahada yatırım değeri 110 milyar lira olan 330 bin dönüşüm ve sosyal konutumuzun inşası

da tüm hızıyla devam ediyor. İstanbul'da da depreme hazırlık çalışmalarımızı aralıksız sürdürüyoruz. Bugün, İstanbul'umuzun neresine giderseniz gidin orada mutlaka bir kentsel dönüşüm projemizi, yeni konutlarımızı, yeni iş yerlerimizi görürsünüz. Bu kapsamda, 367 bin konut ve iş yerinin kentsel dönüşümünü tamamladık, 130 bin bağımsız birimde kentsel dönüşüm çalışmalarımız ise devam ediyor.

Cumhurbaşkanımızın 2003 yılında, Türkiye'nin en acil ihtiyacı olarak belirlediği "Planlı Kentleşme ve Konut Üretim Seferberliği" ile aynı anda 81 ilimizde harekete geçildi. Bugüne kadar TOKİ'mizle, 4.400 şantiyemizde, dünyada eşi ve benzeri olmayan bir konut sayısına ulaştık, ülkemize tam 1,1 milyon sağlıklı ve güvenli yuva kazandırdık. Ankara Sincan'da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle 1 milyonuncu konutun anahtar teslim törenini yapmanın mutluluğunu milletimizle birlikte yaşadık. Sosyal devletin bir yansıması olan "Ev sahibi olmayan hiçbir vatandaşımız kalmayacak." hedefiyle yolumuza devam ediyoruz. TOKİ Başkanlığımızla, 829 şantiyede 178 bin konut ve ilave sosyal donatıların inşasını sürdürüyoruz.

Yine, milletimizin büyük tevccüh gösterdiği 50 bin ve 100 bin sosyal konut projesi kapsamında tamamlanan ve yapımı devam edenlerle birlikte 130 bin konut rakamına ulaştık.

Özet olarak; şu ana kadar kentsel dönüşümle, TOKİ konutlarımızla, ve yapı denetim sistemimizle ülkemizdeki binaların yüzde 65'ini güvenli hâle getirdik, 54 milyondan fazla vatandaşımıza afetlere karşı güvenli konutlarda oturma imkânı sağladık. Tabii biz, kentsel dönüşümü sadece bu alanların dönüşümü olarak görmüyoruz. Bunun dışında, sel, heyelan riski altındaki bölgeler için az evvel de ifade ettiğim gibi yeni konutlarımızı, yaşam alanlarımızı üretiyoruz.

Tarihî meydanlarımız, kültür mirasımızın en zengin tezahürüdür. Milletimiz üzerinde derin izleri olan bu kentsel mirasın bozulmasına müsaade etmiyoruz. "Tarihe vefa, geçmişe saygı" sloganıyla bugün tam 44 ilimizde 79 tarihî meydanımızı yeniden ihya ediyoruz. Ankara Hergelen Meydanı, Konya Mevlâna Meydanı, Bursa Hanlar Bölgesi, Erzurum tarihî meydanı, Yozgat Çapanoğlu Camisi, Kastamonu Nasrullah Camisi çevresi, Muş, Bitlis, Kütahya, Sinop, Edirne, Isparta, Bingöl, Afyonkarahisar ve Kayseri yenileme projelerimizi sürdürüyoruz. Yıllar boyunca vatandaşlarımızı rahatsız eden, esnafımızın rahat bir şekilde çalışmadığı sanayi alanlarını çok daha modern ve geniş yeşil alanlara taşıyoruz. 81 ilimize otelleri, restoranları, eğitim, sosyal ve kültürel alanlarıyla son derece güzel sanayi siteleri inşa ediyoruz. Bu kapsamda, şimdiye kadar 4.842 sanayi iş yerini esnafımıza kazandırdık ve Türkiye'nin ilk sıfır atık sanayi siteleri olan Konya'da 2.690 dükkâna sahip motorlu sanayi sitesinin, 1.526 iş yeri kapasiteli Samsun İlkadım Toybelen sanayi sitesinin temellerini attık. Osmaniye, Rize Çayeli, Afyonkarahisar Dinar, Amasya Suluova, Trabzon Akçaabat ve Arsin, Kayseri Kocasinan, Kütahya İnköy, Adana Sarıçam, Diyarbakır sanayi sitelerinin proje çalışmalarına başladık.

Yine, yöresel dokuya uygun tarım köy projeleri yapıyoruz. Böylece, köyde yaşayan vatandaşlarımızın üretimine ve bölgesel kalkınmaya destek sağlamış oluyoruz. Daha önce 45 ayrı bölgede 7.400 tarım köy konutunun yapımını tamamladık.

Yine, hayvancılığımızı desteklemek adına, yarın da Ağrı'ya giderek 10.600 baş hayvan kapasiteli 314 ahır ünitesinin ve 3 veteriner binasının yer aldığı hayvancılık bölgesinin temellerini atacağız. Böylece Ağrı'nın içinde bulunan, vatandaşlarımızı rahatsız eden, kirlilik oluşturan ahırları da şehrin dışına taşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, 2020 yılında milletimizi yasa boğan Elâzığ depreminin ardından Elâzığ ve Malatya'da tarihin en büyük deprem dönüşümünü başlattık. TOKİ'yle, depremden zarar gören vatandaşlarımız için Elâzığ'da 23.677 konut ve 2.515 köy evi, Malatya'da 6.287 konut ve 1.555 köy evi yapıyoruz. Bir yıl geçmeden konutları teslim etmeye başladık.

Elazığ ve Malatya'nın ardından İzmir'de yaşadığımız depremden sonra İzmirli kardeşlerimizin yaralarını sarmak için var gücümüzle çalıştık. İzmir tarihinin en büyük deprem dönüşüm çalışmasını başlattık. İzmir depremi sonrasında, 5.040 konut ve 349 iş yeri olmak üzere toplam 5.389 bağımsız birimin yapımına başladık. Bayraklı'da 7 bölgede 1.689 bağımsız bölümün yapımı devam ediyor. 26 Kasım'da, 7 proje alanında 741 bağımsız bölümü Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle İzmirli kardeşlerimize teslim edeceğiz. Kalan konutlarımızı, ticari ünitelerimizi de etaplar hâlinde vatandaşımıza teslim edeceğiz. Bunun yanı sıra, Bayraklı'da 3 milyon 800 bin metrekare büyüklüğündeki rezerv alanda 3.649 rezerv konut ve 51 dükkânımızın da çalışmaları olanca hızıyla devam ediyor. Bu alanda 8 etapta çalışmalarımızı yürütüyoruz. İnşallah, bu çalışmalar sonucunda 2022 yılında evine kavuşmayan tek bir depremzede kardeşimiz kalmayacak.

Sayın Başkan, değerli üyeler; hazine taşınmazlarının yönetimi ve planlamasına dair de tarihi adımlar attık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, on beş dakika ek süre veriyorum, devam edin lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Hazine taşınmazlarını üretim kapsamında, 661 bin adet 2/B ve tarım arazisini 922 bin hak sahibine satmak suretiyle hem vatandaşlarımızı tapularına kavuşturduk hem de ekonomimize 15 milyar 254 milyon lira katkı sağladık. Çiftçilerimizi desteklemek amacıyla, yine tıbbi ve aromatik bitkilerin üretimini teşvik etmek için 41 milyon 350 bin metrekare taşınmazı uygun bedellerle kiraladık. Eğitim, sağlık ve spor faaliyetleri için 25 milyon metrekare büyüklüğündeki hazine taşınmazımızı kurumlarımıza tahsis ettik. Böylece hem üretime destek olarak ülkemizin ekonomisine hem de istihdamına önemli bir katkı sunmuş oluyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; İller Bankamız, ülkemizin tüm bayındırlık hizmetlerinde en aktif şekilde yer almış, sağladığı finansal kaynaklarla belediyelerimizin altyapı yatırımlarına destek veren en önemli kuruluş olmuştur. Son yirmi yılda, İller Bankamızla yerel yönetimlerimize öz kaynaklarımızdan toplam 80 milyar lira destek sağladık; uluslararası finans kuruluşlarıyla imzalanan anlaşmalarla 3 milyar avro finansman oluşturduk. Yine, SUKAP kapsamında 1.464 proje için 13 milyar lira kaynak aktardık. 2003-2020 yılları arasında, SUKAP dâhil, yaklaşık 5,4 milyar lira hibe sağladık.

Emlak Bankasını, geçtiğimiz yıl Türk finans sektörüne Türkiye Emlak Katılım Bankası olarak geri kazandırdık. 2020 yılında kurumsal yapımızı oluşturduk. Bankamızın bugün itibarıyla 71 şubeyle aktif büyüklüğü 25,2 milyar liraya, reel sektöre verdiği desteği ise 19,2 milyar liraya ulaşmıştır. Bu yılı 30 milyar lira aktif büyüklüğe ulaşıyor ve tamamlayacağız. Yine, kaynak çeşitliliği anlamında önemli bir fon toplama aracı olan kira sertifikası ihraçlarına aralıksız devam ederek ekonomimize ve istihdama katkı sağlayacağız. Sektörün temel ihtiyaçları çerçevesinde kentsel dönüşüm finansmanı ve bina tamamlama sigortası noktasında çözüm ortağı olmaya devam ediyoruz.

Yaklaşık iki asır boyunca vatandaşlarımızın mülkiyet haklarının ve güveninin teminatı olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz, Türkiye'nin en başarılı kurumları arasında yer alıyor. Uluslararası yatırımcılar tarafından referans kaynak olarak görülen Dünya Bankası İş Ortamı 2020 Raporu'nda Türkiye, 2020 yılında tapu kaydı sıralamasında 190 ülke arasında 12 basamak atlayarak 27'nci sıraya yükseldi. Türkiye'nin tüm il ve ilçelerinde yaklaşık 20 bin personelimizle 10 milyona yakın işlem gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda da yılda yaklaşık 30 milyon vatandaşımıza hizmet veriyoruz. Tapu ve kadastro faaliyetleri kapsamında ekonomimize; 2020 yılında 18,7 milyar lira, 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla da yaklaşık 17 milyar lira harç geliri sağladık. Vatandaşlarımızın, tapu ve kadastro müdürlüklerine gitmeden işlem başvurusu yapabilmesi için Web Tapu Sistemi'ni kurduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meteoroloji Genel Müdürlüğümüzle, 2003 yılında 31 olan Otomatik Meteoroloji Gözlem Sistemleri sayımızı, 2021 yılı itibarıyla 2.048 adede ulaştırdık. 2021 yılı itibarıyla kullanıma sunulan “Piri Reis” denizcilik sayfasıyla, Cebelitarık Boğazı’ndan Hazar Denizi’ne kadar denizcilik meteorolojisi hizmeti sağlıyoruz. Millî ve yerli “Piri Reis Denizcilik Mobil Uygulaması”nı da çok yakın bir zamanda hizmete alacağız. Meteorolojik verilerle Türkiye’nin yerli otomobili olan TOGG’un sürücülerine anlık gözlemleri gösterecek, yine tahmin, erken uyarı ve rota önerilerini sunacağız. 2011 yılında başlattığımız Türkiye İçin iklim Değişikliği Projeksiyonları çalışmaları da hızla devam etmektedir. Elde ettiğimiz verileri ilgili sektörlerle paylaşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, kamu idarelerinin mali faaliyet ve işlemlerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde Sayıştay Başkanlığımız tarafından denetlenmesi; bu kapsamda oluşturulan denetim raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisimize sunulması son derece kıymetlidir. Aynı zamanda, Sayıştay denetimini son derece önemseyeceğimizi belirtmek istiyorum; bu anlamda denetimi, hizmetlerimizin mevzuata uygun bir şekilde geliştirilmesi için bir fırsat olarak görmekteyiz. Bu anlamda, Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarımızın 2020 yılı kesin hesabı incelendiğinde herhangi bir ödeneküstü harcama yapılmadığı görülmektedir. Ancak, Bakanlığımız 2020 yılı bütçe başlangıç ödeneği 2 milyar 827 milyon 733 bin lira iken, yıl içerisinde ödenek tutarı 6 milyar 229 milyon 299 bin 219 lira 6 kuruş olarak revize edilmiştir. Bu ödeneğin de 5 milyar 793 milyon 53 bin 741 lira 69 kuruşu harcanmıştır. Bakanlığımız 2020 yıl sonu harcama tutarı ile başlangıç ödeneği arasında büyük bir farklılık görülmektedir. Bunun temel nedeni, Bakanlığımızın diğer kamu idarelerinin yapım işlerini yapma, yaptıрма konusundaki yetkisi kapsamında yıl içerisinde diğer idareler tarafından Bakanlığımıza aktarılan ödeneklerin harcanmasıdır. Mali verilere dair tüm detayları kitapçıkta yer alan not 7’de detaylı bir şekilde görebilirsiniz.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; 2022’de, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde “2053’te Net Sıfır Emisyon” hedefi doğrultusunda çalışmalarımızı hızlı bir şekilde sürdüreceğiz. İklim değişikliğiyle mücadele çalışmalarımızla korunan doğal alanlarımızı artıracak, şehirlerimizi iklime duyarlı hâle getireceğiz. Millet bahçelerimizle, korunan alanlarımızla ülkemizi bir uçtan bir uca yeşil ağlarla öreceğiz. Bisiklet yollarımızla, yeşil yürüyüş yollarımızla vatandaşlarımızın daha sağlıklı şehirlerde yaşamasını sağlayacağız. İnsan odaklı, doğal hayata ve tarihî mirasa saygılı, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı, kimlikli, afete dayanıklı ve engelli dostu şehirler oluşturulmasına yönelik çalışmalarımıza titizlikle devam edeceğiz. Yapıların, iklim dostu ve enerji verimli olmasını sağlayacak mevzuat düzenlemelerini de önümüzdeki yıl tamamlayacağız. Tüm Türkiye’de Ulusal Mekânsal Strateji Planı’nı uygulamaya devreye alacağız. Yatay mimari, düşük yoğunluk, mahalle ve insan ölçeğinde dönüşüm projelerine çok daha ağırlık vereceğiz. Evi olmayan alt gelir grubu vatandaşımız kalmayana dek sosyal konut üretimine önümüzdeki yıl da devam edeceğiz. Millet bahçelerimizi 2023’e kadar tamamlayacağız. Şehirlerin yeni yüzü olacak tarihî merkezler ve kent meydanlarının ihyasını tamamlayacağız. İnşallah 2022 yılı, şehirciliğimize yön verecek, işte, bu çevre projeleri, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum, akıllı şehir uygulamaları ve coğrafi veriler, kentsel dönüşüm konularında yeniliklerle dolu bir yıl olacak. 81 ilimize, 84 milyon vatandaşımıza merkez teşkilatımızla, taşra teşkilatımızla, tüm ekibimizle gece gündüz demeden hizmet etmeye devam edeceğiz. Kadınlarımız, gençlerimiz, çocuklarımız için, büyük Türkiye için, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Cumhuriyetimizin 100’üncü yılını dev eserlerle taçlandıracağız.

Bu vesileyle, sözlerime son verirken, tüm mesai arkadaşlarıma, Komisyonumuzun değerli üyelerine ayrı ayrı teşekkür ediyorum, 2022 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Sayın Bakanımız sunumunu gerçekleştirdi. Şimdi, müzakerelere geçeceğiz.

Önce her gruptan birer milletvekilimize, daha sonra da istemlerine göre sırasıyla, Komisyon üyelerimiz öncelikli olmak üzere, milletvekillerimize söz vereceğim.

Değerli arkadaşlar, Anayasa ve İç Tüzük çerçevesinde istişarelerle ve oylayarak burada belirlediğimiz usullere göre Komisyonumuz çalışmalarını yapacaktır. Bu çerçevede, gruplar adına konuşacak arkadaşlarımızın yirmişer dakika, üyelerimizin onar dakika, bugün misafir ettiğimiz Komisyonumuz dışından teşekkür eden değerli milletvekillerimizin ise beşer dakika söz hakkı olacaktır.

Burada da belli sınırlamalar içinde çalışıyoruz. Şunu da tekrar ifade etmek isterim, dün de söyledim: Ben otuz yıldan fazladır bürokrat olarak ve siyasetçi olarak bütçe çalışmalarını takip ediyorum. Geçmişte bir günde 2 bakanlık konuşulurdu, çok daha az sayıda konuşmalar yapılırdı, çok daha sıkıntılı bir takvim işlerdi. Şu anda, bir günde sadece bir bakanlığımızı konuşuyoruz ama her şeyin de bir sınırı var, zaman da sınırsız bir kaynak değil. Kaynakları konuşacağız, bütün kaynakları verimli kullanmak gerekiyor. Onların başında da zaman kaynağı geliyor. Bu konuda da bütün gruplarımızın hassasiyetini tekrar hatırlatmak istiyorum.

Gruplar adına konuşacak arkadaşlarımız var. Şimdi, oradan başlayacağız.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Ordu Milletvekili Sayın Seyit Torun Bey, grup sözcüsü olarak konuşacaklardır. Kendisine söz veriyorum.

Süreniz yirmi dakikadır Seyit Bey.

Buyurun lütfen.

SEYİT TORUN (Ordu) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, çok değerli bürokratlar, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli milletvekillerimiz, sevgili hazırım; öncelikle hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, geçen yıl da bütçede aslında çok yapıcı eleştirilerimiz olmuştu ama aradan geçen bir yılda yapıcı eleştirilerimizin karşılığını maalesef göremedik. Birçok konuda sizinle diyaloga geçmeye çalıştık, geçtik de ama görüyorum ki bu süreç içerisinde birçok beklentimize yanıt bulamadık.

Yerel yönetimler, vatandaşlarımıza en yakın hizmet kurumları. Ama üzülerken ifade ediyorum ki demokrasinin ana unsuru olan yerel yönetimlerin bu hizmet kapasitelerine en büyük zarar on dokuz yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında verildi. Hiçbir dönemde merkezî yönetimler yerel yönetimler üzerinde içinde bulunduğumuz dönem kadar vesayet, baskı uygulamadı. Yerel yönetim yasaları yamalı bohçaya çevrildi, vatandaşların ihtiyacına cevap veremez hâle getirildi çünkü iktidarınız bu yasalarla oynarken vatandaşın beklentilerini ve ihtiyaçlarını değil, sadece kendi siyasi çıkarlarını düşünerek kararlar aldı.

Gelinen aşamada durum şudur: Belediyelerin yetkileri parça parça ellerinden alınmıştır ve alınmaya da devam edilmektedir. Yerel yönetimlerin öz gelirleri yüzde 55’lerden yüzde 40’lara kadar düşürülmüştür. Belediyeler, merkezî yönetimin transfer bütçesine yani vesayetine mahkûm hâle getirilmiştir. Merkezî yönetime aktarılan yetkiler yerel yönetimlerin üzerinde âdeta kılıç gibi sallandırılmaktadır. İktidarın yerel yönetimlerle ilgili on dokuz yıllık beceriksizliğini sadece bir örnekle açıklamak isterim: Adalet ve Kalkınma Partisininin 2002 seçim beyannamesinde şöyle denilmektedir: “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve yetkilerini hizmette aksamaya yol açmayacak şekilde düzenleyeceğiz.” Bu vaatten on dokuz yıl sonra, geçen yıl açıklanan 2021 Cumhurbaşkanlığı Programı’nda Bakanlığınızın yapacağı işler arasında şunu söylüyorsunuz: “Büyükşehir belediyeleri

ile ilçe belediyelerinin çakışan, yetki ve sorumlulukları nedeniyle ortaya çıkan hizmet aksamalarını gidereceğiz.” Yani şunu söylüyorsunuz: “On dokuz yıl önce yetkiler çakışmayacak dedik ama beceremedik. Yetkiler çakıştı, aksamalar yaşandı, biz bu sefer aksamaları gidereceğiz.” İşin garip tarafı, 2022 yıllık programında da aynı cümleleri kullanıyorsunuz. Sadece bu örnek bile bu iktidarın beceriksizliğini ortaya koymaktadır.

2021 ve 2022 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programlarında Bakanlığınızın yerel yönetimlerle ilgili yapacağı işler bölümleri neresinden tutsanız elinizde kalıyor. 2021 programında verdiğiniz 6 vaadin tamamı noktasına, virgülüne dokunmadan 2022 programına yapıştırılmış. 2021 programında “Belediyelerin yetkilerini açık bir şekilde tanımlamaya yönelik somut öneriler içeren bir rapor hazırlayacağız.” diyorsunuz. Aradan bir yıl geçiyor, 2022 programına bakıyoruz yine aynı cümlelerle “Rapor hazırlayacağız.” diyorsunuz. Değerli arkadaşlar, siz bu vatandaşın aklıyla alay mı ediyorsunuz? Bir vaadi o yıl içinde yapmayacaksanız programa niye koyuyorsunuz o zaman? Bir yılda bir rapor dahi hazırlayamamak Bakanlığın geldiği noktayı da gözler önüne sermektedir.

Yine her seçim beyannamesinde ve yıllık programlarda yerel yönetimlerin öz gelirlerini arttıracaklarını söylüyorsunuz. Kopyala yapıştır aynı ifadeyle koyuyorsunuz ama yaptığımız hiçbir şey yok. Açık söylüyorum, bu yıllık programların artık hiçbir güvenirliliği, hiçbir hükmü de kalmamıştır. Bu, açık bir iş bilmezliktir ve Bakanlığınız artık kopyala yapıştır bakanlığına dönmüştür.

Ayrıca, yine her yıllık programda “Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.” diyorsunuz. Görev sizin Bakanlığınıza verilmiş. Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin hangi çalışmaları yürütüyorsunuz? Bu konuyu defalarca da sorduk. Bu konuda bilgi vererseniz seviniriz. Ancak, eminiz ki bu konuda neler hazırlandı çok da belli değil çünkü Cumhurbaşkanlığı ayrı, Yardımcısı ayrı, Bakanlığınız ayrı, AK PARTİ Genel Merkezi ayrı ayrı raporlar hazırladı; sorduğumuzda nereden bütünlüştü bu rapor, nerede tamamlandı, belli değil. Tarım ve Orman Bakanı bile “Bu Büyükşehir Yasası tarıma zarar verdi, tadilat yapılmalı.” diyor ama anlaşılıyor ki iktidar bu konuda ne yapacağını şaşırılmış ve nasıl adım atacağını da bilmiyor. Belediyelerle ilgili samimi ve kapsamlı bir düzenleme hazırlanıyor ama Meclise gelen neredeyse her teklifin içerisine belediyelerin elinden parça parça alınan düzenlemeler geliyor. Her torba yasada bakıyoruz, belediyelerin yetkileri teker teker ellerinden alınıyor. Bunun en son örneğini ise “Turizmi Teşvik Kanunu” denilen, bizim de Anayasa Mahkemesine taşıdığımız düzenlemede yaşadık. Artık bu sorunlu yaklaşıma bir son vermek gerekiyor. Eğer yerel yönetim yasaları yeniden ele alınacaksa, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi hedefleniyorsa bunun yolu belli. Yerel yönetimler devletin vatandaşa en yakın elidir. Bütün siyasi partiler bir araya gelir -sonuçta her siyasi partinin belediyesi var- ve bu ortak uzlaşıyla, ortak akılla değerlendirilerek yapılır. Fakat vatandaşın derdi değil, tabii ki sarayın gücü artırılmak isteniyorsa bu yola da başvurulmaz.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak belediyelerin vatandaşa uzanan elinin güçlendirilmesinden yanayız. Eğer samimiyseniz bizim önerilerimiz hazır, bunu tekrar yine size göndeririz ve bu konudaki önerilerimizi de iletiriz.

Değerli arkadaşlar, belediyeleri bir bütün olarak görmeyen, kendinden emin olmayan, kendinden olmayan belediyeler üzerinde baskı üstüne baskı kuran bir anlayışla karşı karşıyayız. Ülkemizi şaha kaldıran değil, maalesef partizanlıkta ve ayrımcılıkta şaha kalkan bir iktidarla muhatabız. Şimdi sadece Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bu partizanlığa nasıl ortak olduğunu bir örnekle anlatmak isterim. Bilindiği gibi, Bakanlık yerel yönetimlere araç yardımı ve şartlı nakdî yardımda bulunabiliyor. Ben bu yardımlarla ilgili bilgileri 2 Kasım 2020’de Sayın Bakana bir soru önergesiyle sordum, “2019 yerel seçimleri sonrası hangi belediyelere araç verdiniz ve hangi belediyelere nakdî

yardımda bulundunuz?” diye bilgi istedim; bu yazıyla bu bilgiyi istedik. Sayın Bakanlık kırk gün sonra cevap verdi, cevap şu şekilde değerli arkadaşlar: “973 –cevap da burada- Belediyeye bütçe imkânları çerçevesinde yardım yapılmıştır.” Biz “Hangi belediyelere kaç araç verdiniz?” diye soruyoruz, ona yanıt verilmiyor, sadece 973 belediyeye bütçe imkânları çerçevesinde yardım yapılmıştır.” deniliyor.

Bir de 2019 seçimlerinden bu yana belediyelere 432 milyon lira nakdî yardım yapılmış. “Peki, bu 432 milyon lirayı hangi belediyelere göndermiş?” diye de sorduk ama maalesef, ona da cevap verilmedi. Biz de Sayın Bakandan yanıt alamayınca kendi araştırmalarımız sonucu bazı bilgilere ulaştık ve Bakanlığın sorularımıza neden yanıt veremediğini de açık ve net bir şekilde de anlamış olduk.

Değerli arkadaşlar, tablo şu: Bakanlığımız son üç yılda 994 belediyeye 2.628 araç yardımda bulunmuş, bu araçların yüzde 97’si Cumhuriyet İttifakı ve kayyum belediyelerine gönderilmiş. Bu da yetmemiş, sanki saraydakilerin ihtiyacı varmış gibi 5 araç da saraya göndermişler; bütün listesi burada, tek tek hangi belediyelere ne gönderilmiş, burada belli değerli arkadaşlar. Ülke nüfusunun yarısından fazlasını yöneten tüm muhalefet belediyelerine ve bağımsız belediyelere ise sadece yüzde 3’lük bir yardım yapılmış. Yani şimdi sormak istiyorum: Bu hangi anlayışa, hangi adalet anlayışına, hangi kanuna sığar? Biz bunu kamuoyuna açıkladık, sonrasında Sayın Bakana 10 Eylül 2021’de bir kez daha soru önergesi verdik. Sayın Bakan, bu kez de kırk iki gün sonra yanıt verildi ve yine “Yardımlar bütçe imkânları çerçevesinde yapılıyor.” demekle yetinildi.

Şimdi bir kez daha sormak istiyorum Sayın Bakan: Hâlâ bunu niye açıklamıyorsunuz? Neden gizliyorsunuz? Sadece bu örnek bile sizin bu araç dağıtımında yaptığınız haksızlığı, adaletsizliği ve partizanlığı da net bir şekilde ortaya koyuyor ve kanıtıyor.

432 milyonluk nakdî yardımların da hangi belediyelere verildiğini sorduk ve dediniz ki: “Bu, vatandaşın vergileriyle oluşan... Gizlilik kararı var, bu konuda bu bilgileri veremiyoruz.” Vatandaşın parasını hukuksuzca kullanıyorsunuz ama bunu maalesef açıklayamıyorsunuz.

Bir de İLBANK meselesi var. Belediyelerin genel bütçeden aldığı gelirler İLBANK eliyle dağıtılıyor ve İLBANK, ayrıca yerel yönetimlere kredi imkânı sağlıyor. Şimdi, bizim belediyelerimiz İLBANK’a kredi için başvuruyor ama bu başvuruların önemli bir kısmına hep ret veriliyor; üstelik bunlar gerçekten o şehir için çok önemli, o belediye için çok önemli. İLBANK Genel Müdürü, 2021 yılında belediyelerin kentsel dönüşüm projeleri için 3 milyar lira kaynak ayrıldığını açıkladı. 2021’in sonuna geldik ama bu kaynaklarda bile adaletli bir dağıtımın olmadığını gördük ve yine Sayın Bakana sorduk “Bu 3 milyar kimlere verildi?” diye ama Bakanlıktan şu cevap geldi: “Bankaya ait sırlar başkasına açıklanamaz.” Yani anlaşılıyor ki bu 3 milyarlık kaynak da iktidar belediyelerine aktarıldı. Açıkça söylüyorum: Biz tüm bu hukuksuzlukların da asla peşini bırakmayacağız.

Evet, bir de Kanal İstanbul konusu... Adalet ve Kalkınma Partisinin Parti Programı’nda, “Belediye alanlarında düzenleme yapmadan önce belediyelere danışılması, ilkemiz olacak.” diyorsunuz. Peki Sayın Bakan, bu ucube Kanal İstanbul projesinde ne diyeceğiz, kime sordunuz? Bu projeyi yapmadan önce İstanbul Büyükşehir Belediyemizle görüştünüz mü, danıştınız mı? Kanal İstanbul için imar planlarını hazırlayıp askıya çıkardınız. Bunun için belediyeden görüş aldık mı? Bırakın danışmayı, siz Kanal İstanbul’u eleştirdi diye Sayın Ekrem İmamoğlu hakkında soruşturma bile başlattınız.

Sayın Bakan, siz çevreyi korumakla sorumlu bir Bakansınız. İstanbul Büyükşehir Belediyemiz Kanal İstanbul’un çevreye, doğaya zararlarıyla ilgili pek çok bilimsel çalışma yaptı; bunların hiçbirini dikkate almadınız. Sayısız bilim insanının bu konuda olumsuz görüşleri var; o görüşler ifade edildi ama hiçbirini dikkate almadınız.

Buradan bir kez daha, İstanbul'un bağrına hançer gibi saplanacak bu projenin iptal edilmesi çağrımızı yineliyoruz. İnşallah iktidara geldiğimizde bu projeye alakalı tüm işlemleri iptal edeceğimizi de tekrar duyurmak istiyoruz.

Yine, hem 2021 hem de 2022 yıllık programlarında şunu söylüyorsunuz: “İmar uygulamalarında katılımcı yaklaşımlar geliştireceğiz.” Daha mürekkebi kurumadan Marmara Denizi ve Adalar’ı “özel çevre koruma bölgesi” ilan ediyorsunuz. Adalar’da imar planı yapma ve onaylama yetkisini İstanbul Büyükşehir Belediyemizden alarak Bakanlığınıza aktarıyorsunuz ve bunu yaparken Belediyemizden ne görüş alıyor ne de en ufak bir bilgi veriyorsunuz. Bakın, buranın altını çizmek isterim: İstanbul Büyükşehir Belediyemiz, Adalar Nazım İmar Planı’nı hazırlayıp Belediye Meclisine sunduktan sonra bunu yapıyorsunuz. Adalar zaten sit alanı. Burada Adalar Belediyemizin ve İstanbul Büyükşehir Belediyemizin aldığı pek çok karar zaten Bakanlığınıza gidiyordu ama bu düzenlemeyle sizin yaptığımız, belediyelerin bu alandaki tüm yetkilerini almak, tüm yetkilerini kaybetmesini sağlamak.

Şimdi, başta da söylediğim gibi, sormak istiyorum Sayın Bakanım: Nerde kaldı sizin katılımcılık anlayışımız? Bir de bu işe bir kılıf bulmuşsunuz, “müsilajla mücadele” diyorsunuz. Değerli arkadaşlar, hepimize sormak istiyorum: Adalar’daki imar planı yetkisinin müsilajla ne alakası var? Bu, tamamen art niyetli bir uygulamadır, halkın belediyelerimize verdiği yetkinin masabaşında çalınmasıdır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Doymadılar, doymadılar!

SEYİT TORUN (Ordu) – Bu karar bir an önce geri çekilmelidir. Sayın Bakandan da bu konuda bir bilgilendirme beklediğimizi ifade etmek isterim.

Evet, başka bir konu, belediyelerimizin uluslararası kredileriyle ilgili. Şu anda 4 büyükşehir belediyemizin 8,5 milyar lirayı bulan kredisi bir yıldır Cumhurbaşkanlığından onay bekliyor. Bakanlığın da içinde bulunduğu bir süreci anlatmak isterim. İzmir Büyükşehir Belediyemiz 30 Ekim 2020’de meydana gelen İzmir depreminin ardından afet sonrası acil destek kredisi için Dünya Bankasına başvuru yaptı. Kredi alımı için yürütülen müzakerelere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve İLBANK temsilcileri de katıldı, Dünya Bankasıyla 340 milyon dolarlık kredi üzerine anlaşma sağlandı. Orta hasarlı binaların dönüşümü için kullanılması hedeflenen kredi anlaşmasının tamamlanması için Cumhurbaşkanının izni gerekiyor. Kredi talebine yaklaşık sekiz aydır yanıt gelmedi. Sayın Bakan, Bakanlığımızdan ve İLBANK’tan temsilciler de bu görüşmelerin içinde yer aldı. Bu kredinin onaylanmamasının gerekçesi ne? Depremzedelere yardım için kullanılacak bu kredinin verilmesi neden engelleniyor?

Sayın Bakan, sizinle de geçen yıl yaptığımız görüşmelerde, deprem sonrası ziyaretimizde her türlü desteği vereceğinizi, kentsel dönüşüm konularında da hiçbir ayırım yapılmadan her türlü katkıyı vereceğinizi söylemiştiniz ama bu süreç içerisinde belediyelerimiz birçok diyalog kurmasına rağmen, birçok konuda istişare etmesine rağmen, katkı istemesine rağmen gördük ki maalesef bu söz de yerine gelmedi, bizim belediyelerimiz gene dışlandı.

Evet, bu sene gerçekten doğal afetler her bölgede yaşandı, yangınlar da canımızı yaktı; seller, yangınlar, depremler, gerçekten birçok vatandaşımız da hem canını hem malını kaybetti, hep beraber çok üzüldük. Antalya ve Muğla illerimiz başta olmak üzere pek çok ilimizi kapsayan orman yangınları oldu, bu yangınlarda birçok insanımız da hâliyle mağdur oldu, evini kaybetti. İki ay önce, yeni konutların da Sayın Bakan, bir yıl içinde tamamlanacağı söylenmişti. Gittiniz, vatandaşa da bu konuyla ilgili protokol imzalatınız, belgeler imzalatırdınız; bazı vatandaşlarımız imza verdi, bazı vatandaşlarımız vermedi. İmza veren korku içerisinde; şimdi ne olacak, ne yapacağım, kaç liraya imza attım, kaç taksitle ödeyeceğim, nasıl olacak? Bilmiyor. O belgelere imza atmayanlar, o protokollere imza atmayanlar ne olacağını bilmiyor, kaygı içerisinde. Vatandaş çözüm bekliyor ama siz şu anda

sadece sayılar veriyorsunuz, rakamlar veriyorsunuz, belli iddialar ortaya koyuyorsunuz ama vatandaşın bundan hiçbir şekilde haberi yok, çaresiz bir şekilde maalesef bekliyor. “Yangın döneminde gelindi, on gün burada çakarlı arabalarla dolaşıldı, on günden sonra biz artık burada maalesef hiçbir devlet yetkilisini göremedik, bize hiçbir şey açıklanmıyor, hiçbir şekilde sorulmuyor.” diyorlar. Yani, vatandaş çözüm bekliyor ama siz bu konuda hâlâ bir açıklama yapmadınız.

bu konuda hâlâ bir açıklama yapmadınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siz dolaştınız mı oraları hiç?

SEYİT TORUN (Ordu) – Evet, ben de gittim, dolaştım; bizzat bire bir Manavgat’a da gittim, başka illere de; bire bir dolaştım, vatandaş da dinledim, dinlediğim için söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, müdahale etmeyelim, tamamlasın hatip konuşmasını, lütfen.

SEYİT TORUN (Ordu) – Görüntüleri de var, vatandaşın konuşmaları da var; toplantıdan sonra size izletirim.

Son olarak, sadece bazı belediyelerimizin Bakanlıkta karşılaştığı proje engellerini de sormak istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim; herkes sırası geldiğinde fikirlerini ifade eder.

Sayın Cora...

SEYİT TORUN (Ordu) – Benim süremden gidiyor Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenize ilave edeceğim.

Sayın Cora, lütfen...

SEYİT TORUN (Ordu) – Sayın Bakanımız cevap verir Cora, siz oturun, Sayın Bakan cevap verir.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Avukatı mısın Cora ya! Dili yok mu Bakanın? Bırak...

SEYİT TORUN (Ordu) – Ben Sayın Bakana sordum, o da az sonra cevap verir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sırası geldiğinde herkes kendi fikrini ifade eder. Biraz sabırlı olalım lütfen.

SEYİT TORUN (Ordu) – Evet, Sayın Bakanım, bazı belediyelerimizin Bakanlıkta karşılaştığı bazı proje engellerini de sormak istiyorum.

Ankara Büyükşehir Belediyemiz Çamlıdere Barajı üzerine güneş panelleri kurarak hem buharlaşmayı engellemek hem de enerji üretmek için proje hazırlıyor ancak Bakanlığınız bu projeye izin vermiyor.

Aydın Büyükşehir Belediyemizin içme suyu, kanalizasyon, yağmur suyu, atık su arıtma tesisi yapım projeleri için kredi başvuruları İLBANK’ta aylardır onayda bekliyor.

Hatay Büyükşehir Belediyemizin Katı Atık Bertaraf ve Düzenli Depolama Tesisi Projesi Bakanlığınız tarafından çevresel etki değerlendirmesi sürecinde reddedildi ancak mahkeme, Belediyemizi haklı buldu. Mahkeme kararının üzerinden altı ay geçti ama bu proje hâlâ Bakanlıkta bekletiliyor.

Eskişehir Büyükşehir Belediyemizin Ek Hizmet Binası için arsa tahsisi yine Bakanlığınız tarafından reddediliyor.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Seyit...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey...

Değerli arkadaşlar, herkes kendi sırası geldiğinde konuşacak. Rica ediyorum...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Ama Sayın Başkan...

SEYİT TORUN (Ordu) – Ya, ben sana sormadım, Bakana soruyorum ya! Ben sana sormadım. Bir dinle ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, böyle bir usulümüz yok. Bekir Bey...

SEYİT TORUN (Ordu) – Bir dinle ya! Bakana soruyorum, o da cevap verir. Soru soruyoruz. Ben buraya soru sormaya geldim! Ben buraya soru sormaya geldim!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, rica ediyorum... Siz çok sık yapmaya başladınız.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Her şeye karışıyor ya!

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey...

SEYİT TORUN (Ordu) – İstese cevap verir Bakan. Müsaade et, bir sorayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye lütfen, bir saniye Seyit Bey...

Bekir Bey, bu ara çok sık yapmaya başladınız; böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum...

Buyurun.

SEYİT TORUN (Ordu) – Yarası var herhâlde.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İki oturum katılmama cezası...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Devam edelim lütfen.

İki dakika ek süre veriyorum.

SEYİT TORUN (Ordu) – Eskişehir Büyükşehir Belediyemizin ek hizmet binası için arsa tahsisi talebi yine Bakanlığınız tarafından reddediliyor. Mersin Büyükşehir Belediyemiz yeni bir hal yeri kurmak için arsa tahsisi istiyor, Bakanlığınızdan bir yıldır yanıt verilmiyor. İzmir Büyükşehir Belediyemizin Urla'da vapur iskelesi kurma talebi tam beş yıldır Bakanlığınızda bekliyor. Ayrıca, Konak'taki benzer bir talep de iki yıldır bekliyor, hiçbir yanıt verilmiyor.

Sonuç olarak şunu söylemek isterim: Bir şeyin adı değişince aslı değişmezmiş. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, maalesef siyasi iktidarın partizan politikalarının bir aracı hâline getirilmiştir. Hiç kimse unutmasın ki bu dönemde uygulanan ayrımcı politikalar tarih boyunca da hatırlanacaktır. Bu yönetim de bu uygulamanın failleri olarak da hafızalara kazınacaktır.

Burada, Sayın Bakan belli iddiaları söyledi, biz de eleştirilerimizi getirdik, tabii ki çoğunluk kabul edecek. Ben 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Ama bu ayrımcılığın, bu ötekileştirmenin de bir an önce sonlandırılmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

HDP Grubu söz hakkını 2 arkadaşımızla kullanacaktır. Öncelikle Sayın Murat Çepni, sonra Sayın Oya Ersoy, onar dakika olmak üzere grup adına konuşacaklardır.

Sayın Çepni, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Ben de bütün katılımcı arkadaşları selamlıyorum.

Bir Çevre Bakanlığı bütçesinde daha buluşmuş bulunuyoruz. Maalesef her yıl buna benzer tartışmaları sıkça yapıyoruz ve bu seneki toplantımızı da iklim krizi görüşmelerinin paralelinde gerçekleştiriyoruz. COP26'da, Glasgow'da görüşmeler hâlen sürüyor ve küresel iklim krizi tüm dünyada hem devletlerin hem de halkların en temel gündemi hâline gelmiş durumda. İkili bir yaklaşım var; birisi iklim krizinin yaratıcısı olan 70-80 tane şirket ve devletin meseleye yaklaşımı, bir de milyarlarca insanın, halkın, yoksulun meseleye doğrudan dâhil oluşu biçiminde gerçekleşiyor. Dolayısıyla, Çevre Bakanlığımız da bekleriz ki bu meselelere, bütün tartışmalara iklim krizi çerçevesinden bakabilsin. Bu bağlamda, Enerji Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı gibi bakanlıkların da beklenir ki attıkları adımlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının denetimine tabi olsunlar. Yani bu Bakanlık ve bizim Komisyonumuz bu söz konusu bakanlıkların neredeyse tabiri caizse ensesinde olmalıdır fakat tablo tam olarak tersi biçiminde gerçekleşiyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında; bırakın bu diğer söz konusu bakanlıkların ensesinde olmayı, onları denetlemeyi, onları sınırlandırmayı, tam tersine bugün Türkiye'de rantın, talanın, yolsuzluğun önünü açan, yer yer buna tümüyle dâhil olan bir işleyişle, bir mekanizmayla karşı karşıyayız.

Şimdi, ben birkaç noktayla bazı gerçeklerin altını çizmek istiyorum. Bakın, hangi zeminde neyi tartışıyoruz? Maden sahaları, Türkiye'nin yaklaşık yüzde 60'ı maden alanı olarak ruhsatlandırılmış durumda; bir kısmı ormanlarda, bir kısmı yerleşim yerlerinde, bir kısmı da meralarda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, Bakanımızı meşgul etmezsek memnun olurum, hatibi dinlemesi gerekiyor.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Evet, teşekkürler Başkan.

Örneğin, bir, Tokat; Tokat'ın yüzde 46'sı, ormanlarının yüzde 44'ü, korunan alanlarının yüzde 30'u, büyük ovalarının yüzde 13'ü madene ruhsatlı, Tokat'ın yüzde 46'sından bahsediyorum. Karaman'ın yüzde 53'ü, ormanlarının yüzde 31'i, korunan alanlarının yüzde 41'i, önemli doğa alanlarının yüzde 54'ü, tarım alanlarının yüzde 41'i madenlere ruhsatlı. Tekirdağ, Kırklareli'nin yüzde 65'i, ormanlarının yüzde 68'i, korunan alanlarının yüzde 83'ü, önemli doğa alanlarının yüzde 78'i, tarım alanlarının yüzde 63'ü, meralarının yüzde 73'ü madenlere ruhsatlı. Zonguldak ve Bartın'ın yüzde 72'si, ormanlarının yüzde 64'ü, korunan alanlarının yüzde 71'i, önemli doğa alanlarının yüzde 61'i, tarım alanlarının yüzde 66'sı madenlere ruhsatlı. Kahramanmaraş'ın yüzde 58'i madenlere ruhsatlı. Eskişehir'in yüzde 71'i madenlere ruhsatlı. Afyon'un yüzde 52'si madenlere ruhsatlı. Muğla'nın yüzde 59'u madenlere ruhsatlı. Erzincan ve Dersim'in yüzde 52'si madenlere ruhsatlı. Özellikle Kazdağları, 1994 yılında "Millî Park", 1998 yılında "Tabiatı Koruma Alanı" ilan edildi, 52 farklı noktada 3.232 hektar alan gen kaynaklarını yerinde koruma sahası olarak kayıt altına alındı. Kazdağları'nın yüzde 76'sı ruhsatlandırıldı. Alan 1.734 ruhsata bölündü; bu ruhsatların yüzde 41'i aktif, orman varlığının yüzde 80'i maden ruhsatlarına verilmiş.

Yine, millî parkların yüzde 54'ü ihale alanlarında kalıyor. Kazdağları Millî Parkı'nın yüzde 80'i, Troya Millî Parkı'nın yüzde 10'u ihale ruhsatı alanında. Düşünün, ülkenin neredeyse yarısı maden sahalarına ruhsatlandırılmış durumda. Bu koşullarda, biz, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz. Yine, altmış yılda 70'e yakın göl kurdu, 3 Van Gölü büyüklüğünde göl kurdu.

Bir diğer gerçek, termik santraller meselesi. Fossil yakıt rezervlerinin yüzde 90'ı toprağın altında bırakılmadıkça küresel ısınmayı 1,5 dereceyle sınırlandırmak mümkün değil. Bu, bilimsel bir realite. Ama Türkiye hâlâ yeni kömürlü termik santraller yapmak ve mevcut kömürlü santrallerin kapasitesini

artırmaya çalışıyor. Biz, daha dün “Bunlara filtre takılсын mı takılmasın mı?” tartışması yaptık. Ekim 2021 itibarıyla günlük elektrik tüketiminin yüzde 20,3’ü ithal kömür, yüzde 14’ü yerli kömür; toplam yüzde 35,2’yle kömürden karşılanıyor.

Yine, bir diğer gerçek, ormanlar meselesi. Orman yangınlarıyla geçen yaz karşı karşıya kaldık. Düşünün ki orman yangınlarında ormanlarımız çayır çayır yandılar. Büyük bir orman varlığı ortadan yok oldu. Dolayısıyla iklim krizi açısından en temel meselelerden, sebeplerden bir tanesi fosil yakıtlar, ormansızlaşma meselesi. Muğla’da neyi tartıştık biz? Muğla’da yangınların söndürülmesindeki gerekli alet edevatın, uçağın olup olmamasını. Yani bu, mesela, bizim Çevre Bakanlığımızın doğrudan bir görevi olmalı. Böyle bir görevimiz şu ana kadar açıklanmış değil. Bizim resmî olarak, görevimiz olarak tanımlanmamış olabilir fakat İklim Değişikliği Bakanlığı olması itibarıyla da bu temel olarak bizim işimiz.

Bir de diğer tarafı şu: Tarım arazileri. AKP iktidara geldiğinde toplam tarım arazisi 40 milyon 644 bin hektar iken 2017’de toplam arazi 37 milyon 992 bin hektara geriledi. İşlenen tarım arazisi 2003 yılında 26 milyon 27 bin hektar iken 2017’de bu rakam 23 milyon 375 bin hektara geriledi. Yani bir diğer taraftan, ormanları korumaya çalışan bir halk gerçekliğimiz var. Yani Akbelen’de ormanlar korunuyor; kimden korunuyor? Devletten korunuyor. Rize İkizdere’de ormanlar korunuyor; kimden korunuyor? Devletten korunuyor, devletin şirketlerinden korunuyor. Böyle bir tabloyla karşı karşıyayız.

Bakın, deprem meselesi de buna benzer çok kritik bir alan. Deprem, Türkiye’nin... Yüz ölçümünün yüzde 92’sinin deprem bölgeleri içerisinde olduğu, nüfusun yüzde 95’inin deprem tehlikesi altında yaşadığı ve ayrıca büyük sanayi merkezlerinin yüzde 98’i ve barajlarının yüzde 93’ünün deprem bölgesinde bulunduğu bir ülkedeyiz. Peki, biz böylesi bir tabloda ne yapıyoruz? Bakın, yaptığımız hiçbir şey yok. Yani yeni binalar yapılmaktan bahsediliyor. Fakat yine buradan hemen şuraya geçiş yapmak istiyorum: İklim değişikliği meselesi açısından, 2019 yılında Karadeniz İklim Değişikliği Eylem Planı açıldı. Ben buradan Bakan Bey’e soruyorum: Ne yaptınız Karadeniz’de? Karadeniz Bölgesini ilk bölge olarak seçtiniz İklim Değişikliği Eylem Planı’nda, 2019 senesinde. Ne yaptınız? Yapılması gerekenler şöyle sıralanmış, birkaç tane söylemek istiyorum -zaman az- mesela demiş ki: “Dere yatağında bulunan ve iklim değişikliği nedeniyle risk altında olan acil ve öncelikli taşınması gereken 1950 adet bina tespit ettik.” Ne oldu bu binalar? Ne aşamada? Şu anda ne yapıyorsunuz? Soruyoruz.

Yine -zaman darlığından kaynaklı- birkaç tane soru soracağım. Mesela, demiş ki: “19 bin akar dere, 131 bin de kuru dere bulunuyor Karadeniz’de. 6 ilimizde bulunan ve birinci derece risk grubundaki 367 derenin taramasını bitirdik. Temmuz ayı sonuna kadar tüm derelerin taramasını bitireceğiz.” Şimdi, buradan soruyoruz, iklim değişikliği kapsamında herhâlde şunun sorulması lazım: Bu dereleri nasıl koruyorsunuz? Bu dereleri HES yaparak mı koruyorsunuz? Yani HES yapmadığımız irili ufaklı dere kalmadı Karadeniz’de. Şimdi, 2019’da yaptığımız bu planlamada nelere, nereye, hangi noktaya vardınız? Peki, bunun iklim değişikliği kapsamında yapılan çalışmalarla bağı nedir diye soruyoruz.

Bir diğer soru da şu: Yine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 2018’de uygulamaya konulan imar affından 10 milyon 79 bin kişi yararlanmış. Örneğin İzmir’de imar affından yararlanan kişi sayısı 811.452 kişi. Buna göre Türkiye’deki 22 milyon konuttan yaklaşık 11 milyonunun İmar Kanunu’na aykırı, kaçak yapıldığı ortada. Şimdi, biz daha önce de söyledik, bu imar affı iptal edilmelidir. Peki ne yaptınız? Bunları iptal etmediğiniz koşullarda nasıl bir değişimi dönüşümü yaparsınız? Ancak rant odaklı bir değişimi gerçekleştirebilirsiniz, bunun başka bir yolu yok. Evet, gerçekler böyle. Yani Bakanlığın ortaya koyduğu, şaşaalı istatistikler, millet bahçeleri, görseller, fotoğraflar bir yana ama bir de gerçekler var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çepni, bir dakika ek süre veriyorum, lütfen toparlayın.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) - Toparlıyorum Başkan.

Şimdi, sonuç olarak şunları söylemek istiyorum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, çevreyi ve şehirciliği korumakla, insan ve doğa yaşamını korumakla görevlidir. Fakat bu verilere baktığımızda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı özellikle AKP’li yıllarda rantın, talanın, yolsuzluğun merkezi hâline gelmiştir. Bırakın korumayı, insanlar, köylüler, şehirde yaşayan insanlar yaşam alanlarını, ormanlarını Bakanlıktan korumaya çalışıyorlar. Örneğin, bakın, İkizdere’de bilirkşi rapor verdi çalışmanın hukuksuz olduğuna dair, hâlen çalışma durdurulmadı. Burada devreye girmesi gereken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı değil mi? Girmiyor, görmezden ve duymazdan geliyor. Bakanlık bu anlamda tercihini yapmış, sermayeden yana yapmış, kârdan, ranttan ve inşaattan yana yapmış durumda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Son cümlelerinizi alalım.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) - Bu anlamda, biz, burada milyonlarca insanın, hayatı ve geleceği yok olan doğanın tarafından ve onun sözcüsü olarak konuşuyoruz. Siz ise burada yüzde 1’in temsilcisi olarak karşınızdasınız, o anlamda sizi bir kez daha eleştiriyor ve reddediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, yine HDP Grubundan Sayın Oya Ersoy’a söz veriyorum. Sayın Ersoy ikinci konuşmacı olarak süreyi değerlendirecektir gruplar adına konuşmalarda. Dolayısıyla süresi on dakika olacaktır.

Buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

OYA ERSOY (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, bir yıl önce yine bütçe döneminde geldiniz ve bugüne benzer bir sunumu bir yıl önce yine yaptınız ve ne kadar çevreci olduğunuzu anlattınız. Biz yine sizin uyguladığınız kentlerin yağması, doğanın talanı üzerine kurulu neoliberal politikaların sonuçlarını tek tek sunularımızda gösterdik, anlattık ve bu politikalarından vazgeçilmediği takdirde olabilecekleri de işaret ettik, çözüm önerilerimizi sunduk. Peki, bir yıl içinde neler yaşandı? Şunları gördük: Tuz Gölü’nde flamingolar susuzluktan öldü. Amed’de, Mardin’de, Batman’da kuraklık nedeniyle balık ölümleri yaşandı. Sanayi ve evsel atıkların boca edildiği o Marmara Denizi’nde müsilağı gördük, kapladı ve artık Marmara Denizi öldü. İklim krizi ve yüksek sıcaklıklar nedeniyle Antalya ve Muğla başta olmak üzere Akdeniz ve Ege Bölgesi’nde yüz binlerce ormanlık arazi yandı, kül oldu gözlerimizin önünde. Hani turizme yatırım yapılıyor ya, o tarihî ve turistik alanların hepsi yandı. Kastamonu, Bartın, Sinop, Artvin, Kars, Van, Hakkâri’de sel felaketleri meydana geldi.

Şimdi, önümüzdeki yılın nasıl değerlendirileceğini gözünüzü kapatarak düşünmenizi rica ediyorum Sayın Bakan. Evet, doğa, sermayenin birikim hızına yetişemiyor, kendi kendini iyileştiremiyor, yenileyemiyor ve ölüyor. Lütfen hepiniz gözünüzü kapatın ve bugün konuştuğlarımız üzerinden bir yıl içinde başka neler yaşayabileceğimizi bir düşünün lütfen.

Evet, iklim krizi denilince; sadece, kutuplarda buzulların erimesi ya da Afrika’da kuraklık değil, böyle algılanmasın, orman yangınları da sel de denizlerimizdeki müsilağ da ve birer birer kuruyan o göllerimiz de iklim krizinin bir parçasıdır ve Türkiye’nin öncelikli meselesidir. Türkiye, iklim değişikliğinden en çok etkilenecek bölgelerden birinde çünkü ve tahminler, eğer önlem alınmazsa,

Türkiye’de ortalama sıcaklığın 2100 yılına kadar 5 dereceye kadar yükseleceğini söylüyor ve bu 5 derece yüksekliğin bizim hayatımızda, halkımızın hayatında ve doğada, bu güzel memlekette nasıl bir dönüşüm yaşatacağını bir hayal etmenizi rica ediyorum.

Biz, iklim krizinin bir sonuç olduğunu defalarca ifade ettik ve nedenini, sorumlusunu göz ardı edip de sonucun etkilerini azaltmaya dönük çabalar, iklimi yönetme çabasından ibarettir ve krizin çözümü değildir. Evet, senelerce Paris İklim Anlaşması’nın onaylanması için çabaladık. Burada da geçen yıl özellikle, bu tartışıldı ama şunu da biliyoruz; Paris İklim Antlaşması tek başına kurtarıcı değildir. Evet, ülkelerin emisyonları 2015 tarihinden itibaren azaltma taahhütlerine rağmen artmaya devam etti. Hiçbir devlet bu emisyonları azaltma konusunda ve iklim krizinin gerçekçi çözümü konusunda önlem almıyor çünkü hepsinin sermaye yararına, sermaye çıkarına, sürdürmüş olduğu politikaları devam ettirme gibi bir sıkıntısı var, bir niyeti var. Üstelik pek çok ülkede, evet, bu emisyonu azaltma taahhütlerine rağmen fosil yakıtlar da sübvansede ediliyor ve dünyadaki ormanlar talan ediliyor. Hepsi, 2014 yılında, ormansızlaşmayı 2030 yılına kadar sona erdirmeye sözü verdiler, buna karşın o zamandan beridir Birleşmiş Milletlere sunulan resmî karbon emisyonunu azaltma taahhütlerinde hiçbiri bu taahhüdü de teyit etmedi.

Evet, Paris İklim Anlaşması’nın bir bağlayıcılığı, denetimi, yaptırımını yok ama bu anlaşma diğer anlaşmalardan farklı olarak bir tane bir şey söylüyor, bu çok önemli, iklim değişikliği ve sıcaklık artışlarını insan faaliyetlerine bağlıyor. Bunu itiraf ediyor yani. Evet, bugün yaşadığımız iklim krizi, insan faaliyetlerinin bir sonucudur. Türkiye’de yaşanan iklim değişikliğinin kontrol altına alınması ve doğa talanının önüne geçilmesi başta olmak üzere hayati önem taşıyan iklim politikalarının hayata geçirilmesinin en büyük sorumluluğu da -altını çizerek söylüyorum- iktidarınıza düşmektedir.

Öncelikle, bunun için ne yapılması lazım? Suimsal emsal değildir, diğer devletlerin daha kötü işler yapıyor olması, sizin de yapmanızı gerektirmez, bunun bahanesi olamaz çünkü burada halkın yaşamı söz konusudur. Öncelikle bakanlıkların küresel iklim kriziyle mücadele için ayırdıkları bütçenin artırılması ve bu bütçenin gerçekten küresel iklim kriziyle mücadelede kullanılması gerekiyor. Yani bugüne kadar yaptığınızı, yapmayacaksınız Sayın Bakan. Kömür yakıtlı santralleri kapatacak, yeni projeleri iptal edecek ve yerine çevreyi kirletmeyen enerji üretim alternatiflerine odaklanacaksınız mesela. Sermayenin yararına değil, doğanın ve halkın yararına demokratik bir dönüşümü esas alacaksınız, tüm enerji sistemlerini kamusallaştıracaksınız mesela, yerinde ve küçük çaplı yenilenebilir enerji sistemleri kurulmasını sağlayacaksınız. Betona ve ranta dayalı inşaat ve kentsel dönüşüm politikalarından vazgeçecek, halkın insanca yaşayabileceği koşullarda bir barınma hakkını güvence altına alacaksınız mesela. Buna uygun bir kır-kent politikası uygulayacaksınız. Endüstriyel tarımdan vazgeçecek, küçük çiftçi tarımını destekleyeceksiniz mesela.

Şimdi, son olarak da iklim krizinin mali yükü var ya, o mali yükü halka yükletmeyeceksiniz, şirketlere zorunlu iklim vergisi, zorunlu iklim istihdamı getirilecek ve bu şirketlerden yarattıkları tahribatın sonuçları alınacak, tahsil edilecek, gerçek hak sahiplerine verilecek. Yoksa siyanürle altın aranmasına izin verilmeye devam edilirse, tarihî sit alanları su altında kalacak yapılaşmaya izin verilirse, ağaç kıyımı yapıp sel ve heyelan olması durumunda can kayıpları yaşanırsa, halkın derelerine JES’lerin, HES’lerin kurulmasına izin verilmeye devam edilirse, tarım arazileri, zeytinlik alanlarda maden ocakları açılmaya devam edilirse ve ihaleler iptal edilmezse krizle mücadele edilemeyeceği ve lafla da peynir gemisinin yürüyemeyeceği herkes tarafından bilinmelidir diyorum.

Evet, Sayın Bakan, ekoloji koridorundan bahsettiniz “millet bahçesi projeleri” diyerek. Ben sizi en büyük ekoloji koridorlarından biri Validebağ’a davet etmek istiyorum. Şu an, millet bahçesi adı altında verdiğiniz ihalelerle o şirketleri zengin etme projesidir bu millet bahçeleri aslolarak; hedefinde

Validebağ Korusu var ve Validebağ halkı, koruyu korumak için direniyor. Validebağ Korusu, İstanbul Anadolu yakasının en büyük doğal yeşil alanı ve birinci derecede doğal sit alanı ve bugün hâlâ duruyorsa o Validebağ'ı savunan halkın sayesinde duruyor. Biz, millet bahçesine ayırdığımız milyonları var olan alanları korumak için ayırmanızı öneriyoruz ve millet bahçesi projelerinizin sonucunu, hani Salda Gölü'nü işaret ederek... Burada şimdi göstermeye de zamanım yok ama Salda Gölü bir millet bahçesi projesi hâline geldikten sonra ne hâle geldi? Bir eski hâlini, bir yeni hâlini görtün ve millet bahçesi projelerinin ne yarattığını da görelim lütfen.

Evet, TOKİ eliyle millet bahçeleri yapılıyor yine ve milyonlarca para harcanıyor buralara. Sadece Pendik'te millet bahçesinin maliyeti 66 milyon lira; hatta yatırım maliyeti, bu millet bahçelerine ayrılan para, 7 Bakanlığın 2021 yılı bütçesini bile aştı. Peki, TOKİ ne yapıyor? Neden kurulmuştu? Özellikle sosyal konut üretimi için kurulmuş bir kurum değil mi TOKİ? Ve 2021 yılında dünyada en çok kira artışı olan ilk 5 şehrin 3'ü Türkiye'de yer alıyor; tabii ki İstanbul başta olmak üzere Ankara ve İzmir de. Kiralar son bir yılda ortalama yüzde 55 oranında arttı ve yurttaşlar barınma sorunuyla karşı karşıya. TOKİ'nin buna da ayrı bir projesi var mı? Ben söyleyeyim: Aynen kentsel dönüşüm adı altında -defalarca söylediğimiz gibi- rantal dönüşüm yarattığınız için... Bakın, birkaç tane örnek vereyim size: İstanbul Çekmeköy. Çekmeköy Farabi Sokak'ta bulunan otuz beş yıllık evler "Dere bandında kalıyor." gerekçesiyle "Dere ıslahı yapacağız." diyerek yıkıldı. Ve ne oldu biliyor musunuz? Bu yıkılan yerde, Farabi Sokak'ta evler yapıldı. Ben size bu evleri kimin yaptığını araştırmanızı öneriyorum, çok yakınınızda birilerini göreceksiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Normal süreniz tamamlanmıştır.

Bir dakika ek süre veriyorum, lütfen toparlayınız.

OYA ERSOY (İstanbul) – Evet, nasıl kentsel dönüşüm adı altında rantal dönüşümle barınma hakkı ortadan kaldırılıyorsa şimdi de geri dönüşüm adı altında atık kâğıt toplayıcılarının çöpteki emeğine göz dikiliyor ve "Kamu zararı ve haksız kazanç var." denilerek -o, şirket zararı, kamu zararının yerine "şirket" koyun siz- yüzlerce geri dönüşüm işçisinin çekçeklerine el konuluyor İstanbul'da. Amaç, sözde çevre kirliliğini engellemek ve sıfır atık projesiyle ekonomiye katkı da sağlamak. Burada, sigortasız ve güvencesiz çalışan yurttaşların, yıllardır çöpten geçinen yurttaşların ekmeğine emeğine el koyma faaliyeti söz konusu.

Ben neden bunun yapıldığını bir kez daha buradan ifade etmek istiyorum: Çünkü Çevre Ajansına devredilecek. Çevre Ajansı ne? Yani çevre alanının Varlık Fonuna devredilecek ve atık sektörünün toplam 38 milyar lira olduğu düşünüldüğünde, Ajans bu sektörü kontrol altına alma peşinde. İnsanların ekmeğiyle oynamayın.

Teşekkür ediyorum .

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, ek süreniz de dolmuştur.

Değerli arkadaşlar, şimdi devam ediyoruz diğer gruplarla.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın İsmail Faruk Aksu, Komisyon üyemiz aynı zamanda.

Buyurun Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum. Özellikle, sel, deprem ve yangın gibi doğal afetlerden sonra yaraların sarılması konusunda gösterdiğiniz çaba ve başarılı uygulamalar için şahsınızda tüm Bakanlık çalışanlarını tebrik ediyorum.

29 Ekim 2021’de Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 85 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının adı “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir. Değişiklikle birlikte kurulan İklim Değişikliği ve Uyum Koordinasyon Kurulu ile İklim Değişikliği Başkanlığının ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum. Yapılan bu düzenlemeyle çevreye saygılı, iklim dostu şehircilik ile iklim değişikliğiyle uyum politikalarının etkinleştirilip geliştirileceğini, bu alanda AR-GE ve inovasyon faaliyetlerinin artırılacağını düşünüyoruz.

İklim değişikliği 20’nci yüzyılın özellikle son çeyreğinde en çok konuşulan ve tartışılan çevre sorunu olmuştur. İklim değişikliği, insanlığı görünürde sel, kasırga, kuraklık ve susuzlukla karşı karşıya bırakmaktadır. Bununla birlikte, iklim değişikliği ve çevre sorunları sadece çevre kirliliği veya çevrenin bilinçsizce kullanımı olarak değil toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel ve ahlaki boyutları olan karmaşık sorunlar yumağı hâline gelmiş, ülkelerin kalkınma ve refah seviyelerini etkileyecek önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Küresel nitelikte bir tehdit olarak algılanan ve değerlendirilen iklim değişikliğiyle hiçbir devletin tek başına mücadele edebilmesi ve kendini iklim değişikliğinin neden olduğu olumsuzlukların dışında tutabilmesi mümkün değildir.

Devletlerin iklim değişikliğinin ortaya çıkardığı tehlikeli süreçten kurtulmaları ya da etkilerini sınırlandırmaları bir sorumluluk bilinciyle hareket etmelerini gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda, 1990’larla birlikte Birleşmiş Milletler çatısı altında yürütülen küresel çabalar söz konusu olmuştur. Bununla birlikte, iklim değişikliğine karşı alınan önlemlerin katlanmayı gerektirdiği ekonomik maliyetler, devletlerin iklim değişikliğine karşı yürütülen küresel mücadeleye karşı direnç göstermelerine neden olabilmektedir. Çünkü bu yönde alınan tedbirler sanayi, ulaştırma, tarım gibi birçok ekonomik sektörün yeniden yapılanmasını zorunlu kılmıştır. Doğayı korumak artık sadece bizim için değil, gelecek nesillerimiz için de bir varoluş meselesidir. Zira, iklim değişikliği kavramı, kamuoyunda algılandığı şekliyle meteorolojik değişikliklerden ibaretle sınırlı olmayıp hayatın her alanını, toplumsal ilişkileri, ekonomiyi ve ticareti dolayısıyla hukuku ilgilendiren topyekûn bir değişimi gerekli kılmaktadır.

Kuşkusuz, ülkemiz de küresel ısınmanın ve iklim değişikliğinin endişe verici sonuçlarına maruzdur. Hâlihali hazırdaki iklim değişikliğinden en çok etkilenecek bölgelerden birisi ülkemizin de içinde bulunduğu Akdeniz havzasıdır. Bilindiği gibi 2015 yılında Paris İklimi Anlaşması’na muvafakat veren devletler arasında ülkemiz de yer almış ve 6 Ekim 2021 tarihinde Meclis Genel Kurulunda oy birliğiyle onay süreci tamamlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşma kapsamında Türkiye’nin ilk adım olarak emisyon azaltım hedeflerini içeren ulusal katkı beyanlarını güncellemesi ve Birleşmiş Milletlere sunması, Sayın Cumhurbaşkanımızın açıkladığı 2053’te net sıfır emisyonu ulaşma hedefine yönelik bir yol haritası oluşturması gerekmektedir.

İnsanın, içine doğduğu çevre, insanın hayat boyu ayrılmaz bir parçası, koruyup gözetmesi mecburi olan ortak bir hazinesidir. Günümüzde çevre sorunları ile insan sorunlarını birbirinden ayırmanın mümkün olmadığı bir durum söz konusudur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, ekolojik dengenin sürdürülebilirliğine saygı duyuyoruz. Parti programımızda temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını her insanın temel haklarından birisi olarak gördüğümüz ifade edilmiştir. Bize göre çevre demek, aynı zamanda vatan demektir ve milliyetçilik anlayışımızın ana eksenlerinden birisi de çevreciliktir. Çevreye hürmet, huzurlu ve mutlu bir hayatın da ilk şartıdır. Çevre sorunlarının kalkınma çevre ikilemi yerine akılcı bir koruma, kullanma ve geliştirmeyi öngören sürdürülebilir kalkınma modeliyle aşılabileceğini düşünüyoruz. Çevre politikamızın esasını da gelecek nesillere temiz, yaşanabilir, doğal

ve kültürel değerleri korunmuş bir çevrenin intikali oluşturmaktadır. Doğal, tarihi ve kültürel değerlerin kirlenmesini, tahrip edilmesini ve yok olmasını önlemek için, çevre konusuna, bilimi ve aklı esas alan, tarih, kültür, inanç ve millî menfaatlerimizle çatışmayan bir bakış açısıyla yaklaşılmasını gerekli görüyoruz.

Çevre sorunu kirlenmenin ortaya çıkmasından sonra çözümü aranan bir sorun olarak değil, önceden belirlenen kıstaslar çerçevesinde genel kalkınma planının bir unsuru olarak ele alınmalıdır. Kıyı, deniz, akarsu, göl ve diğer sulak alanların tamamını bütünlük içinde ele alan, su, hava, toprak ve denizi birlikte değerlendiren entegre çevre politikaları, biyogüvenlik ve genetiği değiştirilmiş organizmalar konusundaki tehlikeleri bertaraf etmek amacıyla tarım ve teknoloji politikalarıyla eş zamanlı uygulanmalıdır. İklim krizinin tesirlerini en aza çekmek için fosil yakıt kullanımını azaltmak, buna ikame için yenilenebilir enerji kaynaklarını yaygınlaştırmak mecburiyeti bulunmaktadır ve Türkiye bu alanlarda kaynak zenginliğine sahiptir. İhtiyacımız olan, doğru planlama, doğru strateji ve doğru yatırımlardır ve bu doğrultuda önemli bir ilerleme de bugüne kadar kaydedilmiştir.

Artık çevreyle dost ve barışık bir gelecek planlaması sadece Türkiye için değil, bütün ülkeler, bütün toplum ve milletler için hayati bir zorunluluktur. Gelecek nesillerin daha yeşil ortamlarda yaşamasına imkân sağlamak, ülke genelinde kişi başına düşen yeşil alan miktarını artırmak için yapımına başlanan millet bahçeleriyle şehirlerimiz doğayla buluşturularak modern, yaşanabilir ve huzurlu kentlerin inşası sağlanmaktadır.

İnanıyoruz ki ülkemiz, bütüncül bir çevre politikasıyla maruz kaldığı risk ve tehditleri bertaraf edebilecektir. Bütüncül çevre politikalarının bir gereği olarak su kaynaklarının kullanımında etkinlik sağlanması da önem arz etmektedir. Nüfusun sağlıklı ve güvenilir içme ve kullanma suyuna erişiminin sağlanması ve atık suyun insan ve çevre sağlığına etkilerinin en aza indirilerek etkin yönetiminin gerçekleştirilmesi, atıkların insan ve çevre sağlığına etkilerinin azaltılması temel amaç olmalıdır. Atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek engellenmesi veya en aza indirilmesi ve atığın kaynağında ayrıştırılarak geri dönüşüme kazandırılması amacıyla başlattığımız Sıfır Atık Projesi önemli bir kazanım olmuştur. Sıfır Atık Projesi aynı zamanda israfı önlemek ve kaynaklarımızı verimli kullanmak demektir. Proje başladığında yüzde 13 olan geri kazanım oranı 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 22,4'e çıkarılmış olup 2023 yılında ise bu oranın yüzde 35'e çıkarılması hedeflenmiştir. Türkiye Çevre Ajansının faaliyete geçmesiyle birlikte, depozito iade sisteminin etkin bir şekilde yönetilmesi de mümkün hâle gelerek sıfır atık uygulamalarının yaygınlaştırılacağı değerlendiriliyor.

Sayın milletvekilleri, kentleşme politikamız, yerel kalkınmanın sağlanmasına, vatandaşlarımızın hayat kalitesinin artırılmasına, su kaynaklarının ve çevrenin korunmasına, çağdaş altyapılı, yaşanabilir kentler inşa edilmesine dayanmakta, yerleşme ve kentleşmenin afete duyarlı olmasına, doğal, tarihi ve kültürel varlıkları korumasına ve yaşatmasına, kentlilik kültürünün oluşmasına katkı sağlaması gerekmektedir. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda da ifade edildiği gibi, mekânsal planların uygulanması, izlenmesi, denetimiyle farklı kademelerdeki planlar arasındaki eş güdüm sorunlarının ve plan değişikliklerinin, şehirlerdeki yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemesini engellemek amacıyla yapımı büyük ölçüde tamamlanan imar planlarının günün şartlarına uygun olarak bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde güncellenmesi çalışmalarının hızlandırılarak devam ettirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, ülkemizin ekonomik, sosyal ve çevre politikaları ile stratejilerinin mekânla ilişkilendirilerek insan odaklı, yaşanabilir ve üreten şehirler oluşturulması gerekmektedir. Yaşanabilir kentlerin oluşturulabilmesi için ulaşım altyapısı tamamlanmış, çağdaş donanımlı konut alanları yanında gerekli altyapıya sahip endüstri, teknoloji ve sanayi bölgeleri ile mali ve ticari merkezler de oluşturulmalıdır.

Dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın konut edinebilmesi için uygun yöntemler ve seçenekli finansman modelleri geliştirilerek muhtaç ve kimsesizler için devlet eliyle daha çok sosyal konut üretilmesi mümkün olabilecektir.

Türkiye'nin yüzde 66'sı deprem riski olan alanlarda yer almaktadır. Meydana getirdiği hasar ve can kaybı açısından deprem yüzde 61'lik bir oranla Türkiye'de yaşanan afetler içerisinde birinci sırada yer almaktadır. Bunun yanı sıra 2021 yılında meteorolojik olaylar daha şiddetli yaşanmış, yaz aylarında ülkemiz birçok noktada bir yanda yangınlarla mücadele ederken diğer yanda sel felaketine maruz kalmıştır. 11 Ağustosta Batı Karadeniz Bölgesi'nde başlayan aşırı yağışlar sonucunda Bartın, Kastamonu ve Sinop şehirlerinde sel ve su baskınları meydana gelmiş, 81 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Bu kapsamda, afet riskini en aza indirmek için her türlü yapılaşmanın coğrafi ve jeolojik etütleri tamamlanmış, başta deprem olmak üzere sel, heyelan ve diğer doğal afetlere karşı güvenli alanlarda kurulması, mevcut yerleşimlerde ise bu doğrultuda kentsel dönüşüm projelerinin hızla uygulanması önemli ve öncelikli bir hâl almıştır. Kırsal kesimdeki sel, heyelan ve çığ düşmelerine maruz yerleşim yerlerinin ve depreme dayanıksız yapı stokunun da bu çerçevede dönüştürülmesi gerekmektedir. Afete maruz kalmadan önce hukuki, fiziki ve beşeri tüm alanlarda hazır durumda olunarak doğal afetlerin zararlarının en aza indirilebilmesi can ve mal kaybının önüne geçilmesi için şarttır. Bu kapsamda Türkiye'nin tamamını kapsayacak bir çalışmayla fay hatları, dere yatakları, kıyı şeritleri, tarım alanları ve doğal yapılar gibi imara uygun olmayan alanlar tespit edilerek yerleşime kapatılması, üst ölçekli planların tamamlanması suretiyle yer seçiminde yaşanan karmaşanın giderilerek düzenli kentleşmenin altyapısının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Kuşkusuz bu yönde Bakanlığınız ve diğer ilgili kuruluşlarca önemli çalışmalar bugüne kadar yapılmış, önemli adımlar atılmış ve sonuçlar da elde edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı yıllık programına göre 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında 59 ilimizde 276 adet riskli alan, 38 ilimizde 175 adet kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ve 11 ilimizde 17 adet yenileme alanı ilan edilmiştir. Ayrıca yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere 56 ilimizde 52 bin hektar büyüklüğünde rezerv yapı alanı belirlenmiştir. Riskli yapıları tespit etmek üzere üniversite, kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu, tüzel kişi yapı denetim kuruluşu ve yapı laboratuvarlarının da bulunduğu 1.100 kuruluş Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca lisanslandırılmıştır. Bu kurum ve kuruluşlar tarafından toplam 786.086 bağımsız birimin riskli yapı olduğu tespit edilmiştir. 2012 yılında İstanbul'dan başlatılan kentsel dönüşüm seferberliği -sizin de sunumunuzda belirttiğiniz gibi- Türkiye'nin her yerinde hızlanarak devam etmektedir. İstanbul'da da hemen her ilçede kentsel dönüşüm çalışmaları devam etmektedir. Belirttiğiniz gibi 367 bin konut ve iş yerinin dönüşümü tamamlanmış, 130 bin bağımsız bölümde ise dönüşüm çalışmaları devam etmektedir.

Seçim bölgem Güngören Tozkoparan'da, Avcılar Tahtakale'de, Başakşehir Şahintepe'sinde ve Küçükçekmece Burgazada'da kentsel dönüşüm çalışmaları konusunda bazı belirsizlikler ve beklentiler söz konusudur. Buralarda geçmişte dönüşüm projeleri başlatılmış ve ilan edilmiş, bazı alanlar rezerv alan olarak belirlenmiştir. Bu bölgelerde ikamet edenler birinci olarak; yerinde ada bazı dönüşüm istemekte, Kanal İstanbul kapsamında olmadığı hâlde rezerv alan ilan edilen bazı yerlerin dönüşüme sokulmasını beklemekte, teklif edilen oturma alanlarının metrekaresinin bir miktar artırılmasını istemekte, sunulan ödeme seçeneklerinin çeşitlendirilerek vadenin daha uzun bir süreye kadar yayılmasını arzu etmektedir. Bu alanlarda yapılan çalışmaların mahalle sakinlerinin katılımıyla yürütülmesi, bunların karar süreçlerine dâhil edilmesi suretiyle istismarcıların olumsuz propagandalarına fırsat verilmemesinin sağlanabileceğini düşünüyoruz. Vatandaşlarımızla sağlıklı bir ilişki ve iletişim kurulması için mühendislerle birlikte sosyologların ve halkla ilişkiler uzmanlarının katılacağı ekiplerle halkımızın

doğru bilgilendirilmesi sağlanmalı, istismarcılara fırsat verilmemelidir. Zira, riskli alanlardaki dönüşüm ihtiyacı acildir ve vatandaşlarımızın insanca yaşayabileceği standartlarda konut sahibi olma arzusu, oluşturulan gerçek dışı algıya bağlı olarak yargıya konu olabilmekte, gecikmekte, hatta mümkün olamamaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, Kasım 2020’de başlayan ve bahar aylarında Marmara Denizi kıyılarını etkileyen müsılağ sorunu, iklim değişikliği ve çevre temizliğiyle ilgili acil politikalar uygulanmasını zorunlu kılmıştır. 8 Haziranda müsılağla ilgili eylem planı devreye sokulmuş ve müsılağ temizleme seferberliği ilan edilerek başta İstanbul olmak üzere, Marmara Denizi’ni çevreleyen illerde deniz temizliği gerçekleştirilmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, 22 başlıktan oluşan eylem planıyla Marmara Denizi’ndeki deniz salyasını temizleme seferberliğini en başından itibaren destekledik. 10 Haziranda ise Türkiye Büyük Millet Meclisinde Marmara Denizi’nde ortaya çıkan müsılağ sorununun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuştur. Yapılan çalışmalar ve alınan mesafe için teşekkür ediyorum. Uzun vadeli, kalıcı çözüme ilişkin çalışmalarınızı da destekliyoruz.

Tapu ve kadastroyla ilgili de bazı hususları ifade etmek istiyorum. Kadastro, devletin asli işlerinden birisidir. Mülkiyet hakkının esasını kadastro ve tapu oluşturmaktadır. Türkiye’nin hemen tüm bölgelerinde kadastrodan kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Günümüzde kadastro yenileme kapsamında önemli mesafeler alınmış, verilerin doğru tespiti adına önemli bir yenileme çalışması da yürütülmüştür. Bununla birlikte, yeni belirlenen alanlar ile eskisi arasında farklılık olması hukuki ihtilaflara ve kamu zararlarına yol açmaktadır. Bunun dışında, veraset ve benzeri nedenlerle paylaşılmamış müşterek mülkiyet, hukuki bir mesele olmakla birlikte kangrene dönüşen sorunlara neden olan bir durumdur. Bunların çözümüne katkı sunacak, çözümü kolaylaştıracak teşvik ve destekleyecek yol ve yöntemleri Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün üretmesi yararlı olacaktır. Bunun yanı sıra, kamulaştırma, toplulaştırma ve imar uygulamalarının etkinliğinin artırılmasıyla piyasanın daha sağlıklı işlemlerini sağlamak üzere nesnel ölçütlere dayalı bir gayrimenkul değerleme sisteminin geliştirlmesi de büyük önem arz etmektedir.

Bu düşüncelerle, Bakanlığınız ve bağlı kuruluş bütçelerinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi, AK PARTİ Grubundan arkadaşlarımıza söz vereceğim. 2 arkadaşımız söz hakkını kullanacak. AK PARTİ Grubu adına bir ilk olarak Sayın Bekir Kuvvet Erim’e söz vereceğim, aynı zamanda eski bir belediye başkanımız. Daha sonra Çevre Komisyonu Başkanımız Sayın Muhammet Balta’ya AK PARTİ Grubu adına söz vereceğim.

Sayın Erim, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, Bakanlığımızın değerli bürokratları ve yöneticileri, kıymetli basın mensupları; Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarımızın 2022 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sözlerimin başında sizleri saygıyla selamlıyorum.

Merkezine insanı koyan, yeryüzünün dengesine müdahale etmeyen, şehirlerimizi korumanın yanında çocuklarımız için çok daha yaşanabilir, dünyaya örnek olacak şehirler inşa etmeyi amaçlayan anlayışımızla, Türkiye’nin yeni şehircilik vizyonunu son on dokuz yılda yaptığımız icraat ve

yatırımlarımızla milletimizin hizmetine sunduk. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, ülkemize, şehirlerimize bugüne kadar birbirinden güzel ve sağlam kamu binalarıyla, millet bahçeleriyle, kentsel dönüşüm çalışmalarıyla, sosyal konut projeleriyle destek olduk. Vatandaşlarımızın daha iyi yaşam şartlarında yaşamaları adına yapılması gereken tüm projeleri kararlılıkla sürdürdük. Eğitimden sağlığa, ticarettten turizme, tüm sanayi alanlarının iyileştirilmesine kadar, şehirlerimiz, vatandaşlarımız için yapılması gereken tüm projeleri bir bir hayata geçirdik ve inşallah yine aynı anlayışıyla dev projeler yapmaya, milletimizin gönlüne girmeye, milletimizin duasını almaya, güçlü ve büyük Türkiye'yi inşa etmeye devam edeceğiz.

Hızla artan nüfus, şehirleşme, ekonomik faaliyetler ve çeşitlenen tüketim alışkanlıkları çevre üzerindeki baskıyı artırmakta ve iklim değişikliği, çölleşme, biyolojik çeşitlilik kaybı ve kuraklık gibi çevre problemleri her geçen gün insan yaşamını ve kalkınma sürecini daha belirgin bir şekilde etkilemektedir. Bu kapsamda, çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi gittikçe önem kazanmaktadır. Ülkemizde çevre sorunlarına duyarlı politikalar, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde küresel sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla uyumlu bir şekilde geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Bu kapsamda, çevre alanında kurumsal yapı, mevzuat ve standartların geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Türkiye, gelişmekte olan bir ülke olarak enerji, sanayi ve ulaştırma sektörleri başta olmak üzere ilgili alanlarda iklim değişikliğiyle mücadele stratejileri belirlemekte, yeşil büyümenin sağlanması ve emisyon artış trendinin sınırlandırılması yönünde bir politika izlemektedir. Ayrıca Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla iklim değişikliğinden en çok etkilenen ülkeler arasında yer aldığından ülkemizin iklim değişikliğine uyum kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

İklim değişikliğinden bahsetmişken, ne yazık ki bu yıl ülkemizin birçok bölgesinde deprem, sel felaketleri ve orman yangınları yaşanmıştır. Yaşadığımız bu afetlerin tamamında devletimiz ilk andan itibaren vatandaşlarımızın yanında yer almış, afetin izlerini silmek, milletimizin yaralarını sarmak için bütün imkânlarını tüm kurumlarıyla birlikte seferber etmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızca altyapı ve çevre yatırımları için Kastamonu'ya 24 milyon lira, Sinop'a 6 milyon lira, Bartın'a 4 milyon lira olmak üzere toplam 34 milyon lira destek sağlanmıştır. Ayrıca, Muğla'ya 14 milyon lira ve Antalya'ya 12 milyon lira olmak üzere toplam 26 milyon lira destek sağlanmıştır. Muğla'da yaşanan yangın felaketinin biyoçeşitliliğe zararının tespiti ve canlı türlerinin kaybolma riskini ortadan kaldırmak için Türkiye'de ilk kez uygulanan Ekolojik Restorasyon ve Kurtarma Operasyonu kapsamında çalışmalar devam etmektedir. Yaşanan sel felaketleri kapsamında da Rize'ye 20 milyon lira, Artvin'e 4 milyon lira olmak üzere toplam 24 milyon lira finansal destek sağlanmıştır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da terörden zarar gören 25.115 konut, 21 okul, 16 cami, 12 taziyeevi, 15 park ve 1.670 kilometre altyapı hizmetinin yapımı tamamlanmış, ayrıca tüm illerimizde "50" ve "100 Bin Sosyal Konut" kampanyası çerçevesinde başlatılan konut üretim çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir.

Depremlerin yaşandığı Elâzığ ve Malatya'da 15.200 konut, 472 ahır yapımı bitirilmiş olup, inşaatları devam eden 13 bin konut da yıl sonuna kadar bitirilmiş olacaktır. İzmir'de ise inşaatlar hızla devam etmekte olup söz verildiği şekilde vatandaşlarımıza teslim edilecektir. Giresun Dereli'de 142 konut, 11 köy evi bitirilmiş olup Doğankent ve Dereli'de inşaatları devam eden 227 konut ve 122 dükkân ekim ayının sonunda tamamlanacaktır. Karadeniz Bölgemizde bu yıl meydana gelen sel

felaketleri sonrasında Rize’de 364 konut 50 köy evi; Artvin’de 41 konut; Kastamonu’da 872 konut, 40 köy evi; Sinop’ta 80 konut, 110 köy evi ve Bartın’da 20 köy evi olmak üzere; toplam, 1.357 konut, 220 köy evinin yapımına başlanmıştır.

Ciğerlerimizi de yakan orman yangınlarında ağır hasar gören mahalle ve köylerimizi yeniden inşa ediyoruz. Antalya’da 1.316, Muğla’da 110 köy evi olmak üzere yangından zarar gören köylerde toplam 1.426 köy evi yapımına başlanmıştır.

Yaşadığımız felaketler, kaybettiğimiz canlar bizleri gerçekten derinden yaralıyor. Bir kez daha bu felaketlerde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, etkilenen tüm vatandaşlarımıza da geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Sizlerin huzurunda da, canla başla çalışan, gece-gündüz vatandaşlarımızın yanından ayrılmayan, devletimizin her daim milletimizin emrinde olduğunu gösteren Kıymetli Bakanımıza da şükranlarımı sunuyorum. Çok şükür ki artık afet paralarıyla memurun, işçinin maaşını ödeyen bir eski Türkiye yok; çok şükür ki aziz milletimizin kötü gününde her daim yaralarını saracağı, acılarına ortak olacağı bir lideri var, bakanları var, her zaman yanında olan büyük ve güçlü bir Türkiye Cumhuriyeti devleti var.

Son olarak, Bakanlığımızın önemli birkaç çalışmalarından kısa kısa bahsetmek istiyorum: 2003 yılından bugüne kadar 18,6 milyar lira yatırım bedelli 5.095 adet kamu yatırımının etüt, proje ve yapım faaliyetleri yürütülmüştür. Kentsel dönüşüm faaliyetlerini de yürüten TOKİ on dokuz yıl içinde 200 milyar lira yatırımla ürettiği 1 milyon 50 bin konutla, en çok konut üreten kamu kuruluşlarının başında yer almaktadır. 8 Temmuz 2021 tarihinde Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla 1 milyonuncu konutun anahtar teslimi Ankara’da yapılmıştır. Yaklaşık 5 milyon vatandaşımız TOKİ’nin ilettiği depreme dayanıklı, sosyal donatılı ve çevre düzenlemeleriyle kaliteli konutlarda oturmaktadır.

2/B arazileri ile hazineye ait tarım arazilerinin satışında 919 bin hak sahibi tapularına kavuşturulmuş, satışı yapılan 659 bin taşınmazın toplam satış bedeli yaklaşık 15 milyar lira olmuştur. Bunun yanı sıra, tapu kadastro faaliyetleri kapsamında hazineye 2020 yılında 18,6 milyar lira, 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla da yaklaşık 13,5 milyar lira harç geliri sağlanmıştır. Vatandaşlarımızın Tapu ve Kadastro Müdürlüklerine gitmeden işlem başvurusu yapabilmesi için Web Tapu Sistemi kurulmuş, bu sistem sayesinde özellikle pandemi döneminde vatandaşlarımız azami ölçüde korunmuştur.

Ekolojik koridorların bir parçası olan 81 ilde 81 milyon metrekare yapılmasını hedeflediğimiz millet bahçeleri projeleri devam etmektedir. 80 ilde toplam büyüklüğü 65,5 milyon metrekareyi bulan 398 millet bahçesi yapılmaktadır. 12,7 milyon metrekare büyüklüğünde 101 millet bahçesi tamamlanmış olup 297 millet bahçemizin de yapım, projelendirme ve yer seçim çalışmaları devam etmektedir.

Yerel yönetimlerin çevre yatırımlarına 2018-2021 yılları arasında çevre temizlik araçları, proje ve enerji teşvikleri için toplam 2 milyar 178 milyon lira destek sağlanmıştır. Ayrıca, İller Bankası’yla yerel yönetimlerin altyapı ve üstyapı çalışmaları için 8,1 milyar lira destek sağlanmıştır.

Bu arada, Didim, Köşk, Söke, Buharkent kanalizasyon, yağmur suyu altyapı çalışmalarına aşağı yukarı 100 milyar lira bütçeyle İller Bankası tarafından başlanmıştır, yapılacaktır.

Bizler hep söylüyoruz: “Güçlü Türkiye’nin yolu güçlü şehirlerden geçer.” Biz, bu yolda şehirlerimizi güçlü kılmak için elimizden gelen tüm çabayı ve gayreti göstermeye devam edecek, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde, çıktığımız bu yolda yılmadan, yorulmadan, büyük bir aşkla yürüyeceğiz.

Ben bu duygu ve düşüncelerle inşallah, Türkiye olarak şehircilik alanında geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi önümüzdeki süreçte de çok büyük başarılar elde edeceğimiz bir dönemi yaşayacağımıza yürekte inanıyorum.

Sözlerime son verirken Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Vakti verimli kullanımınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi de Çevre Komisyonu Başkanımız, Trabzon Milletvekilimiz Sayın Muhammet Balta'ya söz veriyorum.

Sayın Balta, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekili arkadaşlarımız, Bakanlığımızın çok değerli bürokratları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu bütçemizin hem Bakanlığımıza hem milletimize hayırlar getirmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli Bütçe Komisyonu üyeleri; şimdi, çevreyi konuşurken geçmiş ile günümüze de bir göz atmamız lazım, esasında, bunu kıyaslarken bir eleştiri değerlidir.

Sanayi Devrimi'nden sonra dünyada çevreyle alakalı sorunlar başlamış, Türkiye'mizde de 1950'den sonra, hızlı bir şekilde şehirlere göç vesilesiyle çarpık kentleşme, bunun yanında da çevresel sorunlar beraberinde gelmiştir ve bu çevresel sorunlarla kentler bir şekilde çok sorunlu ve yaşanamaz hâline gelmiştir. Ben, yaş itibarıyla 1980'li, 1990'lı yılları hatırlıyorum; 1980'li, 1990'lı yıllarda özellikle Türkiye'de sanayinin de biraz gelişmesiyle birlikte şehirlerimiz, özellikle büyük şehirlerimiz yaşanamaz hâle gelmişti; hava kirli, su kirli, toprak kirli ve sağlık sorunları yaşayan insanlara da doktor tavsiyesiyle Anadolu'nun farklı kentleri önerilmişti. Bu yıllarda, 1994 yılında, şu anda Cumhurbaşkanımız olan Sayın Recep Tayyip Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olduktan sonra önce metropol şehir İstanbul'umuzun havasını, suyunu, toprağını temiz tutmak için bir hareket başlatmıştır. Özellikle Haliç'in temizlenmesi ve özellikle İstanbul'da havanın temizlenmesi, toprağın temizlenmesiyle birlikte bu çevresel hassasiyet bütün Türkiye geneline yayılmıştı ve Türkiye genelinde, çevrenin ne olduğunu, çevresel sorunların insanlığa ve canlılara ne büyük zararlar verdiğini anlamıştık ve gazetelerle beraber promosyon dağıtılan bir İstanbul'dan ve Türkiye'den artık sularının arıtıldığı, havasının temiz tutulduğu, toprağının temizlendiği bir Türkiye'de yaşamaya başladık. 2002 yılından sonra da AK PARTİ iktidarları döneminde, özellikle atık su arıtma tesislerinin artırılması, diğer taraftan da bu işi kaynağında temiz tutmak için katı atık bertaraf tesislerinin yaygınlaştırılmasıyla birlikte, eskiden İstanbul'da patlayan o çöp dağlarının yerine, katı atık bertaraf tesislerinde o atıklardan enerji üretilip çevreyi hiç kirletmeden ekonomiye kazandırdığımız bir döneme geldik. Son yıllarda, özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız ve -Sayın Bakanımız Murat Kurum burada- ve ekip arkadaşlarıyla birlikte çok önemli çalışmalar yapılmış. Bir taraftan çevresel sorunlar, bir taraftan afetler, diğer taraftan kentsel dönüşümler, diğer taraftan TOKİ, diğer taraftan İLBANK'ın destekleriyle birlikte Türkiye'de çevresel sorunlar alanında çok büyük yatırımlar yapılmış, çözümler ortaya konmuş; bir Bakan sadece merkezde oturmamış; hemen hemen bütün Türkiye'de illeri dolaşarak, sorunları yerinde tespit ederek, siyasilerle, yerel yönetimlerle, şehrin ortak kanaat önderleriyle beraber çözüm odaklı bir yaklaşım göstermiştir. Ben, burada, bu vesileyle Sayın Bakanımıza ve ekibine teşekkür etmek istiyorum.

Özellikle Türkiye'de çevresel hassasiyetlerle alakalı yasal düzenlemelerle ilgili hem Çevre Komisyonu üyeleri olarak, bütün siyasi partilerin üyeleri olarak Bakanımızla ve ekibiyle uyumlu bir çalışma içerisinde, hem “poşet yasası” adı altında bir yasa çıkardık, diğer taraftan da Türkiye Çevre

Ajansını kurduk. Türkiye Çevre Ajansının kurulması, operasyonel bir şekilde, tek çatı altında... Emine Erdoğan Hanımefendi'nin başlattığı Sıfır Atık Projesi'nin daha başarılı olabilmesi için altlık oluşturarak bu tür yasal düzenlemeleri yaptık.

Diğer taraftan da -Paris Anlaşması'yla alakalı- geçmişten günümüze, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nden sonra Kyoto Protokolü, Kyoto Protokolü'nden sonra da Paris Anlaşması'na 2016 yılında imza attık ama bizim hem teknoloji transferine hem ekonomik yönden dağılımlardaki adaletsizliklere itirazımızdan dolayı 2021 yılında -sizler de biliyorsunuz- Paris Anlaşması'na taraf olduk. Türkiye, her zaman olduğu gibi küresel bir güç olarak masada yerini aldı, düşüncelerini güçlü bir şekilde ifade etti. Hem açılıştan hem de son zamanlarda, yine Sayın Bakanımız, ekibiyle beraber Türkiye'yi, ülkemizi güçlü bir şekilde Paris Anlaşması'nda da temsil etti.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız; diğer taraftan, İLBANK, 2002 öncesinde, bütün Türkiye'deki yerel yöneticilerin, belediye başkanlarının kapısından geçmeye korktuğu bir yerd. İktidar partisine mensup olan belediye başkanlarına taraftıydı, iktidar partisine mensup olmayan belediye başkanlarının ödenekleri kesilip hak ettikleri paralar dahi verilmiyordu.

SEYİT TORUN (Ordu) – Değişen bir şey yok, değişen hiçbir şey yok.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) - Sayın Cumhurbaşkanımızın bu konuyla alakalı ağzı yandığı için, 1994 yılından itibaren... Sayın Başkanım, ona neler yapıldığını biz biliyoruz. Bir İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanına, yurt dışına gidiş izni bile verilmemişti ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanına, metropol bir şehrin belediye başkanına neler yapıldığını biz biliyorduk ama yıl 2002, Recep Tayyip Erdoğan Başbakan; ilk yaptığı icraat “Bütün belediyelerin eğer borcu varsa yüzde 40'ı kesilecek, yüzde 60'ı belediyeye geri gönderilecek.” diye...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi Belediye Başkanıyla görüşüyor; sene 2021, Belediye Başkanını yok sayıyor!

MUHAMMET BALTA – Lütfen... Cevap verirsiniz Sayın Vekilim; rahatsız olmayın, cevap verirsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen değerli arkadaşlar, lütfen... Rica ediyorum...

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Bütün herkese eşit seviyede, yüzde 40 kesintiler yapılmıştı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hatibi dinleyelim, herkes sırası geldiğinde fikrini ifade eder.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Şimdi, İLBANK'ı, TOKİ'yi ve diğerlerini, bir konut yapmayan... TOKİ'yi eleştirmeye kimsenin hakkı yoktur, 1 milyon civarında konut yapmıştır, kendisini yenilemiştir. Sadece konut değil; özellikle yutak alanlar, millet bahçeleri, parklar, bahçeler, hastaneler, okullar; TOKİ vasıtasıyla, TOKİ kanalıyla her şey yapılmıştır. İLBANK da bütün belediyelere eşit ve adil bir şekilde hizmet vermektedir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, eleştiri ayrı bir şeydir. Maskeyle gezdiğimiz bir ülkeden şu an yenilenebilir enerji kaynağını yüzde 53'e getirmiş ve gelişmekte olan sanayide yeşil enerji kullanan bir ülke hâline geldik. Bulgaristan bize enerji vermediği zaman korkuyorduk, şu anda enerji arz güvenliğimizi en üst seviyeye getirdik, bunun yanında da kendi ürettiğimiz enerjinin yüzde 53'ünü de yenilenebilir enerji kaynaklarından oluşturduk. Yani, burada konuşurken, burada çevre dersi verirken çok kolay ama çevre dersi verenlerin geçmişte neler yapıldığını da bir hatırlaması lazım. Nasıl bir Türkiye'de yaşadık, nasıl bir Türkiye'deyiz? Biz gelecekle alakalı 2023 vizyonunda ve yine Türkiye'nin... Paris Anlaşması'yla alakalı onların bize dayattığı şeyleri değil... Biz Türkiye olarak çevremizi düşünüyoruz, biz Türkiye olarak nasıl bir çevrede yaşamamız gerektiği konusunda çalışıyoruz. Enerjiyle alakalı elektrikli araç üretimine başlayacak Türkiye. Niye bunları yapıyor,

yolları Türkiye niye yaptı, yolların standartlarını niye yükseltti, hızlı tren yollarını niye yaptı, orman alanlarını 2 milyon hektar niye arttırdı? Türkiye 5,5 milyar fidanı toprakla niye buluşturdu? Yutak alanları arttırmak için, karbon emisyonunu azaltmak için ve bu işi dengelemek için. Biz birileri bize ders verecek... Onların dersine biz çalışmıyoruz, biz kendi dersimize çalışıyoruz. Paris Anlaşması'nda, Türkiye'nin masada neler yaptığını çok Değerli Bakanım ve değerli bürokratları anlattılar, anlatmaya da devam ediyoruz. Haksızlıklara karşı susmuyoruz, haksızlıklar karşısında poşet yasasıyla, Çevre Ajansı'yla, Paris Anlaşması'yla, Kyoto Protokolüyle... Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nde bize neler söylendi, dünya neler yapıyor, Türkiye neler yaptı; bunları anlatıyoruz. Yoksa Türkiye, öyle 3 milyar dolara, 5 milyar dolara pazarlık yapacak bir ülke değil, o eski Türkiye'de kaldı. Türkiye, artık bunları kendisi yapabilecek bir kabiliyette yani yeşil alanların artırılması, geri dönüşüm oranlarının artırılması; bunların hepsini yapıyoruz, Allah'a şükürler olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika ek süre veriyorum.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Ben, son söz olarak da özellikle seçim bölgem Trabzon'da Avni Aker Millet Bahçesi'nin yapılması, Akçaabat Millet Bahçesi'nin yapılması, Vakfıkebir Millet Bahçesi'nin yapılması, Zağnos Vadisi ve Çömlekçi Kentsel Dönüşüm Projesi, Tabakhane Kentsel Dönüşüm Projesi, Ayasofya Kentsel Dönüşüm Projesi ve bunun gibi sayamayacağım projeler için -bütün illerde olduğu gibi seçim bölgem Trabzon'da da her noktasını bilen- Bakanımıza, ekibine, çalışma arkadaşlarına, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a huzurlarımızda çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, yine siz afetlerde, sellerde günlerce ekibinizle milletimizin yanındaydınız, biz buna bilfiil şahidiz. Milletvekilleri olarak da milletin vekili olarak da sizin ve ekibinizin Bakanlık olarak nasıl çalıştığını biliyoruz. Yolunuz açık olsun, başarılarınız daim olsun, Allah sizlerden razı olsun. Tekrar bu bütçenin Bakanlığımıza, milletimize, ülkemize, bütün canlılara hayırlı olmasını temenni ediyor; yaşanabilir bir Türkiye, temiz bir Türkiye hayalini gerçekleştirmek için gece gündüz demeden koşan koşuşturan sizlere ve ekibinize teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım size de saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi de İYİ Parti Grubundan Sayın Erhan Usta, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokrasimizin değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlarım. Bütçe görüşmelerimizin hayırlı olmasını temenni ederim.

Şimdi, benim zaman zaman ekonomiye ilişkin yaptığım analizlerde ve geçen yılki bütçe görüşmelerinin ilk gününde de yine Türkiye'de kaynakların etkin kullanılmadığı konusunda genel değerlendirmelerim hep oluyor. Aslında, belki bunu, bu sene de tekrar konuşmanın çok fazla bir faydası yok, geçen yıl bu konuyu konuştuk fakat şu kadarını söyleyeyim ki, yani Türkiye AK PARTİ hükümetleri döneminde Sayın Bakan, yaklaşık 600 milyar dolar civarında dışarıdan net kaynak kullandı, net. Yani biz buna "cari açık" diyoruz, "tasarruf yatırım farkı" diyoruz. Dolayısıyla, bu 600 milyar dolarlık kaynağın ne kadarı üretime gitti veya ne kadarı bizim üretim kapasitemizi artıracak alanlara gitti diye baktığımızda çok fazla söyleyecek bir şeyimiz yok. Dolayısıyla, bunların çok önemli bir kısmı, elbette bir kısmı gerekli, gerekli olana bir şey demiyoruz ama gerekli olmayan fevkalade fazla olan bir kısmı var ki, yani taşa toprağa, betona gitti Türkiye'de. Bugünkü yaşadığımız ekonomik sıkıntıların temelinde de esasında bu var.

Dolayısıyla, geldiğimiz noktada Türkiye'nin dış borçları aşırı bir şekilde yükseldi, tabii, bu cari açık bir şeyin karşılığında gelecek, ya borç oluyor ya 50 milyar doların üzerinde gayrimenkulümüzü yabancılara sattık, bankalarımızı sattık, sigorta şirketlerimizin yüzde 80'i yabancılara gitti, borsamızın önemli bir kısmı yabancılara gitti. Dolayısıyla, bunlar karşılığında aldığımız paraların da büyük bir kısmını taş, toprağa gömdük yani bunun millî gelir rakamları zaten ortada. Daha geriye bu yeni seride gidilmiyor ama 2009'da bile inşaat yatırımlarının gayrisafi yurt içi hasıla içerisindeki oranı 11,7; bakın, daha gerisi var bunun ama dediğim gibi bu seri geri gitmediği için, ama eski seride de bu trendi görüyoruz zaten. 2017'ye geldiğimizde bu yüzde 17,1'e çıkmış, hiçbir ekonominin altı, yedi yıl içerisinde bu kadar büyük bir "shift"i, bu kadar büyük bir artışı kaldırması mümkün değil ve bunlar üretken olmayan alanlar, üretken olmayan alanlara parayı gömdünüz ve Türkiye bugün inim inim iniyor.

Şimdi, bu fasıl ayrı yani bunun konuşulması lazım, esas konuşulacak konu bu ama bunu ne kadar konuşsak bir şey olmuyor. Tabii, buradan Türkiye'yi vazgeçirecek şey, bu Onuncu Kalkınma Planı çerçevesinde konuşulan formatta, o çerçevede bir rant vergisinin getirilmesidir. Şimdi, geçen yıl bunu söylediğimde siz "Bir kanun çıkardık." dediniz, Sayın Bakanım, o İmar Kanunu'ndaki bir maddeyle filan olacak şey değil. Bizim konuştuğumuz bunun çok daha ötesinde, çok daha kapsamlı bir konuyu söylüyorum. Strateji ve Bütçe Başkanlığında ve Maliye Bakanlığında bu çalışmalar var yani bunlara bakılırsa zaten bunlar Vergi Kanunu tarafında yapılması gereken düzenlemeler. Dolayısıyla, belki önümüzdeki dönemde... Tamam, şu anda gayrimenkul sektörü bir sıkıntı yaşıyor, şu anda zaten çok fazla inşaat yok ama bu işler yarın bir gün biraz daha açıldığında veya başka bir şeyler olduğunda yeniden paralarımızı önemli ölçüde buralara gömmek gibi bir durumla karşılaşacağız. Hadi, parayı kullanırsınız ancak temel sıkıntı şu: Teknolojiye yatırım yapılması gereken, AR-GE'ye yatırım yapılması gereken herkes gidiyor, AVM, konut, lüks konut, bilmem ne inşaatlarına yatırım yapıyor bu ülkede. O zaman bizim en büyük elektronikçimiz AVM yaparsa, kim elektronikte yatırım yapacak? İşte, o yüzden de bir şey olmuyor. Yine de, bir nebze de olsa, çıkan o kanun kapsamında da eğer konuşmalarımızda yani en son, akşamüzeri konuşacağımız zaman net ne kadar gelir topladınız, ne yapıldı veya o kanundan sonra imar değişikliklerinin boyutunda ne kadar bir değişim oldu, bu konuları bize ifade ederseniz ben çok memnun olurum.

Şimdi, AK PARTİ hükümetleri, artık geldiğimiz noktada her ne kadar "2023" denildi, 2023 tüketildi, 2023 hedefleri diye bir şeyi kalmadı artık Türkiye'nin, o hayallerin tamamı yıkıldı. Her ne kadar Anıtkabir'de Sayın Erdoğan deftere en son, yeniden 2023 yazmış olsa bile Türkiye net bir şekilde 2023 hedeflerinin kimisinde yarısında, kimisinde üçte 1'inde. Dolayısıyla, o hedeflerin konulduğu günden daha kötü bir duruma geldik, şu anda geldiği seviye 2011'in altında. O ayrı bir olay fakat şunu söyleyeceğim: Şimdi 2023 biti, 2053, 2071 diyoruz, çok güzel, o tarihler benimsediğimiz tarihler, İstanbul'un fethi, Türklerin Anadolu'ya girişi, güzel -istismar var zaten o da ayrı bir konu- ama, şimdi 2071'e bakıyorsunuz, gözünüzün, burnunuzun önünü görmüyorsunuz. Şu getirilen bütçe ne? Meteoroloji Genel Müdürlüğü. Bütçenin üzerinde ne yazıyor? Tarım ve Orman Bakanlığı.

Şimdi hayırlı olsun bu arada, Bakanlıkta bir değişiklik oldu, iklim değişikliği meselesi yani yeni çıktı sanki. İklimle ilgili problemler dünyanın hiç konuştuğu bir şey değildi, Paris İklim Anlaşması bir günde çıktı, hemen önümüze geldi. Ya, bütçe getiriyorsunuz, bütçe dokümanları bile... Yani bu kanun değişikliğinin ne kadar paldır küldür Bakanlık değişikliği olduğunu görüyoruz. Şimdi İklim Değişikliği Başkanlığının bütçesi, muhtemelen bugün gelecek, burada. Yani burnunun ucunu göremeyen fakat 2071'i konuşan -2071'de bir şey yok, altı bombos; istismar var sadece de- onu söyleyip burnunun ucunu göremeyen bir Hükümet tarafından Türkiye Cumhuriyeti devleti yönetiliyor. Dolayısıyla yazık oluyor, yazık ediyorsunuz. Bunlara ilişkin eğer bir savunmanız olursa ben çok memnun kalırım. Yani keşke benim dediğim gibi olmamış olsa olay ama böyledir bu. Yani Bakanlık yapısındaki değişiklik

işte, iki gün içerisinde karar verilmiş bir şey, bütçe dokümanları bile öncesinde hazırlanmış, hâlbuki bu konunun çok iyi tartışılması lazım, görüşülmesi lazım, konuşulması lazım; böyle paldır küldür iş yapılırmı bir devlette ya. Ama maalesef öyle yapıyorsunuz.

Paris İklim Anlaşması... Bu da aynı şey. Paris İklim Anlaşması 2015'in sonunda, 2016'da imzalanıyor. Biz beklemişiz, beklenilebilir yani bir tercihtir, onu bilemem, ama kaldığımız -işte, son 6 ülke içerisindeyiz- o 6 ülkenin de repütasyonu yani Türkiye'ye yakışmıyor, Türkiye o ligde değil. 6 ülke, kalan 6 ülkeden bir tanesi Türkiye -diğerlerinin işte, isimlerini vermeyelim, nihayetinde o ülkenin burada temsilcileri var- ama o ligin üyesi değiliz biz. Başlangıçta neden taraf olunmadı? Şimdi niye taraf olundu? Bunların bir hesabını kitabını; kamuoyuyla bir şey paylaşmanız lazım. Belki hakikaten başlangıçta çok fazla yükümlülük getiriliyordu, şimdi yükümlülüklerimiz mi azaldı? Veya ne bileyim ben, bir avantaj mı oldu? Ne oldu? Bununla ilgili nasıl bir planlamanız var, bu sanayimizin üzerine... Mesela, bunu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına sorduk, hiç farkında değiller olayla ilgili. Hâlbuki bunun bir ayağı da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Yani "Enerji sektörüne ne getirecek?" dedik, Enerji Bakanı o konuyu es geçti. Konuşulacak şeyler bunlar. Biz burada bakanlarla "Şu şuraya gitti, bu buraya gitti, rakamlar falan..." diye rakamları elimize verirsiniz biz de bakarız; analiz bekliyoruz ya. Gelecek burada, analiz edecek, söyleyecek, milleti ikna edecek. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, burası Parlamento. Buradan bütçeniz onaylanıyor, kaynak veriliyor ama ben çok üzülüyorum, analiz yok.

Bakıyorum, bir elimde -Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Sayın Bakan Yardımcısı burada mı bilmiyorum- Profesör Doktor Mehmet Emin Birpınar'ın 28 Ekim 2021 tarihinde BBC Türkçe'ye yaptığı bir mülakat var. Yani oradan bir kısmını almak istiyorum; hakikaten çok enteresan. Ha, açık yürekliliği için de tebrik ediyorum Sayın Bakan Yardımcısını ama ülke açısından da üzülüyorum. Birpınar "Türkiye'den beklenti, bu niyet edilmiş ulusal katkılarını artırsın, 'Yüzde 21 değil de yüzde 30'a çıkarsın.' diyorlar. Ama biz onlara şunu söyledik: 'Net rakamlar verebilmek için -yüzde 21'den 30'a çıkarmak için- bizim üniversitelerle bir proje kapsamında bütün kurumların verilerini alarak çalışmamız lazım. O yüzde 21'lik azalmayı bir yıllık bir çalışma sonucunda bulmuştuk. Bu sefer de oturup çalışacağız, daha istekli bir ulusal katkı beyanı vermek için çalışacağımızı söyleyebiliriz. Bunu Glasgow'a gelmeden yapmamızı talep edenler var fakat bu, en az bir yıl gerektiren bir çalışma.'"

Soru şu: "Türkiye'nin 2015 Paris Anlaşması kapsamında açıkladığı ulusal katkı niyeti beyanının gerçek dışı veriler içerdiği ve yetersiz bulunması nedenleriyle ulusal ya da uluslararası pek çok platformda eleştirildiği bilinmektedir. Dahası Paris Anlaşması gereği olarak 2021 yılı içerisinde Türkiye'den daha iddialı bir emisyon azaltım hedefi isteneceği de açıktır. Durum böyleyken bugüne kadar neden bir çalışma yapılmamış ve neden bir yıl daha süre istenmektedir? Ayrıca kapsamlı bir çalışma yapılmadıysa Türkiye'nin 2053'te karbon nötr olma hedefi neye dayanılarak açıklanmıştır?" "2053 nasılsa uzak, önemli değil, biz zaten o vakte kadar da kalmayız, gelen düşünsün." mü deniyor? Böyle devlet yönetimi olur mu?

Şimdi, diğer bir şey, Sayın Birpınar: "Cumhurbaşkanımız da aslında durumu fark etti -enteresan- yani Paris Anlaşması'na taraf olmazsak ülkemizin kalkınmasına zarar verir noktasına geldi iş. Önceden kalkınmamıza zarar vereceğini düşünüyorduk ama şu anda kalkınmamıza eğer taraf olmazsak zarar vereceğini gördük." Olay bu, ağabeyciğim. Her şey burada aslında çok açık. Yani bu tespiti... Cumhurbaşkanını bu konuda ikna etmek herhâlde zaman aldı. Sayın Cumhurbaşkanı da işte, tam bütçe süreci başladıktan sonra ikna edildi. "Hadi, bir imzalayalım." denildi. Sonradan "Biraz kaynak kullanalım." denildi. Bilmem ne filan. Hemen bir de imzaladık ya, bakanlık isimleri değişiyor. Şimdi, bakıyorum, konuşma metnimize, geçen yıllarla bir mukayese edin kendinizi, arkadaşlar mukayese

etsin. İklim değişikliği geçen yıl ne kadar geçmiş, bu yıl ne kadar geçmiş? Hâlbuki dünyada “iklim değişikliği” konusundaki hassasiyette geçen yıldan bu yana bir değişiklik yok. Geçen yıl da çok hassastı konu ama sanki bizim gündemimize yeniden girmiş gibi böyle bir hava var. Yani bakalım ne kadar sürecek, ne kadar yapılacak? Bakıyorsunuz, bütçede ödenek filan yok. İklim değişikliğiyle ilgili toplam 1,6 milyar lira ödeneğiniz, o programdaki ödenek, 1,6 milyar lira yani nihayetinde bu. Şimdi, devam ediyoruz Sayın Birpınar’ın... Ha diğer bir soru, bakın bundan emin değilim ama yine de bana da tuhaf geldi: “Şu anda kömürden üretilen enerji 3 lira, rüzgârdan üretilen enerji 1 liraya düştü, niye gitsin kömür yatırımı termik santral yapsın? Yatırımcı parasını çöpe atar mı? Yatırım kararı alınmış olabilir ama yatırımı yapacak mı, parayı bulacak mı? Yatırım yapmak için uluslararası kredi lazım. O termik santrallere bir kuruş vermiyorlar. Yatırımcıların öz kaynakla yapması lazım ki onu da bulamazlar.” O zaman biz de şunu soruyoruz: Ülkemizin iklim değişikliğiyle mücadeleye ilişkin pozisyonu, enerji kaynaklarının maliyetleri ya da yatırımcıların para bulup bulmamasına göre mi şekillendirilmektedir? Uluslararası piyasalarda kömür fiyatları bugün yüksektir ama yarın fiyatlar düştüğünde ithal kömür yatırımlarının önünde bir engel olacak mıdır? Bu çerçevede, Türkiye’de kömürden çıkışa ilişkin bir planlama bulunmakta mıdır yani Türkiye termikten, kömürden çıkacak mıdır, böyle bir planlamanız var mı?

Şimdi, Sayın Birpınar yeşil dönüşüm projeleri için uluslararası kuruluşlardan edinilen 3,2 milyar dolarlık fona ilişkin olarak “Çok büyük faydası olur o için.” diyor. Biz de diyoruz ki ödenecek fonların nelere harcanacağı hususunda bir çalışmada, bir planlamada bulunmakta mısınız? Ayrıca da işin biraz aktüel boyutu, “Bugüne kadar müzakereler için 350 uçuş yapılmış ve bütün ülkelerle ikili görüşmeler yürütülmüştür.” diyor. 350 uçuş yapıldıysa bu adam gün müdür bilmiyorum da veya hepsini herhâlde Sayın Birpınar yapmamıştır, herhâlde Bakanlıkta falan oturmamıştır. O yüzden de hiç bu çalışmalar yapılamadan bu işlere karar verilmiş gibi duruyor.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Karbon salımı da var uçuşların.

ERHAN USTA (Samsun) – Tabii, karbon salımı da vardı da neyse fazla uzatmayayım diye. Bakan Yardımcısının yaptığı uçuşlardan kaynaklanan toplam karbon ayak izi hesabını yaptınız mı? İsterseniz sorayım. Yani maliyetine bakalım, karbon salımına ne kadar katkıda bulunmuş Sayın Bakan Yardımcısı? O konuda bilgi verirseniz sevinirim.

Şimdi, bu deniz salyası, müsülaj meselesine gelelim. Yani bu bir sonuç, bu yirmi yılın sonucu, belki yirmi beş yılın. Yirmi yıldır genel devleti, işte yirmi beş yıldır da Marmara’nın etrafındaki belediyeleri sizler yönetiyorsunuz. Tabii, bu, bugünün bir sorunu değil, birikti, birikti, en son deniz isyan etti ve işte içindikilerin bir kısmını saldı, öyle de anlatabiliriz meseleyi. Şimdi, Marmara etrafında 7 şehirde 25 milyona yakın insanımız yaşıyor. 2,1 milyon metreküp atık su veriliyor denize. Sanayi ve ekonomik aktivitelerin de en fazla olduğu bölge burası. Müsülaj şubat ayında çıktı fakat her konuda geciktiğiniz gibi, dört ay geçti ve hiçbir şey yapılmadı. Tabii, şunu söylemiyorum, yapılacak o müdahalenin bir anda müsülaj sorununu halletmesi falan mümkün değil. Çok uzun soluklu bir iş bu. Yani siz zannediyorum iki yıllık bir plan açıkladınız, iki yıl filan da değil; bizim konuştuğumuz uzmanlar bunun daha uzun süreceğini ama kapsamlı bir planlama yapılması gerektiğini söylüyor. Ancak en azından o denizin üzerindeki o salyalar alınabilirdi ve fotosentez falan engellenmezdi. Orada bile dört ay gecikildi ve ondan sonra siz de o benzer şeyleri yaptınız. Dolayısıyla, burada yapılması gereken işler; mesela şu Ergene Atık Su Tesisinden çıkan suların Trakya’nın 4,5 kilometre açığında, 46 metre derinlikte Marmara Denizi’ne derin deşarj oluyor. Bu konunun tekrar gözden geçirilmesi lazım yani kirlenmeye büyük ölçüde buranın neden olduğu söyleniyor. Sayın Bakan, artık, bir tane evsel atığın Marmara’ya gitmemesi lazım, verilmemesi lazım. Ondan sonra, Nilüfer Çayı’nın içler acısı durumuna da acil

çözüm bulunması gerekiyor. Marmara'ya akan suların, nehir ve çayların sıkı denetim altında tutulması gerekiyor. "Arıtma tesisleri var." deniliyor fakat bunlar ileri arıtma değil yani ileri arıtma tesislerinin kurulması gerekiyor. Ondandır buradan çıkacak sular da aynı zamanda kullanma suyu olarak da değerlendirilmeli. Gübre kullanımı uzman kişiler tarafından yönlendirilmeli, gerçi artık milletin gübre kullanacak hâli kalmadı. Belki böyle bir hayrı oldu gübre fiyatlarınının 35 kat bilmem ne kaçına... Pardon yanlış söyledim, 2002'ye göre 39 kat ürede ama işte son yıllarda 2-3 kat kadar artmasının böyle bir faydası oldu belki, çevreye faydası oldu ama çiftçi öldü orada da.

Şimdi, dolayısıyla, biz şunu söylüyoruz, diyoruz ki: Bizim "Büyük Marmara Projesi" diye takdim edeceğimiz bir proje var. Bu projede, ilk adımda Marmara'yı bütün kirleticilerden temizleyelim ve ikinci adımda da temizlenmiş bir Marmara'nın, doğal su ürünleri üretim üssü hâline getirilmesi gerekir. Bunları siz yaparsanız Türk milleti size de minnettar kalır.

Bu geri dönüşüm, evsel atık meseleleri var, geçen yıl da burada bunun üzerinde uzun uzadıya durmuşum ama sadece rakam almak istiyorum, bir kısım şeyler var burada. Hakikaten ne kadar bir ekonomik fayda oluşuyor, ne kadar israf olduğunu yani erişemediğimiz ne kadar alan olduğunu düşünüyorsunuz?

Sayın Bakan, bir de bu kâğıt toplayıcılarıyla zorunuz ne? Yazıktır bu insanlara ya, şu toplumda eli öpülesi insanlar onlar ya. Yani hiç kimseye bir yükü yok, ekmeğini taştan çıkartıyor bir anlamda. Çöpe gidecek, ıslanacak, kâğıdı, şunu, bunu, topluyorlar. Kâğıt ıslandığı zaman geri dönüşümüyle ilgili ciddi sıkıntı olduğu söyleniyor, bilmiyorum doğru mudur ama yani onları kazandıran bu insanlar sizden, devletten bir şey istemiyor, kapınıza "iş" diye gelmiyor, "aş" diye gelmiyor. Bu insanlara yapılan zulüm nedir? Ben bunu anlayamadım.

2/B arazileriyle ilgili -ben bunları geçen yıl da gündeme getirmiştım- en azından bizim Samsun'da -başka taraflar nedir bilmiyorum- sorun devam ediyor. İki tane sorun var: Bir kısım çiftçi, emsallerine göre yani etrafına göre aşırı yüksek bedellendirilmeden dolayı sıkıntı çekiyor, bir de 2/B arazisi kapsamına alınması gerek de alınmayan bir kısım alanlar var.

Tabii, belediyeler borç batağında. Şimdi, bunların da önemli bir kısmı büyükşehir belediyeleri. Özellikle büyük büyükşehir belediyeleri Millet İttifakı'na geçti. Büyükşehir belediyeleriyle ilgili -yani yirmi yıla yakındır ben hatırlıyorum- Devlet Planlama Teşkilatı yıllık programlarında yazar "Öz gelirlerini artırıcı tedbirler alınacaktır." diye. Daha, bugüne kadar bir şey alınmadı ama bu yılki programda ben şunu gördüm -onlarla da ilgili bilgi verirseniz sevinirim- 90'ıncı sayfada şu söyleniyor: "Gayrimenkullerin vergilendirilmesinde esas alınan alım satım değerinin belirlenmesi ve beyanına ilişkin yeni bir sistem devreye sokulmak suretiyle vergide adalet pekiştirilecektir." Bunu biraz açarsanız sevinirim yani rayiç bedel üzerinden mi vergi alınacak? Sadece bunu gördüm. Bu, bir miktar öz gelirlerin artırılmasına katkıda bulunur ancak bunun ötesinde belediyede sorun var ve belediyelere karşı -bunu Seyit Bey de ifade etti- hakikaten hiçbir şekilde adil davranmıyorsunuz. Biz, bunu devlette çalışırken de görüyorduk, şu anda da görüyoruz, belediye başkanının şikâyetleri var. Yani verilecek izinlerden alın da en ufak izin, idari izin yani vesayetten kaynaklanan izinlerden alın da işte, araç gereç dağıtımına, yardım dağıtımına, kredi, dış kredi kullanımına ilişkin izinlerin hiç birisinde adil davranmıyorsunuz. Oysaki hukuk da Allah da adaleti emrediyor fakat siz, bu adaletten uzaklaştınız. Bu, zulüm hâline dönüştü. Zulümle de abat olmak hiçbir şekilde mümkün değildir zaten, bunu hepimiz biliyoruz.

Şimdi, TOKİ meselesi? Bu TOKİ, tabii, büyük işler yapıyor. Anlaşılmaz bir şekilde 2011 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Bakanlığa dönüştürüldü. Denildi ki: "Uygulayıcı değil de işte, Başbakanlığa bağlı kurumlardan arındırılacak, net, sade hâle getirilecek." Danışman kuruluş, yani danışmanı hükümet

yanında tutar değil mi? Devlet Planlama Teşkilatı, normalde danışman, müşavir kuruluştur. Mesela, şimdi doğrusu yapıldı, Cumhurbaşkanlığına bağlandı. Oradan, Kalkınma Bakanlığına dönüştürülüp DPT'yi kovdu yanından Sayın Erdoğan, Başbakanken fakat TOKİ'den ayrılmadı arkadaş. Bu TOKİ'de ne var ben bilmiyorum? Cumhurbaşkanlığına gitti, TOKİ yanında yine. Ya, TOKİ, bir uygulamacı kuruluş, Cumhurbaşkanıyla Başbakanla TOKİ'nin ne işi olur? Artık en sonunda şimdi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlanmış anladığım kadarıyla ama yani bunun sırrına ilişkin de bize bir şey söyleyin, TOKİ Başkanı da söyleyebilir belki. Nedir, bu TOKİ'nin önemi? Herkesi gönderdi, hazineyi göndermek istedi, sonradan hazineciler engel oldu. Hazinesi, Planlaması efendim, birçok kuruluş gönderildi fakat TOKİ tutuldu böyle, Sayın Başbakanın koltuğunun altında kaldı hep. Bütçeleri uzun süre TOKİ'nin onaylanmadı, onları çok net biliyoruz. Şu anda YPK'ydi. YPK kaldırıldı, kurtuldular YPK'den. Şimdi, Cumhurbaşkanı onayıyla TOKİ'nin muhasebe kayıtlarının -artık diğer işlere filan girmiyorum, yaptığı işlere de- ve mali hizmetlerle ilgili birimlerinin geliştirilmesinde çok ciddi bir ihtiyaç var. Çünkü çok uzun projeksiyonlu iş yapıyor ama hesaplama, hesap sistemleriyle ilgili veya projeksiyonlarla ilgili çok ciddi sıkıntı var. Çok geç kalınmış olmakla birlikte bunun yapılmasının çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Denetimi daha şeffaf olmalı. KİT Komisyonunda, bütün kuruluşlar içerisinde kaybolup gidiyor denetimimiz de.

Sayın Bakan, konuşmanızda "Meydanları ihya ediyoruz." dediniz. Eğer, başka yerleri de Bitlis gibi ihya ettiyseniz vay bu milletin hâline. Bitlis'i biliyoruz, o konuda sizi de ziyaret ettik. Bitlis'in anası ağladı, Bitlis'te 740 vatandaş işinden, aşından oldu. Eğer o şekilde ihya ettiyseniz, bunun sandıkta karşılığını, inşallah, alırsınız diye düşünüyorum.

Şimdi, Çarşamba Ovası'na bir zehir santrali yapılıyor, bu konuyu gündeme getiriyoruz. Hukuk mukuk tanımıyor. Bunun arkasında kim var ben bilmiyorum? Mahkeme karar veriyor, yürütmeyi durdurma veriyor, adam devam ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, iki dakika ek süre veriyorum, tamamlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Mühür konuluyor, mühürler kırılıyor yani buna sessiz kalmamak lazım. Tabii, sizin bundan sonra yapacak bir şeyiniz yok. Çünkü valilik "ÇED raporu gerekli değildir." diye vermiş ama siz Çevre ve Şehircilik Bakanısınız. Birinci sınıf tarım arazisi, havanın, nüfusun yoğun olduğu, su kaynaklarının olduğu... Sizin konunuz bu aslında. Su kaynaklarının yoğun olduğu bir bölgede, hayvanların olduğu bir bölgede böyle bir zehir santrali yapılıyor, buna sessiz kalmamak lazım. Sayın Bakan, Kızılırmak Deltası'na -ben bunu size soru olarak sormuştum- bir düğün salonu yapıldı. Ya, buraya, nitelikli doğal koruma alanı statüsündeki yere düğün salonu yapılıyor. "Bununla ilgili ne diyorsunuz?" dedim, siz bana uzun uzadıya bir cevap yazmışsınız ama cevabın içerisinde sadece şu var: "Bu alanda -sözleşme hükümleri hatırlatılarak- nikâh benzeri etkinlikler yapılmayacağı hususu bildirilmiştir." Sözleşmeyi hatırlatmışsınız, biz devletiz ya. Yani birinci sınıfta şeyde böyle bir... Artık orayı anlatacak durumumuz yok. Mükemmel bir yerde adam düğün salonu yapıyor, orada düğünler yapılıyor, ondan sonra siz sadece hatırlatma yapıyorsunuz; bu olacak şey değil.

Diğer bir konu yine Samsun'a ilişkin bir konu... Ha, mera meselelerini söyleyelim: Sayın Bakan, şu büyükşehir, bütünşehir, bilmem ne yasasından sonra, biliyorsunuz meralar büyükşehirlere ve ilçe belediyelerine geçti, çatır çatır satıyorlar. Hayvancılık önemli diyoruz, meralara başka şeyler kuruluyor, vatandaşın kullanmasına müsaade edilmiyor. Gelin şu yanıştan dönün. Şu meraları, yeniden -köy tüzel kişiliği olsa veya olmasa da, tabii, köy tüzel kişilikleri de kalktı- bir şekilde vatandaşa verelim, hayvancılıkta kullanalım. Yani Samsun'da güneş panelleri konuldu, çatır çatır bütün meralar satıldı. Bırakın meraları, vatandaşın vakfettiği, cami tarlası diye vakfettiği tarlaları; aldı şimdi büyükşehir

belediyesi, çatır çatır satıyor ya. Hâlbuki camiye yardım olsun diye insanlar zamanında vakfetmiş bir anlamda. Vakıf kurmamış ama vakfetmiş, işte camiye vermiş. Bunlara el uzatıldı, böyle bir şeyler yapılıyor; bunlar olacak şey değil.

Diğer bir konu, bu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, son konu olsun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum hemen, son konu...

Bu kadastro çalışması var. Bizim Samsun’da Engiz’de bir kadastro çalışması yapılmış fakat burada zamanında tebligat yapılmadığı için zaman aşımına uğruyor, insanların yüz yıllık arsaları ellerinden gidiyor. İnsanlar çok hassas yani yüz yıldır, iki yüz yıldır kullandıkları... “Ya, hadi parasını verelim, alalım.” diyorlar fakat çok yüksek meblağlar çıkıyor ve dışarıdan gelenlere, yabancılara da bunların satışı yapılıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum .

ERHAN USTA (Samsun) – Hemen bitiriyorum Sayın Başkan.

Buna ilişkin de bir soru önergemiz var, hâlen cevabını almadım ama konu kritik bir konudur. Yazıktır günahtır, insanların orada huzurunu, barışını bozmayalım. “Tamam, parayla verin bize.” diyorlar ama o paralar da biraz makul olsun ve dışarıdan gelenlere satılıp orada huzur bozulmasın çünkü iki yüz yıldır kullandığı tarlayı kimse dışarıdan gelen birisine kullandırmaz diye değerlendiriyorum.

Teşekkür ediyorum ve bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bülent Kuşoğlu’na söz veriyorum.

Sayın Kuşoğlu, süreniz on dakikadır.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bizim bir Mevlüt ağabeyimiz vardı -Allah rahmet etsin- Malatya Milletvekilimiz; Komisyonda uzun süre görev yaptık, arkadaşlarımız da bilirler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Allah rahmet eylesin.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Âmin.

“Sayın Bakanım, benim telefonlarıma çıkmadınız, ben konuşmuyorum sizin bütçenizde.” derdi, konuşmazdı. Şimdi ben de konuşmayacağım diyeceğim ama konuşmamız lazım.

Bizim, muhalefetin telefonlarına çıkmıyorsunuz ama bu iktidar sizi bu kadar methediyor, övüyor, onların telefonlarına bari çıkın Sayın Bakanım. Biliyorum, çok yoğunsunuz, çok geziyorsunuz ama özel konularımız değil, kamuyla ilgili konular. Bu bir eleştiri değil, sitayişti sadece.

Ayrıca, Çevre Komisyonu Başkanımız eleştiride bulunmadı hiç, öneride de bulunmadı, demek ki işinizi çok iyi yapıyorsunuz, onun için de tebrik ederim.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Doğrudur, yapıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Benim numaram sizde var mı bilmiyorum ama siz aradıktan sonra ben size döndüm, belki numaram sizde kayıtlı olmayabilir. Cepten arıyorum sizi...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu konularda hassas olduğunuzu biliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Bakanım, aynı problem bende de var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz yemek arasında bu mevzuyu konuşalım.

Devam edelim şimdi.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Şimdi, bu sene için, 2022 için 4 milyar 873 milyon liralık bir ödenek talebiniz var.

Sayın Bakanım, 2014'ten beri -tüm ödenekleriniz- ödeneklerinize bakıyorum: Mesela, 2014'te 1,300'lük bir ödenek talebiniz var -başlangıç ödeneği- yıl sonu harcama 2 milyar olmuş; 2015'te 1,358 var, 2 milyar 126 olmuş; 2016'da 1,600 başlangıç ödeneği var, 2,179 olmuş; 2017'de 1,800 başlangıç ödeneğiniz var, 5 milyar olmuş; 2018'de 1,900 başlangıç ödeneğiniz var, 4,750 olmuş; 2019'da 2,500 başlangıç ödeneği, 7,300 olmuş; 2020'de 2,800'lük başlangıç ödeneği, 5,793'e çıkmış; içinde bulunduğumuz 2021 yılında 3,300'lük başlangıç ödeneği var, şu anda 5 milyarı bulmuşsunuz.

Şimdi, bu sene için de 4,873 talep ediyorsunuz ama bunun da geçen yıllara baktığımızda yetersiz kalacağı açık. Yani bütçeleme yaparken bu rakamları doğru istememiz lazım, bu rakam sizin için az. 2014'ten beri baktığımızda her sene revize ödenek söz konusu olmuş, gerçekleşme talebinizin çok çok üstünde olmuş, bu rakamı revize etmek lazım şimdiden, gerçekçi bir rakama oturtmak lazım, bütçe yapıyorsak gerçekçi olması lazım, sapmaması lazım bu kadar.

Sayın Bakanım, bence, bu trende göre, geçmiş yılların trendine göre dikkate alırsak sizin bu seneki, 2022 ödeneğinizin en az 8 milyar lira olması gerekir diye düşünüyorum.

Sizin ayrıca gelirleriniz de var Sayın Bakanım. Alacaklarınızın mülk takibini nasıl yürütüyorsunuz, alacak ve mülk takibini, bilmiyorum?

Şimdi, yeni düzenlemeyle Milli Emlak Genel Müdürlüğü size bağlandı, mali idareler de sizde, bunlarla ilgili bir aksama var mı bilmiyorum ama Avrupa Birliğinden 33 milyon 742 bin euro kaynak kullanmışsınız 2020'de. Döner sermaye gelirleriniz 254 milyon liraymış, bunlar nerede kullanıldı bilmiyorum. Onun için, baştan, bunlarla ilgili de bilgi verebilerseniz memnun olurum demiştim. Dönüşüm projeleri özel hesabında da 2,8 milyar varmış, 2021'e 5 milyon küsur aktarma yapılmış. Yani onlar da nerede kullanıldı bilmiyoruz, onlarla ilgili bilgi verebilerseniz memnun oluruz.

Sayıştay raporlarınıza geleyim Sayın Bakanım, onlara çok fazla girmediniz. Şimdi, sadece Bakanlığınız, döner sermaye işletmeleri ve dönüşüm projeleri özel hesabıyla ilgili toplam 86 Sayıştay eleştirisi var. Bugüne kadar gördüğümüz bu yıl içerisindeki en yüksek eleştiri sizin Bakanlığınızda, 86 eleştiri var. Bunlar çok da önemli eleştiriler Sayın Bakanım, hangisine değineceğim bilmiyorum ama "Ecrimisil gelirlerinin eksik muhasebeleştirilmesi..." diye başlıyor 1'inci maddeden. Hakikaten önemli, çok önemli eleştiriler var. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında düzenlenen ihalelerde tahmini bedel tespit edilirken yeterli araştırmanın yapılmaması; bu, önemli bir konu. Bu muhammen bedel tespitleri, tahmini bedel tespitleri maalesef çok kötü yapılıyor hemen hemen bütün bakanlıklarda ama sizde yapılmaması lazım, bunun daha derli toplu yapılması lazım. Zannediyorum ilgili maddede bu MUÇEV falan devreye giriyor, o vakıf, birçok konuyla ilgili olarak bu MUÇEV devrede, öyle sıkıntılar var.

Evet, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından sözleşme düzenlenerek değerlendirme şirketine hazırlatılan 48 rapor dışında aynı şirket tarafından 52 adet gayrimenkul değerlendirme raporu daha hazırlandı, bunların da Genel Müdürlüğün kiralama ihalelerinde temel alındığı ancak bu raporların

Genel Müdürlük tarafından değil MUÇEV Turizm Limited Şirketi tarafından hazırlatıldığı ve bedelinin MUÇEV tarafından karşılandığı belirtiliyor. Bunun Genel Müdürlük tarafından, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından karşılanması gerektiğini söylüyor Sayıştay.

Yine, yapım işleri sözleşmeleri kapsamında kullanılan araçlarla ilgili var. Ankara’da, jandarma binası, bu Yargıtay binası, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’yla ilgili bina, bunların sözleşmelerine... Mesela, Jandarma binasına 9 adet binek, sedan, dizel, taşıt tanıma sistemli, aylık şu kadar yakıt destekli, otomatik vitesli, minimum 1.500-1.600 cc, maksimum 2 yaşında araç sözleşmeye konmuş. Jandarmada konmuş, 8 adet Yargıtaya konmuş. Sayın Bakan, bunlar burada da kullanılmıyor, bunlar binek araçlar, sedan binek araçlar; hani arazi taşıtı olsa anlayacağım, başka taraflarda kullanacaksınız yine anlayacağız ama Sayıştay tarafından da tespit edildiği gibi, bunlar bürokrasinin biraz lüksü için harcanan ama maliyetleri de çok artıran şeyler. Şimdi, buradaki rakamlarla mukayese edince bunlar çok fazla değil görünüyor ama önemli olan tasarrufsa -tasarruf genelgesi de çıktı- bu şekilde delinmemesi lazım. Yani arazi aracına, binek aracına ihtiyaç varsa bütçeye konulup, T cetveline konulup oradan alınması lazım ki orada da talebiniz var zaten.

Diğer konular var. Mesela, döner sermayede de 21/(b)’yle yapılmaması gereken işlerin, hiç gereği yokken yapılmasıyla ilgili önemli eleştiriler var.

Yine, hasar tespit personeline verilen kıyafetlerin dağıtımıyla ilgili eksiklikler var. Toplu sözleşme gereği koruyucu giyim malzemesi veriliyor personelinize. Özellikle çevreyle ilgili riskli denetim yapan personele bu kıyafetlerin verilmesiyle ilgili önemli eleştiriler var; bunlar yapılmıyor, bunların yerine gelmesi lazım. Çevre konusunda çevreye hassasiyet, tabii ki o denetimi yapanlara da hassasiyet gerektiriyor. Bunların yapılması lazım.

Engelli ve hükümlü personel çalıştırılması zorunluluğuna da uyulmuyormuş Sayın Bakan. Bununla ilgili de yine yaptığımız sözleşmelerde eksiklikler var; bunlara dikkat edilmiyor, denetlenmiyor bu konular.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleri alabilirsek seviniriz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hak edişlerin üzerinde onay tarihinin bulunmaması, sonradan denetimler sırasında ödemelerle ilgili önemli sıkıntılar çıkaracak bir eksiklik olarak tespit edilmiş.

İller Bankasıyla ilgili yapılan protokollerde eksiklikler var. İller Bankası, galiba Mogan Gölü’yle ilgili, dip çamuruyla ilgili... Ha, o, Ulaştırma Bakanlığının sorunu. Orada, Mogan Gölü’yle ilgili Ulaştırma Bakanlığı üzerine düşen görevi yerine getirmemiş ancak İller Bankası da yapılan protokollere uymuyor Sayıştay raporuna göre.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kuşoğlu, tamamlayabilirsek...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

O kadar çok konu var ki aslında bu kesin hesapta dile getirmemiz gereken. Ben 2022 bütçesine ve faaliyetlerinize ilişkin, dikkat ederseniz, hiçbir eleştiride bulunmadım, öneride bulunmadım çünkü bu kesin hesaba ve Sayıştay raporlarına değinmemiz gerekiyor ancak bu kadar kısa zamanda 86 maddelik eleştiriyi dile getirmek ya da kesin hesaba ilgili bulguları ortaya koymak mümkün de değil.

Bir de bir Ankara Milletvekili olarak... “Saraçoğlu Projesi 2022’de bitecek.” diyorsunuz. Ne kadar ödenek ayırdınız 2022 için ve toplam ödenek nedir? Cevap verebilirseniz memnun olurum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çok özel bir şey vardı, ben daha önce bunu yapmışım.

Sayın Bakanım -Sayın Başkanım, sizin de dikkatinizi çekiyorum- şimdi, E cetveli 45'inci maddede, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinden özel kanunları gereği mahallî idarelere aktarılması gereken ödenekler hakkında düzenleme yapılmış, "5779'la il özel idarelerine ve belediyelere genel bütçe gelirlerinden ilave pay bütçe kanunuyla verilmez." diyor. Burada E cetveliyle bir istisna getiriliyor ve buradan belediyelere ama istenilen belediyelere, sadece sizin tespit ettiğiniz belediyelere pay verilmesi imkânı getiriliyor yani kanun deliniyor, genel kamu mantığı deliniyor. Bu çok yanlıştır, bunun düzeltilmesi lazım Değerli Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hakikaten, bu, yanlış bir iş.

Yine, E cetvelinde 52'nci madde de benzeri şekilde sorunludur, onun da değişmesi lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok aştık Bülent Bey, son cümlemenizi alayım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Yemek öncesi son konuşmacı Sayın Gökân Zeybek.

Sayın Süleyman Girgin de size iki dakikasını devretmiştir, yedi dakikadır süreniz.

Buyurun lütfen.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakan, sayın bürokratlar; baştan, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Bugün saat onda Sayın Bakanımız bütçesini sunuşa başladığında dolar 9,86'ydı, şu anda dolar 9,97; demek ki biz bu bütçeyi Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüştüğümüzde bu bütçe için öngörülen rakamların satın alma değerleri daha da düşmüş olacak.

Sayın Bakan, yaptığımız ziyaretlerde, Rize merkez Sepetçiler Çarşısı'nda ciddi sayıdaki dükkân esnafının kamulaştırmalar eliyle zor durumda kaldığını gördük. Yine, Rize merkezde bir yıl önce 60 daire riskli yapı olarak yıkılmış olmasına rağmen, hiçbir çalışmanın yapılmadığını size bilgi olarak iletiyorum. Yine, Bitlis merkezde 740 tane dükkân, tarihî doku içinde, Bitlis'in tarihsel dokusu içinde hangi amaçla, hangi kültürel ya da hangi korunması gereken varlık olarak Bitlis'te bu yıkımlara girildi? Eğer bir derenin güzergâhının iyileştirilmesi ise amaç, neden burada, o yapılar da korunarak böyle bir çalışmaya gidilemedi? Elâzığ merkezde yükseklik sınırının 5 kat için sınırlandırılmasıyla vatandaşlar iki artı bir, üç artı bir dairelerde metrekaşe sıkıntısı yaşarken Elâzığ merkezde yine 35 kattan oluşan 3 tane gökdelenin bir siyasi partinin il başkanlığına özel izinle yaptırılması konusunda Çevre Şehircilik Bakanlığı ne düşünüyor, açıkçası merak ediyorum.

Şimdi, şurada bir kitap var; Türkiye Büyük Millet Meclisi çok önemli bir çalışma yaptı, deprem ve depremin yarattığı hasarların öncelikle önlenmesiyle ilgili bir çalışma. Temmuz ayında Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunu gördük, ekim ayında da Parlamento açıldığında da bunu yasallaştırdık. Şimdi, bu kitap raflarda mı duracak? Bu kitabın öngördüğü yasal düzenlemelerin bir an önce hayata geçmesi gerekiyor. Niye gerekiyor biliyor musunuz Sayın Bakanım? Bahçeköy'de riskli olduğu için boşaltılan 42 daireli bir apartmanın hukuki süreci, mevzuatı ve oradaki maliklerin cevap haklarıyla ilgili sürecin tamamlanması sürerken bina kendiliğinden çöktü. Yani iki yılı aşkın bir zaman içinde biz bir binayla ilgili hukuki süreci tamamlayarak iş göremedik. İşte, bu kitapçıktaki yazılan bilgiler, Komisyonun

yaptığı çalışmalar, sizin etrafınızda bulunan değerli bürokratların da -hemen hemen tümü Komisyona katıldı- verdikleri bilgiler dolayısıyla gerek 3194 gerek 4706 gerek 6194 sayılı yasaların tamamıyla ilgili hızlı bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Yine, deprem riskini ortadan kaldırmak için 125 bin TL'den 200 bin TL'ye çıkardığımız kredilerle ilgili şunu belirtmek istiyorum: İnşaat maliyetlerine bir yıl içinde gelen yüzde 46 zam.. ortalaması yüzde 39 ama bakın, orada bile büyük bir haksızlık var. Toplam inşaat maliyetlerindeki yüzde 39 artışın temel sebebi işçi ve işçi ücretlerindeki değer artışının yüzde 20'lerin altında kalması sebebiyle emtia fiyatları ve diğer malzemelere gelen yüzde 46'nın üzerindeki zam, yüzde 39 olarak gerçekleşti. Yani 2019-2020 yılında 125-150 bin TL'yle yapılan, kredilerle yapılan dönüşümlerin bugün metrekaresi maliyetleri özellikle İstanbul'da 4 bin TL ile 6 bin TL'ye çıkmıştır. O nedenle artık 200 binli rakamların hiçbir şey ifade etmediğini belirtmek istiyorum.

Yine, burada, değerli milletvekilleri belirtti, bu, kamunun kaynaklarından yararlanma konusunda muhalefet belediyelerine karşı yapılan ayrımcılık... Burada, hem araç gereç desteği hem büyükşehir belediyelerinin özellikle istemiş olduğu kredilerle ilgili onay süreçlerinin uzatılmasının çok ciddi sıkıntılar yarattığını belirtmek istiyorum.

Yine, Cumhurbaşkanlığı kararıyla İstanbul'daki Prens Adaları'nın imar plan yetkileri müsilağ gerekçesiyle Çevre Şehircilik Bakanlığına geçti. Ya, değerli arkadaşlar, Marmara Denizi'nin çevresinde 30 milyon insan yaşıyor, adalarda 16 bin kişi yaşıyor yani nasıl olur da siz 16 bin insanın ürettiği kirliliği, atığı, bunu gerekçe göstererek adaların plan yapma yetkisini üzerinize alıyorsunuz? Zaten sit alanı olması dolayısıyla Prens Adaları'yla ilgili ilçe ve büyükşehir belediyesinin planları Bakanlığın yetkisinde. Ben ısrarla ve inatla değişik defalar söyledim: Çevre ve Şehircilik Bakanlığının üzerindeki yükü azaltmak konusunda, imar çalışmaları yavaşlamış ve personel fazlası olan yerel belediyelerden katkı almak, sorumluluklarının bir kısmını oraya devretmek gerekirken açıkçası, siz daha da yetkileri elinize alıyorsunuz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında sit alanındaki bir parselin onaylanmak için ayda bir toplanan kurullarla ilgili üç ay, altı ay, bir yıl beklediğini, Sayın Bakan, size yanınızdaki kadrolar iletmiyorlar mı?

Yine, inşaat maliyetleri önümüzdeki dönemde kentsel dönüşüm ve deprem riski taşıyan alanlarda çok ciddi biçimiyle önümüzde bir handikap yaratacaktır. Bu konuyla ilgili de bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. Nedir o? Özellikle iç piyasada tüketilecek olan kimi temel ürünlerin ihracıyla ilgili belli kotaların konması gerekir.

Yine, bu dönem içinde, bakın, Türkiye Cumhuriyeti devleti Merkez Bankasının yeni binası için 6 milyar TL'lik bir kaynak aktarıyor. Çevre ve Şehircilik Bakanımız, biraz önceki sunumunda da 1 küsur milyarlık bütçesini sermaye artışıyla birlikte 6 milyar liraya getirdiğini söylüyor. Yani bir tarafta 83 milyon insan, bir tarafta 10 milyondan fazla riskli yapı var, bunlar için Bakanlığın ayırmış olduğu ödenekler ve bütçe toplamı 6 milyar; sadece Merkez Bankasının yeni binası için ayrılmış olan rakam 6 milyar yani el in saf diyorum. Niye diyorum? Çünkü Fikirtepe gibi, Güngören gibi, Gaziosmanpaşa gibi kimi çöküntü alanlarının yanında, şimdi vatandaşların kendi binalarını riskli olduğu için yıkarak bir taşeron firmayla, bir mimarlık mühendislik firmasıyla yaptığı anlaşmalar, bedel karşılığı yaptığı anlaşmalar sonrasında yaşanan çok ciddi bir durgunluk ve sıkıntı vardır. Özellikle, İstanbul'un içlerinde hafriyat alınmış alanlar birer gölet hâline dönüşmüştür. İstanbul'un içinde şu anda yüzlerce gölet arazi vardır ve bunların sıkıntısı da devam etmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Son olarak, Sayın Bakanım, şunu belirtmek istiyorum: Bu Kanal İstanbul çevresinde 500 binlik, 1 milyonluk bir kent yapılacağı söylendi. Biz, değer artış vergisi diye bir plan notu geçirdik, burada yasanın içine koyduk. Şimdi soruyorum size: Burada 3 liraya, 5 liraya tarla almış olanların, şimdi metrekaresi 3 bin liraya, 5 bin liraya çıkmış olan bu arazilerde yapacakları imarlar -buralar çünkü bir rezerv konut alanı olduğu için- değerli konut vergisinden muaf tutulacaklar. Bu konuyla ilgili yeni bir düzenleme yapmayı düşünmüyor musunuz? Eğer siz yapmayacaksınız bilin ki bundan sonraki yönetim değişikliğinde bu değer artış vergileri bu parsellerden mutlaka tahsil edilecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, saat 13.45'te müzakerelerimize kaldığımız yerden devam etmek üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.03

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.02****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 14’üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Üyelerimiz öncelikli olmak üzere söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Mehmet Bekaroğlu’nun söz talebi vardır.

Buyurun Sayın Bekaroğlu, süreniz on dakikadır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2018’de çıkarmış olduğunuz imar barışına biz karşı çıkmıştık. Gerekece olarak da bu barış kapsamına girecek olan, affa girecek olan yapıların depremle ilgili, dayanıklılıkla ilgili herhangi bir testten geçmemesi büyük bir felaket olur demiştik. Şimdi size soruyorum: Ondan sonra olan İzmir depreminde imar barışında affedilmiş kaç tane çürük yapı var, bu konuyla ilgili bir şey söyleyecek misiniz?

Bir de apar topar hiçbir rehberlik yapmadan vatandaşı bu işe sürdünüz, işte, paraları topladınız ama çok sayıda insan da mağdur oldu biliyorsunuz. Bu insanların başvuruları var ve talepleri var, “Bu işi, baştan yapılan yanlışları düzeltmek için bir fırsat verin.” diye talepleri var insanların, bu taleplerle ilgili bizim araştırma önergemiz de var. Bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Değerli arkadaşlarım, Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümetinin konut politikalarıyla ilgili bir cümlem var, o da şu: Genel politikalarından hiç bağımsız değil, bu da neoliberal politikalar. Neoliberal politikaları her sefer açıklıyorum arkadaşlar; daha fazla olayı, daha fazla metayı, yaşamsal hadiseyi ticarileştirme anlamına geliyor. Siz konut meselesini insanların barınma hakkı olarak, bir temel insan hakkı olarak görmüyorsunuz; kâr amaçlı rant amaçlı bakıyorsunuz olaya. Böyle baktığımız için de şu anda işte, kentsel dönüşüm, şu kadar TOKİ, işte bir sürü rakamlar vermişsiniz Sayın Bakanım ama netice itibarıyla günün sonunda bakıyoruz, işte, yüz binlerce, milyonlarca insan kendi konutunda kalmıyor ama işte, ülkenin 1 milyon, 2 milyon konut fazlası var, böyle bir ülke. Konut fazlası var ama insanların kendi kalacakları konutları yok. Bu, açık, net gösteriyor ki bu işe ticari bakıyorsunuz, kâr nezdinde bakıyorsunuz.

“Kentsel dönüşüm” dediğimiz yani, 2012 yılında çıkarmış olduğunuz 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun’u da böyle işlettiniz. Ne kadar doğru bilmiyorum ama sunumunuzda her ne kadar şöyle bir cümle kursanız da -bunun doğru olduğunu kabul ederek- önce cümleyi okuyayım: “Kentsel dönüşümle TOKİ konutlarımızla ve Yapı Denetim Sistemi’emizle ülkemizdeki binaların yüzde 65’ini güvenli hâle getirdik, 54 milyondan fazla vatandaşımız afetlere karşı güvenli.” diyorsunuz. Bu cümle çok tartışılabilir cümle. Farz edelim böyledir, o hâlde 30 milyondan fazla insan risk altında. Bunların 7-7,5 milyonu İstanbul’da yaşıyor. Bu da gösteriyor ki 2012’de çıkardığımız, dokuz seneden beri devam eden bu kanunla kentsel dönüşümle ilgili yaptığımız

işler gerçekten başarılı olmamıştır, her ne kadar başarı örneği... Siz, aslında, 2019'da bunu itiraf ettiniz. Bir kampanya başlattınız Sayın Bakan, hatırlayın: “Üç senede 300 bin konut yapacağız, yirmi senede bu işi tamamlayacağız.” dediniz. Ne zaman? Kanunu çıkardıktan yedi sene sonra bunu söylediniz ama bugün gelinen yer neresi, bilemiyorum. Çok kötü örnekler de var. İşte: Tarlaşa, Sulukule, Fikirtepe... Diyarbakır'daki Sur Projesi var ki içler acısı yani bir medeniyeti orada toprağa gömdünüz, ucube binalar çıkardınız; bu, size yeter yani gelecekte “Bu hükümet konut, şehircilik açısından ne yaptı?” dedikleri zaman Diyarbakır Sur sizi anlatması için yeter.

Arkadaşlar, her şeyi; riski, afeti, depremi, seli, ne bileyim pandemiyi, her şeyi rant üretip yandaşa dağıtma aracı olarak görmeyin, bundan vazgeçin; bu şekilde ülke yönetilmez, bu şekilde afetlerle mücadele edilmez; bu, yanlış bir şeydir, bu sevdadan lütfen vazgeçin.

Kentsel dönüşümle ilgili bir sürü problemler var. Mesela, çok basit, hiç dile geldi mi bilmiyorum, bu binalarla ilgili araştırmalar var, siz yaptınız mı bu araştırmaları? Binalar yıkılırken burada asbestle ilgili ciddi sorunlar var çünkü siz, artık, şehir içinde binalar yıkıyorsunuz, kentsel dönüşüm filan değil. Bir araya gelebilen, anlaşılabilen, en çok kentsel dönüşümü de Bağdat Caddesi'nde yapıyorsunuz ve oradaki insanlar “Bu tozlar asbestli” diye şikâyet ediyor.

Şunu bir daha tekrarlayayım: Konut sayısı artıyor ama kendi konutuna sahip olmayan insanların sayısı da artıyor. Bununla ilgili rakamlar var, vakit darlığı nedeniyle bunları vermiyorum.

Sayın Bakanım, şimdi, en son çıkarmış olduğunuz Marmara Denizi ve Adalar Özel Çevre Koruma Bölgesi... Bunlarla bağlantılı olarak sizin, meşhur işte, dikey mimari, yatay mimari ve millet bahçelerinde çok eleştirildiniz. Nasıl çok eleştirildiniz? “Mahvettiler, İstanbul'u mahvettiler, Türkiye'yi mahvettiler.” “Bu binalar ne?” İnsanlar gidiyor, bakıyor Esenyurt'a, Beylikdüzü'ne kocaman binalar “Bunlar nasıl bir şey ya?” “Buradan ne çıkıyor?” çok eleştiri aldınız. Ondan sonra “Yatay mimariye geçtik.” filan diyorsunuz ama ortada yatay mimari falan yok. Şu Ankara'yı bir dolaşın, sizin döneminizde bunlar böyle oldu. Yani artık belki elli senede değiştirilemeyecek bir tahribat yaptınız şehircilik açısından değerli arkadaşlarım. Bunlar yetmemiş gibi şimdi Özel Çevre Koruma Bölgesi çıkarıyorsunuz, Adalar, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde diye yetkilerini ellerinden alıyorsunuz. Ya, denize de mi binalar dikeceksiniz? İstanbul'da bırakmadınız, yatay mimariyi nerede yapacaksınız Sayın Bakanım? Deniz de mi?

Bir de bir şey soruyorum ya: Bu İstanbul Büyükşehir Belediyesi sizin elinizden alındı diye işgal mi edildi arkadaşlar? İstanbul'da işgal kuvvetleri komutanı mı var, bu ne biçim davranış ya? Bu anlaşılır gibi değil. Nereye götürüyorsunuz ülkeyi Sayın Bakanım ya? Ya, İstanbul Büyükşehir Belediyesi... İstanbul'da yerel belediyelerde, millet parkları yaparak mahvettiniz, eski millet bahçelerine “millet parkı” adını vererek yeşil alanları yeniden kazandıracaksınız(!) Bir de soruyorum: Ankara'da millet parkı falan açıyorsunuz; Sayın Bakanım, ya bu olacak bir şey mi? Ankara'nın Belediye Başkanı nerede? Kime emanet edeceksiniz? Ya, park yapan merkezî hükümet nerede görülmüş, böyle bir şey var mı? Ya, metro adını “U” diye değiştiren merkezî hükümet nerede görülmüş kardeşim? Bütün metroları dünyada “M” ve belediyeler yönetiyor. Nedir bu ya? “Biz yaptık.” Tamam. Sizinle İstanbul'un ya da Ankara Büyükşehir Belediyesinin ne farkı var? Değerli arkadaşlarım, bunlar anlaşılır gibi şeyler değil.

Bakın, “acele kamulaştırma” diye bir sistem, resmen el koyma sistemi getirdiniz, müsadere etmek, el koyma. Ya, böyle bir şey görülmemiş, sizden önce yapılanların bin katı, bin katı ya, yirmi senede, elli senede bin katı acele kamulaştırma... Ya, bu nedir?

Bir tanesini sorayım size: İkizdere'de taş ocağı açmak için acele kamulaştırma yaptınız Sayın Bakanım, bu nedir ya? Taş ocağı açılacak İkizdere'de, nedir bunun aciliyeti? Kanun ortada, ne var, olağanüstü durum mu var, savunmayla ilgili bir şey mi var, acil durum nedir? Acil durum İkizdere'de

yapılan bu müdahalenin bir an evvel durdurulmasıdır çünkü orada değiştirilmesi, düzeltilmesi mümkün olmayan tahribat yapıyor bir şirket. Ya, Jandarmayı adamın emrine verdiniz, Mehmet Cengiz'in emrine. Türkiye Cumhuriyeti devleti, jandarmasına, nöbet tutan jandarmasına yemek paketi veremeyecek de Cengiz ona yemek dağıtıyor ya! Siz ne biçim... "Milliyetçi, mukaddesatçı, dindar insanlarız." filan diye geçiniyorsunuz ondan sonra ya. Jandarmayı adamın emrine verdiniz, Jandarmayı! Bu yapılacak bir şey mi? Size söylüyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bu nasıl bir şey?

Sayın Başkanım....

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Size söylüyorum, ben oradaydım, orada!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, bir dakika ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, aynı fikirleri daha farklı bir üslupla da dile getirebilirsiniz, rica ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunlar yapılacak bir şey mi? Acele kamulaştırmayı kullanıyorsunuz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ayıp ya!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakın, bu HES'ler ve bu taş ocakları Karadeniz'deki felaketlerin en temel sebebi, en temel sebebi bu HES'ler. Yani Türkiye'nin elektrik ihtiyacının, enerji ihtiyacının yüzde 1,5'ini bile karşılamayacak olan HES'ler, bu HES'ler bütün bu sel felaketlerinin en temel sebeplerinden bir tanesi ve hiçbir şey yapmıyorsunuz. Niye? Çünkü işiniz, gücünüz yağma.

Değerli arkadaşlarım, Kanal İstanbul'la bitireyim. Şimdi Kanal İstanbul'u yapıyorsunuz, çok büyük ihtiyaç, mega proje falan diye şeyler yapıyorsunuz. Dün de tartışıldı, işte "Bizi şeye şikâyet etti, yabancı ülkelerin büyükelçilerine mektup yazdı, ispiyon etti." falan diye, öyle bir şey yok değerli arkadaşlarım. Bakın, Kanal İstanbul'u yapmayı düşündüğünüzü zaten KÖİ'de yani kamu-özel iş birliği projelerinde kullanıyorsunuz. Bugüne kadar 70 milyar dolar civarında yatırım aldınız, bunlara 156 milyar dolar geleceğimiz için ödeyeceksiniz. Kanal İstanbul'un maliyeti pek belli değil; çevre, ÇED raporunun da çok uydurma olduğunu ayrıca konuşuruz, ne kadar olacak belli değil ama tahmini 20 milyar ile 60 milyar dolar arasında maliyet yazılıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gruplar dışında ek süre vermiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gelecek kuşakları en az 100 milyar lira borçlandırdınız.

Sayın Bakan, bu borçlara uluslararası literatürde "tiksindirici borçlar" deniliyor, tiksindirici çünkü burada kamu yararı yoktur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum efendim, son cümlelerim.

Burada kamu yararı yoktur; burada yapılanların, edilenlerin ne olduğunu kredi verenler de biliyor. Sayın Genel Başkanımız bu kredi verenlere diyor ki: "Bu tiksindirici borçları, bu gayrimeşru borçları ödemeyeceğiz." Burada milletin menfaati var; nerede var, ülkeyi, milleti yabancılara şikâyet etmek? Ayıptır ya yaptığımız!

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Murat Bakan Bey...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydı) – Kanal İstanbul vizyon meselesi, ufuk meselesi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu topraklarda...

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Başkan...

Mehmet abi, Mehmet abi, benim sürem gidiyor; Mehmet abi, Mehmet abi, benim sürem gidiyor ya. Hayret bir şey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey...

MURAT BAKAN (İzmir) – Bir dakika, tekrar başlatır mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreyi yeniden başlatalım, iki dakika da ek süre veriyorum size, Emine Hanım iki dakikalık ek süresini size devretti sağ olsun.

Yedi dakikadır süreniz.

Buyurun lütfen.

MURAT BAKAN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, Bakanlığın değerli bürokratları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanın sunumlarını dikkatle dinledik, geçen senenin bütçe konuşmasından 2 temel farklılık var bütçe konuşmasında ve bütçe kitapçığında. Bütçe artmış öncelikle, bir de iklime konuşmasında geçen sene ayırdığından çok daha fazla yer ayırdı Sayın Bakan ama tüm bunlar Bakanlığın bütçesiyle ilgili değişiklikler, iklim politikalarına daha çok yer ayırması konuşmasında Türkiye'nin iklim politikaları noktasında işte, Glasgow'da en son İklim Değişikliği Performans Endeksi'nde 60 ülke arasında 42'nci sırada olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Bütçe artmış ama zaten geçen dönem, geçen sene bütçe binde 27'ydi; merkezî bütçenin, genel bütçenin binde 27'siydi; şu an genel bütçenin binde 35'ine yükselmiş. Dünya, tüm finansmanın iklim finansmanına döndüğü noktada. İşte, Türkiye en son bu iklim finansmanıyla ilgili 3,2 milyarlık bir kaynağa ulaştığını açıkladığı noktada ve azaltım, uyum politikaları için ciddi finansmana ihtiyacın olduğu herkes tarafından söylenirken Türkiye'nin merkezî bütçesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sadece binde 35 bütçe almış olması gerçekten iklim politikaları açısından son derece önemli diyeyim. Yani bizi tatmin etmeyen bir noktada bu bütçeyle. Bu bütçenin de yine yüzde 50'sinden fazlası şehirciliğe ayrılmış, yani iklim kriziyle mücadeleye ayrılmamış.

Şimdi, COP26'dan bahsettiniz. COP26 devam ediyor -1-12 Kasım- yarın bitecek. Glasgow'da liderler zirvesine 123 lider katılacağını söyledi; 122'si katıldı, 1 katılmayan lider var, o da Sayın Cumhurbaşkanı, katılmama gerekçesi güvenlik. 200 devlet, bakan ya da devlet başkanı düzeyinde katıldı Sayın Bakan. Bizim adımıza ne siz katıldınız ne İklim Baş Müzakerecimiz Mehmet Emin Birpınar katıldı, 1 büyükelçimiz katıldı çünkü 1 kişi katılabiliyor. Dolayısıyla o noktada da Türkiye'nin temsili noktasında COP26'da, liderler zirvesinde eksik kaldığımızı ifade etmek istiyorum.

Şimdi "iklim felaketi" "iklim krizi" diyoruz biz ısrarla. Siz "iklim değişikliği" diyorsunuz, Bakanlığın ismine de "İklim Değişikliği"ni eklediniz. Ama yaşadığımız şey bir değişim değil. Değişim pozitif de olabilir, negatif de olabilir. Dünyanın yaşadığı, yaşayacağı bir iklim felaketi, iklim acil durumu, iklim krizi, iklim yıkımı; çok önemli. Dolayısıyla bu paradigmayı değiştirmek gerekiyor. Yani sizin Bakanlık olarak da bu paradigmayı değiştirmeniz gerekiyor. Tüm politika ajandasının en üstüne iklim politikalarının yerleşmesi lazım Türkiye'de. Çünkü iklim krizinden en çok etkilenecek olan ülkelerden

biri biziz Akdeniz havzasında olduğumuz için. Dünyada ortalama sıcaklık 1,5 santigrat artabilir ama bizde daha fazla artacak; kuraklık önümüzdeki dönem, ormanlarımız sıcak hava dalgalarından çıraya dönülecek. Kar yağışı azalacak, ani yağışlar seller getirecek yani dünyada yüzde 100’se bizde yüzde 150, yüzde 170 sellerle ilgili artış olacak.

Bütün bunlardan daha önemli bir konu var, o da değerli arkadaşlar, eğer iklim kriziyle bu şekilde havalar ısınmaya devam ederse ki ısınacak, IPCC’nin raporları bunu gösteriyor, bu ısınmayla “iklim mültecileri” denilen yeni bir kavram ortaya çıkacak. Yani biz bugün Suriye’den gelen, göç edenleri konuşuyoruz; Afganistan’dan gelenleri, göç edenleri konuşuyoruz; savaştan kaçan insanları konuşuyoruz. Yarın, önümüzdeki yıllarda Sahra ülkelerinden, Sahra Altı ülkelerinden ürün azlığı, tarım ürünlerinin yetişmemesi, suların yükselmesi, kuraklık sebebiyle insanlar kuzeye doğru göç etmek isteyecekler. Türkiye sayısı 100 milyonları bulan bir göç kriziyle karşı karşıya kalabilir. Tüm bunları düşündüğümüzde Türkiye için ulusal güvenlik problemi olan bir iklim krizinden bahsediyoruz. Ama Türkiye bütçesinin binde 35’i ve bunun da yarısından azı iklime ayrılmış Bakanlığınızda Sayın Bakan.

“Paris İklim Anlaşması’nı onayladık.” dediniz. Onaylamama gerekçeniz olarak da defalarca dediniz ki: “Paris’i onaylamadık. Bir; EK-I listesinden çıkmadığımız için, iki; iklim finansmanına, Yeşil İklim Fonu’na ulaşamadığımız için. Şu an EK-I listesinden çıktık mı Sayın Bakan? Çıkmadık. Yeşil İklim Fonu’na ulaşabiliyor muyuz? Ulaşmıyoruz. Zaten geçmiş beş yılda bu teknik olarak mümkün değildi. Niye? Bizim EK-I listesinden çıkmamız için İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı’nda tüm taraf ülkelerin onayına, 2’nci oylamada dörtte 3’ün onayına ihtiyaç vardı. Küresel İklim Değişikliği Komisyonuna Dışişleri Bakan Yardımcısı geldi, dedi ki: “Sadece 20 ülke bizim tezimizi destekliyor.” Yani Türkiye’nin çok kıymetli beş yılını teknik olarak imkânsız bir iş için harcadınız. Yeşil İklim Fonu’nda birikmesi gereken 100 milyar dolar diğer konu. O fonda da 10 milyar dolar birikebildi. Ve ek dışı ülkeler var sayısı 150’nin üzerinde. Türkiye’ye o 10 milyar dolardan düşmesi muhtemel çok küçük pay için Türkiye’nin çok değerli beş yılını iklim politikaları noktasında harcadınız ve Türkiye bu konuda teknoloji önderi bir ülke olabileceksen şu an teknolojiyi takip eden ülke olacak.

Glasgow’da gittiniz bir konuşma yaptınız. Pavilyonları gezdiniz mi bilmiyorum, Japonya’da, Japon Pavilyon’unda karbon yakalayan ve karbon depolayan teknolojiler ya da yenilenebilir enerjide hem rüzgâr enerjisinden hem dalga enerjisinden yararlanan türbinlerle ilgili insanlar teknoloji üretiyorlar.

Bir başka konu söylediniz. “2053’te sıfır emisyon hesabımız var.” dediniz. O da gerçekçi değil çünkü Türkiye’nin 2019 yılı emisyon miktarı 506 milyon ton, enerji kaynaklı emisyon miktarı 364 milyon ton. Bizim tüm yutak alanlarımız, ormanlarımız, sulak alanlarımızın tamamı 100 milyon ton. Siz bu 364 milyon tonun 100 milyonunu yutak alanlardan karşıladınız kömürden çıkmadan, yeni termik santral planlayarak, kömürü arttırarak Türkiye’yi teknik olarak –toplama çıkarma bilen her çocuk bunun hesabını yapar– 2053’te sıfır emisyonu getirme ihtimaliniz yok.

Bir de sizin Bakanlığınızın yaptığı çalışmalar yetmiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MURAT BAKAN (İzmir) – Tarım ve Orman Bakanlığının ve Enerji Bakanlığının iklim krizi umurunda değil, ne Komisyona geldi Bakan...

Ormanlarla ilgili de ciddi sıkıntımız var. Ormansızlaşmayla ilgili sözleşmeyi, mutabakat metnini imzaladık Glasgow’da ama ormansızlaşmaya devam ediyor. Türkiye, ormanlardaki servet artışından fazlasını kesiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan, süreniz dolmuştur.

Şimdi, önce bir HDP Grubuna gideceğim, Sayın Ali Kenanoğlu'na söz vereceğim, sonra MHP Grubundan Sayın Hasan Kalyoncu'ya söz vereceğim. Böyle partiler arasında dolaşarak devam edeceğiz.

Buyurun Ali Bey, süreniz beş dakikadır.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, esasında bildiğimiz ve bizim sürekli dile getirdiğimiz bir tespiti Çevre Komisyonu Başkanı da buradan ifade etti “Çevre sorunları sanayi devrimiyle başladı.” diye ifade etti. Evet, biz bunu hep söylüyoruz. Sonuçta –çevre sorunları– Sanayi Devrimi dediğimiz aslında, kapitalizmin başlamasıyla birlikte doğa, insan yaşam alanları ve çevrenin bütün tahribatı başlıyor. Yani bu, para kazanma hırsı ve vahşi kapitalizm dediğimiz, bütünüyle ranta dayalı çalışma hayatı da doğaya, çevreye, yaşama bakış açısı da dolayısıyla çevreyi kirleten, tahrip eden bir sonuca eviriyor. Bütün uygulamalar, bütün sunumlar, bütün bu kitapçıklara baktığımız zaman, Bakanlığın bütün faaliyetlerine baktığımız zaman esasında altında bu yatıyor. Bu anlamdaki bir bakış açısından, bu hedeflerden vazgeçmediğimiz sürece doğayı da çevreyi de koruma imkânımız gözüküyor.

Şimdi, burada Murat arkadaşımız da ifade etti yani örneğin, maden sahalarının ilanı ile ilgili olarak Kaz Dağları'nın yüzde 79'u, Tokat'ın yüzde 46'sı, Karaman'ın yüzde 55'i, Zonguldak, Bartın'ın yüzde 72'si diye sıraladı, ben tekrar etmek istemiyorum. Şimdi, başka ilginç bir şeyden bahsedeceğim bununla ilgili olarak. Bunlar TEMA'nın verileri, TEMA Vakfının yayınladığı veriler. Peki, TEMA Vakfı bunları nasıl elde etmiş? Ya, ilginç, Tema Vakfı bunları para ödeyerek almış yani bu bilgileri para ödeyerek alabilmiş çünkü bunlar da bir ticari faaliyete dönüştürülmüş durumda ve siz ancak para ödeyerek bunları satın alabiliyorsunuz Bakanlıktan, MAPEG'ten. Yani Bilgi Edinme Kanunu kapsamında bu bilgiler size gelmiyor ya da milletvekilisiniz, soru önergesine cevap verildi ancak bir liste gönderiliyor filan. Bunları parayla satın alıyorsunuz ve ancak o zaman bu bilgiyi ediniyorsunuz. Şimdi, 15 il için 200 binin üzerinde yani 300 bine yakın bir para ödediklerini ifade ediyor TEMA Vakfı ve TEMA Vakfının bu çalışmalarından dolayı da biz şimdi öğreniyoruz ki Türkiye'nin yarısı maden sahası ilan edilmiş. Bütün koruma alanları, ormanlık alanlar gibi birçok alanlar da –mera alanları özellikle– tamamıyla madencilere tahsis edilmiş. Kapitalist anlayışın ve doğayı peşkeş çekme mantığının bir başka şekilde de devam ettiğini oradan görebiliyoruz.

Şimdi, diğer taraftan bu mantığın bir Kanal İstanbul Projesi var, aynı bakış açısının. “Maliyeti yok.” dediğiniz proje 80 milyon insanın sırtına 110 milyar liralık bedel yükleyecek, kanalla İstanbul'un nüfusu en az 1,5 milyon artacak, kanal yüzünden en az 3–4 milyon kişilik trafik oluşacak. Kanal İstanbul Projesi'yle İstanbul susuzluğa mahkûm olacak, sekiz bin beş yüz yıldır var olan İstanbul, tüm tatlı su kaynaklarını kaybedecek, İstanbul'un en önemli su kaynağı Terkos Gölü tuzlanacak. Kanal İstanbul'un bitki ve hayvan soykırımı anlamına geldiğini ifade etmek isteriz. Bu proje yüzünden 23 milyon metrekare orman, 136 milyon metrekare çok verimli tarım alanı sonsuza dek ortadan kalkacak. Kanal İstanbul Projesi binlerce yıllık kent belleğine ihanet eden bir proje. 17 milyon metrekarelik sit alanı bu projeden etkilenecek. Proje yüzünden Avrupa yakasında adaya dönüşecek kesimle Trakya arasında trafik 6 kara yolu köprüsüyle, 2 demir yolu köprüsüyle bağlanacak. Bu köprülerin her biri için de geçiş garantilerinin verilebileceğini hepimiz tahmin edebiliyoruz. Kazı nedeniyle ortaya çıkacak hafriyat miktarı en az 2 milyon metreküp, İstanbul'un elli yıllık hafriyatına da eşit bir vaziyette. Bu projenin, aynı anda, müsilajı yarattığı bir sonuç gibi, Marmara Denizi'nde balıkçılığı da etkileyecek bir sonucu var. Tabii, deniz salyası dediğimiz müsilajın da esasında bu kapitalist bakış açısının bir sonucu olduğunu görüyoruz.

Ergene Nehri'nin ne hâle geldiğini biliyoruz ve bu nehir Marmara'ya akıyor. Yine, burada bahsetmiş olduğumuz Nilüfer Çayı aynı şekilde kirletilerek Marmara'ya akıyor ve bütün etrafındaki fabrikalar, bu tesisler... Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bunlara sadece ne yapıyor? İşte, usule uygun davranmadıysa ceza kesiyor yani ceza kesmek yeterli mi oluyor? Yani ceza kestiğiniz zaman... “Bedeli öderseniz kirletirsiniz.” mantığı değil midir ceza mantığı? Böyle bir yöntemle de bu işler yürütülüyor. Dolayısıyla da deniz salyası denilen salyanın aslında kapitalizmin salyası olduğunu da çok net bir şekilde ortaya koymuş, görmüş oluyoruz.

Yine, bu madenler konusunda, özellikle bu HES'lere değinmek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani son cümlelerinizi alalım, bir iki cümle; buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Tamam.

HES'ler şu anda yenilenebilir enerji kapsamında tutuluyor ancak HES'lerin artık yenilenebilir enerji kapsamında olmaması gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Çünkü tamamıyla betonu ve suyu tahrip eden, ortadan kaldıran bir projedir. Bu nedenle HES'lere de artık son verilmesi gerekir ve bunun artık yenilenebilir enerji kapsamında değerlendirilmemesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Hasan Kalyoncu.

Süreniz beş dakikadır, buyurun lütfen.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar... Sunumuz için teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Öncelikle, sıfır atık ve ekolojik köprüler, kentsel dönüşüm, afet bölgelerinde vatandaşlarımızın yaralarının sarılması ve millet bahçelerinin oluşturulmasında gösterdiğiniz gayretlerden dolayı teşekkür ediyorum. Fakat sıfır atık kampanyasında kaynaktan ayırıştırma veya kaynaktan önlem alma konusunda çalışmaların yapılıp yapılmadığını soracağız.

Ekolojik köprüler aslında Milliyetçi Hareket Partisinin teklifi olarak, kanun teklifi olarak geldi. Bunu gündeme alıp değerlendirdiğiniz ve uygulamaya soktuğunuz için teşekkür ediyoruz. Bunun iklim değişikliğine karşı alınacak önlemler arasında da şu anda fark edilmese de ileride çok büyük etkisi olacağı kanaatindeyiz.

Şimdi, arkadaşlar burada maden çalışmalarından, işte, İstanbul'da müsilaj oluşumundan falan söz ediyorlar fakat bugün illerimizin bazılarında atık su arıtma tesisleri yok; mesela Artvin. Artvin özellikle çevreci etkinliklerin çok yüksek olduğu bir alan. Madenlere çok büyük tepki var ama Artvin, kanalizasyonunu Çoruh Nehri'ne tamamen aktarıyor. Bunlarla ilgili bir önleminiz olacak mı yani bir yaptırım olacak mı, belediyelere de bir yaptırım olacak mı? Aynı zamanda İzmir'de Tahtalı Barajı, içme suyu barajı. Bu baraja lağım girişi var ve baraj kurulduğundan beri bu lağım girişleri devam ediyor, hâlâ daha sürüyor. Bunu insanlarımız görmezden geliyor, milletvekili arkadaşlarımız bunlara çok da fazla ilgi göstermiyor zannediyorum. Kayıp kaçak oranlarının ifade edilmesinde, bazı illerimizde hiç bilgi yok, bilgi vermiyorlar. Bunun bir zorunluluk hâline getirilmesi gerekiyor.

Bunun yanında, iklim değişikliğinden... İşte “Beş yıldır imzalamadık.” falan... Bizim iklim değişikliğine etkimiz 1,1 fakat etkilendiğimiz 98,9. Şimdi, burada bizim asıl önlem almamız gereken şey, iklim değişikliklerine ülkemizi nasıl uyum sağlatacağımız veya bu değişikliklere nasıl

uyum göstereceğimiz. Mesela, burada eylem planlarından bahsettiniz konuşmanızda. Bunlar birçok bakanlığı ilgilendiriyor, birçok bakanlığın içerisinde olduğu bir çalışma alanı. Bu çalışma alanlarında Bakanlığınız koordinasyonu sağlayabilecek mi; gerekli önlemler, özellikle yetki karmaşasında gerekli önlemler alınabilecek mi? Mesela, erozyonla mücadele Tarım ve Orman Bakanlığının işi fakat Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bunda koordinasyonu sağlayacak, bütün önlemleri Tarım ve Orman Bakanlığını yapacak? Diğer alanda da böyle.

Benim asıl sormak istediğim şey şu: Bizim çalışmamız emisyon azaltımı veya bu karbon salımını engelleme üzerine mi yoğunlaşacak yoksa ülkemizin iklim değişikliğinden nasıl etkileneceği ve bu etkileri minimize etme yönünde mi olacak? Ben bunu sormak istiyorum çünkü en büyük vurduğu alan tarım sektörü, tarımda büyük kayıplar yaşayacağız. Ekonominin temelinde de tarım yer aldığından dolayı ülkemizde çok büyük sıkıntı oluşturacak. İklim değişikliğinin ülkemiz açısından millî güvenlik meselesi olarak ele alınması gerekiyor. Bu konuda çalışmalarınız var mı?

Ayrıca, artan sıcaklıklara karşı şehirlerimizde hava koridorları yok, ısı alanları mevcut ve bu alanlar daha da fazla artacak, şehir içerisindeki sıcaklık değerleri yükseldiğinde vatandaşlarımızın da can güvenliği tehlikeye girecek. Bu alanla ilgili çalışmalarınız mevcut mu?

Şimdi, iklim değişikliği konusunda Meclisimizde bir Komisyon kuruldu, bu Komisyonun sonuç raporu yayınlanacak, tamamlanmak üzere.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kalyoncu, son cümlelerinizi alalım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Buradaki önerileri dikkate alacaksınız diye tahmin ediyorum ve iyi şekilde takip ettiğinizi düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Şimdi Türkiye İşçi Partisinden Sayın Ahmet Şık’a söz vereceğim, daha sonra da İYİ Partiden Sayın Zeki Hakan Sıdali’ya.

Sayın Şık, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Herkese merhaba.

Bakan Bey uzun bir konuşma yaptı, kitapçık hâline de getirilmiş. Eğer Bakan Bey’in ağzından çıkan her sözün hak etmediği hâlde alkış aldığı bir AKP toplantısında olsaydık “güzel” diyebileceğimiz bir konuşma ancak muhalefet temsilcilerinin de olduğu bir toplantı için ne de gerçeği anlatıyor. Her biri günlerce sürecek bir tartışma konusu başlıklar ancak sınırlı sürede, yetiştirebildiğim ölçüde itirazlarımı dile getireceğim.

Paris İklim Anlaşması’nın tarafı olduğunuzdan bahsettiniz, ne güzel ama 2015 yılında imzalanıp 2016 yılında yürürlüğe girdiğinde, iktidarınız doğa talanına karşı önlem almak için oluşturulan fona katkı sağlamak amacıyla sözleşmeyi Meclise getirmeyi reddetmişti; bunu hatırlatmakta fayda var. Doğayı talan eden birçok şirketin her yıl yüz milyonlarca lira vergi borcunu silen iktidarınızın, son birkaç bin yılın en hızlı sıcaklık artışının yaşandığı dönemde, iklim değişikliğini korumak amacıyla fona katkı sunmaktan imtina etmesinin de utanç verici olduğunu belirtelim.

Türkiye Çevre Ajansını kurduğunuzu söylediniz; sanılıyor ki doğa dostusunuz, çocuklarımıza miras bırakacağımız çevreyi koruyacaksınız. Türkiye Çevre Ajansının iktidarınızın iki sözcük özeti olan kriz fırsatçılığının adı olduğunu anlamayalım istiyorsunuz. Türkiye Çevre Ajansı, iktidarınızın

tipik “gelir garantili iş modellerinden biri” olarak ortaya çıktı; şehir hastaneleri, İstanbul üçüncü havalimanı, Osmangazi Köprüsü gibi kamu-özel iş birliğiyle yürütülecek bir model olarak tasarlandı. Kapasite mekanizmasıyla destek alan, aralarında ithal kömür ve gaz kullanan santrallere 2020 yılında yaklaşık 1,5 milyar lira harlandı; 10 tane şehir hastanesi için yaklaşık 10 milyar lira harlandı; HES’lerin en büyük pay sahibi olduğu yenilenebilir enerji destekleme mekanizmasına fazladan verilen paraysa 25 milyar lira. Uzmanlara göre, Türkiye Çevre Ajansının depozito uygulamasıyla halkın cebinden daha başlangıçta 10 milyar liranın çıkacağı hesaplanıyor, o da şimdilik. Kamu-özel iş birliği projelerinde olduğu gibi yani geçmediğimiz köprünün bedelini, gitmediğimiz otoyolun bedelini ödediğimiz gibi dönüşmeyen atıkların maliyeti de halka dayatılacak. Ezcümle, halk dışında bu işe el atan herkes bir şekilde yolunu bulacak, tek kaybeden yurttaşlar olacak.

“Ücretli poşet uygulamasıyla plastik poşet kaynaklı 354 bin plastik atığın oluşumunu engelledik.” dediniz, aman ne güzel. Ama Bakanlığınız, özel şirketlere maliyeti olan konuları ucuz bir şekilde çözmek hatta bunu şirketler lehine kârlı bir hâle getirmek konusunda inanılmaz mahir. O kadar başarılısınız ki ülkede her yıl 3,5 milyon ton plastik atık toprağa gömülürken olayı 100 bin ton civarı plastik poşete kilitleyip, şirketleri 50 milyon lira poşet masrafından kurtarıp kâra geçirdiğinizi anlatmıyorsunuz. Artı, devlete de ek kaynak sağlayan bu düzenlemeyle, sadece 2019’da 400 milyon lirayı halkın cebinden aldınız.

Konuşmanızda Türkiye’nin 2020 yılında Avrupa’dan en çok plastik atık alan ülke olduğunu, 2020’de AB ülkeleri ve İngiltere’den toplam yaklaşık 660 bin ton plastik atık ithal ettiğini, memleketi bir plastik atık çöplüğüne döndürdüğünüzü söylemediniz Her gün 241 kamyon dolusu plastik atığın Türkiye’ye geldiğini ve son on altı yılda Avrupa’dan Türkiye’ye gelen plastik atıkların 196 kat arttığını gizlediniz, Türkiye’nin Avrupa plastik atık ihracatının yüzde 28’ini karşıladığını da.

Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla 2021’in ilk on ayında 41.340 denetimi gerçekleştirip 3.287 tesise 255 milyon lira ceza kestığınızı söylediniz. Sayıştay raporlarındaki tespitleri size okuyayım: Raporlarda bazı şirketlerin lisans almadan enerji tesisleri kurduğu yönünde tespit var. Geçici faaliyet belgesi ya da lisans almadan faaliyette bulunan şirketler hangileridir? Bazı şirketlerin, zorunlu olmasına karşın, sera gazı emisyonlarını izleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa vermediği tespit edilmiş; bu şirketler hangileridir? Neden bu şirketlere bu prosedürler uygulanmıyor?

Sayıştay raporlarında, Bakanlığın uygulaması gereken idari yaptırımları uygulamadığı, kimi şirketlere mevzuattan az ceza kesildiği, tüzel kişilere kesilen cezaların yüzde 26’sının, gerçek kişilere kesilen cezaların ise yüzde 7’sinin tahsil edildiği yönünde bir tespit var. Bakanlık neden şirketlere idari yaptırım uygulamıyor? Bu şirketler hangileridir? Kesilen cezalar neden tahsil edilmemiştir?

Ayrıca, Sayıştay raporlarında, bitişik ada ve parsel üzerinde yer alan bazı şirketlerin ÇED sürecinde kapsam dışı kalabilmek için normalde tek işletme olmasına rağmen iki farklı işletmeyiymiş gibi başvuru yaptığı, yönetmelikte yer alan sınırlı değer in altında kaldığı belirtilmiş; bu şirketler hangileridir? Sizinle ilgisi var mı, partinize yakın mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

AHMET ŞİK (İstanbul) – “Son bir yılda korunan alan büyüklüğümüzü yüzde 10,6’dan 11,9’a çıkardık.” dediniz. Sürem bitti, ben sadece şunu belirteyim: İktidara geldiğiniz dönemde Arnavutluk’un yüz ölçümü kadar olan bir tarım arazisi ortadan kalktı, İsrail’in yüz ölçümü kadar olan tarım arazisi de yine yok oldu. Orman alanları geriledi, Çanakkale büyüklüğünde bir ormanlık alan ortadan kalktı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi de İYİ Partiden Sayın Zeki Hakan Sıdalı'ya söz veriyorum. Buyurun Sayın Sıdalı.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle bu sene en büyük değişiklik olarak Bakanlığın adına “İklim Değişikliği” ibaresinin eklenmesinin milletimize, doğamıza ve gezeğenimize faydalı olmasını diliyorum.

Paris Anlaşması görüşmelerinde, ilgili bakanlıklar arasında görüş ayrılığı ve koordinasyon eksikliği olduğuna, kurumsal yapı içerisinde iklim krizi karşısında etkin mücadele edebilmek için de ivedilikle iklim değişikliği ekolojik geçiş bakanlığı kurulmasının gerekli olduğuna dikkat çekmiştim. Bu sebeple atılan adım çevre duyarlılığı taşıyan herkes gibi beni de umutlandırdı. Ancak, hepimiz biliyoruz ki Bakanlığa isim eklemek, yeni bir başkanlık kurmak, diğer bakanlıklardan transfer yapmak yalnızca bir imzaya bakıyor ve iş bununla bitmiyor. İklim Başkanlığı önemli bir ambalaj ancak tek başına etkin değil. Çevre konularında bakanlıkların buradan onay almadan karar veremeyeceği, çıkar çatışmalarını ortadan kaldıran, kontrol, koordinasyon sağlayan ve bağımsız bir başkanlığa ihtiyacı var ama biliyoruz ki hiçbir kurumunuz denge ve denetlemeyi sevmiyor.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay sunumunda bütçenin yeşil kalkınma devrimi bütçesi olduğunu ifade etmişti. Buradan sormak istiyorum: Yeşil kalkınmanın bütçesini hazırlarken Bakanlığınıza “İklim Değişikliği” ibaresinin geleceğini bilerek mi oluşturdunuz? Yani 4 milyar 873 milyonluk Bakanlık bütçenize iklim değişikliği de dâhil mi? Bakanlığımızın bütçe görüşmeleri 2-3 Ağustos'ta yapıldığına göre yeni isim de size sürpriz olmuştur diye tahmin ediyorum. İşte, yıllardır bahsettiğimiz plansızlık ve programsızlık da tam olarak bu. Geleceği değil, günü kurtarmaya çalışıyorsunuz derken de bundan bahsediyoruz.

İklim değişikliğinin bütçedeki yansımalarına baktığımızda, çevre ve iklim değişikliği programına 2,651 milyar lira, orman ve doğanın korunması ile sürdürülebilir orman yönetimine 4,737 milyar lira, toprak ve su kaynaklarının kullanımı ve yönetimine 20,9 milyar lira; toplamda sadece 26,3 milyar lira yani 2,4 milyar euro ayırmak aşlında bu konuya ne kadar önem verdiğinizi ortaya koyuyor. İki ay öncesine kadar Paris Anlaşması'na mesafeliydiniz. Sonra bir anda yeşil kalkınma devrimcisi olduğunuz için geçen seneki bütçeye baktım ne kadar değişti diye; ormanların korunması programına 3 milyar lira, çevre ve iklim değişikliği programına 1,8 milyar lira, toprak ve su yönetimine 15,4 milyar lira ayrılmış. Yani bu seneki bütçeyi aşağı yukarı 400 milyon euro artırarak mı yeşil kalkınma devrimini başlatacaksınız, merak ediyorum ki bu artış da iki aya kadar kur karşısında eriyip gidecektir. Anlaşılan o ki bütçe teklifi hazırlanırken bu devrimden sizin de haberiniz yokmuş.

İki gün önce COP26'dan geldim, Çevre Komisyonu üyelerimizle önemli bir ziyaret gerçekleştirdik. Ülkemizin iklim ekibi başarılı işler yapan, tecrübeli ve yetkin bir kadrodan oluşuyor. Başmüzakerecimiz on senelik deneyimiyle de ekibini yetiştiriyor ve yönetiyor ancak onlar da siyasi idarenin samimiyetsizliğinin kurbanı olacaklar diye endişe ediyorum.

On gündür dünyanın kalbi gerçek manada Glasgow'da atıyor ama Cumhurbaşkanının ziyaretini iptal etmesi bu anlamda, algı açısından da büyük bir kayıp olmuş. Bu iklim zirvesi gezeğenimiz için gerçekten son şans, bunun en çok da gençler farkında. İklim konusunda, tüm dünyada, gençler siyasetçileri samimiyetsiz, siyaseti çözümsüzlüğün sebebi olarak görüyorlar. Daha fazla gecikmek gibi bir lüksümüz yok. Bu zamana kadar gençlerimizin geleceği rehin verilerek kravatlı kirleticilerin milyarder olmasını hep beraber sağladık. Artık dünyada tüm iktidarlar kirletenlerin değil, insanların çıkarını gözetmek zorunda.

Sayın Bakan, Ocak 2022’de gerçekleştirilecek olan İklim Şûrası’nı olumlu buluyoruz ancak yalnızca sorunların tespiti yetmez; bunun hemen ardından iklim eğitimi şûrasını da toplamak, okullarda iklim dersinin verilmesinden başlayın kamuoyu algısı yaratmaya, yeni iş alanlarının tespitinden “dönüşümde vatandaş” rollerine kadar çeşitli alanları tartışmak gerekiyor. Müsilajda olduğu gibi, parlayıp sönen, reaktif değil; her adımı planlanmış, proaktif bir tutum geliştirmeye ülkemizin ihtiyacı var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – İklim değişikliği mikro katkıların önemini daha da ortaya çıkardı. Kişilerin ve kendi sermayesiyle çalışan şirketlerin önünü açmalıyız; bu alanlarda yatırımı zorlaştırmak değil, aksine, teşvik etmek lazım. Büyük şirketler yaratma bencilliğiyle tökezlemek yerine küçük ve seri adımlarla hedefe daha çabuk varabiliriz. Artık rant için değil, karbonsuz bir hayat için proje zamanı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi CHP’den Sayın Mahir Polat’a söz vereceğim, ardından MHP’den Sayın Tamer Osmanağaoğlu’na söz vereceğim.

Mahir Bey, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

MAHİR POLAT (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sevgili bürokratlar; hepimize selamlar.

Şimdi, başlangıçta Çevre ve Şehircilik, artı, İklim Bakanlığı üzerine konuşmak gerekiyor. Bir kere, isim baştan çatışma kümelerinin çok olduğu bir isim; isimle sakat başlıyor, torba bir isim gibi geliyor. Çevre ve şehircilik birbiriyle paralel olmayan noktalar, aslında çatışacak noktalar; uzlaşma alanlarının zayıf olduğu, çatışma alanlarının güçlü olduğu yerler. O yüzden, Türkiye’de çevrenin ayrı bir bakanlıkla, özel bir şekilde temsil edilmesi, iklimin de aynı şekilde, aynı bakanlıkta temsil edilmesi gerektiğine inanıyorum. Şimdi, Çevre Bakanlığı imara bir alan açacak, şehircilik ona itiraz edecek, çatışacaklar. Aynı bakanlık içinde olduğu zaman burada sıkıntılar doğabilir.

Uzun bir gecikmeden sonra Paris İklim Anlaşması imzalandı. Gecikmeyi eleştirmekle beraber, anlaşmanın imzalanmış olması ülkemiz adına sevindirici.

COP26’da milletvekili arkadaşlarımla birlikte ülkemizin temsil edildiğini görmekten mutluluk duyduk fakat bu anlaşmanın koşullarının bir an evvel -şartlarının bir an evvel- yerine getirilmesi gerekiyor çünkü gezegenimizi ve iklimimizi korumak zorundayız. Şimdilik gidecek başka bir gezegenimiz olmadığına göre hızlıca, bu gezegeni yaşatacak önlemleri almak durumundayız.

Sel, afet bölgelerine altyapı hizmetlerinin hızlıca yapıldığı, yenileştirildiği söylendi fakat afeti, selleri... Tabii, öngörülebilir şeyler bunlar, iklim krizinin bu kadar yoğun olacağını biliyorduk, bekleniyordu, araştırılabilir de. Öncelikle, dere yataklarında, akarsu yataklarında bulunan alanların boşaltılması -neye patlarsa patlasın, neye mal olursa olsun bir canın karşılığı olmayacağını düşünüyorum- ve bu alanların hızlıca tahliye edilmesi gerekiyor.

Tarihe vefa ve saygı çok güzel, çok önemli. Tarihini bu kadar çok parlatamayan, bunu turizm anlamında bir zenginlik alanı hâline getiremeyen bizim gibi bir millet yoktur herhâlde. Yapılan çalışmalar yeterli değil, iyi fakat yeterli değil. Bunun için aslında İstanbul Büyükşehir Belediyemizin yapmış olduğu, tarihi mekânlarla ilgili bir iyileştirme çalışmaları var, yakından ilgiyle ve büyük bir gayretle takip etmeye çalışıyorum; ilham kaynağı olabilir diye düşünüyorum.

Marmara’da müsilaj problemi eğer... Çevre konuları, değerli vekiller -biz Çevre Komisyonunda da konuşuyoruz- politikaötesi, siyasetüstü bir iş. Zamanında muhalefet milletvekillerine kulak verilmiş olsaydı -beş sene önce arkadaşlarımız Müsilaj Araştırma Komisyonu ve bununla ilgili kanun teklifleri vermişti- gözümüzün önünde bir deniz yok olmazdı, bir hayat, habitat yok olmazdı. Bununla ilgili daha fazla birbirimizi dinlemeye ihtiyacımız var.

Benim seçim bölgemle ilgili... Mesela millet bahçelerinden bahsediyoruz. Evet, Türkiye’de yeşil alanların artırılması çok önemli. Bu çerçevede, adına “millet bahçesi” dediğiniz şeyler yapıyorsunuz. Bergama’da şehir stadını yıkarak bir millet bahçesi yapıyorsunuz fakat orada 86 tane esnafımızın dükkânı var ve onlar tahliye ediliyor ve hiçbir önlem alınmadan tahliye ediliyor. Bu insanlar zaten pandemi koşullarından yorgun ve yoksul çıktılar, borçlu çıktılar. Ta buraya kadar, yanımıza kadar geldiler seslerini duyurabilmek için. Sayın Bakan, buna mutlaka el atmak zorundasınız. Bu insanlar mağdur edilmemeli. Bugünlerde artan fiyatları da göz önüne alırsak bu insanları yaşatmamış, öldürmüş oluruz.

Küçük Menderes havzası var benim seçim bölgemde. Burada özellikle yer altı sularında ciddi bir çekilme var, gittikçe çoraklaşıyor. Burayla ilgili önlem almak zorundayız, oradaki su olayına, su havzalarına zarar verecek her türlü etkinlikten uzak durmak zorundayız.

Değerli Bakanım, buralarda -çok ciddi- kızılçam ormanlarının ortasına, dağlarda, Kartal Dağı’nda bir mermer ocağı yapılmak isteniyor. Bu, hem o çam ağaçlarını hem de o bölgede yaşayan insanların hayatını olumsuz yönde etkiliyor. İnsanların hayatı, su kaynaklarımız ve ormanlarımız mermerlerden çok daha fazla değerli ve bunlara -aynı şekilde, Kiraz’da da böyle bir çalışma var- müdahale etmek zorundayız.

Yine, Bayraklı deprem konutları yapılıyor. Bizim belediyelerimiz de bunlarla ilgili birçok çalışma yapıyor, arkadaşım da birazdan anlatacak size.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

MAHİR POLAT (İzmir) – Fakat mimari dokuyu korumak ve güneş enerjisi yatırımlarından bahsedilirken, oradaki yapılarda -anlamakta zorluk çektiğim- kubbeli yapılar oradaki mimari dokuyla uyumsuz ve orada güneş enerjisi altyapıları yapılmamış. Bunlara dikkat etmemiz gerekiyor.

Bir de son cümlem: İzmir Büyükşehir Belediyesinin, bu, acil iklim krizi ve felaketlerden kaynaklı bir kredi talebi var. Bakanlıkla beraber hızlıca olumlu hâle getirirsek mutlu oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

Tamer Bey, süreniz beş dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, çok değerli Bakan Yardımcılarım ve değerli bürokratları, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, dün, ebediyete irtihalinin 83’üncü yılında rahmetle andığımız, cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Türk Atatürk’ü bir kez daha dua, minnet ve özlemle anıyor; ruhu şad, mekânı cennet olsun diyorum.

Yeryüzü, ekolojik dengelyi bozan, ekolojik dengenin bozulmasının nelere mal olabileceğini bile bile doğaya meydan okuyan bir anlayışın pençesinde kıvrınmaktadır. Dünya, küresel ısınmanın meydana getirdiği iklim değışikliklerinin telafisi imkânsız sonuçlarıyla muhatap olurken ülkemizin

bu gelişmelerden etkilenmeyeceğini düşünmek elbette mümkün değildir. Bulduğumuz her fırsatta, gelecek nesillere yaşanabilir bir vatan, yaşanabilir bir dünya bırakmaktan bahsediyorsak eğer, bugün atacağımız adımların, alacağımız önlemlerin, önümüzdeki kaynakların doğru kullanımının ne kadar önemli olduğunu anlamak, anlatmak ve onun için gereğini yapmak ertelenemez bir sorumluluktur. Bu sebeple, bundan sonra Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak faaliyetlerine devam edecek olan Bakanlığımıza, şahsınıza ve bürokratlarınıza çok büyük görevler düştüğü muhakkaktır. Ekolojik dengenin sürdürülebilirliğine saygıyı gerektiren çevre duyarlılığıyla eş anlamlı bir anlayışın tezahürü olan Türk milliyetçileri olarak bu konuda atılacak adımlarda en büyük destekçiniz olduğumuzu ifade etmek isterim.

Ayrıca, iklim krizi sebebiyle, tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de birçok doğal afetin çok büyük mağduriyetler doğurduğu bir yılı geride bıraktık. Bu süreçte hayatlarını kaybeden vatandaşlarımız oldu, maddi zararlara uğrayan vatandaşlarımızın sayısı milyonları buldu. Bu süreçte şahsınızın, Bakanlık bürokratlarımızın, personelinizin takdire şayan çabalarıyla vatandaşlarımızın yaralarını sarmak için çalıştığına hep birlikte şahitlik ettik. Bu sebeple de ayrıca teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir’imizde yaşanan deprem hadisesinin üzerinden bir yıl geçti. O karanlık günlerde her biri bir ders mahiyetinde olan yaşanmışlıklar hâlen hatıramızda, kaybettiklerimizin acısı hâlâ yüreğimizdedir. Milliyet duygusunun tezahürü, dayanışmanın örneklerinden birinin sergilendiği o günlerden bugünlere Bakanlığımızın İzmir’imizin yaralarını sarmak için birçok çalışması olmuştur. Kamuoyuna açık, şeffaf ve katılımcı bir anlayışla geçen bir senede 5.040 konut ve 349 iş yeri olmak üzere toplam 5.389 birimin inşaatında büyük bir gayretle sona doğru gelinmesi, Bayraklı ilçemizde 7 bölgede 1.684 bağımsız bölümün yapımının tüm hızıyla devam ediyor olması, yine Bayraklı ilçemizde 3 milyon 800 bin metrekare büyüklüğünde rezerv alanda 3.649 rezerv konut ve dükkân çalışmasında büyük ilerlemeler kaydedilmesi, 2022 yılında evine kavuşmayan hiçbir depremzede vatandaşımızın kalmaması için üstün bir gayret gösterilmesi devletimizin İzmir’imize karşı gösterdiği hassasiyeti ortaya koymasından çok önemlidir. Bakan olarak sizi ve kıymetli bürokratlarınızı takdir ediyorum. Bu sebeple İzmir Milletvekili olarak da sizlere şükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca, Antalya, Muğla, Artvin, Elâzığ, Malatya ve birçok yerleşim yerinde yangın, sel, taşkın gibi doğal afetlerden etkilenen vatandaşlarımızın yaralarını sarmak için gösterilen çabalar da görmezden gelinmeyecektir.

Diğer yandan, İzmir’imizde yapmış olduğumuz çalışmalar esnasında Bakanlığımızın sorumluluk alanına giren ve vatandaşlarımızın alaka göstereceğine inandığım bazı hususları da dile getirmekte fayda görüyorum. 2/B vasıflı arazilerinin satışının ardından sürdürülen tapulaştırma süreçlerinde birçok ilçemizde, teknik sebeplerden olsa gerek, birtakım sorunların yaşandığı bilinmektedir. Özellikle sınırların belirlenmesi konusunda ortaya çıkan bazı karışıklıkların giderilmesi için söz konusu mahallelerde yeniden kadastro çalışmalarının yapılması sorunun daha hızlı çözülmesini sağlayacaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakika ek süre veriyorum, Baki Bey devretti sağ olsun.

Devam edin lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Mesela Aliğa ilçemize bağlı Kültür Mahallemizde çalışmalar 2016 yılında başlamış, ancak hâlen bitirilememiştir. Beydağ ilçemize bağlı Aktepe Mahallemizde sınırların yanlış tescil edilmesinden kaynaklanan karışıklıklar hâlâ çözülebilmiş değildir. İzmir Aliğa ilçemize bağlı Sungurlu Mahallesi’nde

aynı mahiyette sorunlar yaşanmakta, 2/B vasfında olmayan bazı arazilerin 2/B statüsünde tescil edildiği şikâyetleri olduğu bilinmektedir. Diğer yandan, kaçak yapılaşmayla, kanuna aykırı inşaat faaliyetleriyle mücadele konusunda alınan mesafeyi de önemli gördüğümüzü ifade etmek isterim.

Sözlerime son verirken liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin şu ifadelerini bir kez daha hatırlatmakta fayda görüyorum: "Kaçak binalar, kaygan zeminler, hırsız müteahhitler, denetim kusurları, tehlikeyi hafife alan düşüncesizlikler, 'Bana bir şey olmaz.' pervasızlığı çözülmesi gereken öncelikli sorunlar arasındadır. Ölüm bu kadar ucuz olmamalıdır."

Bu duygu ve düşüncelerle Bakanlığımızın bütçesinin yüce Türk devletine hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Tamer Bey.

Şimdi, İYİ Partiden Sayın Ayhan Altıntaş hazırsa ona söz vereceğim. Daha sonra Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ednan Arslan'a geleceğim, oradan da AK PARTİ'den Sayın Necip Nasır'a, daha sonra üyelerimize döneceğim.

Sayın Ayhan Altıntaş, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokratlar, basın mensupları ve değerli katılımcılar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

On Birinci Kalkınma Planı'nın "674.2" maddesine bakarsak "doğal, tarihî ve kültürel değerlerin korunması ve yeniden canlandırılması", "676.1" maddesine bakarsak da millet bahçelerinin 81 ilde yaygınlaştırılacağı ve 2023 yılına kadar 81 milyon metrekare alanda millet bahçesi çalışmaları yürütüleceği ifadesini görüyoruz. Millet bahçeleri, 24 Haziran 2018 seçimlerinde seçim vaadi olarak ortaya atılan ve amacının yerleşim yerlerinde geniş yeşil alanlar oluşturmak olduğu söylenen bir projeydi ancak millet bahçelerinin bölge seçimleri maalesef her zaman doğru olmadı; mesela, Burdur Yeşilova'daki Salda Gölü çevresi. Burada yapılmak istenen millet bahçesinin sonucunda gölün doğası ve ekolojik dengesi zarar görecektir. Salda Gölü'nün kirliliğini de medyada sık sık görüyoruz. Uzmanlar, çok yoğun ziyaretçi akımının Salda Gölü'ne zarar vereceğini açıklıyor. Salda Gölü, kapalı havza bir göldür, bu da kendi kendine temizlenmesi imkânını azaltmaktadır. Ziyaretçi sayısı çoğaldıkça da gölün doğal yapısı, gölde yaşayan endemik canlılar zarar görmektedir. Buna rağmen, burayı bir cazibe merkezi hâline getirmeye çalışmak, milyonlarca ziyaretçinin yükünü buraya eklemek, ayakkabıyla dahi girilmemesi gereken bu alana inşaat araçlarıyla girmek "Türkiye'nin Maldivleri" olarak adlandırılan Salda Gölü'nün geleceği açısından endişe vericidir; kalkınma planı hedeflerinize de alenen aykırıdır.

Bir başka örnek, İstanbul Üsküdar'da bulunan Validebağ Korusu'na yapılmak istenen millet bahçesi projesinin, bilirkişinin, korunun birinci derece sit alanı olduğunu hatırlattığı raporla durdurulmasıdır. Ayrıca, Ankara'daki en önemli yeşil alanlarımızdan olan Atatürk Orman Çiftliği de parça parça koparılmış, çiftlik arazisinin neredeyse yarısı kaybedilmiştir. Bu şekilde şehirlerin içindeki yeşil alanlar artırılmaz. Kaldı ki sadece doğa değil, tarihî ve kültürel değerlerin korunması için projeleriniz olacağını söylüyorsunuz. Ankara'nın tarihî tren garının bir kısmını da Medipol Üniversitesine devrettiniz. Asos Antik Kenti'nde de "ıslah çalışması" adı altında tarihî ve kültürel dokuya zarar verilmesinden endişe ediyoruz. Kırıcılarla, kepçelerle antik yolların, binaların, yapıların yanında çalışma yapılması sizce de tarihî ve kültürel değerleri korumakla bağdaşır mı? Bunlar sadece birkaç örnek. Siz, bunlarla bile tarihî ve kültürel değerleri korumak amacından sapmış oluyorsunuz.

Sayın Bakan, halkımızın doğayla iç içe yaşamasını, doğal ve tarihî alanlarımızın korunmasını, çevrenin korunmasını, diğer hedeflerinizde olan yatay mimariyi destekliyoruz fakat bunların planının doğru yapılması ve amacınıza gerçekten uygun olması gerektiğini düşünüyoruz. Doğa konusunda hesapsız hareket ediliyor, bunu da herkes görüyor. Siz çevreciliği maalesef şehir merkezli anlıyorsunuz çünkü sadece beton ve inşaat anlıyorsunuz. Bakanlığınızı “şehircilik” “çevreyi” de onun önünde bir bariyer olarak görüyorsunuz. Dün, Sayın Cumhurbaşkanı da “Çevreciler millî enerji hamlemizi engelleyemeyecekler.” dedi ama hakkını yemeyelim. 21 Kasım 2019’da termik santrallerin bacalarına filtre takılması zorunluluğu iki buçuk yıl daha uzatılmak istendi, buna gerekçe olarak yedi yıllık geçiş sürecinde gerekli adımları atmamış 10 santralin kapanma tehlikesi gösterilmişti. Mecliste iktidar oylarıyla kabul edildi; Sayın Cumhurbaşkanı tepkileri görünce bunu veto etti, iktidar ortakları bir hafta sonra kararlarını değiştirdiler yani maddeyi destekleyenler de vetoyu destekleyenler de aynı kişilerdi.

Kısacası, sizin çevre bilinciniz maalesef yok, doğa sevginiz yok; sadece beton ve inşaat sevginiz var. Çevre bilinciniz olsa Cumhurbaşkanıdan önce baca gazlarına filtre takılmasını siz isterdiniz. Bundan sonra verilecek olan kanun tekliflerinin, Bakanlığın yapacağı projelerin, Cumhurbaşkanı atacağı adımların, Bakanlığınızın ve kalkınma planının kendi hedefleriniz doğrultusunda olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ednan Arslan’a söz veriyorum.

Sayın Arslan, buyurun lütfen.

EDNAN ARSLAN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakan, değerli milletvekilleri ve değerli bürokratlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

İzmir depreminin üzerinden bir yıldan biraz fazla bir zaman geçti. Orada hayatlarını kaybedenlere tekrardan, Allah’tan rahmet diliyorum ve İzmir’e tekrar geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Sayın Bakanım, deprem olduğunda sizler oradaydınız, bizler oradaydık ve gerçekten güzel bir çalışma yapıldı. Tüm kurumlar el birliğiyle yerelinden geneline demeden yaraları sarmak adına çalıştık ama Sayın Bakanım, süreç içerisinde bazı sıkıntılar ortaya çıkmaya başladı, belki bunu sizlere iletmışlerdir çünkü 2 tane dernek oluştu orada; hem proje alanı içerisinde hem proje alanı dışında kalanlarla ilgili farklı sorunlar ve sıkıntılar var. Mesela bu, biliyorsunuz, 7 tane proje alanımız var artı 1 de rezerv alanı yani toplam 8 tane proje alanımız var ama bu 7 tane proje alanında şöyle bir sorun var: Oradaki kat yüksekliğini düşürdük, dairelerin metrekaresini azalttık -tamam, doğru, yapılabilir- ama proje alanının dışında olan bazı binalar var, atıyorum, ağır hasarlı. Bu ağır hasarlı binaya rezerv alanından yer verdiniz. Bu kişilerin arsası da kendilerinde kaldı. Sonuç itibarıyla hem oradan yer alma hakları var, rezerv alanından -doğrudur, doğru bir uygulamadır- hem de kendi arsaları kendilerinde. Ama bu yıkılan, ölümlerin yaşandığı yerde insanların daireleri küçüldü kaldı ve sadece orası var. Yani oradaki proje mağdurlarına bir an önce yukarıdan, birer tane daha rezerv alanından daire verilmesini talep ediyoruz. Oradaki insanlar da bunu istiyorlar çünkü hem mağdurlar hem metrekaresi düştü yani bir de ekonomik olarak mağdur olmaya başladı bu insanlar.

Bir de biliyorsunuz, orada ağır hasarlı var, orta hasarlı var, hafif hasarlı var proje alanları içerisinde; kimini afet kanunu olan 7269’a göre, kimini 6306’ya göre değerlendirdiniz. Yani orada da aynı proje alanı içerisindeki insanların birtakım evleri resen yıkıldı, onlar da bu anlamıyla mağdur edildi. Ağır hasarlı olanlar, evleri yıkılanlar, afet kanunundan faydalıyor ama diğer taraftakiler maalesef bu haktan faydalanamıyorlar, onlar kentsel dönüşüme tabi oldular; bu da aralarındaki eşitsizliği bozuyor.

Ya, aslında sorun şuradan kaynaklanıyor Sayın Bakanım, siz de çok iyi biliyorsunuz; bir bina ya oturulabilir ya oturulamaz. Yani hasarlı, az hasarlı, çok hasarlı, orta hasarlı; ya, bunlar kafa karıştırıyor. Yani bizim bir an önce mevzuatımızda bunu düzeltmemiz lazım. Yani bir binaya “oturulabilir” ya da “oturulamaz” diyelim; “oturulamaz” dediğimizin hepsini de ilgili kanuna tabi tutalım, afet kanununa, “oturulabilir” dediğimize de zaten vatandaş gitsin, evinde otursun. Yani burada bu tarz bir mağduriyet var, bu mağduriyetin giderilmesini ben talep ediyorum.

Şimdi, bizim Bayraklı ilçemizde oldu bu en büyük yıkım. Belediyenin ciddi sıkıntıları var Sayın Bakanım, siz orada belediyenin vergi borçlarıyla ilgili talimat vermişsiniz çünkü geliri azaldı bu belediyenin. Vergi borçlarına yönelik olarak Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğünün ekspertizini yaptığı 33 alanla ilgili “İlgili bakanlıklar bu yerleri alsınlar, vergi borçlarından mahsuplaşsınlar.” dendi. Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğüyle bu konu çalışıldı, 33 tane dosya Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğünün filtresinden geçerek size geldi ama bunların sadece 2 tanesi kabul edildi, geri kalanlarla herhangi bir şekilde mahsuplaşmaya gidilmedi. Yani akıbeti nedir bu dosyaların? Yani oradan o mahsuplaşmayı yapacak mıyız, yapmayacak mıyız? Onu da ben sizden öğrenmek istiyorum.

Tabii, Sayın Bakanım, bu deprem işi insanların psikolojisini bozdu. Bizim de yapmamız gereken ki yapıyoruz da ama sanki bir yerlerde eksik kaldık. Özellikle, bu proje alanı içerisindeki insanların çok daha büyük bir mağduriyet yaşadığını görüyorum; evlerinin metrekareleri azaldı, bir senede imza attılar, ne ödeyeceklerini bilmiyorlar, aynı ada içerisinde az hasarlı bina da yıkıldı, onu da resen yıktık ama onu 6306’ya, 6/A’ya göre kentsel dönüşümle yaptık. Bu krediler, 2 komşunun kendi aralarında bile sorun yaşamasına neden olmaya başladı. Yani “Benim evim, binam sağlamdı, Bakanlık geldi, resen yıktı, benim hiçbir günahım yok, yıkmasalardı evimi, ben ekonomik olarak mağdur oldum.” diyorlar. Bakanlığımızın bu konuda bir finans modeli üzerinde çalışmasını ama özellikle proje alanı içerisinde kalan, yıkılmış evi olan kişilere birer konut hakkının daha rezerv alanından tanınmasını talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ednan Bey, teşekkür ediyorum ben de.

Şimdi AK PARTİ Grubundan İzmir Milletvekilimiz Sayın Necip Nasır’a söz veriyorum.

Buyurun Necip Bey.

NECİP NASIR (İzmir) – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok Kıymetli Başkanı, çok değerli Komisyon üyeleri; Çevre ve İklim Değişikliği Bakanlığımıza ait bütçe görüşmeleri vesilesiyle söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyor, bütçe görüşmelerinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Öncelikle, marifet iltifata tabidir. Çok Değerli İzmir Milletvekilimiz Ednan Arslan’ın sitayiş sözleriyle başlayıp sorularını yöneltmesinden dolayı kendisine teşekkür ediyorum.

Çok değerli hazırun, 30 Ekim İzmir depreminden sonra Hükümetimiz, sosyal devlet anlayışıyla, dünyaya ve toplumlara örnek olacak şekilde sosyal devletin gereklerini en iyi şekilde yapmış ve yapmaya da devam ediyor. 30 Ekim İzmir depreminden sonra Hükümet, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeleri ve milletiyle birlikte tek yürek hâlinde depreme müdahale etmiş, deprem travması yaşamış vatandaşlarımıza maddi, manevi anlamda her türlü destek verilmiştir. Cumhurbaşkanımızın bizzat talimat ve bilgileri dâhilinde, dünyaya ve toplumlara örnek olacak şekilde sosyal devletin gerekleri en iyi şekilde yapılmış ve yapmaya da devam edilmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, depremde yıkılan yerleri benzeri görülmemiş bir hızla, 30 Ekimden sonra, zemin etüt çalışmalarını ve diğer proje safhalarını iyi bir şekilde dizayn etmiş, süreç boyunca hızlı bir şekilde ihaleleri gerçekleştirmiş, imalatları son deprem yönetmeliğine uygun olarak gerçekleştirmeye devam etmektedir.

Depremın üzerinden bir yıl geçmiştir. En son teknoloji kullanılarak tamamlanan konutlar, Allah nasip ederse, bu ay Cumhurbaşkanımızın da katılımlarıyla hak sahiplerine teslim edilmeye başlanacaktır. Bu başarılı çalışmalar kamuoyunda İzmirli hemşehrilerimiz tarafından takdirle karşılanmakta olup Çevre ve Şehircilik Bakanımız Murat Kurum'a İzmir'de proje alanlarını gezerken depremzede vatandaşlarımız hissiyatlarını dile getirerek, muhalefet partisine mensup olduklarını belirtip bu başarılı çalışmalardan dolayı da şahsına, şahsında Cumhurbaşkanımıza ve Hükümetimize teşekkür etmişlerdir.

İzmir'deki bu başarılı süreç yönetimi bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla, belediyeleriyle devam ederken 25 Haziran 2021 tarihinde İzmir Bayraklı'da İzmir Depremzedeleri Dayanışma Derneğinde depremzedelerle toplantı yapan İzmir Milletvekili ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, depremden zarar gören vatandaşlara yaptıkları konuşmada, depremde hasar gören yapılar için İzmir Büyükşehir Belediyesince Dünya Bankasıyla sözleşmelerin yapılıp imzaların atılarak kredi alındığını ancak bu sözleşmelerin iki aydır Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmadığını söylemiştir.

Değerli Komisyon üyeleri, konunun açıklığa kavuşması için, İzmir Milletvekili olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisine soru önergesi verdim. Soru önergesinde İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Dünya Bankası arasında hangi tarihte depremzedeler için kredi sözleşmesinin imzalandığını sordum. Yine, Dünya Bankasından alındığı söylenen kredinin miktarının ne kadar olduğunu, kredi alınmasıyla ilgili Belediye Meclis kararının olup olmadığını, "imzalandı" denilen sözleşme metninin Belediye Meclisinde paylaşıp paylaşılmadığını, imzaları atıldığı söylenen sözleşmenin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilip gönderilmediğini, Bakanlıkta onaylı sözleşmenin olup olmadığını, imzaları atıldığı söylenen sözleşmenin Cumhurbaşkanlığına gönderilip gönderilmediğini, bekletildiği söylenen sözleşmenin Cumhurbaşkanlığı makamına hangi tarihte gönderildiğiyle ilgili sözleşmenin akıbetini sordum.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli hazırun; vermiş olduğum soru önergesinin basına ve kamuoyuna yansımaları sonucu Dünya Bankası Türkiye Direktörü Auguste Tano Kouame bir açıklama yaparak İzmir depremi sonrasıyla ilgili bir kredi anlaşması imzalanmadığını açıklamıştı. Değerli hazırun, bunun üzerine, İzmir'de yapmış olduğum basın toplantısından, sabahki basın toplantısından sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey'in iki dakikasını ilave ediyorum.

Buyurun, devam edin lütfen.

NECİP NASIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

...İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer AK PARTİ İl Başkanlığını ziyaret ederek, yaptıkları toplantıdan sonra İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı, İl Başkanımız ve belediye grup sözcüleriyle birlikte yaptıkları açıklamada böyle bir sözleşmenin imzalanmadığını ancak böyle bir sözleşmeyle ilgili çalışmanın birlikte yürütülmesiyle ilgili bizzat açıklama yapmıştır.

Değerli hazırun, deprem ve afetler gibi, toplumun duyarlı olduğu siyasetüstü bir konuda yapılan yanlış ve yanıltıcı açıklamalar deprem travması yaşamış vatandaşların mağduriyetini daha fazla artırmaktadır. Siyasetüstü deprem gibi önemli bir konuda siyasi bir yaklaşımla kamuoyunu yanlış ve

yanıltıcı bu söylemlerin doğru olmadığını belirtir, bu konunun daha önceki oturumda Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı Sayın Seyit Torun tarafından burada tekrar gündeme getirilmesinin anlaşılabilir olmadığını ifade ederim.

Bütçenin milletimize, ülkemize hayırlara vesile olmasını dilerken İzmir depremi sonrasında Çevre, Şehircilik Bakanlığının belediyelerle yaptığı toplantılar ve istişareler sonucunda Narlıdere Belediyesine ait yıllarca bekleyen imar planlarını onaylamıştır.

Değerli Komisyon, bildiğiniz gibi, 2005 yılında çıkarılan Belediye Yasası'na göre kentsel dönüşüm yapıyordu, 2012'den itibaren de 6306 sayılı Yasa'yla kentsel dönüşüm yapılıyor. Maalesef, bugüne kadar 6306 sayılı Yasa'yla İzmir'de bir tek daire dönüşümü yapılmamıştır. İlk defa Narlıdere Belediyesi tarafından yapılan bu talep Çevre, Şehircilik Bakanlığımız tarafından kabul edilerek onaylanmış. İnşallah, deprem mağduriyeti yaşayan, 17 fay hattı olan, 13 aktif fay hattına sahip İzmir'de oluşabilecek, bir daha travmalara meydan vermeyecek dönüşümü belediyeleriyle, Bakanlığıyla, vatandaşlarıyla hep birlikte gerçekleştirerek yüzde 70-80'ler civarında dönüşüme muhtaç olan İzmir'i dönüştürüp bir daha travma yaşamamış oluruz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Nasır.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Ayşe Sibel Ersoy'a söz vereceğim, daha sonra Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ulaş Karasu'ya söz vereceğim.

Buyurun Sayın Ersoy.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokratlar ve kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle COP26'da ülkemizin temsili Türkiye Pavilyon'unda yapılan etkinlikler ve bu etkinliklerin gördüğü ilgi bizi gerçekten ayrıca memnun etti, çok gurur duyduk. Emeği geçen herkese buradan teşekkür etmek istiyorum.

İklim üzerinde insan etkilerinin Sanayi Devrimi'yle başladığını hepimiz biliyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında kurulan iklim değişikliği ve kuraklıkla mücadele araştırma komisyonu ve müsilağ sebeplerini araştırma komisyonunda küresel anlamda büyük tehdit oluşturan iklim değişikliği ayrıntılı bir şekilde incelendi Sayın Bakanım. Komisyonunda özellikle yaşanan kuraklıkla ilgili yaşam kaynağımız olan suyun önemi ve değeri bir kez daha vurgulandı. “Su, yaşam için bu kadar önemli hâldeyken Bakanlığımız bünyesinde bulunan DSİ'nin faaliyetlerini yeniden değerlendirme ve iklim değişikliğinin etkilerini en aza indirgeme kapsamında neler planlıyorsunuz?” diye sormak istiyorum. Yer altı sularımızın verimli ve bilinçli kullanımı için nasıl bir önlem almayı düşünüyorsunuz? “Acaba bir su kanununa ihtiyacımız var mı?” diye sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, bir de bildiğiniz gibi, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personelinin özverili çalışmasıyla 2020 yılında işlem rekoru kırıldı. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünde çalışan personelin ayırım yapılmaksızın koruyucu giyim yardımından yararlandırılması ve ek ücret talebinin gerçekleştirilerek tüm personelin döner sermayeden faydalanması konusunda Bakanlığımızın çalışması var mı? Tapu müdürlüklerinde aynı işi yapan ama farklı kadrolarda yer aldığı için farklı miktarda maaş alan personelin yeni ihdas edilecek tapu işlem memuru kadrosuna atanmak suretiyle yaşanan sorunun çözümü için bir çalışmanız var mı? “Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün yıldan yıla iş yükü artarken memur sayısında sürekli bir düşüş yaşanmaktadır. Bu durumun tek çözüm noktası olan memur alımının ne zaman yapılacağı konusunda bir çalışmanız bulunuyor mu?” diye sormak istiyorum.

Bakanlığımızın bütçesinin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ersoy teşekkür ediyorum. Vakti verimli kullanımınız için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Ulaş Karasu'ya söz veriyorum.

Buyurun, süreniz beş dakikadır.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2022 yılı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz. Ancak bütçenin yapısal sorunlara bir çare üretmek için değil birtakım vaatlerin bütçesi olduğunu görüyoruz.

Sayın Bakan, geçtiğimiz yıl bütçede yaptığımız sunumda millet bahçelerinin maliyetinin 16 milyarı bulacağını söylemişsiniz. O dönem açıkladığımız rakam Bakanlık bütçesinin neredeyse 5 kat fazlasıydı. Aynı zamanda millet bahçelerine ayrılan para 7 Bakanlığın bütçesinden de fazlaydı. Bugün de Sayın Bakanın sunumunda millet bahçelerine uzunca yer ayırdığına şahit olduk.

Bakın, seçim bölgem Sivas'ta 2020 yılında 15 milyon maliyetle millet bahçesi açtınız. Haziran ayında paylaştım; millet bahçesinin mozaikleri dökülmüş, çevre düzenlemesi yok, bakımsızlık her yeri sarmış durumdaydı. Daha sonra ben bunu gündeme getirince birtakım çevre düzenlemeleri yaptılar. Ama bakın, bu fotoğraflar bugün geldi, yine benzer bir durum: “Bahçe” dediğinizde aklınıza ilk önce yeşil alan gelir, fotoğraflarda yeşil alanların hâlini sizler de görüyorsunuz.

Öte yandan, bugün Bakanlığımızı doğrudan ilgilendiren diğer mesele konut sorunu. Gençler, yeni evliler, emekliler, herkes, kime dokunursanız dokunun kiralarn yüksekliğinden, sağlam konut bulamamaktan şikâyetçi. İki sene önce İzmir'de çok acı bir deprem yaşadık. Ne yazık ki ülkemizde 5 milyonun üzerinde konut dönüştürülmeyi beklerken burada Bakanlığın bütçesinden kat kat fazla olan millet bahçelerini konuşmak zorunda kalıyoruz. Ben Sayın Bakana sormak istiyorum: Bütçeler belli olduğunda veya bir Kabine toplantısında bu konuda herhangi bir şey söylediniz mi? Yani her gün depremlerin, doğal afetlerin yaşandığı ülkemizde dönüşmeyi bekleyen bu kadar konut varken siz millet bahçelerine milyarlarca liranın harcanmasına razı mısınız? Bu konuda Cumhurbaşkanına hiç mi itiraz etmediniz? Bakanlığın sonuna “iklim değişikliği” ibaresi ekleyeceğinize oldu olacak Bakanlığın komple kapatıp “millet bahçesi bakanlığı” yapalım, tam olsun. Bu ülkenin çok temel yapısal sorunları varken; ülke, tarihinin en büyük konut sorunuyla karşı karşıya kalmışken burada millet bahçesi sunumunu yapmanızı ben kabul etmiyorum. Bugün insanlar iş bulamıyor, gençlerin yarısı işsiz; Şarkışla'da, ilçe merkezinde, köylerde onlarca sorun var; yol yok, alt yapı yok, Şarkışla Organize Sanayi Sitesinin durumu içler acısı; Sivas Seyfebeli Sanayi Sitesini defalarca sorduk, kimseden yanıt yok ama her iki yer için de Millet Bahçesi Projesi'ni önümüze getiriyorsunuz. İşte, Şarkışla'ya yaptığımız Ampul Park. Bu mu millet bahçesi mantığı? Afet bölgesinde Cumhurbaşkanı milletin kafasına çay fırlatıyordu, Şarkışla'da, Seyfebeli'de de iş isteyenlerin kafasına kek fırlatacaksınız bu gidişle.

İnşaat malzemeleri demirinden çimentosuna kadar zam üstüne zam yiyor ama “Bakanlığın bu fiyat dengesizliğiyle ilgili bir çalışması var mı?” diye sorduğumuzda cevap alamıyoruz. Bina inşaatı maliyet endeksi yüzde 40, malzeme endeksi yüzde 48 artış kaydetmiş, dolar 10 TL olmuş, tüm fiyatlar uçuşa geçmiş, inşaatlar yarım kalmış, Bakanlığın sesi soluğu çıkmıyor. İnşaat sektörünün içinde olan birisi olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki: Şu maliyetlerle bırakın bina yapmayı, çivi dahi çakamazsınız. Ne kentsel dönüşüm yapılabilir ne de barınma sorunu çözülebilir. Bu konuyla ilgili Sayın Bakana 15 Eylül tarihinde bir soru önergesi vermiştim ama kendisi yanıt vermekten imtina etmişti. Buradan bir kez daha sormak istiyorum: İnşaat sektöründe artan girdi maliyetleri nedeniyle yaşanan

durgunluğa karşı Bakanlık olarak herhangi bir adım atacak mısınız? İhalesini yaptığınız işlerle ilgili fiyat farkı veya sözleşme fesih kararnameyi çıkarmayı düşünüyor musunuz? Gittiğimiz tüm bölgelerde kadastroyla ilgili şikâyetler var, vatandaşlar mağdur edilmiş durumda. Bu konuyla ilgili herhangi bir çalışma var mıdır? Geçmişte çıkardığınız Bütünşehir Yasası'yla belediyeleri almaya çalıştınız ama beş sene sonra kaybettiniz. Şimdi de yine yasalarla büyükşehir belediyelerinin yetkilerini elinden almaya çalışıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerimizi söyleyelim lütfen.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Tamamlıyorum Başkanım.

İktidarı kaybedeceğiniz ilk seçimde kendinizde topladığınız bütün yetkileri de devredip gideceksiniz. Ayrıca her yerde seslerini duyurmaya çalışan gençlerimiz var. İnşaat mühendisi meslektaşlarım, şehir plancıları ve mimar gençlerimiz atama bekliyor. Hepsini kendi mesleklerini yapmak, faydalı olmak istiyor. Bu gençlerimizin de sesine ses olmak en temel görevimiz. Gençlerimizin liyakatle bir an önce atamasının yapılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, HDP Grubundan Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Atık işçilerinin sorunları çok büyük. Atık bedelinde biriken parayı... Birkaç firma belediyeler adına çalışan firmalarla sözleşme yapıyor. Sözleşme yapan firmalar sokak toplayıcılarının topladığı atığı alıyor ancak kendisi toplamış gösteriyor. Kısacası, parayı, sokağı hiç görmeyen firmalar kazanıyor. Kâğıt atık emekçilerinin direkt geri dönüşüm firmalarına da istedikleri yerlere yasal olarak, serbest olarak satabilmeleri gerekmektedir. Mevcut yasalara göre toplanılan atığın maalesef sisteme girişi yapılmamakta, emekçiler de bunları resmî olarak satamamaktadırlar.

Ayrıca, Sayıştay raporlarında bazı şirketlerin lisans almadan enerji tesisleri kurduğu bulguları var. Geçici faaliyet belgesi ya da lisans almadan faaliyette bulunan şirketler hangileridir? Bazı şirketlerin zorunlu olmasına karşı sera gazı emisyonlarını izleme planları ve raporlarını Bakanlığa vermediği tespit edilmiştir. Bu şirketler hangileridir? Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Sayıştay raporlarında tespit edilen bulgulara yönelik bir açıklaması olacak mıdır?

Sedat Peker, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında Sadık Soylu'nun bir bürosunun olduğu ve buradaki yolsuzluklardan söz etmişti. Arazi rantının en çok döndüğü Bakanlık burası. Peker'in iddialarında, Çevre Bakanlığında Mekânsal Planlama Genel Müdürü Erdal Kayapınar'ın FETÖ'den suçlandığı, bu minvalde evrak düzenlendiği ve şantajla müdüre iş yaptırıldığı belgelerle dile getirilmişti. Peker, Bakanlığı Sadık Soylu'nun yönettiğini iddia etmişti. Bunlara ne dersiniz?

2000'lerin başında İstanbul'da var olan ve yetersiz olduğu belirtilen 496 deprem toplama alanından geriye sadece 77'si kaldı. Acil kaçış yolları İSPARK tarafından otoparka çevrildi. İstanbul'da var olan 6.127 adet özel ve kamu okul binasından sadece 1.135'i depreme karşı güvenli hâle getirildi. Yaşanan her depremin ardından Türkiye büyük depremlerden gereken dersleri aldı mı, yapı stoku ne durumda, afet toplama alanları yeterli mi gibi pek çok soru gündeme gelirken mimar ve mühendisler yıllardır atılması gereken adımlara dair uyarıyor. Oy ve rant uğruna yeni imar barışları gündeme getirilmemeli artık. İnsan merkezli, ilgili meslek odaları, yerel yönetimler ve halkın katılımıyla stratejiler gerçekleştirilmeli. Mevcut yapı stoku iyileştirilmeli, onarılmalı ve güçlendirilmeli. Yeni

yapılacak olan yapılar bilimin, tekniğin ve mühendisliğin ortaya koyduğu ilkelere göre üretilmeli. Yeni yapılan ve yapılacak yapıların yeterli ölçüde mühendislik hizmeti alması ve denetlenmesi zorunlu olmalı. Yerel yönetimlerde jeolojik, jeoteknik etüt birimleri kurulmalı, jeoloji mühendisleri yapı denetim sistemi içinde yer almalı. Ruhsatlarda mühendis ve mimarların imzası olmalı, ruhsat projeleri odaların denetimine bağlı olmalı. Mevcut Yapı Denetimi Yasası'nın öngördüğü ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine uzmanlık niteliği olan yapı denetçilerinin etkinliğine dayalı, meslek odalarının sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmeli. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı. 3194 sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmeli. Bütün kamu yapıları yasa kapsamına alınmalı. TOKİ, KİPTAŞ ve benzeri kuruluşların inşaatlarının denetimi yeni yapı denetim sistemine dâhil edilmeli. Denetçi belgeleri ve takibi ile yapı denetimi mekanizmasında yer alan meslektaşların sicillerinin tutulması ve meslek içi eğitimler TMMOB'a bağlı odalarca yapılmalı. Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı 2012-2023 TMMOB'un görüşleri alınarak yeniden düzenlenmeli.

İzmir depremini yaşadık, bir uyarı depremi olduğu belli, gündüz vakti yaşandı. O gün yıkılan bina sayısı az olmasına rağmen saatlerce müdahale edilemedi. Arama kurtarma çalışmalarında ve çadır alanlarındaki koordinasyonsuzluğu gördük. Merkezî iktidarın yerel yönetimleri ve bu alanda uzman meslek meslek örgütlerini dışladığını gördük.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yanlış konuşuyorsun, konuştuklarının da hiçbirine katılmıyorum.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Yazıklar olsun, doğruyu söyleyin!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Halkın ve onların örgütlenmesinin, dayanışmasının polis zoruyla engellenmesine, pandemide yaşanan bu depremde salgına dair hiçbir önlem alınmamasına kadar pek çok şey hafızalardan silinmeyecek. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Doğru söyleyin ya, vatandaşıyla, belediyesiyle, bütün değerli kamu kurumlarıyla hepsi oradaydı.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İstedığınız kadar bağırın çağırın bunlar gerçektir, gerçekler örtbas edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Doğru söyleyin, bir tane doğru söyleyin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Doğru konuşmuyorsun, iftira atıyorsun, ben de oradaydım, herkes oradaydı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İşiniz gücünüz iftira ya, bir tane doğru söyleyin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen kendi hakkında konuş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, siz de fikrinizi ifade ettiniz, söz geldiğinde tekrar edersiniz.

Teşekkür ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, muhalefet ve iktidar hemfikir ama bunlar bakın, ortalığı bu şekilde karıştırıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Senin hakkında da çok şey söyleniyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Elinizde varsa bir belge sunun ama söylediklerinizin hepsi yalan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi bir sıralama söyleyeyim.

Gürsel Bey ayrılmak zorunda, o yüzden bir öncelik verelim hemşehrime, Gürsel Erol Bey’e. Daha sonra İYİ Partiden Sayın Bedri Yaşar Bey’e söz vereceğim, ardından yine CHP’den Ali Öztunç’a döneceğim.

Gürsel Bey, siz vakti çok verimli kullanırsınız.

Buyurun lütfen.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

2022 yılı bütçesinin ülkemize ve Bakanlığa da hayırlı olmasını diliyorum.

İzmir’de olduğu gibi, yaşandığı gibi 24 Ocak 2020 yılında Elâzığ’da da bir deprem yaşadık. Bu deprem süreciyle ilgili doğru işler yapıldı mı? Doğru işler de yapıldı ama eksik işler de yapıldı. Tabii, oraya devlet kamu bütçesinden inanılmaz bütçe ayırdı, inanılmaz para gönderdi, yatırımlar hızlı bir şekilde devam etti ama bu süreçte aksayan eksiklikler de var. Ben yapılan işlerle ilgili Bakanlık bürokrasisine teşekkür ederim ama eksik işlerle ilgili, vatandaşın mağduriyetleriyle ilgili, vatandaşın mülkiyet haklarıyla ilgili, yapılan işlemlerdeki eksiklikler ve hatalarla ilgili de hem Sayın Bakanımızı hem de Bakanlık bürokratlarını bilgilendirerek bu sorunların çözümüyle ilgili kendilerinden yardım talep ediyorum.

Birincisi, Sayın Bakanım; şu anda Elâzığ’da en büyük sorunlardan birisi köylerde yapılan evlerin maliyetlerinin çok yüksek olması. Nedeni ne? Özellikle son dönemlerde demire ve çeliğe gelen zamlardan dolayı çelik fiyatları çok arttı, çelik fiyatlarının artmasından dolayı da köy evlerindeki maliyetler inanılmaz yükseldi. Ayrıca, köy evlerinin mimarisıyla ilgili, metrekaresiyle ilgili köylerde bir memnuniyetsizlik var. Çünkü gerçekten evler güzel mi? Güzel ama bir bağ evi olarak, hafta sonu bir yazlık evi olarak gerçekten güzel evler ve güzel projelendirilmiş ama sürekli bir yaşamın devamıyla ilgili, köydeki ihtiyaçların giderilmesiyle ilgili yeterli mi? Değil. Mesela, Malatya’da betonarme köy evleri yapıldı, 2 katlı yapıldı. Son derece güzel. Bizim talebimiz, Malatya’daki 2 katlı betonarme köy evlerinin Elâzığ’da da yapılması. Yani çelik uygulamasından vazgeçilerek 2 katlı betonarme köy evlerinin Elâzığ’da yapımıyla ilgili bir iradeye ihtiyaç var. Önerdiğimiz konulardan birincisi bu.

İkincisi, Ednan Arslan Milletvekilimiz de iletti, gerçekten kentsel dönüşümle ilgili inanılmaz bir haksızlık var Sayın Bakanım, Elâzığ’da bunu biz de yaşıyoruz. Niye haksızlık var? Şimdi, bir taraftan depremden kaynaklı ağır hasarlı binaların yıkımından sonra devlet iki yıl ödemesiz toplam yirmi yıllık faizsiz bir kredi verdi. Doğru. Bu, vatandaşlarımız için cazip bir kredi ama kentsel dönüşümden yararlanan, yine, depremden sonra Bakanlığınızın genelgelerıyla, Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla riskli alan ilan edilen bölgelerdeki kentsel dönüşüm alanlarında aynı kredi kullanılmıyor. Yani o bölgelerde yaşayan vatandaş aylık 2.000, 3.000 lira emekli maaşı alırken bankadan kullanacağı kredinin geri dönüşümü 3.000-3.500 lira. Bizim sizden talebimiz: Kentsel dönüşümün uygulanacağı alanlarda ve kentsel dönüşümden yararlanacak vatandaşlara da nasıl depremden kaynaklı kredi kullanıyorsanız -yirmi yıl faizsiz- aynı kredinin deprem bölgelerinde kentsel dönüşüm için de uygulanmasıyla ilgili talebimiz var.

Bir de efendim, önemli bir sorunla ileride karşı karşıya kalabiliriz, bu konuda da Bakanlık bürokrasiniz de buradayken o konuda da uyarıda bulunmak isterim. Şimdi, deprem 2020 yılında oldu. Kuralar çekildi, Elâzığ’da 15 bine yakın hak sahibi evlerine yerleşti. Evlerde ufak tefek sorunlar var

mı? Var. Ulaşım sorunları, barınma sorunları gibi sorunlar da var ama ben onu kastetmek istemiyorum ve anlatmak istemiyorum. Şimdi, vatandaş oturduğu evinin fiyatının, maliyetinin ne olduğunu ve ne ödeyeceğini bilmiyor henüz, henüz bir fiyat belirlenmedi. 2020 depreminden sonraki maliyetler üzerinden mi ödeyecek veya bugün yeni yapılan maliyetler üzerinden mi ödeyecek? Veya geçmişte, 2020’de hemen yapılan evlerin maliyetleri ile bugün hâlâ temelleri yeni atılan evlerin maliyetleri vatandaşa aynı şekilde mi yansıtılacak? Yani burada bir maliyet sorunu da var ve eğer burada yapıldığı tarih itibarıyla bir maliyet hesabı yaparak vatandaşa bunu yansıtırsanız vatandaşa inanılmaz bir haksızlık yapılmış olacak. Deprem konutlarının zamanlaması, planlaması ve temel atma töreni hiç düşünülmeden, 24 Ocak 2020 tarihindeki konut fiyatlarının maliyeti neyse bütün hak sahiplerine o tarih itibarıyla fiyatlandırılarak bir haksızlığın önüne geçilmesi gerekir.

Sayın Bakanım, ayrıca iskânla ilgili de sorunlar var, iskânların verilmesiyle ilgili vatandaşın talepleri var, bunların bir an önce çözülmesi lazım.

Ve her şeyden daha önemlisi, bir konu daha var Sayın Bakanım, sizi bu konuda bilgilendirmek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Son cümlelerim.

2+1, 3+1 konutlar yapıldı. Şimdi, 2+1, 3+1 konutlarla ilgili Bakanlığımızın en profesyonel ve bu konuda uzman kadrosu –Emlak Konut ile TOKİ– vatandaştan talep alarak yani “Sen 2+1 kuraya mı girmek istiyorsun, 3+1 kuraya mı girmek istiyorsun? 2+1 kuranın fiyatı bu, 3+1 kuranın, konutun fiyatı bu.” diye talep alınarak kura çekilirse ve vatandaş hangi konutun kredisine gireceğine kendisi karar verirse bir mağduriyeti engelleriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkan, bir dakika, lütfen, bu çok önemli. Hepinizden özür dilerim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başka vesileyle de aktarırsınız, çok bekleyen var.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Çünkü efendim, şundan dolayı bir evde 5 nüfus var, 2+1 çıkıyor; 2 nüfus var, 3+1 çıkıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim Sayın Erol.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Bakanım, bu mağduriyetin giderilmesiyle ilgili de not alırsanız, bu mağduriyetleri çözerseniz sevinirim. Size Elâzığ’la ilgili özel bir dosya vereceğim, sizin de hassasiyet gösterdiğiniz bir konuyla ilgiliydi, bu dosyanın da teftiş kurulunuza veya müfettişlerinize verilerek incelenmesini özel rica edeceğim.

Saygılar sunuyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İYİ Partiden Sayın Bedri Yaşar, söz sizde.

Buyurun lütfen.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kurumun değerli yöneticileri; ben de 2022 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, çok büyük bir sorumluluğunuz var, ülkemiz deprem ülkesi, nüfusun yaklaşık yüzde 65'i deprem bölgesinde yaşıyor, aynı zamanda ekonominin de yaklaşık yüzde 60'ı deprem bölgeleri üzerinde. Dolayısıyla bu mevcut bütçeyle bu işleri çözmeniz biraz zor görünüyor. Geçmiş yıl bütçeniz 3 milyar 378 milyon 164 bin, yeni bütçe de 4,873 milyar yani her şeyden önce bu bütçenin kesinlikle bir güçlendirilmesi lazım.

Tabii, iklim değişiklikleri dolayısıyla her yıl bol miktarda felaketlerle karşı karşıyayız. Gerek sel felaketleri gerek deprem felaketleri tümüyle sizin Bakanlığımızın bünyesinde. Bizim Samsun da özellikle bu sel konusunda felaket bölgeleri arasında. Özellikle, Terme Ovası, Bafra Ovası, Çarşamba Ovası, yağmur yağdığı zaman maalesef -yani metrekareye 100 kilogram, 150 kilogram bile düşse- biz deniz seviyesinin altında olduğumuz için hemen, otomatikman sel felaketine maruz kalıyoruz. Orada Salıpazarı Barajımız var, zaman zaman gündeme getiriyoruz, maalesef ödenekleri yok, belki ilgi alanınızda değil ama felaket olunca otomatikman ilgi alanınıza giriyor, bu baraj yapıldığı takdirde otomatikman bu felaketin de bir miktar önüne geçmiş olacağız.

Tabii, Samsun'un önemli problemlerinden biri de Türkiye'de olduğu gibi kentsel dönüşüm. Özellikle İlkadım bölgemizle ilgili çok ciddi problemler var. Bir çalışma var ama yeterli değil, büyük oranda bu kentsel dönüşümün yapılması lazım. Tabii, bunun finansmanı önemli, kentsel dönüşümün en büyük problemlerinden biri de finansman problemleri. Belediyelerin veya kurumların tek başına bu işin altından kalkması mümkün değil, dolayısıyla bununla ilgili özel bir finansman yönteminin geliştirilmesi gerekiyor. Bu finansmanla beraber, son dönemde, özellikle emtia fiyatlarındaki artış, demir fiyatları, beton fiyatları, ahşapla ilgili, kontrplağından tutun... Yani bugün yüzde 100'ün üzerinde artmayan neredeyse inşaat malzemesi yok. Bu şartlar altında konutları yaptığımız takdirde otomatikman vatandaşa olan maliyeti de yüksek olacak. Bununla ilgili muhakkak bir tedbir almanız lazım, uzun vadeli krediler oluşturulması lazım, aynı şekilde farklı finansman metodlarının da muhakkak geliştirilmesi lazım. Bunun yanı sıra yanına özel sektörün de katkısını alabilirsiniz diye düşünüyorum çünkü şu ana kadar yapılan konut miktarı yaklaşık 1 milyon civarında, hâlbuki dönüşümü bekleyen yaklaşık 6,7 milyon civarında da konut var. Bunların dönüşümünün bu finansman yapısıyla uzun yıllar alacağı ortada. Bunun yanı sıra, bakın, yine, bu inşaatı yapan firmalar -TOKİ'nin Başkanı da burada- bu fiyat artışlarıyla bu müteahhitler, özellikle rekabete açık olan ihalelerden bahsediyorum, tümü batmak üzere. Eğer fiyat farkıyla ilgili bir şey oluşturmadığınız takdirde bu farklı sektörleri de etkiliyor; 250, 300'ün üzerinde sektörü etkiliyor. İnşaat sektörü bir müteahhitten ibaret değil. Eğer kısa dönemde, yıl sonuna kadar bununla ilgili ne yaparsınız bilmiyorum ama... Demirin fiyatının bugün 8.800 lira olduğunu, betonun fiyatının; C25'in 280 liralardan, üst sınıf betonların daha yukarıya doğru gittiğini buradan ifade etmeye gerek yok, Türkiye'nin her yerinde böyle. Dolayısıyla bu malzeme fiyatlarına da gerek ithalata gerekse farklı yöntemlerle muhakkak bir çözüm bulmamız lazım. Bu sektör Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden biri, muhakkak buna müdahale edilmesi lazım.

Tabii bununla beraber ihale yöntemleri... İşte 180'in üzerinde değiştiğini biliyoruz. Ne kadar rekabete açık olursa o kadar ülkemizin faydasına olacağını söylemek için kâhin olmaya gerek yok. Bu manada daha açık bir yol izlenirse... Belki Bakanlığınız kapsamında bununla ilgili çok fazla sorun görünmese bile bu, Türkiye'nin gerçeklerinden biri. Bu 21/b'nin yani çok özel şartlar hariç artık gündemden kalkması lazım gelir diye düşünüyorum.

Yine buna paralel olarak özellikle imar barışıyla ilgili çok ciddi kaynaklar elde edildi. Yani hangi kaynakları nereden elde ediyor isek o alanda bunların harcanması lazım. 24 milyar civarında imar barışından bir kaynak elde edildi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Toparlıyorum Başkanım.

Yani burada bir kaynak oluşturulurken hangi alanda kaynaklar toparlanıyorsa o alanda harcanması en azından vatandaşın da gönlünde daha böyle açıklık, şeffaflık açısından yer edinecektir diyorum.

2022 yılı bütçesinin devletimize, milletimize, Bakanlığımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Başarılar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Ali Öztunç.

Buyurun lütfen.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, hayırlı olsun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; isim değişikliği oldu. Hayırlı uğurlu olsun diyorum. Umarım kâğıt üstünde kalmaz isim değişikliği. Umarım bu konuda çalışmalar verimli olur. Yardımcılarınızdan Mehmet Emin Bey'in bu konuda ciddi çalışmalar yaptığını biliyoruz. Ben de kendisini takip ediyorum. Gayet de güzel çalışmalar yapıyor. Umarım kâğıt üstünde kalmaz.

Maalesef sizin döneminizde çevre konusunda ciddi sıkıntılar yaşıyoruz Sayın Bakan. Şehircilik konusunda daha ağırlıklı bir bakanlık görevi yapıyor gibisiniz. Kaz Dağları, Cerattepe, Rize İkizdere, Türkiye'nin pek çok yerinde verilen maden ruhsatları, izinleri bunlar çevreyle doğrudan ilgili Sayın Bakan. Bunlara müdahale etmekte bilmiyorum belki iktidarın politikası açısından böyle davranıyorsunuzdur, belki başka sebeplerden dolayı bilemiyorum ama birazcık müdahale konusunda zayıf kaldığımızı, eksik kaldığımızı söylemek boynumuzun borcudur diye düşünüyorum.

Paris İklim Sözleşmesi onaylandı. Siz sabahki sunumunuzda buna ilişkin değerlendirmenizde dediniz ki: “5 temel sebepten dolayı biz buna taraf olmamıştık. İşte; net taahhütlerin yer alması, zaman çizelgelerinin net olması, hedefleri ölçmek için somut adım atılmaması, finansman konusundaki adaletsizlikler nedeniyle biz daha önce taraf olmamıştık. Ama bunlar gerçekleşti, taraf olduk.” Bunun böyle olmadığını siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz. Bunun bahane olduğunu çok iyi biliyoruz. Ne zaman ki Sayın Cumhurbaşkanı Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti ve 3 milyar dolarlık fonla ilgili bilgi sahibi oldu, Türkiye'ye gelir gelmez hemen, alalecele Paris İklim Sözleşmesi'nin onaylanması Türkiye Büyük Millet Meclisine geldi. Peki, geldi, onaylandı, güzel oldu, iyi oldu. Ama Sayın Bakan bu onaylandı da hâlâ biz filtresiz santralleri çalıştırıyoruz: Afşin Elbistan Termik Santrali. Sayın Cumhurbaşkanı “Millet mi, halk mı, rant mı? Ben halktan yana olacağım.” dedi ve kapattı bir süre. Ben teşekkür ettim. Çok güzel bir adımdı o. Altı ay kadar kapalı kaldı Afşin Elbistan Termik Santrali, daha sonra tekrar açıldı. Samimiyetle söylüyorum Sayın Bakanım, lütfen, bir gün gelin, beraber gidelim gerekirse Afşin Elbistan'a. Yani kimseye bilgi vermeden bir gün gidin. Samimiyetle söylüyorum; kül yapıyor, zehir saçıyor, insanlar nefes alamıyorlar. Sıkıntılı bir bölge hâline geldi Afşin Elbistan bölgesi. Ama filtresiz çalışmaya devam ediyor. Kömürden çıkışın tarihi verilmiyor, açıklanmıyor. Yine Maraş'ta Aksu Çayı zehir akıyor Sayın Bakan. Size daha önce bir önerge vermiştim Sayın Bakanım, siz demiştiniz ki: “Hayır, burası temiz akıyor.” Ama tüm veriler, tüm tahliller, hepsi gösteriyor ki Aksu Çayı, Kahramanmaraş'ta maalesef kirli akıyor, çeşitli sanayi tesislerinin kimyasalları buraya bulaşıyor, buraya akıtılıyor ve o nehir kirli bir şekilde maalesef, akıyor, orada yaşayan insanlar bundan olumsuz etkileniyorlar. Hem hava kirliliği hem suların kirliliği Kahramanmaraş'ta çok ciddi problem yaratıyor Sayın Bakan.

Bunun dışında, iklim kriziyle mücadele konusunda ben sizin samimi olduğunuzu düşünmüyorum çünkü filtresiz santralleri kapatmadınız. İklim kriziyle mücadele edilecekse önce bu termik santrallerin, filtresiz çalışan santrallerin kapatılması gerekiyor ki Sayın Cumhurbaşkanı daha önce söylemişti, “Evet, bunların kapanması gerekiyor.” demişti ama maalesef, hâlâ çalışmaya devam ediyor. Temiz Hava Hakkı Platformunun yayınladığı 2021 Kara Raporu’na baktığımız zaman Türkiye’de iki ilde, Hakkâri ve Bitlis dışında temiz hava maalesef görünmüyor, 45 ilde hava kirliliğine ilişkin sınırlar çok üst düzeyde çıkıyor. Tüm bunların hepsi gösteriyor ki Sayın Bakanım, siz Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında daha çok şehircilikle ilgilisiniz, çevreyle ilgili değilsiniz.

Yine, sabahki sunumumuzda ülkemizde yaşanan yangınlara ilişkin bilgi verdiniz, dediniz ki: “Antalya ve Muğla başta olmak üzere ülkemizin farklı bölgelerinde çıkan yangınlar iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin sadece birkaçı.” Keşke bunu İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu’ya da söyleseniz. Sayın Soylu her fırsatta bu yangınların sabotaj olduğunu söylüyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sabotaj olan da var ya.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Siz ama iklim değişikliğinden kaynaklandığını söylüyorsunuz ki, doğrusu sizin tespitiniz, doğru söylem sizin söyleminiz. Akdeniz çanağındaki tüm ülkelerde iklim değişikliği nedeniyle yangınlar çıktı zaten ama maalesef bunu Sayın Soylu sabotaj olarak hani topluma söylüyordu.

Pek çok konuda, son gittiğiniz Glasgow’da yapılan çalışmalarda orada bir görev üstlendiniz, yaptınız, birtakım imzalar atıldı ama dediğim gibi çok samimi bir çalışma değil bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Maalesef çevre konusunda siz zayıf bir yönetim gösteriyorsunuz. Size tek sorum şu Sayın Bakan: Kömürden çıkış tarihini neden açıklamıyorsunuz?

Seçim bölgem Kahramanmaraş’taki millet bahçelerine bakıyorum, Onikişubat’taki bahçe, böyle bir bahçe hayatta yok. “Türkoglu Şekeroba Millet Bahçesi açıldı.” diyorsunuz, böyle bir millet bahçesi yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Son sözüm: Kapıçam Tabiat Parkı Millet Bahçesi yüzyıllardır var Sayın Bakan, böyle bir bahçe yeni yapılmadı, yüzyıllardır var olan bir park burası, orman.

Teşekkür ederim, başarılar diliyorum. Hayırlı uğurlu olsun tekrar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler, sağ olun.

HDP Grubundan Sayın Gülüstan Koçyiğit.

Buyurun, süreniz beş dakikadır.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakanlar; öncelikle hoş geldiniz.

Tabii, önemli bir meseleyi konuşuyoruz. Ne yazık ki Türkiye’nin kanayan yaralarından birisi; kentleşme meselesi, kente bağlı büyük kentlerin yarattığı yıkım, tahribat, insanların, nüfusumuzun yüzde 92’sinin neredeyse kırlardan kentlere göç etmesi, devasalaşan ve artık kansere dönüşen kent meseleleri aslında, bir bütün olarak bugün üzerinde durmamız ve konuşmamız gereken başlıkları oluşturuyor.

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bu anlamıyla Bakanlığınızın ve Bakanlık bütçenizin diğerlerine göre göreceli olarak ağırlığını ifade etmemiz gerekiyor çünkü bir ekosistemin içerisinde yaşıyoruz ve bu ekosistem her geçen gün yok ediliyor, her geçen gün tahrip ediliyor. Biz bunun yıkıcı etkilerini gündelik hayatımız içerisinde hissediyoruz. Nasıl hissediyoruz? Soluduğumuz hava artık oksijen değil, daha fazla partikül içeriyor, daha fazla zehir içeriyor. İçtiğimiz suları artık plastiklerin içinden içmek zorunda kalıyoruz, doğal su kaynaklarına ulaşamıyoruz. Denizlerimiz deseniz, müsilaj nedeniyle Marmara Denizi ölüyor, diğer denizler yine, aynı şekilde. Göllerimiz deseniz, kuraklık nedeniyle kurumuş durumdadır ve Tuz Gölü'nden toplam birçok gölümüze kadar artık su seviyesi yerlerde ve oralarda su kalmamış durumda ve bütün bunlara sessiz, bütün bunları görmeyen, bütün bunlara duyarsız bir Bakanlığınız var ne yazık ki.

En temel meselelerden birisi olan çevreye duyarlı, gerçekten ekolojik dengeyi gözetken bir bütçe yapmadığınız aslında sabahki bütçe sunumunuzdan da açık ve net. Örneğin, gerçekten, iklim konusunda, ekoloji konusunda duyarlı bir Hükümet olsaydınız Paris İklim Anlaşması'nı imzaladıktan sonra, daha doğrusu anlaşmayı onayladıktan sonra hızlıca Meclise getirirdiniz ve yürürlüğe koyardınız ama siz bunu yıllarca beklettiniz, neden? Çünkü çevre, çünkü doğa, çünkü ekosistem sizin önceliğiniz değil. Peki, sizin önceliğiniz ne? Sizin önceliğiniz rant ve talan.

Bakın, Sayın Bakan, elimde bir sürü veri var ama verilere boğmayacağım. Örneğin, asbest meselesi en temel sorunlardan biri. Binalar yıkılırken ortaya asbest çıkıyor ve bu, insan sağlığını yüzde 100 etkileyen, dört-altı yıl en erken, uzun vadede on ila kırk yıl içerisinde etkileri görülen ve insanda kanser yapan bir madde. Bu asbestli sökümlerin önlenmesi gerekiyor, doğru mu? Doğru. Bakın, bir yönetmelik çıkmış 13/10/2021 tarihinde ve bu asbestli bina sökümlerinin kontrol altında yapılması gerektiği ifade edilmiş. Peki, ne olmuş değerli arkadaşlar? Bu yönetmeliğin uygulamaya gireceği tarih ne? 1/7/2022. Peki, arada geçen sürede sökülen binalar, orada çalışan işçilerin, oradan havaya salınan asbesti soluyan çevre sakinlerinin sağlığı ne olacak Sayın Bakan? Yani bire bir yaşamı etkileyen, sağlığı etkileyen bir uygulama var, bir sorun var, buna ilişkin bir yönetmelik çıkıyor ama siz, bu yönetmeliğin uygulanma süresini erteliyorsunuz. Ne diyorsunuz bu arada asbest soluyanlara? “Bir şey olmaz canım, önemli değil. Onlar kanser olsun, hele biz öbür olmayanlara bakalım.” diyorsunuz ve ileri bir tarihi etkiliyorsunuz. Sadece bu değil, aynı zamanda gemi sökümleri tesisleri ve diğer yerlerdeki asbest meselesine ilişkin de çok ciddi sorunlar var ama bunları da görmüyorsunuz.

Diğer bir mesele, filtresiz fabrikalar meselesi. Bunu birçok defa söyledik ama buna dair hâlâ adım atmış değilsiniz.

Diğer bir mesele, kentsel dönüşüm meselesi. Bakın, biz kentsel dönüşüm diyoruz, siz ne yapıyorsunuz? Siz rantal dönüşüm yapıyorsunuz. Zamanında köylerden kentlere gelen ve kırların, kentin çeperinde tutunanların, bugün şehrin merkezinde kalan, maddi değeri çok yüksek olan yerlerini siz yeniden bir rantal dönüşüm hâline getiriyorsunuz ve oraları sermayeye peşkeş çekiyorsunuz. Oysaki yapmanız gereken nedir? Yerinde bir dönüşüm yapmanız gerekir ve mal sahiplerinin, paydaşların görüşünü alarak, onların çıkarlarını koruyarak o binaların dönüştürülmesi, o kentsel mekânların dönüştürülmesi gerekir. Ama siz ne yapıyorsunuz? Sulukule'de olduğu gibi ya da diğer birçok alanda olduğu gibi rantal dönüşüm yapıyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Koçyigit, lütfen tamamla mısınız?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Cengizleri, Kolinleri, Kalyonları büyütüyorsunuz, yoksul insanların daha da yoksullaşacağı ve kentin en uzağına sürüldüğü projelere imza atıyorsunuz. Bu halk, bunların hepsini biliyor ve bunların hesabını sizden de Bakanlığınızdan da Hükümetinizden de soracaktır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Söz sırası Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Hüseyin Yıldız'da.

Sayın Yıldız, buyurun.

Süreniz beş dakika.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Plan Bütçe temsilcileri, Değerli Bakanım, bürokratlar, sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ve değerli basın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, daha önce devletin arsa ve arazileri Millî Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmekteydi. Millî Emlak, biliyorsunuz, Maliye Bakanlığına bağlıydı, sonra Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlandı. Tabii, o dönemde, kanunda, o bölgede satılan yerler yani arsalar, araziler Millî Emlak tarafından satıldığında ilçe belediyelere yüzde 37, büyükşehir varsa yüzde 9 pay veriyorlardı ama maalesef -son dönemlerde demeyim de- son iki yıldan beri Millî Emlak Genel Müdürlüğü devre dışı bırakıldı ve hazine arazilerinin satışı TOKİ'ye, Özelleştirme İdaresine devredilerek yapıldı.

Sayın Bakanım, ben Aydın'ın Didim ilçesinde yaşıyorum, yaklaşık iki yıldan beri yaklaşık 1 milyar TL'lik arazi satıldı ve burada inşaat alanları yapıldı, otel alanları yapılıyor ve belediyeye yüzde 30 olan bir payı da ödememek için Özelleştirme İdaresi veya TOKİ'nin, bir şirketin aracılığıyla satış yaptınız. Şimdi, ben size soruyorum, bir tarafta Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, bir tarafta Turizm Bakanlığı... Turizm Bakanlığı şunu diyor: "Biz nitelikli turist getirmek istiyoruz ve turizmin gelirini artırmak istiyoruz." Şimdi, küçük bir ilçe, hazine arazilerini TOKİ üzerinden ve Özelleştirme İdaresinin üzerinden satıyorsunuz ve 370 milyon lira pay hakkı olan bir belediyeye pay vermiyorsunuz. Dolaylı bir kanunla o belediyeyi cezalandırıyorsunuz, sonra diyorsunuz ki: "O belediye altyapı yapsın, yollarını yapsın, çevre düzenlemesini yapsın ve gelen nitelikli turistlere hizmet etsin." Şimdi, bu çarpık bir kentleşmeye doğru gidiyor Sayın Bakanım, bunu bilmenizi istiyorum.

İki: Demin yine Tapu Kadastro'nun bütçesini belirttiniz. Sayın Bakanım, 2020'de tapu alışverişlerinden 18,7 milyar gelir elde etmişsiniz, ekime kadar 17 milyar...

Sayın Bakanım, yine, turizm alanında, yurt dışından gelen vatandaşlarımızın maksimum süresi on beş gün, on beş gün içinde gelip tapusunu alan hiçbir vatandaş yok. Şimdi, Diyanet İşlerine 7.800 kadro açarken, geçen sene Tapu Müdürlüğüne sadece 12 personel almışsınız Sayın Bakanım. 18 milyar ciro yapan bir işletmenin şu an personel sıkıntısı çektiğini siz de biz de biliyoruz ve Genel Müdür burada, kendisi de biliyor. Özellikle yazlık bölgelere gelen vatandaşlarımız yani Almanya'da, yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarımız yer alırken de maalesef yer almadan geri gidiyor veya işleri bozuluyor, o müteahhit zor durumda kalıyor. Bu konuyla ilgili acilen bir kadro açın, özellikle sahil bölgelerine kadroları verin.

Sayın Bakanım, yine, demin Didim'den bahsederken... Burada kitapçık basmışsınız, millet bahçelerinden bahsediyorsunuz; saygı duyuyorum, proje doğru olabilir ama ben size bir konu daha söyleyeyim: Millî Emlak yani TOKİ tarafından, daha doğrusu hazine arazisi olan bir yere... Şuraya

bakalım: Yirmi yıl önce burası bataklıktı, bizler -Didimliler- hafriyatla doldurduk, 12 dönüm yere çamları diktik, tam yirmi yıl önce. Ne hikmetse bir ay önce çamlı olan bu yeri siz sattınız Sayın Bakanım. Sizler, yirmi yıllık bu çam ağaçlarını -üstelik, bizim bölgede “küner” diyorlar yani çam fıstığı ağaçları bunlar- kesip buraya inşaat yapacaksınız Sayın Bakanım. Koskoca Didim’de 1 milyar liralık yer sattığımız yetmiyormuş gibi geldiniz, ormanı sattınız. Şimdi, bir tarafta “Ormanları korurum.” derken, devlet, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kendi eliyle orman yerini satıyor, bu ağaçları kesiyor, buraya da inşaat izni veriyorsunuz; üzülerken söylüyorum. Ada parselini de size söyleyeyim: 2.789/1 parsel. Bir an önce bu ihaleyi iptal edin Sayın Bakanım, bu konuda yardımınızı istiyorum.

Üç: Yine, JES’lerle ilgili, Aydın’da defalarca gündeme getirmemize rağmen binlerce kuyu vuruldu; geçen hafta Aydın’daki durum bu Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yıldız, lütfen tamamlar mısınız?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bütün yerler yerle bir olmuş, yanıklar olmuş ve çok zor durumda Aydın. Bununla ilgili bir müfettiş göndermenizi rica ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Yıldız.

Söz sırası Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mustafa Kalaycı’da.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımıza kapsamlı sunumu için teşekkür ediyor, bugüne kadar ekibiyle birlikte yürüttüğü başarılı çalışmalarının artarak devam edeceğine yürekten inanıyorum.

Doğada var olan dengenin bir parçası olmak yerine ona hükmetmeye çalışan insanoğlu maalesef dengeyi bozmuştur. Bozulan denge küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine sebep olarak ekosistemi tahrip etmekte, çevrede onarılması mümkün olmayan hasarlara yol açmaktadır. Ülkemiz, iklim değişikliğinden en çok etkilenmesi beklenen Akdeniz havzasında yer almaktadır. Ne yazık ki son zamanlarda sayıları ve etkileri artan kuraklık, deprem, orman yangını ve sel felaketleri de bunun emareleridir. Pandeminin yanı sıra, bu yıl sıklıkla maruz kaldığımız deprem, sel, yangın gibi doğal afetlerde daha ilk andan itibaren vatandaşımızın yardımına Hızır gibi yetişen, gecesini gündüzüne katarak özverili çalışmalarda bulunan ve görevlerini bihakkin yerine getiren, başta Sayın Murat Kurum olmak üzere, ilgili Bakanlarımıza, Bakanlık ve belediye çalışanlarına, sivil toplum kuruluşlarımıza ve gönüllü çalışanlara teşekkürlerimi sunuyor, bu afetlerde hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza ve görev şehidi olan çalışanlara Cenab-ı Allah’tan rahmet niyaz ediyorum.

Türkiye, gelişmekte olan bir ülke olarak, enerji, sanayi ve ulaştırma sektörleri başta olmak üzere ilgili alanlarda iklim değişikliğiyle mücadele stratejileri belirlemekte, yeşil büyümenin sağlanması ve emisyon artış trendinin sınırlandırılması yönünde bir politika izlemektedir. Bu bağlamda, yeşil dönüşüm konusu orta vadeli programda ve ekonomik reform programında da yer almıştır. Aynı zamanda, 15 Temmuz 2021 tarihinde yayımlanan Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında öngörülen eylemler de yeşil dönüşüm yolunda önemli faaliyetler içermektedir.

Ülkemizde çevre sorunlarına duyarlı politikalar, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, küresel sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla uyumlu bir şekilde geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Türkiye, asla Batı gibi sömürerek, kirleterek büyümemiştir. Bugün dünyayı kirleten ülkelerin oranlarına göz attığımızda Çin yüzde 25, ABD yüzde 15, Avrupa Birliği ülkeleri yüzde 13, Türkiye ise binde 9 oranında dünyayı kirletmektedir. Türkiye, dünyayı en az kirleten ülkeler arasındadır. Buna rağmen, ulusal ve uluslararası ölçekte bütün projelere, programlara ve anlaşmalara katılan veya taraf olan bir Türkiye söz konusudur.

Meclisimiz tarafından onaylanmasına MHP olarak bizim de destek verdiğimiz Paris İklim Anlaşması büyük önem arz etmektedir. Türkiye, gelişmekte olan bir ülke olarak, Paris Anlaşması'nın ve mekanizmalarının ekonomik ve sosyal kalkınma hakkına hanel getirilmeden uygulanacağını beyan etmiştir.

Avrupa'yla başlayan ve dünyada giderek yaygınlaşan yeşil düzen uygulamalarının ve iklim değişikliği politikalarının ülkeler arası ilişkilerde önemli bir etken olarak dikkate alınacak olması son derece anlamlıdır. Ülkemizin, finans ve teknoloji desteklerine erişebilmek bakımından kendisiyle benzer konumdaki ülkelerle aynı listede yer alması, böylelikle Yeşil İklim Fonu'na rahat bir şekilde erişebilmesi önemlidir. Esasen, ülkemizin yeşil kalkınma hedefine ulaşmak için bundan sonra izleyeceği yol haritasının da temeli atılmış olmaktadır. Bu kapsamda, güçlü ve kapsayıcı bir iklim kanununun, güçlü bir ulusal katkı beyanının, yeni bir iklim stratejisinin ve eylem planının da toplumun her katmanını içine alacak şekilde geliştirilmesi elzem görülmektedir.

Son yıllarda, özellikle kaynak verimliliği kapsamında yürütülen temiz üretim, sıfır atık ve çevre etiketi gibi uygulamalarda katettiğimiz aşama, yeşil kalkınma konusunda ülkemizde büyük bir potansiyelin varlığına işaret etmektedir. Keza, sanayi yatırımlarında da önemli dönüşümler yaşanmakta olup savunma sanayisinde sağlanan gelişmelerle yenilenebilir enerji yatırımları bizlere bu noktada umut ışığı olmaktadır. 2023 yılında yollarda görmeyi umduğumuz yerli elektrikli aracımız TOGG da ayrı bir işarettir.

Sıfır Atık Projesi kapsamında başarılı çalışmalar yürütülmektedir. Sıfır atık uygulamasının başladığı 2017 yılından itibaren kâğıt, karton, plastik, cam, metal, organik ve diğer atıklar olmak üzere toplamda yaklaşık 24,2 milyon ton geri kazanılabilir atık, Bakanlıktan lisans almış işletmelere işlenerek ekonomiye kazandırılmıştır. Sıfır Atık Projesi başladığında yüzde 13 olan geri kazanım oranı, 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 22,4'e çıkarılmış olup 2023 yılında bu oranın yüzde 35'e çıkarılması hedeflenmektedir.

Plastik poşetlerin ücretlendirilmeye başlandığı 2019 yılından itibaren ülkemizde plastik poşet kullanımı yüzde 75 oranında azalmış olup plastik poşet kaynaklı 354 bin plastik atığın oluşumu engellenmiştir. Depozito yönetim sistemi kurma aşamasına gelinmiştir. Atık yağlar, atık pil ve akümülatörler, ömrünü tamamlamış lastikler, elektrikli ve elektronik eşya atıkları, bitkisel atık yağlar, hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atığı, ömrünü tamamlamış araçlar gibi özel atıkların toplanması, taşınması, geri kazanımı ve bertarafına yönelik çalışmaları da çok önemli görüyoruz. Belediyeler, katı atık yönetiminde toplama, taşıma ve bertaraf konusunda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Yapılan tesisler, çevresel sorunlara yol açmaması için usulüne uygun olarak yönetilmeli ve düzenli olarak denetlenmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanımızın sunumunda ifade ettiği üzere, dünya genelinde depolanmış kargonun yüzde 15'i korunan ve yeşillendirilen alanlarda tutulmaktadır. Bu bakımdan, yeni korunulan alanlar oluşturma, ekolojik restorasyon ve şehir parkları kritik öneme sahiptir. İklim değişikliğinin getirdiği olumsuzluklara karşı doğal ekosistemin direncinin yükseltilmesinin yanı

sıra yeşil alanların artırıldığı bir şehircilik anlayışı, sosyal ilişkilerin sürdürülebileceği yeni mekânlar oluşturma açısından da son derece önemlidir. Şehirlerimizde sağlıklı yaşam alanları oluşturmak, kentsel yeşil alan standartlarını ve yaşam kalitesini yükseltmek için yapılan millet bahçelerini önemli bir faaliyet olarak görüyoruz. 81 milyon metrekare millet bahçesi hedefinde 67 milyon metrekareye ulaşılmış olup 409 millet bahçesi hızla yapılmaktadır, 113 millet bahçesi tamamlanarak hizmete sunulmuştur.

Ülkemizin sahip olduğu zengin biyolojik çeşitlilik ile genetik kaynakların korunması için değişik statülerde korunan alan sayısı 2020 yılında 4.537'ye çıkarılarak korunan alanların yüz ölçümü yaklaşık 7 milyon hektara ulaşmıştır. Son iki yılda, korunan alan büyüklüğü yüzde 9,6'dan yüzde 11,9'a yükselmiş olup bu oranın OECD ortalaması olan yüzde 17'ye çıkarılması hedeflenmektedir.

Kent içi ulaşımında trafik sıkışıklığına bağlı olarak ortaya çıkan zaman kaybı, yakıt tüketimi ile çevre ve gürültü kirliliği sorunlarının asgari seviyeye indirilebilmesi, kentlerimizde kaliteli ve konforlu bir ulaşım altyapısının tesis edilmesi için ülkemizde toplu taşımanın ve motorsuz ulaşım türlerinin geliştirilmesi amacıyla önemli yatırımlar yapılmaktadır. Bununla birlikte, bisiklet kullanımını teşvik etmek amacıyla finansal destek mekanizmaları hayata geçirilmeli, şehirlerimizde yeni bisiklet yolları yapılmalıdır. Türkiye'nin en uzun bisiklet yolu ağına sahip ili Konya'dır, Konya Büyükşehir Belediyesi örnek çalışmalar yapmaktadır. Bisiklet kullanımı ve yeni bisiklet yolları, birçok ülkede yeni yatırımları tetiklemiştir. Biz de vatandaşlarımızı bisiklet kullanmaya teşvik etmeliyiz. Böylece, otomobil gerekmeden, geniş kitlelere hareket serbestisi ve sosyalleşme imkânı sağlanmış olacaktır. Ayrıca ve de en önemlisi karbon salınım oranımızda azalma sağlanarak hava kirliliğine karşı da mücadele etmiş olacağız.

Son olarak bir konuya değinmek istiyorum: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, yoğun iş yüküne rağmen, yaklaşık 20 bin çalışanın özverisiyle ve geliştirilen vatandaş odaklı projelerle çok önemli çalışmalar yürütmektedir. Bu açıdan, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü çalışanlarına tıpkı, benzer bazı kurumlarında olduğu gibi döner sermayeden ek ödeme verilerek destek sağlanması isabetli olacaktır.

Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyor; teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Söz sırası Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Hasan Baltacı'da.

Sayın Baltacı, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2022 yılı bütçesi hayırlı uğurlu olsun.

Bildiğiniz gibi, 11 Ağustosta belki Türkiye tarihinin ama kesin olarak Kastamonu tarihinin en büyük sel felaketiyle karşı karşıya geldik. Bu sel felaketiyle ilgili nedenleri, sonuçları ve bundan sonra yapılması gerekenlerle ilgili birçok açıklama yaptık ama bunun Meclis çatısı altında derli toplu konuşulabilmesi ve sonuçlarının ortaya konulabilmesi açısından bir araştırma komisyonu kurulması önergesi vermiştik. Eğer o önergemiz AKP ve MHP oylarıyla reddedilmemiş olsaydı, bugün, bu felaketle ilgili konuşmak için çok daha fazla zamanımız olurdu. Ben, bana ayrılan bu beş dakika içerisinde birkaç önemli hususu belirterek bu konuyla ilgili, acil alınması gereken önlemlerle ilgili Sayın Bakanın bilgisine sunmak istiyorum.

Öncelikle, Kastamonu'daki bu felaketten dolayı tam 9 tane ilçemiz zarar gördü; Abana, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Devrekani, İnebolu, Küre ve Şenpazar ilçelerimiz büyük hasar gördü. Özellikle, 64 insanımızı kaybettiğimiz Bozkurt en büyük hasarı gören ilçelerden bir tanesi. Yalnız, bu ilçelerin 8 tanesi afet bölgesi kapsamına alınırken 1 tanesi, o da Cumhuriyet Halk Partisinin yönetmiş olduğu Cide ilçesi ne yazık ki afet bölgesi kapsamına alınmadı. Sel felaketi dolayısıyla Cide ilçemizin su isale hattı büyük zarar gördü ve zaten borçla devralmış olduğumuz Cide Belediyesinde, su isale hattını onarmak için 2 milyon daha masraf yapmak zorunda kaldık ama devletten bu 2 milyonun karşılığında, bugüne kadar Cide Belediyesine gönderilmiş tek bir kuruş yoktur. Bu haksızlığın bir an önce giderilmesini talep ediyorum.

Bununla birlikte, acil olan birkaç husus var. Bu konularda belirsizlikler var ve yetersizlikler var. Bu belirsizlikler ve yetersizliklerin bir an önce giderilmesi lazım. Nedir bunlar? 3 tane konu var.

Bir tanesi, Abana ve Bozkurt Sanayi Sitesi'yle ilgili belirsizlik.

Diğeri, Bozkurt'ta yapılacak olan yeni konutlarla ilgili, özellikle "Kim, bu konutlara nasıl hak sahibi olacak? Ödemeler nasıl yapılacak?"la ilgili bir belirsizlik.

Bir diğeri: Bozkurt'ta evleri hasar görenlere yapılan yardımların yetersizliğiyle ilgili belirsizliklerin bir an önce giderilmesi gerekiyor. Neden bahsediyorum? Şimdi, vatandaş, yurttış gelmiş Bozkurt ilçesine, orada bir ev almış. Yirmi yıl, otuz yıl çalışmış. Belki emekli ikramiyesini oraya yatırmış. Yetmemiş, belediyenin iskân verdiği yani "Sen burada güven içerisinde, huzur içerisinde, sağlıklı bir şekilde oturabilirsin." dediği bir evi konut kredisiyle almış. Daha sonra sel felaketiyle karşı karşıya geldiğinde, iskân verilen bu evin maalesef riskli alanda kaldığı tespit edilmiş ve devlet tarafından yıkılmış. Şimdi bu insanlara yeni konutlar yapılacak ama bizim duyduğumuz şu: Bu insanlar bir taraftan, yıkılan evlerinin yani belediyenin iskân verdiği ve sonrasında yıkılan evlerinin kredi borçlarını ödemeye devam edecekler, bir taraftan da Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, TOKİ'nin yapmış olduğu yeni konutların önemli bir bölümüne tekrar borçlanarak ev sahibi olacaklar. Şimdi, bu, vicdana sığan bir tutum değil. Sadece Bozkurt için ve yangın bölgesi de dâhil olmak üzere Türkiye'den 996 milyon lira yani 996 trilyon yardım toplandı. Devlet elini hiç cebine atmadan yani yurttışların ödediği vergiye hiç dokunmadan aslında orada hasar gören iş yerlerini ve konutları ücretsiz yapabilecek imkânlarla sahipken insanlar bir taraftan kredi ödeyecekler, bir taraftan da gidecekler, yeni konutlarını önemli bir bölümünü para karşılığında alacaklar.

Bununla birlikte, özellikle sanayi esnafı çok dertli. Niye dertli? Çünkü iş yerlerini kaybettiler. İş yerlerini kaybettikleri için üretim yapamaz durumdadır, gelir elde edemez durumdadır. Şu anda sanayinin yapılmasıyla ilgili belirsizlikler devam ediyor. "Projesi nasıl olacak, hak sahipleri bu projeden nasıl yararlanacak ve ödeme koşulları nasıl olacak?"la ilgili, sanayi esnafı Çevre ve Şehircilik Bakanlığından ve ilgili kurumlardan bir an önce açıklama bekliyor. Sayın Bakan, bizim talebimiz, bu 996 trilyonun son kuruşuna kadar bu sel felaketinde zarar gören insanlarımızın yararına kullanılmalıdır.

Bir diğeri husus -hızlı hızlı geçiyorum ama- evleri hasar görenlere 50 bin lira yardım yapıldı ve denildi ki: "Siz bu 50 bin lirayla hem evinizi onarın hem de eşyalarınızı yeniden alın." Ama inşaat maliyetlerinin bugünkü fiyatları dikkate alındığında 50 bin lirayla insanların evlerini onarması mümkün değil. Evlerini onarsa eşyalarını yenilemesi imkânsız. Bugün eşya yardımı yapılmayan birçok insan var.

Ve şunu öğrendim -üzülerek söylüyorum- eşya yardımının...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Baltacı, lütfen tamamlar mısınız.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkanım, bir dakika, bu çok önemli.

...devlet tarafından değil, hayırseverler tarafından yapıldığı ve geldikçe mağdur olanlara ulaştırılacağı söyleniyor. Evet, hayırseverler başımızın tacı ama bu ülkede bir devlet olduğunu Bozkurtlular hissetmeliler. Eşya yardımı bizzat devlet tarafından yapılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Evet, söz sırası İYİ Partiden Sayın Durmuş Yılmaz'da.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakanım, değerli bürokratlar; ben de sizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığının kendi kanununda tanımlanan görevleri ve bu görevler yapılırken ileriye yönelik stratejileriyle ilgili görüşlerini, grubumuz adına, sabahki oturumda arkadaşımız açıkladı.

Ben bir iki hususa değinmek istiyorum. Bunlardan bir tanesi: Bu, ÇED raporlarının gerçekten bugünkü değer ile gelecekte ortaya çıkacak maliyet arasındaki dengeyi nasıl oluşturduğu, buradaki hesabın nasıl yapılabildiği konusunda benim endişelerim var açıkça söylemek gerekirse ama bunu sadece biz yapmıyoruz, bütün dünya bunu yapıyor. Herhangi bir suçlama vesaire getirmiyorum ama bazı endişelerimi ortaya koymak istiyorum.

Madencilğe kesinlikle karşı değilim, olmamız da zaten mümkün değil çünkü medeniyetin bir bölümü de maden devriminden. Maden olmasa şu anda oturduğumuz binada da oturamayız. Dolayısıyla burada yapılması gereken şey, bugünkü ekonomik fayda ile elli yüz sene sonra o madenin çıkarıldığı alanda meydana gelen doğal tahribatın arasındaki zararın nasıl ölçüldüğü konusunda. Ya, bu konuda kılı kırk yaran bir hesap kitap var mı, bilmiyorum. Mesela, geçen hafta, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı madencilik konusunda 2 milyar dolar tutarında altının işlendiğini ve dolayısıyla milli ekonomiye kazandırıldığını söyledi. 2 milyar dolar bugün baktığımızda önemli bir para fakat altının çıkarıldığı alanlara baktığımızda, Ordu'da, Uşak'ta, Çanakkale'de, İzmir'de vesaire, oralarda meydana gelen doğa tahribatını elli yüz sene sonra o bölgedeki iklim, nehir, su, yer altı kaynağı vesaireyle kıyasladığımızda acaba bu hesapları biz doğru yapıyor muyuz? Yani söylemek istediğim şey şu: Sabah yine HDP Grubundan bir arkadaşımız ruhsatlandırılmış maden alanlarıyla ilgili bilgi verdi. Yani dolayısıyla bu ruhsatlar verilirken kılı kırk yarararak mı yapıyoruz, yoksa şu anda içinde bulunduğumuz ekonomik koşulların, sıkıntılarının bir an önce ortadan kalkması için bu yer altı kaynaklarının ekonomiye kazandırılması için mi çalışıyoruz? Dolayısıyla kârımızı ve zararımızı ne kadar düzgün hesaplıyoruz, endişelerim var açığının söylemek gerekirse.

Diğer bir husus, yine bu konuyla ilgili olarak. Şimdi, Kışladağ altın madeni diye bir maden işletiliyor. Bu Kışladağ altın madeni benim köyüme aşağı yukarı üç kilometre uzaklıkta. Sayın Bakanım, bu altın madeni aşağı yukarı deniz seviyesinden 900 metre yükseklikte; orada bir dağ vardı, o dağı sıfırladılar, tersine döndüler 600-700 metre aşağı girdiler, hâliyle madencilik bunu gerektiriyor. Oradan çıkardıkları cevheri bir yere yığdılar ve bunun üstüne siyanür döktüler. O siyanür taşın içerisindeki altını eritti, bir havuza gitti, havuzdan da kimyasal yolla altını elde ediyorlar; altın elde etmenin teknolojisi buymuş. Fakat söylenen o ki bu taş yığına dağın içerisinde tamamen temizlenmemiş yani "liç" denilen metotla yapılan bu iş altını tamamen çıkarmamış, belli bir miktar altın kalmış, yüzde 5 kadar altın kalmış. Şimdi, o koca dağ yani başındaki başka bir yere, aynı alanın içerisine taşıyarak o kalan yüzde 5'i de oradan elde etmeyi düşünüyorlarmış. Acaba bunun bir şeyi var mı? Yani sizin bu konuda bilginiz var mı, ruhsat

verdiniz mi, çevresel bir etkisi var mı? Onu öğrenmek istiyorum. Yani söylemek istediğim şey şu: Sayın Bakanım, bakarsanız, şimdi şu kırmızıyla olan yer, içinde siyanür olan ve yüzde 5 altın kaldığı söylenen taş yığını. Aşağıdaki maviyle çevrili olan yer de bu taşın, yığının buraya taşınacağı, içine tekrar siyanür verileceği, aşağıda yeşille gösterdiğim o ağaçlı kısımda bir havuz olacağı, o havuzda birikenin tekrar yukarıdaki mevcut havuza pompalanarak aktarılacağı söyleniyor. Bunun çevreye etkisi var mı? Sağlıkla ilgili bir sıkıntı çıkarabilir mi? Bunu öğrenmek istiyorum. Bu, tam Gediz Nehri'ne 30 kilometre öteden karışan bir derenin başında, vadinin başında. Yani buna siz mi izin verdiniz? Mutlaka Bakanlığınız izin vermiştir ama sizin bir bilginiz var mı? Yani bu bir risk midir, çevre riski midir, sağlık riski midir? Bu koskocaman dağ buradan kaldırılacak, bu kırmızı olan yer 1 kilometre kadar aşağıya gelecek. Bunun altına şimdi membran vesaire döşeniyor ve orada tekrar siyanür verilecek "Taşın içinde kalan yüzde 5'lik altın tekrar eritilerek millî ekonomiye kazandırılacak." deniliyor. Yani bu konuda herhangi bir tedbir alınmadığı... Sağlığa vesaire bir sıkıntı yaratabilir mi? Bu son derece önemli bir konu.

Onun dışında, bir iki konu daha var, o da şu: Biz, bu yıl tarımsal arazilerin korunması için hobi bahçeleriyle ilgili olarak bir düzenleme yaptık ve o düzenlemede dedik ki: "Bu tarımsal arazilerin kurtarılması için bu bahçeler yıkılacak, yıkmazlarsa ilgili kamu otoriteleri yıkacak, maliyetini -gelecek- ilgiliden alamazsa Çevre ve Şehircilik Bakanlığından alacak." Şimdi, ben Ankara'nın doğusuna gidiyorum, batısına gidiyorum, kuzeyine gidiyorum, güneyine gidiyorum. Geçen sene ile bu sene arasında, havadan bir fotoğraf çekseniz yani hobi bahçelerinin sayısı en azından 1 misli artmış vaziyette. Herkes büyük arazilerin etrafını çitliyor ve buraları kendine göre parselliyor ve bunu satışa arz ediyor. Yani bu konuda bugüne kadar, bizim bu senenin başında çıkardığımız kanunla ilgili olarak herhangi bir yıkım oldu mu, önlem alındı mı? Tarım arazileri hâlâ hobi bahçesine döndürülmeye devam ediliyor ve üstelik bu hobi bahçesi sahipleri de bizi tanıyanlar bilenler soruyorlar: "Ne olacak? Yıkacak mısınız bunları? Biz buraya kuyu kazdıracağız, duvar öreceğiz, şunu yapacağız, bunu yapacağız. Bu konuda Hükümetin tavrı nedir? Bugüne kadar bize herhangi bir yıkım gelmedi ama filan yerdeki bir arkadaşın bahçesi var kooperatifte, onlara gelmiş." Doğru mu, yanlış mı, onu da bilmiyorum.

Diğer bir konu Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüyle ilgili. Bunu sadece öğrenmek istiyorum, sorum şu: Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün yaptığı işlem sayısının artması, genel ekonomik durumla ilgili olarak bize ne bilgi veriyor? Aynı gayrimenkul yıl içerisinde, örneğin, 3 kere el değiştiriyorsa, alım satımına konu oluyorsa bizim buradan ekonomik olarak nasıl bir sonuç çıkarmamız lazım? Ekonomi daralıyor mu, ekonomi genişliyor mu? Yoksa, ekonomide bir rant furyası mı var, dolayısıyla insanlar "Bu furyadan yararlanayım." diye sürekli bu gayrimenkul el mi değiştiriyor?

Onun dışında tabii, nüfus artıyor; ev yapılacak, konut yapılacak, normal işler var, el değiştirecek; fakat bunun ne kadarı gerçekten ekonomik konjonktürle ilgili, ekonomimizin gidişatıyla ilgili? Bu konuda herhangi bir bilgi var mı ve bunun arkasında yatan ekonomik gerçek nedir? Aynı gayrimenkulün yıl içerisinde 3 kere, 4 kere el değiştirmesinin ekonomik anlamı nedir? Bu, tabii, bölgesel olarak da farklılık gösterebilir; kıyılarda farklı olabilir, orası turizm alanı, orada belki daha fazla rant vardır ama ülke genelinde normal, örneğin, Orta Anadolu'da tarım yapılan bir yerde arazi kaç kez el değiştiriyor, değiştirme nedeni nedir?

Bir başka husus TOKİ'yle ilgili. Sayın Bakanım, Uşak'ta bir çöplük alan var, altmış-yetmiş yıldır çöplerin döküldüğü bir yermiş burası. Bunun üzeri şu anda toprakla kapatılmış ve üzerinde -ben gittim, gördüm- 50-60 santimetre toprak var; burası yeşil alan olarak tahsis edilmiş, otlar bitmiş, ağaçlar dikilmiş vesaire. Şimdi, buraya TOKİ dar gelirli yurttaşlarımıza konut yapıyor, burada bir sıkıntı yok fakat şu gördüğünüz ve... Bende bundan onlarca resim var, gördüm, giderek çektim. Şu gördüğünüz çöp ve bunun içerisine temel atılmış ve en azından 5-6 tane blokta şu anda karkası bitmiş vaziyette,

tuğları örülüyor; bundan haberiniz var mı? Bu çöpün içerisine bu yapı nasıl yapılıyor? Bazı yerlerde bu çöplüğün derinliğinin 50-60 metreye kadar gittiği söyleniyor. Şu anda konut yapılan yerde çöplerin derinliği aşağı yukarı 2,5 bilemedin, 3 metre. Zeminde beton atılmış, temel belli fakat temel acaba çöp kalktıktan sonra, gerçek toprakla, zeminle buluştuğunda mı atıldı, onun altı da mı böyle çöp bilmiyorum. Yani bu konuda bir bilginiz var mı, bu doğru bir şey mi? İleride nasıl bir sorun...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yılmaz, lütfen tamamlar mısınız?
DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Lütfen... Tamamlıyorum.

Dolayısıyla, bu, ileride büyük bir felakete sebep olabilir. Bu konunun lütfen, incelenmesi, araştırılması gerekiyor. Ve şu anda fiziki olarak araziye girdiğinizde üzeri 50-60 santimetre toprakla kapalı olup hâlâ üstünde ot bulunmasına rağmen alttaki metan gazının kokusunu, hissini biliyorsunuz, buradan metan gazı çıkıyor. Üstelik, şu andaki Belediye Başkanından iki önceki Belediye Başkanı -Dokuz Eylül mü? Ege Üniversitesine zannedersen- bir çalışma yaptırıyor ve buranın altında enerji elde edilebilecek kadar metan gazı olduğu şeklinde bir rapor var. Bu konudaki yaklaşımınız nedir, onu öğrenmek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

Evet, söz sırası AK PARTİ'den Sayın İsmail Güneş'te.

Sayın Güneş, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, çok değerli bürokratlarımız, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri ve milletvekillerimiz, değerli basın mensuplarımız; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, Bakanlık bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Tabii ki ülkemizde pek çok felaket yaşandı. İşte, Elâzığ depremi oldu, İzmir depremi oldu; Giresun'da sel baskını oldu, diğer taraftan, Kastamonu'da sel baskını oldu; en son da Antalya'da geniş çaplı bir orman yangını oldu. Sayın Bakanım, biz şuna şahidiz ki tüm bu felaketlerde, devletimizin tüm birimleriyle beraber, devletimizin tüm imkânlarıyla beraber, tüm ekibinizle beraber gece gündüz orada oldunuz, gerçekten de girilmedik ev ve girilmedik sokak bırakmadınız ve yaraların sarılması adına da çok önemli mesafeler katettiniz. Ben, tabii ki -marifet, iltifata tabidir- bundan dolayı hem şahsınızı hem Bakan Yardımcılarınızı hem ekibinizi canıgönülden tebrik ederim yani bu hakkın teslim edilmesi anlamında gerçekten de çok önemli buluyorum. Ayrıca, 81 ili ziyaret ettiniz, bunların arasında Uşak ilimiz de vardı ve geldiniz, orada Sayın Valimizle beraber, belediye başkanlarımızla beraber, milletvekillerimizle beraber şehrimizin sorunlarını tek tek incelediniz ve her birinin çözümü konusunda çok yardımcı oldunuz. Gerçekten de bundan dolayı sizlere şükranlarımı arz ediyorum.

Diğer taraftan, tabii ki çevre çok önemli, çevre temizliği çok önemli. 2017 yılında özellikle poşetlerin ücretli olması anlamında ve çevrenin kirlenmemesi anlamında çok önemli adımlar attınız. Diğer taraftan da -sunumunuzda da ifade ettiniz- bundan sonra depozitolu sisteme geçilmesi, çevre temizliği açısından da çok önemli, Avrupa ülkelerinin pek çoğunda bu uygulanmakta.

Diğer taraftan, İller Bankası vasıtasıyla pek çok ilimizde, ilçemizde, altyapıdaki asbestli boruları değiştirerek daha sağlıklı borulara çevirdiniz. Su atık sistemini ve yağmur atık sistemini ayırarak, ayrıca bunların haricinde de arıtma tesisi kurarak çevre temizliğine ne kadar önem verdiğinize de biz şahidiz.

Diğer taraftan, tabii ki burada muhalefetten bazı arkadaşlar özellikle atık maddelerin yurt dışından ülkemizde ithalatıyla ilgili sanki Türkiye, Avrupa ülkelerinin veya diğer ülkelerin çöplüğü gibi bir algı yaratmak istediler. Sizin bu konuda ne kadar hassas olduğunuza biz şahidiz. Burada siz işletme sahibine “İşleyeceğimiz ham madde miktarının yarısı kadar ithalatına izin veriyorum.” dediniz. Bu ithalatı yasakladığımızda biz şunu gördük: İthalat belli bir süre yasaklandı, Uşak'ta geri dönüşüm merkezi 1 tanedir. Özellikle, mesela, bu meyve kasaları falan polietilenden üretiliyor zannederseniz, bunu eğer petrol ham maddesinden üretirseniz -diyelim ki- 4 birimse, bunu geri dönüşüm maddesinden üretirseniz 1 birime mal oluyor. Buradan üreticiler dediler ki: “Eğer biz bunu dışarıdan alırsak çok pahalıya mal olacak, meyve üreten, sebze üreten insanlar da bu kasaları bulmakta çok zorluk çekecek.” Yani muhalefetin dediği gibi biz dışarıdan bazı ham maddeleri alıp bunu geri dönüştürüyorsak, bunlardan satıyorsak bunlardan hem ekonomimize katkıda bulunuyoruz hem de cari açığın dengelenmesi adına pek çok adım atıyoruz. Yani ben muhalefetin bazı kısımları eksik bilmesinden kaynaklanan bir durum diye düşünüyorum. Aynı şekilde, Uşak ilimizde bu terzi atıklarından elde edilen ham maddelerinin geri dönüşümüyle ilgili de Türkiye'nin yüzde 75 geri dönüşümünü Uşak elde etmektedir. Dolayısıyla da pamuk üretirken, su kullanarak bir tekstil ürünü elde etmek mi daha maliyetli, diğer taraftan geri dönüşüm mü? Tabii ki pamuk üretirken çok maliyetli. Ondan dolayı da tabii ki bazı maddelerin, özellikle temiz, güzel ve kaliteli maddelerin ithal edilerek, bundan geri dönüştürülerek tekrar ihraç edilmesi çok önemli.

Şimdi bir diğer anlamda, gerçekten de TOKİ'lerle ilgili çok büyük adımlar attınız ve 1 milyon 100 bin konut yaptınız. Sosyoekonomik seviyesi daha düşük olan vatandaşlarımız hayal bile edemeyeceği ev imkânlarına sahip oldular. Uşak'ta da pek çok konut yaptınız, kentsel geri dönüşüm yaptınız ve bu konuda da ben sizlere teşekkür ederim.

Sayın Durmuş Vekilimizin iddia ettiği, orada yapılan 724 konutluk alan tabii ki eski bir çöplük alanı, kapatılmış üstü. Biz oraya gittiğimizde şunu gördük: Oradaki yapılan binalar sert zeminde, hepsinin de temeli hiltiyle zor deliniyor Sayın Bakanım, adam hiltiyle zor deliyor. Dolayısıyla da yani hiç kimse orada temelle ilgili araştırma yapmadan buna müsaade etmez ki, sanki işte, çöplüğü deşmişler de üzerine ev yapmışlar gibi. Yani devletin imkânları öyle çarçur edilmez ki. Yani siz ne kadar düşünüyorsanız biz de aynı şeyi düşünüyoruz. Ben de gittim gördüm orayı, temellerin çoğu hiltiyle kazılıyor ve sert zemin.

Diğer taraftan, madenlerle ilgili, sanki biz madencilere ülkeyi peşkeş çekmişiz gibi bir anlam çıkarıyor, biz çevreciyiz. Aynı zamanda, yurt dışından diyelim ki 160 ton altın madeni ithal ediyoruz yani milyarlarca dolar parayı dışarıya veriyoruz. İmkânlarımız varsa çevreye zarar vermeden bizim çıkarmamızda bunun ne zararı olabilir? Böyle bir şey olabilir mi? Zararı varsa bakarız, sağlığa zararlıysa tabii ki önlem alırız.

Diğer taraftan, bir iş, tarım, maden araması yapmak için, diyelim ki o şehrin il müdürü “ÇED Gerekli Değildir” kararı verebilir, madeni bulabilir ama madeni işletmek için ÇED gereklidir. ÇED'i de kaç tane kurumdan alıyor? Bunun içinde sivil toplum örgütleri dâhil, hepsi olumlu görüş veriyor, ondan sonra Bakanlığın Çevresel Etki Değerlendirme Kuruluna gidiyor, orada herhangi bir sakınca varsa zaten buna verilmiyor. İşte, Murat Dağı'nda biz bunu yaşadık ve iptal edildi. Bu bakımdan baktığımızda, gerçekten de biz aynı zamanda çevreyi koruyalım ama diğer taraftan da ülkemizin ihtiyacı olan kömürleri, diğer madenleri mutlaka çıkarmamız gerektiğini ben düşünüyorum yani olaya tek taraflı bakılmaması lazım.

Diğer taraftan, Sayın Bakanım, tabii ki millet bahçeleriyle ilgili gerçekten de çok büyük adımlar attınız. Her ilde pek çok sayıda millet bahçesi yaptınız. Uşak ilimizde de gerçekten de Uşak şehrinin merkezinde bir millet bahçesi tarafınızdan yapılmakta; ihalesi yapılmış, inşallah, kısa sürede bunun sonuçlanacağını ben temenni ediyorum ve bu şehre ayrı bir güzellik katacaktır.

Diğer taraftan, şehirlerin güzelleşmesi anlamında, cephe yenilenmesi anlamında yine Uşak Belediyemize verdiğiniz destekten dolayı ben teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, gerçekten de işinizi severek ve azimle, kararlılıkla ve bilgi donatımıyla yaptığınıza biz şahitlik ediyoruz, Allah razı olsun diyorum.

Ben bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Güneş.

Söz sırası Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Süleyman Girgin’de.

Sayın Girgin, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Başkanım, sekiz dakika, iki dakikasını Gökân Bey konuşacaktı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, dünyanın iklim krizini konuştuğu, bizim de ülke olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığının adına “İklim Değişikliği”ni eklediğimiz bir dönemdeyiz. Özet şu: Tüm sorunların tek bir adı vardır, siyasi iradenin bilim ve doğa ekseninden uzak, toplum ve yaşam hakkını hiçe sayan sermaye güdümlü politikaları. Bu tespiti yapmadan ekosistem hakkını koruyacak politika üretmek mümkün değildir.

Sayın Bakan, Muğla’nın yağmalanması, iktidarın sermaye merkezli çevre politikalarının bir iz düşümüdür. MUÇEV nedir Sayın Bakan? Ne iş yapar? Muğla’da 14 plaj, iskele, koy ve tesisin işletme ve ihale hakkını MUÇEV Limited Şirketi aldı. Bu şirket Muğla’nın kıyılarını parsel parsel peşkeş çekmek için mi kurulmuştur? Bu şirkette Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı, kamu bürokratları yönetici olarak görev yapmaktadır. Ne olduğu ve üyelerinin neden bu şekilde oluşturulduğu, elde edilen gelirin nereye gittiği tam olarak bilinmeyen bu vakıf kime hizmet etmektedir? Muğla’nın kıyıları Muğlalıların olmalı, yerel yönetimlere verilmeli, yerel yönetimler de kurallar çerçevesinde ve çevreye de saygılı olarak ama ekonomik olarak da halkın rahatlıkla kullanabileceği şekilde oraları halkın hizmetine sunmalıdır.

Sayın Bakan, Bakanlığınız, Türkiye’deki doğal sit alanlarının büyüklüğünün yüzde 20 artırılarak 2 milyondan 2,5 milyon hektara çıkarılacağını savunuyor. Oysa, Tarım ve Orman Bakanlığının 2019 yılı verileri doğal sit alanlarının sayısının tescillerle 2.574 adede ulaşmasına karşın, toplam yüz ölçümünün 2017 yılıyla karşılaştırıldığında yüzde 15 azalarak 2 milyon 86 bin hektardan 1 milyon 784 bin hektara düştüğünü gösteriyor. Bu konuda kime inanacağız?

Öte yandan, Muğla genelinde doğal sit alanlarının koruma dereceleri değiştirildi ve büyük oranda düşürüldü yani yapılaşmanın önü açıldı. Örneğin, birinci derece doğal sit alanı olan Gökova Körfezi’nin koruma statüsü, nitelikli doğal koruma alanı olarak değiştirildi. Koruma statüsünde yapılan bu değişikliklerle birlikte daha da artan insan faaliyetleri nedeniyle bölgenin ekosisteminin korunması

imkânsız hâle geldi. “Sit alanı” tanımını daraltmak için “özel koruma statüsü” diye bir statü icat edildi. İktidar rant yaratmak için kademeli olarak bu yapılaşma adımlarını atmaktadır. Bunun farkında olduğumuzu, bütün demokratik çevre örgütleriyle bunun karşısında duracağımızı bilmenizi istiyoruz.

Sayın Bakan, bu yaz, yüzde 68’i orman olan Muğla’nın yüzde 8’i yani 670 bin hektar orman alanı iktidarın yangınları anında söndürmeye yönelik bir hazırlığı olmadığı için kül oldu. Şimdi, karşımızdaki soru şu: Bu alanlar yapılaştırmaya açılacak mı? Çeşitli izinler verilerek talan edilecek mi? Siz Çevre Bakanı olarak, bu nadir coğrafyayı betonlaştırmak, sularını kirletmek, hem doğasını hem de binlerce yıllık doğal yaşam kültürünü yok etmek isteyen talepler önünüze geldiğinde “Hayır.” diyecek misiniz?

Sayın Bakan, biz daha önce yanan yerlere fidan diktik ama fidanların büyüyüp otel olduğuna çok tanık olduk, buna “Dur!” diyecek misiniz?

Değerli milletvekilleri, büyük ölçekli kamu arazilerinin sit alanı statüsü değiştirilerek satışa sunulması bir âdet hâline geldi. Örneğin, Bodrum’dan Fethiye’ye, Datça’dan Akyaka’ya kadar bütün kıyılarımızda nadiren boş kalan büyük arazilerin yerel yönetimlerin hiçbir görüşü ve onayı alınmadan bu şekilde satışa sunulması, doğal yaşama zarar veren bir yapılaşmaya neden olmaktadır. Özelleştirme İdaresi eliyle kamu arazilerinin rant temelli imar planları yapılmaktadır. Yapılan planlarla kamu kullanımı yok edilmekte ve altyapı ihtiyaçları gözetilmeden sit alanları ve mera alanları özelleştirme eliyle imara açılmaktadır. Bunlardan biri de 2017 yılında başlayan ve 2020 yılında da revize ettiğiniz ve yerel yönetimlerin hukuki süreçleri göz ardı edilerek gerçekleştirilen Bodrum Ortakent Mahallesi’nde Maliye hazinesine kayıtlı 1 milyon 100 bin kilometrekarelik alandaki imar usulsüzlüğüdür. Yürürlükteki imar planlarında ağaçlandırılacak alan, bölge parkı, büyük kentsel yeşil alan ve arıtma tesisi olarak kamu ortak kullanımına ayrılmış bu alan 2836 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla yeniden düzenlenmiş ve imara açılmıştır. Buna karşı çıktınız mı Sayın Bakan?

Diğer yandan, Seydikemer’den Bodrum’a kadar 32 adet jeotermal sahasının arama ruhsatı alması, Marmaris Okluk Koyu’ndaki bölgenin sit derecesi düşürülerek 65 hektarlık bir alanda yapılan Cumhurbaşkanlığı yazlık sarayı için 40 bin ağacın katledilmesi, arıcı ve zeytincilerimize tozlar nedeniyle zarar veren taş ocaklarına “ÇED Gereklidir” diye onay verilmesi; Datça’daki Kargı Koyu yakınlarındaki hazine arazisinin bir bölümüne otel alanı, günübirlik tesis alanı, park alanı, otopark yapılmasının önünün açılması; Köyceğiz, Dalaman, Ortaca ilçelerinin yaşam kaynağı olan, Muğla’nın göz bebeklerinden olan Çiçekbaba Dağı’nda geri dönüşü olmayan tahribata neden olan fütursuz bir madencilik yapılması; denizi ve tarihiyle bir turizm üssü olan Fethiye’yi yok etmek için “ÇED Olumsuz” raporu verilen yat limanı projesinin beş yıl sonra iki parsel eklenerek yeniden devreye sokulması; Muğla’nın bir diğer göz bebeği olan Menteşe Karabağlar Yaylası’nda sit alanı olmasına rağmen maden arama sondajlarının yapılması ve benzeri birçok projeye Muğla’ya âdeta rant için çökmüştür. Çevre Bakanı olarak göreviniz bunlara karşı çıkmak değil midir Sayın Bakan?

Sayın Bakan, İller Bankası Anonim Şirketine belediyelerden yüzde 2 ortaklık payı kesilmektedir. Muğla Büyükşehir Belediyesinin kurulduğu 2014 yılından 2020 yılı sonuna kadar ortaklık payı kesinti tutarı 65 milyar 735 milyon liradır. Belediyelere aktarılan paylardan yapılan ortaklık payı kesintilerinin maliyeti sıfırdır. Banka, sıfır maliyetli ve bu kaynaktan belediyelere kredi verirken eşit davranmalıdır ve ayırım yapmamalıdır ve yüzde 2 oranındaki oran yüzde 1’e düşürülerek belediyeler üzerindeki mali yük hafifletilmelidir. Türkiye Belediyeler Birliğine ilişkin üyelik bedeli binde 2 oranında tespit edilmiş olup belediyeler üzerindeki mali yükün hafifletilmesi için 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu’nda değişiklik yapılarak bu oran binde 1 oranını geçmeyecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

6360 sayılı Kanun’la birlikte turizm merkezi birçok il büyükşehir kapsamına alınmış, dolayısıyla bütün altyapı sorunları büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Ancak vergi gelirlerinden yerel yönetimlere aktarılacak pay oranları turizm sektörünün yarattığı nüfus yoğunluğu dikkate alınmaksızın sadece yerleşik nüfus baz alınarak dağıtılmakta, bu da yerel yönetimleri zora sokmaktadır, dolayısıyla bu bölgelerde yaz nüfusuna göre İller Bankasına destek aktarılmalıdır.

Turizm işletmelerinin büyük bir bölümünün kanuni iş merkezleri başka şehirlerde bulunmaktadır. Bu işletmelerin ödedikleri vergilerinin ilimize aktarılması için adil bir pay dağılımı yapılmalıdır.

Sayın Bakan, bir sorum olacak...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Girgin, lütfen tamamlar mısınız.

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) – Bitiriyorum, bir soruyla bitirmek istiyorum.

Muğla’da var olan 7 hava kalitesi ölçüm istasyonundan sadece 1 tanesinden veri alındığı iddia ediliyor, bu doğru mudur?

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Söz sırası Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Baki Ersoy’da.

Sayın Ersoy, buyurun.

Süreniz on dakika.

MUSTAFA BAKI ERSOY (Kayseri) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Bakanlığınıza bağlı tüm kurumlarınızın başta genel müdürleri olmak üzere tüm bürokratlarına azimli çalışmalarından ve taleplerimize karşı duyarısız kalmamalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Seçim bölgem olan Kayseri’imizde, Büyükşehir Belediyemiz dâhil olmak üzere toplam 17 belediyemiz bulunmaktadır. Bu belediyelerin tamamı ise Cumhuriyet İttifakı belediyeleridir. Tüm Başkanlarımızın sizlere çok selamları var Sayın Bakanım, şehrimize olan katkılarınızdan dolayı sizlere çok teşekkür ediyorlar.

Sayın Bakanım, Kayseri ilimizde bulunan 4 Milliyetçi Hareket Partili ve dolayısıyla Cumhuriyet İttifakı mensubu belediyemizin bazı talepleri bulunmaktadır, bunları sizlere iletmek istiyorum: Cennetmekân Başbuğ’umuz Alparslan Türkeş’in memleketi olan Pınarbaşı İlçe Belediyemizin vatandaşlarımıza daha iyi hizmet verebilmek için 1 adet çöp toplama aracına ihtiyacı vardır. Belediye bütçesinin araç almaya elverişli olmaması sebebiyle Bakanlığınızdan 1 adet çöp toplama aracı hibe edilmesini talep ediyoruz. Özvatan ilçemizin ise Taşlık-Kavaklı Mahallesi yolu istikametinde toplamda 3.200 metre gidiş dönüş bisiklet yolu yapılması, ilçe merkezine 1 adet kültürevi yapılması ve Küpeli Mahallesi’nde bulunan imar planlarının genişletilmesi esnasında altlık olarak kullanılması için hâlihazır haritaların yapılması talepleri bulunmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu belediyenin çevre kirliliğinin giderilmesi, çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve temizlenmesinde kullanılmak üzere kamyon ihtiyacı bulunmaktadır. Mali imkânların yetersiz olması sebebiyle temin edilemeyen kamyon aracının satın alınabilmesi için Bakanlığınızın bütçesinin ilgili kalemlerinden karşılanmak üzere belediyeye şartlı nakdi yardım yapılması talep edilmektedir. Sarız Belediyemizin talebi ise konut sıkıntısı sebebiyle sürekli göç veren ilçemize toplu konut yapılabilmesi için belediye tarafından imar planı, tadilat çalışmaları tamamlanma

aşamasına getirilmiş TOKİ konutlarının proje ihalesi ve inşaat ihalesinin yapılması talep edilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu Belediyenin araç envanterine kayıtlı araçlarının eski model ve yıpranmış olması sebebiyle 1 adet arazöz, 1 adet büyük çöp toplama aracı, 1 adet hafriyat kamyonu, 1 adet ekskavator, 1 adet de yol süpürme aracı talep etmekteyiz.

Ayrıca, mülkiyeti Hazine ve Millî Emlaka ait olan ağaçlandırma, yeşillendirme ve çeşitli sosyal tesis gibi yapılacak projeler için tahsisini talep ettikleri arazilerin tahsis işlemlerinin değerlendirilerek kamu yararı için tahsislerinin bir an önce gerçekleştirilmesi Belediyemiz için oldukça önem arz etmektedir. Sarioğlan Belediyemizin ise çevre kirliliğinin giderilmesi, çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve temizlenmesi amacıyla Sıfır Atık Projesi'nde kullanılmak üzere şartlı nakdi yardım talebi bulunmaktadır. Ayrıca, Sarioğlan Karaözü Mahallesi'nde bulunan tarihî Şahruh Köprüsü'nün ülke turizmine kazandırılması için köprünün bulunduğu mevkide çevre düzenleme çalışması yapılması gerekmektedir. Belediyenin, yine mali imkânlarının yetersizliği sebebiyle çevre düzenlemesi yapılabilmesi için Bakanlığınızca şartlı nakdi yardım tahsisi yapılması talep edilmektedir.

Sayın Bakanım, taleplerimizin devletimizin imkânları çerçevesinde karşılıksız kalmayacağından şüphemiz yoktur. Görev süreniz boyunca yaptığınız ve yapacağınız hizmetlerden dolayı tekrar teşekkür ediyorum, 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Memleket Partisinden Sayın Mehmet Ali Çelebi Bey'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kıymetli heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce Sayıştay raporlarından başlamak istiyorum. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne ait bir bulgu var harç gelirleriyle ilgili. TAKBİS kayıtlarında 2020 yılında tapu müdürlüklerinde yapılan işlemlere ait 18 milyar 788 milyon tutarında harç geliri tahsil edilmiş durumda. Ancak mali tablolara baktığımızda ise 917 milyon gözüküyor. Yani 100 birim harç tahsil edilmişse bunların sadece 4,88'i mali tablolarda görünüyor. Bunun sebebi nedir? Bu bürokratik bir durumsa bunun düzeltilmesi gerekir diyorum.

İkincisi, Sayıştay raporundaki husus şu: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün 5'inci bulgusu bu Sayıştay raporunda, Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanan şirketlerden alacaklara dair 2020 yılı sonu itibarıyla toplam alacak 80 milyon küsurat ancak bu alacaklar tahsil edilememiş. Tahsil edilememe sebebi nedir? Bunlar hangi şirketlerdir? Bunlarla ilgili ne zaman resmî bir işlem yapılacaktır ve gecikme faizi alınacak mıdır? Bunları sormak istiyorum.

Diğer bir konu yerel yönetimlere yapılan transferler, yarın Hazine ve Maliye Bakanlığında da söyleyeceğiz ancak konu sizi de ilgilendirdiği için şunu söylemek istiyorum: Yerel yönetimlerde illere yapılan transferlerde sosyoekonomik gerekçelerle, göstergelerle açıklanamayan belirgin siyasi etkiler söz konusu. Bunlar hangi kriterlere göre belirlenmektedir? AK PARTİ'nin genel seçimlerde önde olduğu illere gereğinden fazla transferler yapıldığı bazı çalışmalarla görülmektedir, sebebi nedir?

Dün, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanına da söyledim. Sizin de aklınızda olmasında fayda var. Şehit ailelerine TOKİ'den hibe ev projesi vardı, Askerlik Yasası'nda olumlu bir süreç işlemiştii ama sonradan durdu. Faizli konut kredisi değil, şehit ailelerine hibe ev verilmelidir diyorum.

Diğer bir konu, Erzincan İliç'te Anagold Madencilik'in çevreye, havaya, insan sağlığına zararlı etkilerinden şikâyetler artmış durumda, bu konuyu da takip etmenizi istiyorum.

Bir diğer konu, Sayın Bakan siz 26 Mart 2021 tarihinde kendi Twitter hesabınızdan genç istihdamına yönelik bir müjde vermişsiniz. Bakanlık ve ilgili kuruluşlarda yapılacak tüm ihalelerde istihdam edilecek teknik personelin yüzde 20'sinin yeni mezun veya mezuniyetinin üzerinden en fazla üç yıl geçmiş gençlerden oluşacağını beyan etmişsiniz. Bu şartların bütün sözleşme tasarılarında ve ihale şartnamelerinde istisnasız bir şekilde yer alacağını söylemişsiniz. Geçen yedi aylık süreçte ne gibi gelişmeler oldu? Takviminiz nedir? Kaç genç bu şekilde istihdam edilmiştir?

Diğer bir konu itfaiyecilerle ilgili. İtfaiyeciler teşkilatlarına göre farklı özlük ve sosyal haklara sahipler, farklı araç gereçler kullanıyorlar ve vardiya saatlerinde de farklılık yaşanabiliyor. Bunların standart birliğini sağlayacak merkezi bir birlik, tek çatı veya köklü bir yönetmelik değişikliği düşünüyor musunuz? İkincisi, bunların iş riski ve güçlü tazminatı var ama en üst limitten verilmesini sağlayacak bir düzenleme yapacak mısınız? Ve itfaiye meslek hastalıklarını tanımlayacak bir düzenlemeye gidecek misiniz, bu konuda çalışmanız var mı? Ayrıca, yükselme ve unvan değişikliği sınavlarının açılmasını zorunlu kılan, hakkaniyete dayalı kariyer ve liyakat sistemini hayata geçirecek misiniz, bunu sormak isterim. Zabıtalarla ilgili de benzer hususlar söz konusu. Onlar genel idari hizmetler sınıfında bulunuyorlar. Onlar için ayrıca bir zabıta hizmetleri sınıfı oluşturulmasını düşünüyor musunuz veya emniyet hizmetleri sınıfında yer almalarını sağlayacak mısınız? Bununla ilgili bir yasal çalışmanız var mı? Onlara da fiili hizmet süresi zammı yani yıpranma payı vermeyi düşünüyor musunuz? Ayrıca, zabıta birimlerinde keyfiyete bırakılan görevde yükselme sınavlarını merkezileştirmeyi düşünüyor musunuz diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Mürsel Alban, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri; Muğla ilimizde Bakanlığınıza ait Muğla Valiliğiyle ortaklaşa kurulmuş MUÇEV adında bir vakıf ve şirket; bu şirketin yöneticileri kimlerdir, kimlerden oluşuyor, sır gibi saklanıyor. Biz soru önergesi verdik, gelen cevapta “Kamu yöneticilerinden oluşmaktadır.” deniliyor. Tekrar soruyorum: Bunlar kimlerden oluşuyor? İsimleri neden sır gibi gizleniyor? Muğla ilinde belediyelere alternatif olarak bütün işletmeler bu MUÇEV eliyle işletiliyor şu an, bakın. Kıyılar, deniz kenarlarının olduğu bütün yerler, mesela Akyaka'daki ÖÇK'nin koruması altında olan Kadın Azmağı'nın kenarları, bunların tamamı MUÇEV'e işletilmek üzere verildi. Doğrudan teminle, rekabet oluşmadan bir limitet şirketine bunlar nasıl veriliyor? Burada bir ihalede kamu suç oluşmuyor mu? Bunları sormak istiyorum Muğla kıyılarında Okluk Koyu'nun yanı Karaca'ya, şu an 400 metrekare çakma iskele, ahşap iskelenin olduğu yere tam 100 kat fazlası olan 40.000 metrekare beton iskele yaptırıyorsunuz. Bu beton iskeleyi yaptırmadaki amacınız nedir? Bakın, tam 40.000 metrekare, 100 kat fazlası. Alanları böyle mi koruyorsunuz? MUÇEV'e... Bakın “Yeşili koruyun...” Çevre Bakanısınız, bakın, betonu mu seviyorsunuz, yeşili mi? Maviyi mi seviyorsunuz, betonu mu? Bence, betonu yeşilden de maviden de daha çok seviyorsunuz. Yani bu hâl, şu an, şu hâle geliyor, bakın, Sayın Bakan, buraya baksanız, telefonunuzla oynamasınız, daha dikkate alırsanız daha memnun olacağız. Bütün konuşmacıların tamamını dinlemediniz, telefonunuzla oynadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir şey yok Değerli Vekilim, lütfen, böyle bir durum yok. Bir yazıyı inceliyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sana mı soracak ne yapacağımı!

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben konuşacağım.

Sayın Bakan, şunu söyleyeyim, sunumuzda Muğla'da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sorulara verilen cevapları okuyor şu anda, telefonuyla da ilgilenmiyor. Doğru bir ifade olmadı bu, lütfen düzeltin.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan cevap verebilir Sayın Başkan.

Bakın, Sayın Başkan, siz toplantıyı yönetiyoruz. Bakan burada cevap verebilir, ben Bakana soru soruyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toplantıyı yönetiyorum ve karşıda görüyorum Sayın Bakanı, telefonuna bakmıyor, vereceği cevabı okuyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tamam, o zaman dinlesin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bakan sizin nasıl konuşacağınıza karışıyor mu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ben de gördüm cep telefonuna bakıyordu.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan, Muğla'daki ve Antalya'daki yangınlarla ilgili 1.423 konut, 800 ahır yapılacağını... Bunlar yapılacak ama vatandaş şu tereddüdün içerisinde: Bunlar hibe mi, kredili sistem mi? Zaten yangında her şeyi yanmış, yok olmuş insanlara bir de kredi yükü mü vereceksiniz?

Sayın Bakan, 50 ilde milletvekilleriyle toplantılar, görüşmeler yaptığımızı söylediniz. Yangınlarda yaklaşık bir hafta on gün Muğla'daydınız. Merak ediyorum, hangi milletvekilleriyle görüştünüz? Cumhuriyet Halk Partisinden 4 milletvekili var, hangimizi aradınız?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bizdik; hepimiz, alayımız gittik oraya. AK PARTİ vekilleri vardı.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bakan cevap verebilir durumda, konuşabilir durumda. Bakan verir cevabı, size söz düşmez.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Bekir Bey, müsaade edelim lütfen hatibe.

Devam edin Sayın Alban.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Merak ediyorum, neden geldiniz? Bizleri neden çağırmadınız? Neden bizlerin görüşlerini de alıp görüşmediniz?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sen hiç ömründe gecenin üçünde hortum taşıdın mı?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Böyle bir şey söylenir mi?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan, sunumuzda iklim krizinden, iklim değişikliğinden bahsettiniz. İklim değişikliği neden oluyor? Siz ormanları kestirirseniz, maden sahalarına, taş ocaklarına, kömür ocaklarına, bunlara ÇED raporu verir, işletmelerine açarsanız eğer burada iklimde bir değişiklik olmuyor, iklimin krizi oluyor. Bunun dikkate alınması lazım. Kriz burada oluyor. Siz, gittiniz Bakanlığımızın adını değiştirdiniz. Bakın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Önerin var mı isim için?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan, bence Bakanlığınızın adını değiştireceğinize, yönetim şeklinizi değiştirin, yöntemlerinizi değiştirin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Size sormayı unuttuk, size soralım öyle yapalım (!) Size sormayı unutmamışız (!)

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan ve laf atanlar, bence zihniyetinizi değiştirin! Zihniyetinizi değiştirin ki artık iklim krizi oluşmasın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Kıyıları MUÇEV'e yağmalanmasın, yandaşlara verilmesin, talan ettirilmesin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Zihniyetlik olay mı iklim krizi?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Zihniyet çok önemlidir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bizim zihniyetimiz değişmez, rahat ol. Bizim zihniyetimiz değişmez!

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Laf atmayın!

Sayın Bakan orada -ben adabımla konuşuyorum- cevap verebilir durumda. Burada bekliyorum, Bakandan cevaplarını bekliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – AK PARTİ Grubundan Sayın Yaşar Kırkpınar.

Evet, Yaşar Bey, biliyorsunuz, bu karbon meselesi. Kaynakları verimli kullanmamız lazım. Zamanı da verimli kullanmanızı tekrar hatırlatıyorum.

Buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, teşekkür ediyorum.

Çok Saygıdeğer Bakanım, çok Değerli Bakan Yardımcılarımız, milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basınımızın çok saygıdeğer mensupları; ben de hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, gerçekten sunumunuz için çok teşekkür ediyorum. Geçmiş yıllarda olduğu gibi yine çok doyurucu bir sunum yaptınız, bizleri mutlu ve bahtiyar ettiniz. Türkiye’de yapmış olduğunuz hizmetlerle bizler gerçekten gurur duyuyoruz. Yapılan millet bahçeleriyle ve yapılan bütün hizmetlerle, sosyal konutlarla, tüm yapmış olduğunuz hizmetlerden dolayı sizlere müteşekkire olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Az önce hem muhalefet partisinden hem bizim partiden hem diğer partilerden arkadaşlar ifade ettiler; sel bölgelerinde sizleri hep gördük, hep oradaydınız, ekibinizle birlikte gece gündüz orada yer aldınız. Yine, deprem yaşadık, ülkemizin çeşitli illerinde depremler gördük, bu depremlerdeydiniz, yine bütün ekibinizle oradaydınız. Aynı zamanda, orman yangınları oldu, yine bütün ekibinizle ve ekibinizin başında oradaydınız. Allah aşkına Sayın Bakanım, sizden kaç tane var? Biz, sizi, baktığımızda birkaç yerde görebiliyoruz. İzmir’imizin Kemalpaşa ilçesinde çevre koşullarına uygun bir şekilde nazar boncuğu üretiliyor, ben size özellikle hediye etmek istiyorum size ve ekibinize nazar değmesin diye. Kardeşimle gönderiyorum. Masanıza koyarsanız inşallah Sayın Bakanım, nazar değmez inşallah.

Diğer taraftan, evet, atık su arıtma tesisleriyle ilgili çok ciddi çalışmalarınız var, devletimizin afetlerle ilgili her zaman milletinin yanında olduğunu gösteren bir yapınız ve duruşunuz var. Yine, kentsel dönüşümle ilgili çok ciddi çalışmalar yapılıyor, sabahki sunumunuzda biz bunlara şahit olduk. TOKİ'nin yapmış olduğu çalışmalar bizleri gerçekten çok mutlu ediyor. Aynı zamanda, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzün yapmış olduğu hizmetler, yine, çok ciddi anlamda bizleri mutlu ediyor. Özellikle, Sayın Bakanım, İzmir depreminde, orada bizlerle birlikte oldunuz. Belki biz oranın milletvekili olmamıza rağmen zaman zaman katılamadık ama siz hep oradaydınız ekibinizle. Yine, 5.400 konut, 349'u iş yeri, toplam 5.389 bağımsız birimin inşallah Sayın Cumhurbaşkanımızın da katılımıyla bir kısmının teslimi yapılacak. Biz 2000 öncesi depremlerde, yine ondan önceki Türkiye'de yaşanan depremlerde devletin olmadığı, o alanlarda çok yetersiz kaldığı süreçleri de çok iyi biliyoruz. Hem kurtarma hem vatandaşlarımıza bu konutların, deprem konutlarının çok kısa süre içerisinde teslim edilmiş olmasının gururunu yaşıyoruz. Ben buradan, tabii, bu hakkı teslim eden muhalefet milletvekillerine de şükranlarımı sunmak istiyorum.

Türkiye'nin her tarafında gerçekten bizler bugüne kadar köprüler yapıyoruz, yollar yapıyoruz; İHA'lar, SİHA'lar yaptık; yine, 2023'te TOGG'u banttan indireceğiz; IMF'ye olan borcumuzu ödedik; doğal gaz bulduk; tarımda, sanayide, sağlıkta, ulaşımda, iç politikadan dış politikaya kadar mavi vatanı, sonra Ayasofya'ya, İzmir-İstanbul yoluna kadar, AKM'ye kadar birçok yatırım ve hizmet yaptık. Burada yok kendisi, bizim Erzurum Milletvekilimiz İbrahim Aydemir söz alıp hep muhalefete dönerek hak teslimi yapmalarını, onlarla ilgili –en azından bir iki satır– hak teslimi yapmalarını her gün ifade ediyor ama maalesef biz bunu göremedik, göremiyoruz; biz bunu göremiyoruz çünkü dün Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri “Sayın Kılıçdaroğlu'na Allah razı olsun.” diyorlardı, ona teşekkür ediyorlardı. Sebabi de şu: İşte, elektrik faturalarından TRT payının kaldırılmış olması. Yine, emeklilerimize ikramiye verilmiş olmasını Sayın Kılıçdaroğlu'nun talepleri olarak dile getiriyorlar. Biz burada bir hak teslimi beklerken bir hak gasıyla karşı karşıya kalıyoruz.

Dolayısıyla, değerli muhalefet milletvekillerimize şunu ifade etmek istiyorum, gerçekten ben bir İzmir Milletvekili olarak şunu ifade etmek istiyorum: İzmir'de en küçük bir yağmur yağdığı anda gerçekten her tarafı sel basıyor. Yine, çok ciddi bir deprem yaşadı İzmir. Ben, ölenlere Allah'tan rahmet, yaralılara yine acil şifalar diliyorum. İzmir'imizin başı sağ olsun diyorum.

Burada, tabii, sabahleyin milletvekilimiz de yine değindi. Zaman zaman Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinden kredi talebinin Cumhurbaşkanlığının onayında olduğu ama Cumhurbaşkanının onaylamadığı gibi yanlış bir bilgi ifade ediyorlar. Aslında böyle bir şeyin olmadığı ama İller Bankasıyla Bakanlıklar marifetiyle bir çalışma yapıldığını belirtmek istiyorum.

Diğer taraftan yine İzmir'de çok ciddi bir trafik sorunu var. Kentsel dönüşümle ilgili belediyeden çok ciddi beklentilerimiz var. Yine sabahleyin Bakanımız müjde verdiler. İzmir'imizin bir ilçesinde kentsel dönüşümle ilgili bir kabul gerçekleşti. Ben onun için de teşekkür ediyorum.

İmar planlarıyla ilgili, yine özellikle içme suyumuzla ilgili Tahtalı Barajı'na foseptik altyapı karışımlarının olma ihtimalinin çok yüksek olduğunu, burada altyapının olmadığını, İzmir için çok ciddi bir tehlike olduğunu ben buradan bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Tabii ki bizler muhalefetten de hizmet bekliyoruz hem İzmir'den hem İstanbul'dan hem Adana'dan, diğer illerden. “Bugüne kadar gerçekten çok ciddi anlamda efor sarf ettik kazanmak için.” dediler. İşte, Türkiye'de birçok büyükşehri aldınız. Oralarda neler yaptığımızı biz merak ediyoruz.

TURANAYDOĞAN (İstanbul)– Fransız belediye başkanlarıyla görüşüyorsunuz ama buradakilerle görüşmüyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tabii burada ağustos böceği ile karıncanın hikâyesini anlatmama gerek yok. Gerçekten çok önemli bir benzerlik var; karınca ile ağustos böceği. Ha, neler mi yaptınız? Gerçekten siz de bir şeyler yaptınız. Ben onu da bir iki cümleyle ifade etmek istiyorum: Elçilere mektup yazdınız, ülkeyi yabancı ülkelere şikâyet ettiniz, yapımcıları, ondan sonra iş insanlarını açık ve net bir şekilde tehdit ettiniz, temel atmama törenleri yaptınız. (Gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Gereğini yapacağız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Son zamanlarda otobüs ittiriyorsunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Talana izin vermeyeceğiz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, otobüs ittiriyorsunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tehdit değil, milli varlıkların korunmasıdır o.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – IMF'yle gizli gizli görüşmeler yapıyorsunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hiç kimse girmeyecek o ihalelere, göreceksiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – HDP'yle Anayasa çalışması yapıyorsunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Göreceksiniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hepimiz fikirlerimizi söyleyeceğiz ve birbirimize tahammül edeceğiz.

Lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tabii, bunlar da sizin yaptığımız şeyler.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 1 kişi girmeyecek o ihalelere.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Şimdi kalan sürem içerisinde ben şehirlere bakışımızla ilgili birkaç cümle de aslında ifade etmek istiyorum. Gerçekten AK PARTİ hükümetleri olarak ecdadın emaneti olan şehirlerimizi, içinde yaşayan nesilleri ihmal etmeden, ihya etmek için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Sayın Bakanım biliyorsunuz ki Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Niye korkuyorsunuz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – ...11 maddelik şehircilik manifestosu şehirler için yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Yaşar Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben iki dakikamı veriyorum efendim. İki dakikamı verdim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey çok veciz ifade eder, kısa sürede bitirir.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son iki dakika ilave ediyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben muhatap olacağım onunla. Niye iki dakika verdiniz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde medeniyetimizi yaşatan, çevreye saygılı şehirler hedefimize inşallah kararlılıkla yürüyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Beş dakika verin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dünyada hiçbir ülkeye nasip olmamış tarihi ve doğal, kadim şehirlerimize, medeniyet değerlerimize sahip çıkıyor ve geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımıza yeniden ihya ve inşa etmek üzere şehirlerimizi teslim edeceğiz.

Türkiye'nin her yerinde "kentsel dönüşüm" diyoruz ve sosyal konutlarla birlikte son yirmi yılda 2,5 milyona yakın konutu yapıp vatandaşlarımıza teslim etmenin de mutluluğunu yaşıyoruz. Aynı şekilde Sayın Cumhurbaşkanımızın yine açıkladığı gibi "81 ilde 81 milyon metrekare millet bahçesi" projemiz var. Bu da hızlı bir şekilde yürüyor. Yine bu çerçevede tam 397 millet bahçesi projelendirildi ve 113'ü de vatandaşlarımızın bugün itibarıyla hizmetine sunulmuş durumda. Millet bahçeleri yapıyor ve yeşil alanlarımızı gençlerimize, kadınlarımıza ve çocuklarımıza kazandırıyoruz. Medeniyetimizi yaşatan, çevreye saygılı, iklim dostu şehirler hedefiyle sosyal konuttan millet bahçelerine, kentsel dönüşümden sıfır atığa, iklim değişikliğinden ekolojik koridorlara kadar, tüm altyapı ve üstyapı yatırımlarımızla şehirlerimizi imar ve ihya ediyoruz.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından başlatılan ve Türkiye'nin en büyük şehircilik hareketi olan kentsel dönüşüm seferberliğiyle 81 ilimizin tamamında afetlere karşı risk taşıyan tüm binaları yeniliyor. Tarihi kent merkezlerinin ve meydanlarının ihyasından eski sanayi alanlarının taşınmasına, sel ve heyelan riski altındaki yapıların dönüştürülmesine kadar tüm projelerimizi inşallah 2023 hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleştireceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmak üzere. Son cümlelerinizi alalım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Bakanım, ben size, şahsınızda heyetinize bir kere daha saygılarımı sunuyorum. Bütçenizin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey'e konuşmaları için teşekkür ediyoruz.

Salih Cora Bey'e de Trabzon simidi için teşekkür ediyoruz. Sağ olun.

Şimdi Sayın Ayhan Erel, İYİ Parti Grubundan.

Buyurun lütfen Ayhan Bey.

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcıları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının değerli bürokratları; ben de bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, bundan iki sene önce Türkiye'de arıtma tesisi olmayan üç beş ilden bir tanesi olan Aksaray'a dönemin İller Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Bey'e talimatınız doğrultusunda bir girişim oldu ancak pandeminin getirdiği sıkıntılar, Türkiye'nin yaşadığı ekonomik sıkıntılar nedeniyle maalesef, bugüne kadar gerçekleşmedi. Bu, belediye kanalizasyonunun bittiği yerin hemen bin metre ötesinde yaklaşık 800 yataklı bir devlet hastanemiz var. Özellikle yaz aylarında burada kokudan durulmuyor. Çok genç, kıymetli bir belediye başkanımız var, onunla da görüşüyoruz ama belediyenin imkânları sanırım yeterli değil, Avrupa Birliğinden bir hibe bekleniyor ama o hibe gelinceye kadar da vatandaşın bu kokuyu çekecek takati kalmadı. Aynı yerde Kazıcıkıtol, Hırkatol, Yeşilova, İsmailağatolu gibi yerleşim merkezleri de var. Bu çocuklar gerçekten burada perişan bir hâldeler. Buraya bir el atarsanız Aksaraylılar adına mutlu olunuz.

Diğer bir husus da –belediye başkanlığı yapan arkadaşlar bilirler– seçime yakın olduğu dönemlerde meraları, hazine arazilerini vatandaşların yerleşimine açıyorlar. Bu büyük bir sıkıntı hâline geldi, Aksaray'da da bu sıkıntı var. Hazine arazileri üzerine yapılmış taşınmaz evler var, vatandaşlar bir şekliyle belediyeye bir ödeme yapmışlar ama ne makbuzu var, ne doğru dürüst resmî belgesi var. Şimdi mağdurlar, hazine arazilerinin düşük bir bedelle, öncelikle belediyeye, belediye vasıtasıyla da vatandaşlara nakli yolunda bir çalışma yapılabilir mi bilemiyorum.

Yine, Aksaray'da çok güzel TOKİ'nin yaptığı yeni sanayi sitesi teslim edilmek üzere. Oradaki esnaflarımızın da sizlere selamı var, aynı zamanda bir ricası var. Toplu ödeme yapıp yaşanacak olan enflasyon oranlarından etkilenmemek adına toplu ödeme yapmak istiyorlar. Bununla ilgili peşin ödemede bir indirim söz konusu olabilir mi diye soruyorlar. Bu konuda bir çalışma yapılabilirse çok iyi olabilir.

Yine, Türkiye'de su ürünleri mühendisleriyle, su bilimleri mühendisleri sizden bir müjde bekliyor. Daha önceki beyanlarınızda bu gençlerimize bir ümit vermiştiniz. Devletin kadrosu, imkânı ne kadar müsait bilemiyorum ama bunlara da bir müjde vererseniz çok mutlu olurum.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Ayhan Bey.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın İlhami Özcan Aygun'a söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Ergene'yi Haliç gibi temizleyemediniz, hâlen oluk oluk zehir akıyor. Ergene havzası değerlidir, ülkemizin en büyük 25 havzasından bir tanesidir. Burada 4 binden fazla sanayi var. Bunun yüzde 85'i Tekirdağ'da olduğu için Ergene Nehri'nin büyük kısmı Tekirdağ'da kirlenmektedir. Tekirdağ'daki OSB'ler ve sanayi kuruluşları yakından izlenmeli, arıtmasız çalışmaları yasaklanmalı ve sert cezalar kesilmelidir. Ergene havzasındaki organize sanayi bölgelerinden çıkan atık suyun ileri biyolojik arıtmadan geçerek Marmara'ya değil geri kazanımla Ergene havzasına tekrar yönlendirilmesi gerekmektedir. Böylece, Ergene havzasında artan su ihtiyacı karşılanacak ve Marmara Denizi'ne yeni bir yük getirmeyecektir. Esasında, bir taşla iki kuş vurmuş olacaksınız Sayın Bakan. Bakınız, Tekirdağ yer altı suları bakımından gittikçe fakirleşmekte ve sanayiyile birlikte içme suyu sıkıntısı başlamaktadır. Çerkezköy, Kapaklı, Çorlu ilçelerimizde Kızılağaç, Balaban ve Kömürköy Barajlarının içme suyu olarak bir an evvel yapılması gerekiyor. "Planlanıyor, planlanacak, hazırlanıyor..." buna gerek yok, bir an evvel bu barajların içme suyu olarak hazırlanması gerekiyor.

Yine bakınız, projenin bitmesi için, derin deşarjın bitmesi için ödenek yetersiz Sayın Bakan. Şu ana kadar ödeneğin yüzde 5,5'ü kadar kısmını ancak kullandınız. Marmara Derin Deniz Deşarj Projesi için, OSB'lerle yürütülen işlerin tamamlanması için alınan bütçenin 393 milyon lira bir bütçe olduğunu siz söylüyorsunuz -ihtiyacımız var- ama 2021 yılı ödeneğine baktığımız zaman tam 193 milyon ayırmışsınız. Bugüne dek bunun 21,6 milyon lirasını kullanmışsınız yani yüzde 5,5'ünü ancak kullanabilmişsiniz. Demek ki söz vermekle iş yürümüyor.

Yine, bakınız, organize sanayi bölgelerinin bölge analizleri yapılmıyor. Buralarda boş alanlar varken arazi toplulaştırması yapılmış birinci sınıf tarım arazilerine gidip siz plastik sanayi kurduruyorsunuz. Bu nasıl bir akıl tutulması merak ediyorum. Çevre için büyük bir risk taşıyan plastik sanayicilerden biri de Tekirdağ Marmaracık'ta kurulmakta olup tamamen tarım arazileri içerisine kuruyorsunuz. Bu sorun "ÇED Olumlu" raporuna karşı olmasına rağmen buna nasıl izin verdiniz merak ediyorum.

Özetle, baktığımızda size buradan bir çağrıda bulunuyorum: Ergene Marmaracık'ta yapılacak olan plastik sanayiye bir an evvel "Dur!" deyin çünkü Trakya bunu kaldıramaz. Hatta, bütçe konuşmanızda plastiği tamamen ortadan kaldıracak alternatif ham maddelerin üretimi için inovasyon çalışmaları yaptığımızı söylediniz. Buradan sizi kutluyorum ama siz onu söylerken Ergene'yi de tam tersine plastik sanayiye açılıyorsunuz. Sayın Bakan, bu yanlıştan bir an evvel vazgeçin diyoruz.

Yine, bakınız, Ergene kaynağının tertemiz olduğunu söylüyoruz, fabrikalarla beraber kirlenmenin olduğunu söylüyoruz ama sizin gücünüz sanayiciye değil sadece Cumhuriyet Halk Partili belediyelere yetiyor, siz Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ceza kesiyorsunuz. Bakınız, Sayıştay diyor ki... 2019-2020 Sayıştay denetim raporuna baktığımızda Sanayi Bakanlığındaki tablodan daha kötüsünü sizin Çevre Bakanlığında görüyoruz. Sanayi Bakanlığı kestiği her üç cezadan sadece bir tanesini tahsil ederken sizin Bakanlığınızda da aynı sonuç var; çevre idari para cezalarını tahsil edemiyorsunuz. 2020 yılında kesilen cezalara ve tahsilata baktığımızda tüzel kişilere kesilen cezanın sadece yüzde 26'sını alabilmişsiniz yani ceza kesmekle olmuyor, cezayı tahsil etmekte sınıfta kalmışsınız Sayın Bakan.

Yine, bakınız, yurdun her yerinde taş ocaklarına maalesef izin veriyorsunuz, Tekirdağ taş ocaklarına da ÇED'e bakmadan gelişigüzel izin verdiniz ve artık vatandaşlar maden ocağı, taş ocağı gördüğü zaman bütün hepsi ayaklanıyorlar. Sizin, bu ayaklanmaların önüne bir an evvel geçmeniz gerekiyor.

Yine, bakınız, Sayıştay "Çevreye uyumsuz madenler yaratıyorsunuz." diyor. Proje alanındaki hafriyat döküm alanları belirlenmiyor. Sayıştay bunu kalem kalem belirlemiş. Dediğimiz gibi, aynısını Tekirdağ'daki taş ocaklarında ve maden ocaklarında bire bir yaşıyoruz, buna bir an evvel çözüm bulunuz.

Bakın, PAKOP örneğinde de ÇED raporlarında artık hukuki ve bilimsel bir sürecin olmadığını görüyoruz ama bizim görmemizin dışında Sayıştay da bunu sizin kayıtlarınızda göstermiş oluyor.

Yine, bakınız, Sayın Bakan, İller Bankası projelerine kredilendirmelerde siz sadece Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri görmüyorsunuz, siz sadece AK PARTİ'yi ve Cumhuriyet İttifak'ını destekliyorsunuz. Aynı şekilde, artık bunu da görün, Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin çevreye ve içme suyuna olan projelerine de destek olun diyoruz. Bakınız, Ergene havzasında 1/25.000'lik planlara da mutlak uyulması gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleleriniz lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tamamlıyorum Başkanım.

Ergene Nehri'nin tam zamanlı izlenmesi gerekiyor. Deşarj standartlarını sıklaştırmamız gerekiyor. Ergene'deki yer altı suyu kullanımı mutlaka izlenmeli çünkü yol yakinken çözüm bulmamız lazım, o içme suyu barajlarının yapılması gerekiyor ve kaynakları doğru kullanmamız gerekiyor. İklim krizi geliyor, kapımızda; geldiği için, kuraklığa çözüm için barajların bir an evvel yapılması gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Neslihan Hancıoğlu, buyurun lütfen.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Yeni adıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının misyon olarak çok müstesna görevi ve sorumluluğu bulunuyor. Doğal çevreyi korumak, sürdürülebilir şehirler ve yerleşimler oluşturmak, planlama, güvenli yapılaşma ve çevreye yönelik tüm hizmetleri uygulamak ve sunmak gerçekten çok büyük bir özeni ve dikkati gerektiren işlerdir. Doğal olarak da Bakanlığımızdan bu özen ve dikkati beklemek durumundayız. Ancak bir gerçek var ki bakanlıkların iktidarın politikalarını uygulamak zorunda kalıyor. İktidarın kurguladığı ve uyguladığı politikalara baktığımızda ise rant arayışını görüyoruz, kamusal faydanın yok sayıldığını görüyoruz, plansızlığı görüyoruz. Bu nedenle, sizlere somut bir örnek vermek istiyorum, vatandaşımıza yaşatılan bir mağduriyetten bahsetmek istiyorum: Sayın Bakan, seçim bölgem Samsun'un Ondokuzmayıs ilçesinde yaklaşık iki yüz yıldan beri yerleşim birimi olan "Engiz" adında bir mahallemiz var. 1986 yılında burada bir kadastro çalışması

yapılıyor ve büyük çoğunluğu yurt dışında yaşayan zilliyet sahipleri tebligatlara zamanında cevap veremediklerinden dolayı haklarını kaybederek arazileri hazineye devrediliyor, sonrasında hukuki bir mücadele başlıyor ancak bu mücadele de “zaman aşımı” gerekçesiyle sonuçsuz kalıyor. 2020 yılına geldiğimizde, ilçe belediyesi Millî Emlakle birlikte bir parselasyon çalışması yaparak yeni bir süreci başlatıyor ancak bu parselasyon çalışması sonrası öyle bir tablo ortaya çıkıyor ki “çantacı” diye tabir edilen arazi rantçıları işin içine giriyor, fahiş fiyatlarla ihale edilen arazileri toplayıp yüzde 30'lara varan fiyat farklarıyla yine kullanıcılara devretmeye çalışıyor Sayın Bakan. Hak kaybı yaşayan, mağdur olan mahalle sakinlerimizle ben de görüştüm. Kullanma hakkı atalarından, dedelerinden bu yana ailelerinde olan arazilerini âdeta bir oldubitti sonucu kaybeden ve şimdi geri alabilmeleri için fahiş bedeller ödemeye zorlanan hemşehrilerimizin talebini size iletmekle mükellefim Sayın Bakan. İlçe belediyesinin 2020 yılında yaptığı parselasyonların iptal edilerek, zilliyet sahipliği kayıtlarının hiçbir vatandaşımıza hak kaybı yaşatmayacak şekilde yeniden yapılması gerekiyor. Belediye ve Millî Emlak tarafından yapılan ve hak kayıplarına neden olan ihalelerin iptal edilmesi ve ihale doğrultusunda yapılan satışların durdurulması isteniyor.

Sayın Bakan, Ondokuzmayıs ilçemizde yer alan Engiz Mahallemizde yaşanan bu sorunun çözülmesi ve hak kayıpları yaşayan vatandaşlarımızın mağduriyetinin giderilmesi gerektiğini dikkatlerinize sunuyorum. Bu konuda bizi bilgilendirirseniz çok sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Süleyman Bülbül Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye’de devrede olan toplam santral sayısı -JES’lerin- 60, Aydın’da ise hâlihazırda devrede olan 32 tane jeotermal santral var. 2015’ten bu yana, JES’ler için toplam 34 tane “ÇED Olumlu” kararı verilmişken “ÇED Olumsuz” kararı hiç verilmemiş Sayın Bakan yani Bakanlık, nasıl olmuşsa, toplam 90 JES projesine rağmen tüm raporları uygun bulmuş. “ÇED izinleri Genel Müdürü ne yapar, tahsisten başka görevi nedir?” diye biz de merak ediyoruz.

Jeotermal santraller yenilenebilir enerji kapsamında çevresel anlamda “olumlu bir yatırım” olarak lanse ediliyor olsa da her kaynağın denetimsiz ve olması gerekenden fazla kullanılması hem halk sağlığı hem de çevrenin korunması bağlamında ciddi sorunlara yol açmaktadır. Aydın, Denizli, Manisa ve Muğla çevresinde JES’ler yüzünden sahip olunan kirliliğin artmasının yanı sıra, tarım alanları, meralar, yerleşim alanları ve arkeolojik alanlar tahrip edilirken bunların getirdiği ekonomik yük de giderek artmaktadır. 2020 Temmuz ayında Mera Yönetmeliği’nde yapılan değişikliğe göre, meraların amaçları dışında kullanımına JES’ler için istisna getirilmişti. Meralarda hayvancılık dışında faaliyet yürütülemezken jeotermal kaynaklı teknolojik seralar için meralar kullanılabilir. Tarım alanları ve meralar bir bir tüketilirken gıda, su, hava ve toprak, şirketlerin kâr elde etmesi için kirletilmektedir. Bu kapsamda, JES’lerin ÇED raporları değerlendirilirken projenin tekil bazda değil, bütünsel olarak değerlendirmesi yapılacak mıdır? Şimdiye kadar JES’ler için verilen “ÇED Olumlu” kararlarında projelerin yüzde kaç tarım alanı içerisindedir? Şimdiye kadar JES projeleri için kaç tane merada tahsis değişikliği yapılmıştır? Temmuz ayında yapılan Mera Yönetmeliği’nde değişiklik sonrasında kaç merada tahsis değişikliği yapılmıştır? Jeotermal santrallere ilişkin ölçümlerde hangi bölgelerde mevzuatın sınır değerleri dışında değerler tespit edilmiştir? Son bir yılda jeotermal santrallere ilişkin kaç tesise ceza verilmiştir ve verilen cezaların toplam miktarı ne kadardır?

Sayın Bakan, denetlenemeyen maden ocaklarının Çine’de, Bozdoğan’da, Söke’de ve Aydın genelinde çevreye ve doğaya verdiği zarar konusunda bir çalışmanız bulunmakta mıdır? Aydın ilinde kayıtlı 2.700 arıcı ve 365 bin arıtlı kovan var, dışarıdan gelenlerle birlikte bu arı kovana sayısı yaklaşık 3 milyonu buluyor. Geçtiğimiz yıllarda 4-5 kez sağım yapılırken bu yıl sadece 1 kez yapılabildi. Bunun nedenleri arasında kuraklık ve orman yangınları yer alsa da baştaki sebeplerden biri de Aydın’daki madenlerdir. Madenlerin tahrip ettiği ağaçlar, madenlerden çıkan tozun tahrip ettiği bitki çeşitliliği, kullanılan patlayıcılar gibi nedenlerle bal üretimi günden güne azalmaktadır; bir an önce bununla ilgili bir planlama mutlaka yapılmalıdır.

Sayın Bakan, bölgelerin ihtiyaçları tespit edilerek, rezervuar tespitleri yapılarak JES’lerle ilgili bütüncül havza planları oluşturacak mısınız? Jeotermal enerji kaynaklarının işletiminde deşarj sisteminin yasaklanmasına ilişkin bir girişiminiz olacak mı?

Sayın Bakan, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının finansal desteğiyle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Aydın, Denizli ve Manisa illerinin çalışma alanı olarak belirlendiği bir proje yürütülmüştü. Bu kapsamda, Türkiye’de Jeotermal Kaynakların Kümülatif Etki Değerlendirmesi Raporu ocak ayında kamuoyuyla paylaşılmıştı. Çalışma kapsamında Germencik, Kuyucak ve Gencelli mevkiilerinde mobil analiz aracıyla atmosferdeki PM10, kükürtdioksit, azotdioksit ve hidrojen sülfür seviyeleri ölçülmüştü. Yönetmelikteki sınır değeri olan 50 mikrogram/metreküpün Germencik ve Kuyucak’ta aşıldığı görülmektedir. Bölgedeki söz konusu santrallerden kaynaklı hava kirliliğini izlemeye elverişli noktalarda izleme istasyonları kurmaya, istasyon sayısını ve izleme sürelerini artırmaya yönelik yatırımlarınız olacak mıdır?

Öncelikle, bu yöntemlerle yapılan kümülatif etki değerlendirmelerinde raporları hazırlayan ÇED firmalarının proje sahibiyle yaptığı ticari sözleşme kapsamında objektif olarak kirlilik yükünü ortaya çıkarmaları mümkün olmamaktadır. Kümülatif etki değerlendirmelerinde beyan usulü denilebilecek bir yöntem kullanılmaktadır. Sayın Bakan, yurttaşların ve firmaların erişebileceği bir veri paylaşım sistemi oluşturacak mısınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bedri Serter, buyurun lütfen.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sunumunuzu dinledim. Sunumuz bana, doğayla inatlaşan politikaları uygulamaya devam ettiğinizi anlatıyor. Çevreyi talan, denizleri bile kaçak avcılıkla rant alanı olarak gören bir anlayışa sahip bir bütçe.

Dünya iklim değişikliğini, yeni kentleşme modellerini konuşuyor, biz ise bundan bir sene önce İzmir depreminde kaybettiğimiz 117 canı, hâlâ kanayan yaralarımızı konuşuyoruz, haklarını sokakta arayan vatandaşlarımızı duyuyoruz. Büyükşehir Belediyemiz, bir senedir konutların yapımını hızlandırmak için kredi buluyor, adım atmak istiyor ve siz önünü açmıyorsunuz. Ve yine siz, geçtiğimiz günlerde “Deprem in zlerini sileceğiz.” açıklamasını yaptınız Sayın Bakan. İnsanların konut sorunları bir yıldır sürerken siz, geçtiğimiz günlerde tarih de verdiniz. Kasım ayı içinde Sayın Cumhurbaşkanının katılacağı, şova dönüşecek bir toplantıyla 1.701 bağımsız bölümden sadece 749’unu hak sahiplerine teslim edeceğiz diyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Siz de yapın da 1 tane yapın.

BEDRİ SERTER (İzmir) – İhtiyaç sahiplerine konutları teslim edeceğinizi söylüyorsunuz ama insanların 8-10 katlı evlerini 5 kata, 120-140 metrekairelik evlerini 60-70 metrekaireye düşürerek teslim etmek istediğinizi söylüyorsunuz. Bu sırada, vatandaşların boylarını aşacak ödeme koşullarını sunduğunuzu da söylemek mecburiyetindeyim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Serter, 1 tane yapın.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Bugün, modern dünyada inşaat sektörünün gelişen son teknolojiye ayak uydurduğunu görüyor, Japonya’da denizin içinde yapılan devasa konutları şaşkınlıkla izliyoruz. İzmir depremi sonrası ekibinizle beraber geldiğinizi, izleyip gözlemlediğinizi biliyorum ve şehri öğrendiğinizi de düşünüyorum. Deprem gerçekleştiği alanın önünde, denizin dibinde gökdelenlerin varlığını da gözden kaçırmış olmamanız gerekir diye düşünüyorum. Bu gökdelenler farklı bir teknolojiyle yapıldıysa neden siz de 8-10 katlı binaları bu teknolojiye uygun olarak yapıp insanlara teslim etmediniz? Deprem mağduru insanlar aynı değeri hak etmiyor mu? Orada yaşayan, bir an önce başlarını hak ettikleri bir eve sokmayı bekleyen halkımız için sormak boynumun borcudur.

Ayrıca, rezerv alanı olarak gözünüze kestirdiğiniz, şehir efsanesine dönen Bayraklı Şehir Hastanesinin etrafında incelemeler ve etüt çalışmaları yaptırmakta olduğunuzu gözlemlemekteyim. Burada bir kez daha sizi ve ekibinizi bilgilendirmek isterim, vekillerimi de bilgilendirmek isterim. Turgutlu’dan gelen ve oradan geçen fay hattının denize kadar uzandığını, rezerv alanının altından geçtiğini unutmayın. Bu bilgi Jeoloji Mühendisleri Odasından aldığım net bilgidir.

Hatırlatıyorum: Türkiye’de toplanan deprem vergileriyle hem insanlarımızın mağduriyetlerini hem de bundan sonra başımıza gelecekleri çözeniz mümkün ama maalesef ki işte, bu Sayıştay bulguları -şurada 5-6 sayfalık Sayıştay bulguları da- gösteriyor ki sizin Bakanlığınızın şehirciliğe ve çevreye dair ne bir sistemi ne bir projesi ne de bir programı yok. Umarım, yaptığınız işler ve aldığımız sonuçlar “saldım çayıra, Mevla’m kayıra” değildir.

Bu sabah bu koca kitabı dağıttınız, şu koca kitabı; şöyle bir göz ucuyla baktım, 500 sayfa. Bugüne kadar insanların park ve bahçe olarak gezdiği yerlere algı yönetimini kullanarak isimlerini değiştirmek için Belediye Başkanı şehrin göbeğinde ekmek parası kazanmaya çalışan 100 esnafımı bu pandemide, işsizlikte sokağa atma mücadelesi vermekte, “Dükkanlarınızı boşaltın.” diyor. Bir millet bahçesi yapacağımız zaman, lütfen, o bölgede yaşayan millete danışmadan millet bahçesi yapmaya kalkmayın. Anlıyorum ki maliyetlerini bilmediğiniz için telaffuz bile edemiyorsunuz. Geçen sene millet bahçelerinin maliyetleri 7 bakanlığın bütçesini geçmişti. En son Ankara’da yaptığınız AKM Millet Bahçesi bile 398,5 milyona mal olmuş gözüküyor. Yani “millet bahçesi” lafı ortaya çıktı çikalı kamuoyuna yansıyan rakamlar bu bahçelerin halk için külliyen zarar olduğunu ifade etmekte. Halk yoksulluk ve işsizlik içinde kıvrılırken bu sene bakanlıklar içinde, ödediğiniz yüzde 44,3 gibi yüksek bir oranda artan bütçenizin gerçekten millet adına kullanılmasını ummak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım, sağ olun, var olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler.

Sayın Lütfiye Selva Çam, AK PARTİ Grubundan.

Buyurun lütfen.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın isminin “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” olarak güncellendiğini hepimiz biliyoruz.

Bizim şehircilik anlayışımız, çevre güvenliğini sağlama önceliğiyle şekillenmektedir. Bu yüzden, şehirciliği çevre ve iklim değişikliğinden farklı bir noktada kurumsallaştırmıyoruz. Artık hem ekosistemin korunması hem de bugüne kadar oluşan tahribatın onarılması için atılan adımlar daha da önem arz ediyor, Bakanlığa yüklenen sorumluluklar daha da büyük. Bu sorumluluklarla birlikte Bakanlığa ayrılan bütçenin de daha fazla olması gerekmektedir.

Doğa, insanlığa emanet edilmiş ilahi bir tecellidir; doğa, insanın beden ve ruh sağlığıyla doğrudan ilişkilidir. Doğal kaynaklarımızın kalitesi ülkemizin ekonomisidir. Doğayı ne ölçüde koruduğumuz medeniyet seviyemizle alakalıdır. İnşa ettiğimiz çevre imzamızı taşıyan kültürümüzün bir parçası. Her şeyden önce, doğa, gelecek nesillerimize bırakacağımız yarınlarmız. Bu yüzden, Bakanlık tarafından gerekli önlemlerin alınması ikinci plana atılacak bir mesele değildir.

Özellikle Sanayi Devrimi’nden sonra insan doğaya hükmetme ile çevreyi koruma arasında bir paradoksa düşmüştür ve doğayı bilinçsizce tüketmiştir. Dünyada da Türkiye’de de kuruyan su kaynaklarını, denizlerdeki atıkları, azalan biyolojik çeşitliliği, yok olan ormanları, verimsiz toprakları ve kirliliği havayı tecrübe ediyoruz. Öyle ki insan aktivitelerinin sebep olduğu küresel ısınma stratejik boyutta bir güvenlik meselesi oldu. Birleşmiş Milletlere bağlı IPCC Raporu’nda önlem alınmaması hâlinde küresel ısınmanın yüzyılın sonuna kadar 2 derece ve üzerinde seyredeceği belirtilmiştir. Peki, bu 2 derece fark neyi getirir? 2 derecelik küresel ısınma, tropik fırtınaların, yağmur ve kar yağışının artması demektir; bugüne kıyasla 1,7 kat daha fazla kuraklık demektir; yangınların daha sık yaşanması demektir; deniz kenarındaki ülkelerde sellerin her yıl daha fazla meydana gelmesi demektir ki Türkiye’nin 3 tarafı denizlerle çevrili.

İklim değişikliği kıtlığı, doğal afetleri, salgın hastalıkları, ruhsal bunalımı, iklim göçlerini ve belki de kaynak arayışı için çıkan sıcak savaşları beraberinde getirecektir. İnsanları memnun etmek için yorgun düşen dünyamız bunların hiçbirine hazır değildir. Bu, küresel seviyede bir tehdittir. Dolayısıyla, iklim değişikliklerinden sorumlu olan tüm dünya ülkeleri ellerini taşın altına koymalıdır. Bu bağlamda, Türkiye çevreye duyarlı bir ülke olarak üzerine düşen görevleri yerine getirmeye hazırdır. 2015 yılında imzalanan Paris İklim Anlaşması’nı ilk imza eden ülkelerden biri zaten Türkiye’dir. 7 Ekim 2021 tarihinde anlaşma yürürlüğe girmiştir ve 2053 hedeflerimiz ve ulusal katkı beyanımız çerçevesinde emisyonu azaltma, enerji başta olmak üzere tüm sektörlerde çevreyle uyumlu hareket etmeyi hedeflemekteyiz. İşte bu bütçe tam da bu hedefler için önemli. Bugün de Ankara’da tekrardan bir 5 milyon 461 bin fidanın dikilmesiyle ilgili olarak bir açılışımız oldu, ilk fidanları burada dikmiş olduk. 2023 yılına kadar 81 ilimizde, 81 milyon metrekaare millet bahçesi hedefi doğrultusunda millet bahçelerimizi hizmete sunduk. Az önceki hatibin söylediğinin aksine Başkent Millet Bahçesi için biz Bakanımıza ve ekibine şükranlarımızı iletiyoruz. Burada 10 binden fazla ağaç var ve dört gün içerisinde 29 Ekimde açılan bu bahçemiz de Başkent Millet Bahçemizde yediden yetmişe tüm vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur. Dört günde 400 binden fazla vatandaşımız buraya gelerek çeşitli etkinliklere katılmak suretiyle temiz havayı solumuş oldu Ankara’nın merkezinde, Altındağ ilçe sınırlarımız içerisinde.

Günümüzde dünya nüfusunun yarısı, Avrupa’daki nüfusun yüzde 73’ü şehirlerde yaşamakta. Dünya Bankası verilerine göre Türkiye’de 2018 yılında kentsel alanlarda yaşayan nüfus oranı yüzde 75 ve dünya ortalamasında da Avrupa’nın üzerindeyiz yani doksan yıllık süreçte şehircilik Türkiye için de büyük bir önem taşımıştır.

Süremi aşmak istemiyorum ben. Kentsel dönüşüm projeleri, sıfır atık uygulamaları, planları, kentleşme ve konut üretimi seferberliği ile 81 ilimizde harekete geçen, selde, depremde, yangın gibi felaketlerde halkımızın mağduriyetlerini gidermek için büyük çaba sarf eden Bakanlığımıza, Bakanlık personelimize, hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi Sayın İbrahim Kaboğlu'na süre beş dakika vereceğim. Sayın Abdüllatif Şener kendi süresinden devretti.

Sayın Kabloğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, teşekkür ederiz sunuşunuz, sunumunuz ve bütçeye emekleriniz için.

Ben birkaç önemli noktaya dikkat çekeceğim bu beş dakikalık süre içerisinde. Sayın Bakan, özellikle Paris Sözleşmesi'nden, anlaşmasından sonra zannediyorum Türkiye çevre politikasını ciddi bir biçimde gözden geçirmek durumunda, mevzuatını da. Sayın Bakan, bu vesileyle, öncelikle bir soru sormak istiyorum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı çok devasa bir bakanlık. Yani aslında Çevre Bakanlığı ve Şehircilik Bakanlığı ayrı ayrı olmalıydı. Acaba artı olarak İklim Bakanlığı kurulurken size soruldu mu? Siz mi önerdiniz? Yoksa bu 3 bakanlığın görevlerinin üstesinden gelinmesi kolay olmasa gerek. Bu kadar genişletilen bir bakanlık söz konusu olduğu hâlde 7334 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nda Çevre Bakanlığının tümüyle dışlanmış olması ve sadece Turizm Bakanlığı tarafından kotarılmış olması gerçekten ciddi bir çelişki olarak karşımıza çıkıyor. Her ne kadar 7335 sayılı Yasa'yla Paris Anlaşması kabul edilmiş olsa da zannediyorum bir mevzuat politikası değişikliğine gidilmesi gerekir. Değişmediği sürece durumda pek bir farklılaşma olmayacak demektir.

Bu çerçevede, değinmek istediğim bir başka konu: Marmara Bölgesi'nin Marmara Denizi ve Adalar Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmesi; Sayın Bakan, aslında eğer Özel Çevre Koruma Kurumu özerk statüsünü koruyor olsaydı o zaman bu isabetli olurdu ama bu sizin görevinizi arttırmayacak mı; daha bir idari hiyerarşi içerisinde görevinizin, yetkilerinizin hantal olması sonucunu doğurmayacak mı ve tabii ki esasen Anayasa madde 127 gereği İstanbul'daki başta Büyükşehir Belediyesi olmak üzere Marmara'yı çevreleyen belediyelerin yetkilerine tecavüz olmayacak mı? Olacak tabii ki Anayasa'mıza göre. Şimdi, buradaki değerlerin, tarihsel, kültürel ve doğal değerlerin korunmasında katılım esas olması gerekirken çok yönlü paydaşların birlikte çalışmaları korumanın amacına ulaşması için gerekliken onların dışlanarak merkeze yönlendirilmesi aslında iklim anlaşmasıyla da tezat teşkil eden bir durumdur diye düşünüyorum. Fakat Sayın Bakan, Sayın Bakanlık yetkilileri; Paris İklim Anlaşması'nı onayladığımız andan itibaren değil, sadece Sayın Cumhurbaşkanının Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda konuşması anından itibaren Kanal İstanbul Projesi'nden vazgeçileceği yönünde zımni bir irade ortaya konulmuş bulunuyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisi taraf olma yarasını oyladıktan sonra haydi haydi bunun böyle olması gerektiği sonucuna varabiliriz diye düşünüyorum çünkü Kanal İstanbul aslında İklim Anlaşması'nın amacı ve düzenlemeleriyle ters düşen bir girişim, bir yatırım olacaktır.

Sayın Bakan, son olarak millet bahçeleri konusunda bizi bilgilendirdiniz, Türkiye'de yüzlerce millet bahçesinin yapılıyor olması konusunda bilgi verdiniz. Bu, tabii ki millet bahçesi olumlu hanede yazılan girişimler çerçevesinde değerlendirilebilir fakat millet bahçesi projelerinde kaçınılması gereken husus şudur: Doğal olan alanlara dokunulmaması yani eğer bir yerde flora, fauna ve homo sapiens dengesi varsa orada millet bahçesi yapmamak lazım çünkü millet bahçesi esasen bir girişimdir, bir

amenajmandır, bir düzenlemedir. Bunun tipik örneği -Sayın Bakan- İstanbul'da Validebağ Korusu'dur. Validebağ Korusu konusunda birçok mahkeme kararı var ve orada bir ekolojik denge de söz konusudur. Validebağ Korusu'na dokunulması aslında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Çevre hukukunun, uluslararası çevre hukukunun bir genel ilkesi olan geriye götürülemezlik ilkesinin de ihlali demektir. Yani sizin var olan bir doğal durumu öyle muhafaza etmeniz gerekiyorsa dokunmayacaksınız, onu geriye götürücü bir amenajmana, bir düzenlemeye tabi tutamazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tipik örnektir, bu tür yatırımlardan kaçınılması gerekir diye düşünüyorum. Evet, çevreyi geliştirelim ama çevre hukukunun genel ilkeleri çerçevesinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ben de teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Muhammet Müfit Aydın, hazırsanız size söz vereyim AK PARTİ Grubundan.

Buyurun lütfen.

MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre, biz insanların değil, bütün canlıların da ortak değeridir. Dolayısıyla onu koruyacağız, bugüne kadar hep bu şiarla hareket ettik ve sayısız yatırımı milletimizin, ülkemizin, çevremizin hizmetine sunduk. Kabul edilse de edilmese de ülkemizde çevrenin makûs talihi 1994'te değişmeye başladı. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde 1994'te İstanbul'la başlayan çevre yatırımları 2002 yılı sonrası tüm ülke sathına yayıldı. Her yıl çevreye değer katan birçok projenin açılışını gerçekleştiriyoruz, şehirlerimize nefes veren millet bahçeleri gibi; göllerimizi, denizlerimizi, nehirlerimizi ferahlatan atık su arıtma tesislerini devreye alıyoruz. Çevre, iklim ve sağlık dostu yüzlerce kilometre uzunluğundaki bisiklet yollarını milletimize kazandırmanın gururunu hep birlikte yaşıyoruz. Son yirmi-yirmi beş yılda ülkemizin dört bir yanında çevre yatırımları çok büyük ilerleme kaydetti, büyük yatırımlar yapıldı, büyük bir dönüşüm, büyük bir değişim oldu. 3 temel alıcı ortamı olan hava, su ve toprağın korunması önceliklerimizdendir. Atıkları düzenli bir şekilde bertaraf ederek hem toprağımızı hem su kaynaklarımızı koruyoruz, ayrıca atıkları kaynak olarak işleyerek ona değer katıyoruz. Doğal gaz kullanımında en son 15 bin nüfuslu tüm ilçelerde de bağlantı yapmaya başladık. Sanayide temiz üretim faaliyetleri, etkin egzoz izleme ve denetimleriyle bisikletli ulaşımın yaygınlaşması için hizmetler sayesinde havamız daha temiz. Bununla da yetinmiyoruz, şehirlerimizin hava kalitesi ve gürültü haritalarını da yapıyoruz. Denizlerde de koruma bölgeleri ilan ediyoruz, korunan alanlarda 2 kat artış sağladık, Finike Denizaltı Dağları bu örneklerden biri. Koruma altına alınan deniz alanının büyüklüğü kabaca İstanbul alanının yaklaşık 3 katı büyüklüğünde. Çevreyle ilgili uluslararası tüm değişikliklere taraf olduk ve Meclisimizden geçirdik.

Değerli arkadaşlar, geçen hafta İskoçya'daydık. Gelişmiş olan bütün ülkelerin altyapılarını, zamanında sömürdükleri ülkeler sayesinde ve onları -tabiri caizse- kendi hizmetkârları olarak kullandıklarını çok açık ve net bir şekilde müşahade ediyoruz ancak bu kirletici unsurların bu kadar

altyapısını tamamlamış olmasına rağmen bu ülkeler tarafından taraf olmadan orada son derece lakayit bir şekilde ve bu işe sarılmadan devam ettiğini gördük. Türkiye bu konudaki belki, en ciddi ülkeler arasında yer aldı.

Önemli değerlerimizden olan Salda Gölü'nden de bahsetmek istiyorum: Cumhurbaşkanımızın kararıyla özel çevre koruma alanı ilan edildi. Sadece yüzey alanı koruma altına alınmadı, etrafı da dâhil edilerek koruma kalkını 7 kat büyütüldü. Sularımızı da korumak için arıtma tesislerini devreye aldık; 145 olan tesis sayısını 1.175'e, atık su hizmeti verilen belediye nüfusunu da yüzde 35'ten yüzde 90'a çıkardık. Arıtma tesisi yapmak yeterli olmuyor, bunları sağlıklı bir şekilde işletmek gerekiyor, bu konuda da yerel yönetimlerimize destek olduk, enerji giderlerinin yüzde 50'sini karşılayarak 2011-2020 yılları arasında toplam 606 milyon TL enerji teşvik ödemesi yaptık.

Buna rağmen, maalesef, bakın, işte binbir zahmetle temizlenen Haliç, son zamanlarda yine bir kirlilikle karşı karşıya. Riva'nın karanlığa mahkûm edilmesini gördük. Marmara'da alg patlamalarını konuşurken birden etrafımızı saran müsilağa bulduk. Bütün bunlar gerçekten tesadüf olabilir mi; yoksa ilgisizliğin, basiretsizliğin, samimiyetsizliğin göstergesi mi? Birçok bilim insanının ortak kanaatinin, müsilağa yol açan birçok temel faktörden en önemlisinin kirlilik olduğunu biliyoruz. Denizlerimiz kirleniyor; neden? Çevre yatırımlarını durduruyoruz, var olan arıtma tesislerini işletme...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydın, son cümlelerimizi alalım.

MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) – ...hatta, "Gereksiz." diyerek temel atmama garabetine dahi tanıklık ediyoruz. Kapımızdaki tehlike olan kuraklığı da görüyoruz.

Evet, insanlık ne yazık ki ektiğini biçiyor, geçmişte yaptığı hataların, kaynakları fütursuzca kullanmanın cezasını çekiyor. Salgınlarla, aşırı yağış ve sıcaklıklarla, kuraklıklarla...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Aydın.

Son cümlelerinizi alayım.

MUHAMMET MÜFİT AYDIN (Bursa) – Bunları yaşamamak da elimizde.

Bu duygu ve düşüncelerle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Turan Aydoğan, buyurun.

Vakti verimli kullanırsanız sevinirim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz. Benden önceki arkadaşlar sizi yeterince övdüler. Benim söyleyeceklerimden sonra övgüye ya da yergiye değer olduğunuzu kendiniz değerlendirirsiniz efendim.

Ben, İstanbul Milletvekiliyim. "Validebağ Korusu dediğimde acaba akılımıza ne geliyor?" diyeceğim. Övecek misiniz, yerecek misiniz? Koca bir koruyu Üsküdar Belediye Başkanımızın hukuk tanmazlığına terk ettiniz, yargı kararlarına rağmen İstanbul'un geleceğiyle oynamaya çalışıyorsunuz. "Onur Cingil" diye bir genç avukat arkadaşımız, meslektaşımız -onun alından öpüyorum- sizin Belediyenizle ve sizinle beraber mücadele ediyor. Sayın Bakanım, burayla ilgili tek şey söyleyeceğim: Validebağ korudur, koru kalacak, koru kalmasına siz de ortak olun arzu ederseniz.

Ümraniye Elmalıkent... 6 mahalleye yayılan büyük bir alanı "riskli alan" ilan ettiniz, dava açıldı. Vallahi, Danıştayın yürütmeyi durdurma kararının anlamı şu: "Alanın büyük çoğunluğu boş arsa iken nasıl riskli alan ettiniz?" diyor size.

Kirazlıtepe... Üç dakikada bitecek bir dönüşüm işini, üç yıl davaları sürecektir şekilde ele ayağa dolaştırdık, 130 dava açıldı. Milletten elektriğini kestiniz, suyunu kestiniz, sokağa attınız; KOAH hastası Avni ağabey, 85 yaşında Naci amca elektriksiz kaldı; nedeni, sizin projeyi ve sözleşmeyi vatandaşın önüne koymamış olmanız ve şu anda da nasıl paylaşılacağı belli olmayan bir alan yarattınız.

Tozkoparan... Yine sözleşme yok, yine, sözleşmede kişileri koruyan maddeler yok, proje yok. 6306 sayılı Yasa'ya göre 6/A maddesi gereğince el koydunuz milletin gayrimenkullerine, hazineye geçirdiniz; yargı kararına rağmen bundan vazgeçmiyorsunuz. On sekiz gün boyunca, pandemide milleti sokağa attınız; parkta, bahçede oranın vekilleri olarak insanların bütün sorunlarıyla biz ilgilendik. Elektriğe bağlanması gereken cihazlarla tedavi edilen insanlar elektriksiz, susuz kaldı, bir hijyen sorunuyla karşı karşıya bıraktınız.

Gelelim başka bir konuya... Harika bir projeniz var ya: Kanal İstanbul Projesi, çağın projesi. İstanbul'un göbeğine bir hançer saplamaya kalkıyorsunuz. Ben İstanbul Milletvekiliyim, o bölgede geziyorum; yaptığımızla burada yüzleşelim Sayın Bakanım. Bu alana sığdırmaya çalıştığımız alanın yüzde 50'si hâlihazırda ekilen biçilen tarım alanı; yüzde 20'si çayır, fundalıklar, su havzaları. Yani yaşam alanlarımızı yok etmek için absürt bir projeyi milletin önüne dayatıyorsunuz, yapabileceğinizden değil ama iddianızın absürtlüğünü burada ortaya koymak zorundayım. 1,2 milyon kişinin bir yılda soluduğu oksijeni üreten 23 milyon metrekare orman alanını yok etmeye kalkıyorsunuz, sit alanlarına yaydınız bu alanı; Bathonea Antik Kenti, Yarımburgaz Mağaraları, Küçükçekmece iç dış kumsalı vesair alanları yok etmeye kalkıyorsunuz. Yılda 33 milyon metreküp suyun yok edilmesine neden olacak bir işe giriyorsunuz. Suyun, havanın, doğanın, canlıların tümünün florasını yok edecek bir projeye beraber milleti orada zora sokuyorsunuz. 136 milyon metrekare tarım alanını yok edeceksiniz, 13 milyon metrekare mera alanı yok olacak ve o bölgedeki insanlar işsiz, evsiz ve sosyolojik sorunlarla karşı karşıya kalacak. İstanbul'la bu kadar oynama hakkını size kim verdi? Bu maceraperestliğin arkasına neyi sığdırmaya çalışıyorsunuz? Sayın Genel Başkanımızın söylediği gibi, dünya duysun, bu projeye taraf olacak, girecek, hangi devletin şirketi olursa olsun iki elimiz yakasında olacak, hesap soracağız. Çünkü İstanbul dünya mirasıdır, bu mirası yok etmeye kalkmak, insanlığa yönelik bir katliamcı anlayıştır, buna asla izin vermeyeceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Candan Hanım.

Buyurun. Sürenizi verimli kullanırsanız sevinirim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

AKP iktidarının başından bu yana 8 Sayın Bakan bu görevi ifa etti, siz 8'incisiniz yanılmıyorsam. Bu arada Bakanlık da isim değiştirdi, görev alanları o bakanlıktan bu bakanlığa aktarıldı. Son olarak, bakanlığın adına "iklim değişikliği" de eklendi ama on dokuz yıldan bu yana değişikliğe uğramayan, değişmeyen bir şey var: Ergene'nin durumu. Milletvekili olduğum yıldan bu yana birçok defa araştırma önergeleriyle, gündem dışı konuşmalarla, sorularla bu konuyu gündeme getirdim. Sürekli sözler verildi, Ergene'yle ilgili çalışmaların 2007 yılından itibaren çok yönlü bir plan dâhilinde yürütülmeye başlandığı ifade edildi, sözde koruma planları yapıldı, Ergene Nehri'nin içilebilir hâle geleceği, yüzülebileceği söylendi "Temizlendiğinde 22 çeşit balık tutulabilecek." denildi, "Haliç'i nasıl temizlediysek Ergene

Nehri'ni de öyle temizleyeceğiz.” diye on yıl önce en üst makamdan söz verildi. Sonuç, elde var sıfır. Bakanlıklar değişti, dediğim gibi birçok şey oldu ama maalesef, iyiye giden bir şey olmadı Ergene’de, Ergene hâlâ kapkara akmaya, kanser saçmaya devam ediyor.

Ergene’nin geçtiği Tekirdağ, Kırklareli, Edirne içerisindeki nehir havzasında 1,5 milyondan fazla kişi yaşıyor. Bunlar yalnızca bu havzada yaşayan nüfus yani doğrudan tehdit altındalar. 3.409 sanayi tesisinin tüm atık suları maalesef Ergene’ye veriliyor. Kirlilik öyle bir boyuta ulaştı ki bölgedeki kanser vakalarında şu an patlama yaşıyoruz.

Sayın Bakan, size sormak istiyorum, bunlar makul mü öncelikle? On dokuz yılda kirliliğin azaltılmamasına ne demeli? Yani başarısızlık mı diyelim, basiresizlik mi diyelim, isteksizlik mi diyelim? Sanıyorum, hepsi birden. AKP iktidarının çevre karnesi hep kötü olageldi ama özellikle ekoloji ve ekonomi, çevre ile rant arasında AKP’nin tercihi hep belli. Bunu her alanda görmek mümkün; zeytinliklerin talanında gördük, ÇED kararlarında, maden ruhsatlarında, HES’lerde, termik santrallerde, nükleerlerde, çarpık şehirleşmede, nereye baksanız bir çevre katliamına, bir ekolojik kıyıma tanık oluyorsunuz. İşte, Trakya açısından bunun en bariz örneklerinden biri Ergene ise bir diğeri de Ergene ilçemizde Karamehmet Marmaracık mevkinde 2.800 dekara, birinci sınıf tarım topraklarına yapılmak istenen plastik sanayi tesisi PAKOP. “Buğdayın üzerine beton dökecekler vekilim.” diyorlar. “Bölgedeki diğer OSB’ler dolmadan birinci sınıf arazisi, böyle bir tesisin kurulması mevzuata da hukuka da aykırı.” diyor, odalar, STK’ler. İnsan sormadan edemiyor, Trakya insanına bu garziniz niye Sayın Bakan? Verilen maden ocakları, taş ocakları izinlerinde de durum farklı değil. Trakya’da gerçekten nereye baksanız bir doğa katliamı, bir talan görüyorsunuz. En son Yale Üniversitesi girişimiyle hazırlanan Çevre Performansı Endeksi’nde Türkiye genel sıralamada 169 ülke arasında 99’uncu sırada. Ben iddia ediyorum, bu araştırmayı yapanlar Trakya’ya, Tekirdağ’a yapılanları ve yapılmak istenenleri görseler, bu sıralamada Türkiye sonuncu olurdu diyorum.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi üyelerimize dönüyorum, söz talebi yoksa soru-cevap işlemini başlatacağım. Üye olmayanları bitirdik, şimdi sadece üyelerimize söz vereceğiz.

Komisyonumuzun dışından olanlar soru-cevap kısmını bekleyecekler artık, orada söz vereceğiz.

Sayın Çelebi, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları, Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığımızın çok değerli bürokratları; 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2018 yılından bugüne kadar ilimize yapmış olduğunuz pozitif yatırım ayrıcalıkları için ve her bir yatırımı da uzmanlara inceleyerek rantabl olan proje kapsamında nokta projelere desteğiniz için ilim adına gerçekten sizlere teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 2018’den bugüne kadar güzel, yeşil, organik, -gerçi birçok milletvekilimiz Ağrı’ya gelmedi anladığım kadarıyla ama birkaç kez de davet ettik- Nuh’un kenti Ağrı ilimize yapılan yatırımları sizlerle biraz paylaşmak istiyorum.

2018 yılında Ağrı merkez lokasyonu millet bahçemiz gerçekten çok muhteşem, bu kitapçığımızda da var. Sayın Bakanımızın özellikle herkese dağıtmış olduğu kitapçıkta Ağrı'yla ilgili çok güzel bir millet bahçemiz var, özellikle Ağrı'nın tanıtımı konusunda buna bakma imkânımız olursa da çok sevinirim.

Yine, bununla birlikte, sosyal donatılarımız, özellikle düğün salonları, kafeler vesaire gerçekten içinde her şey var. Bu anlamda da eğer Ağrı'mıza teşekkürleriniz olursa size buraları da gezdiririz.

Yine, Sayın Bakanımız, inşallah, yarın ilimizde olacaklar, buradan da bütün arkadaşları davet etmek istiyorum, gerçi yemekte de birkaç milletvekilimizi davet ettik ama vakti olanları hakikaten de bekleriz. Yarın da inşallah, Murat Nehri Millet Bahçesi'nin temelini atacağız orada Sayın Bakanımızla birlikte.

Yine, daha önce de Sayın Bakanımızın, özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının vermiş olduğu desteklerle birlikte ilimizde, ilçelerimizde bu sefer, 5 millet bahçesini de orada yaptık.

Yine, aynı şekilde, biliyorsunuz, TOKİ bana göre Türkiye'de bir milattır; bu milat devrimini oraya da götürüyor, aynı şekilde Ağrı'da da bunu bize yaşıyor. Sadece Ağrı'mıza gelen para 2,7 milyar TL, bunu özellikle burada da belirtmek istiyorum.

26 milyon 365 bin TL kentsel dönüşümde bize destek sağlanmış. Burada özellikle Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğüne, İLBANK'ımıza, Sayın Bakanımıza ve genel müdürlerimize buradan teşekkür etmek istiyorum. Üç yılda ilimize 217 milyon TL katkı sağlamış İLBANK.

Yine, aynı şekilde, yarın Sayın Bakanımızın ilimize teşekkürleriyle birlikte, bana göre en büyük proje, şehir merkezinde bulunan ahırların dışarı taşınması. Dolayısıyla özellikle çevrecilere de buradan seslenmek istiyorum. Bu, bizim Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın yine AK PARTİ hükümetlerinin en büyük projelerinden bir tanesi. Buna ilişkin de yarın temel atmada... İhale bedeli 535 milyon 747 TL.

Yine, aynı şekilde, biliyorsunuz, bizim ilimiz İran'la sınırdaş ve orada da devletimizin güvenliği için Fiziki Sınır Güvenlik Sistemi'yle birlikte teröre ve izinsiz göçe engel olabilmesi için 3 etapla bir sınır güvenliği duvarı çözüldü burada; 1'inci etap 25 milyon, 2'nci etap 33 milyon, 3'üncü etap 31 milyon TL karşılığında burada vatan sınırlarımızın daha emniyetli olması için güvenli bölge şeklinde ihata duvarları çevrildi.

Yine, Bakanlığımızın en büyük artlarından bir tanesi, özellikle bizim gibi lokasyonu küçük olan illerde enerji desteği sağladılar. 2020-2021 yıllarında totalde 19,5 milyon TL yatırım yapıldı.

Değerli milletvekilleri, bu sadece benim ilimin ön bilgileriydi, sizlerle paylaşmak istedim. Şimdi, sabah saat 10.00'dan beri buradayız. Elbette ki Plan ve Bütçe Komisyonu nitelikli bir komisyondur, nitelikli milletvekillerimizin olduğu bir komisyondur, hepsi kendi alanlarında donanımlı olan milletvekillerimiz. Muhalefet tabii ki bizi eleştirecek, her eleştirilerinden de biz bir pay çıkarırız ancak eleştiri dozları, sınırları, bana göre, biraz daha farklı olması lazım iftira atmamak kaydıyla.

Şimdi, ellerinizi biraz da vicdanınıza koymanızı arzu ediyorum, bu konuşmalar neticesinde nerelere kadar gidiyoruz? Çünkü şudur: Biz konuştuğumuz -arkamızda belki 100'ün üzerinde bürokratımız var- şunu söylerler: "Biz Türkiye Büyük Millet Meclisine gittik. Acaba milletin vekilleri ne söylediler?" Çünkü niye? Bu devlet yıllarca -işte, Sayın Bakanımız sabah çok güzel bir sunum yaptı, sinevizyonla birlikte de gösterdi- inanılmaz derecede bir yatırım yaptı ama bu yatırıma karşı, bana göre, milletvekilleri şunu söylemeli: "Evet, sizin şu yaptıklarınız çok doğru ama şunlarda eksiklik var. Şurada da şu katkıyı biz yapabiliriz." Ama şahsen benim kanaatim, gördüğüm şu: Muhalefet tıkanmış, politika üretmiyor;

sadece söz konusu olan, sesini yükselteceksin, iktidarı eleştireceksin, bakana karşı duracaksın, bürokrat varsa bürokrata parmak sallayacaksın, sadece tedip bu, başka da bir üretkenlik görmedim. Bu benim şahsi kanaatim. Siz tıkanıyorsunuz arkadaşlar, hiç kusura bakmayın, herhangi bir şey de üretmiyorsunuz.

Şimdi, siz topluma rol modelsiniz; sizin her cümlelerinizi, her konuşmanızı, her bakışınızı, her mimiğinizi buradaki Türkiye Cumhuriyeti devletinin bürokratları veya basını veya halkı izliyor. Ne aldın?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sizi dünya izliyor, dünya.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben şahsen milletvekili olarak, bakın, aldım, sizin eleştirilerinize baktım, ne söylemişsiniz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Doğa katliamından itibar bırakmadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – İtibar nedir biliyor musunuz? Ben şimdi size itibarın cevabını söyleyeceğim.

Ne söylüyor? “Dış borç” “betona yatırım” “Betona sattık.” “Üretken olmayan alanlara yatırım yaptınız.” “rant verimliliği” “AR-GE teknoloji” -ya, bu ülkede AR-GE teknolojisini getiren zaten AK PARTİ- “enerji üretimi alternatifleri” “Endüstriyel üretim yapmayın.” “Salda Gölü” “TOKİ” “rant” “Geri dönüşümü siz yapmadınız...” Geri dönüşümü biz yaptık; bakın, demin yine şöyle söyledim. Şöyle: Burada, tabii, bir Genel Başkan Yardımcımız da var, söylediğini de ben şöyle saydım, yaklaşık olarak 16 şeyde, inanın, tek bir tane olumlu cümle yok.

Şimdi, şunu arz edeyim.

SEYİT TORUN (Ordu) – Tersini ispatlayabilir misiniz Sayın Vekilim?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Kentsel dönüşümü ben size söyleyeyim, demin de arz ettim. Bir dakikanızı istirham edeyim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Her tarafı beton yaptınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkes fikrini söylüyor. Rica ediyorum, dinleyelim hatibi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Kentsel dönüşüm bu ülkede bir milattır. Şunu söylemenizi arzu ederdim: Kentsel dönüşüm...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beton yaptınız her tarafı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Turan Bey, rica ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu söyleyeyim, bakın, şöyle söyleyin: “Ya, siz müthiş bir kentsel dönüşüm yaptınız, Allah razı olsun.” Deyin ki: “Ya, siz hızlı treni getirdiniz, Marmaray’ı getirdiniz, havaalanlarını yaptınız, savunma sanayisinde çığır geliştirdiniz.” Demin de söyledim, bizden önce neydi biliyor musunuz değerli milletvekilleri? Ya, Ağrı sınırı ile İran sınırı neydi biliyor musunuz? Tel örgü vardı, başka bir şey yoktu. Tel örgü ya, elini kolunu sallayan geliyordu. Şimdi ne var? Termal kameralar var. Bu ülke, nihayetinde, hepimizin. Enerjide ne vardı? Enerjide biz dışarı çıkamıyorduk, bir tane gemimiz yoktu. Metrolar, köprüler, şehir hastaneleri... Allah aşkına ya! Şu AK PARTİ’yi var ya, siz sırtınızda, başınızda taşısanız, yemin ediyorum, altından çıkamazsınız.

Bak, benim kendi ilimin il merkezinde 2 hastane yapıldı; 7 ilçemiz var, 6’sında 6 yeni hastane yapıldı; adliyeler, bütün kamu kurumları yeniden yapıldı.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Cumhuriyetin kurduğu her şeyi sattınız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey daha söyleyeyim: Bu pandemide eğer bizim AK PARTİ iktidarları olmasaydı var ya, bu ülkeye aşı gelmezdi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İstanbul halkı aşıktan ölürdü İstanbul Büyükşehir Belediyesi olmasaydı. İnsanın biraz yüzü kızarır ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Ekrem Bey kimseye hakaret etmiyor, fikirlerini söylüyor. Lütfen, saygıyla dinleyelim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey daha arz edeyim değerli milletvekilleri: Özellikle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımızın yaptığı bazı vurgular vardı, burada öğleden sonra da bir iki arkadaş bir şeyler söyledi. Bakın, biz yeniden bir ülke inşa ettik ama bazıları bu medeniyet tasavvurunu gerçekten anlayamadı. Hep bildiği şey; eleştirmeye devam. Hele hele bir de bu ülkede bir hendek olayları vardı. Bak ben doğu milletvekiliyim. Ben o tarihte de gittim, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini gezdim. Ya, Allah aşkına siz şu devlete baktığınızda bu devlete şükretmeniz lazım. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin altını üstüne getirdiler.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İktidarda siz vardınız, siz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, ben onları getirdim, hani bir iki tanesini sizlere böyle bir ibretlik olsun diye de göstermek istiyorum Allah aşkına. Şunu beklerdim muhalefet partilerinden; devletçi olun, yanışımızı söyleyin, doğrumuzu da söyleyin ama şunları da eleştirin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Marslılar mı yönetiyordu ülkeyi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunlara karşı bir sesiniz çıksın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Marslılar mı yönetiyordu ülkeyi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Eğer sesiniz, gönlünüz şunlara karşı çıkmazsa inanın, yarın öbür gün siz bu devleti zor idare edersiniz, onu ben size söyleyeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, süreniz tamamlanıyor, birkaç cümleyle toparlarsanız...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu devletin altını üstüne getirdiler. Bakın, milletimize hizmet etmek için bizim yapmış olduğumuz içme sularını, kanalizasyonları, elektrik ve şehirlerin altyapılarının bütününe yaktılar. Düşünün, camilerimizi yaktılar ya, Kur'an-ı Kerimlerin içerisine bomba koydular ya. Bunları var ya, işte bunları yapan kimdi biliyor musunuz? Bunları yapan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, süreniz tamamlandı. Son bir cümle...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, sizin buradaki Bakanı alkışlamanız lazım.

Şimdi, hamdolsun, bakın, devletimiz devleti ebettir. Terör olaylarından zarar gören her vatandaşımızın evini yeniledik, nerede bir hasar gördüysek hepsini yaptık. Bakın, bunu size göstermek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDRİ SERTER (İzmir) – Devlet başımızın tacı, sorun Hükümette.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

Değerli arkadaşlar...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle söylerseniz... Aştınız sürenizi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siz devleti...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın 2022 yılının bütçesinin hayirlara vesile olmasını diliyorum. Bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Bu arada bir anonsta bulunmak istiyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kafanız parti devletine çalışıyor, başka bir şeye çalışmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sakın olalım, herkes fikrini söylüyor. Hakaret olmadığı sürece, temiz bir dil kullanıldığı sürece en ağır eleştiriler de yapılır; birbirimizi dinleyeceğiz. Demokrasinin gereği bu.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, Anayasa’da devlet tanımı yaptık, ne var?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Farklı fikirler olacak, farklı görüşler olacak. Demokrat kişiliğe sahip insanlar da bu farklı fikirlere tahammül edecekler. Bu, bu kadar basit.

Şimdi, bir şey anons etmek istiyorum Cemal Bey’e haksızlık yapmamak adına: Cemal Öztürk Bey’e teşekkür ediyorum, hem bu Tirebolu fındığı için hem de ÇAYKUR’un Tirebolu 42 No’lu çayından demletti. İnşallah hoşunuza gitmiştir, güzel bir çay, ben de içtim az önce, herkese de dağıtıldı, onu da anons etmiş olayım.

Şimdi, sırada Erol Katircioğlu Bey var.

Buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın üyeler, Değerli Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ben konuşmanızı dinledim, yani “Konuşmanız esas olarak -demin Ekrem Bey de altını çizdi- bir tür uzmanlık komisyonu olması gereken bu Komisyona uygun bir konuşma mıydı?” dersiniz bence değildi. Ancak bir halk toplantısında yapabileceğiniz bir konuşmaydı bence. Çünkü hiç teknik bir şey söylemediniz, böyle anlattınız, üstelik de güzel şeyler söylediniz yani söylediklerinizde de itiraz edemem. Hatta öylesine güzel ki mesela son cümleleriniz “İnsan odaklı, doğal hayata ve tarihî mirasa saygılı, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı, kimlikli, afete dayanıklı ve engelli dostu şehirler oluşturulmasına yönelik çalışmalarımıza titizlikle devam edeceğiz.” Kim itiraz edebilir bu cümlelere Allah aşkınıza? Aramızda hiç kimsenin itiraz edeceğini sanmıyorum. “Yatay mimari, düşük yoğunluk, mahalle ve insan ölçeğinde dönüşüm projelerine çok daha ağırlık vereceğiz.” Bunlar da öyle ama Değerli Bakan, doğrusunu isterseniz Türkiye’nin çevre, şehircilik ve iklim konularına giren çok ağır sorunları var ve insan şunu düşünüyor; bu Komisyon gerçekten bir ortak akıl üretmek üzere oluşmuş bir Komisyonsa biraz daha teknik bir şeyler konuşabilmek lazım ama ben şahsen sizin konuşmanızda böyle bir şey görmedim. Ha, sizin konuşmanızda görmediğim gibi -doğrusunu isterseniz- ben Mecliste de böyle bir hava görmüyorum. Yani Sayın Başkan dedi ki “Demokrat herkes düşündüğünü söyler.” falan. Doğru, doğru ama bu demokrasi niçin gerekiyor Allah aşkına Mecliste? Yani, birbirimizi dinlemek ve ortak bir akıl üretmek için gerekiyor. Peki, biz burada ortak bir akıl üretmek için çaba içinde miyiz? Bence hayır. Herkes kendi pozisyonunu söylüyor, bir tür pozisyonlar kavgası yapıyoruz ve yani Ekrem Bey yine bürokratları işaret etmişti, bürokratlar bence hepimizden daha iyi görüyorlardır bunu. Yani, bu yapılan şey nedir diye bakarsanız -hani benim ifademi mazur görün- bir tür kayıkçı dövüşü gibi geliyor bana. Yani, burada, bir ortak akıl üretmek... Ya, işte, şurası şöyle, şurada yanlış yaptınız, burada

doğru yaptınız türünden bir konuşma yapma şansına sahip değiliz değerli arkadaşlar. Üstelik, ben bu konuşmayı şimdi de yapmıyorum yani geldiğimden beri her seferinde burada benzer bir şey söylemek zorunda hissediyorum kendimi.

Şimdi, değerli arkadaşlar, ben konuşmanın birkaç yerine takıldım, önce onlarla ilgili şeyler... Mesela, diyorsunuz ki Sayın Bakan “Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ruhuna uygun olarak ziyaret ettiğimiz 81 ilimizde valilerimizle, milletvekilleriyle, belediye başkanlarıyla, üniversitelerle, STK’lerle, muhtarlarımızla sayısı yüzleri bulan istişare toplantıları gerçekleştirdik.” İki itirazım var, bunlardan bir tanesi şu Sayın Bakan: Cumhurbaşkanı hükümet sistemi ademimerkezî bir sistem değildir. Bu söyledikleriniz ademimerkezî bir yönetime işaret ediyor ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi tam aksidir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi kararları merkezileştiren bir sistemdir. Dolayısıyla, bir kere bu tespitiniz yanlış. İkinci olarak da, peki bu kadar kişiyi çağırdınız, Allah aşkına bizi niye çağırmadınız? Biz niye hiç yoktuk bunların arasında? Hani diyeceksiniz ki: Siz HDP’lisiniz; siz var ya, işte, memleketi bölmeye çalışıyorsunuz falan diyeceksiniz. Bizi almıyorsunuz, peki diğer partileri? Diğer partilerden niye hiçbir vekil arkadaşımız veya onların içinde bulunduğu bir STK bu tartışmalara katılamamış? Sayın Bakan, bu doğru değil yani bu doğruysa eğer ancak ve ancak şöyle okunması lazımdır, benim kanaatim odur: Adalet ve Kalkınma Partisiyle ilişkili olan STK’ler, ilişkili olan muhtarlar filan gibi okumanız lazım ki esasında bakanlarınızın da böyle bir ayrımcılık yaptığına dair birçok işaret var ama ben o işaretlere falan girmeyeceğim çünkü zaman çok kıstıtlı. Dediğim gibi çok da anlamlı konuşmalar yapmıyoruz ama ben yine de derdimi bir şekilde söylemeye çalışayım; hani, belki bir duyan vardır diye.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Yo, çağırın; ben getiririm yani merak etmeyin yaparız onu.

Şimdi, Değerli Bakan, ben şöyle bir şey söyleyeyim. Sizin Hükümet sistemi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi esas olarak -demin ifade ettiğim gibi- kararları merkezileştiren bir sistemdir. Bunu niçin yaptı Tayyip Erdoğan? Şunun için yaptı: Hatırlayacaksınız, “Daha hızlı çalışması lazım mekanizmanın.” dedi. Hâlbuki değerli arkadaşlar, demokrasi yavaş çalışır ama demokrasi kalıcı sonuçlar üretir. Daha hızlı çalışabilirsin, şirketler de öyledir, atarsınız canavar gibi bir CEO şirket iyi bir performans sergileyebilir ama ülkeden söz ediyoruz, şirketlerden değil. Dolayısıyla da şirketler de işler daha başka, ülkede daha başka.

Şimdi, benim size itirazım: Bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi dâhil olmak üzere ve yaptığınızı bir sürü şey, eminim çok güzel şeyler de yapmışsınız, belli gözüküyor ama değerli arkadaşlar, gerçekten bu toplumun istediklerini yapıp yapmadığımızla ilgili çok emin değilim. Emin değilim çünkü sizin denkleminiz içinde topluma sormak diye bir dert yok, böyle bir şey yok. Her ne kadar “istişare” falan diyorsunuz ama bu istişarenin nerede, nasıl olduğuyla ilgili olarak demin söylemeye çalıştığım gibi bir karşılığı yok.

Şimdi, değerli arkadaşlar, benim söylemek istediğim şey şu: Hepiniz hatırlayacaksınız, Karadeniz Sahil Yolu’ndan bahsedeceğim. Karadeniz Sahil Yolu, hatırlayacaksınız, 80’li yılların sonunda -ANAP Hükümeti vardı yanılmıyorsam- Mesut Yılmaz, Yaşar Topçu ve birkaç arkadaşının onayıyla yürürlüğe girmiş olan devasa bir projeydi. O zamanın parasıyla -hatırladığım kadarıyla- 4,5-5 milyar dolar civarında büyük bir projeydi. Bu projeyi yapmaya karar verdiler, kime sordular? Hiç kimseye sormadılar, kendileri karar verdiler. Öyle ya hükümet, irade, iktidar vesaire... “Biz kazandık, biz bunu yapacağız.” dediler ve yaptılar.

Değerli arkadaşlar, şimdi, mesela Sayın Bakan konuşmasının bir yerinde diyor ki: “İklim değişikliğinin bir başka olumsuz sonucunu özellikle Karadeniz Bölgesi’nde yaşadığımız sel afetleriyle görüyoruz.” ama Sayın Bakan sadece bu değil ki. Yani, bunu iklim değişikliğine vesaire bağlayamazsınız; doğrudan doğruya Karadeniz Sahil Yolu Projesi’nin saçmalığına bağlamanız lazım çünkü bugün, Karadeniz sahilinde ne olduysa, bir sürü insan öldü, seller oldu, evler yıkıldı, tarlalar mahvoldu... Bunlar, doğrudan doğruya Karadeniz Sahil Yolu’nun saçmalığı üzerinden oldu çünkü yeteri kadar tartışılmış, yeteri kadar düşünülmüş bir proje değildi. Şimdi, şeye geleyim iki dakikam kaldı...

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bir dakika, bozma konuşmamı lütfen, sonra anlatırsın derdini sen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bekir Bey, rica ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Şimdi, Sayın Bakan, Kanal İstanbul’la ilgili olarak diyorsunuz ki: “Devlet ve millet projesidir.” Nereden biliyoruz biz bunu? Nasıl buna karar verdiniz? Tayyip Bey söylediği için mi buna karar verdiniz? Değerli arkadaşlar, böyle olmaz bu işler. Demokrasi bu olmaktan çıktı, bunu hâlâ görmüyorsunuz. Demokrasi, parlamenter demokrasi aşılmak üzere olan bir yönetim tarzıdır, niçin böyledir? Çünkü, çağımızda insanlar kendi hayatlarını etkileyen kararlara katılmak istiyorlar; bu kadar basit. Kendi hayatlarını etkileyen kararlara katılmak istiyorlar, bu, insanlığın geldiği bir nokta; Türkiye halkı da böyle bir noktada esasında. Dolayısıyla da ısrarla bu konuda, Kanal İstanbul konusunda konuşuyorsunuz “Yatırımlar yapacağız.” diyorsunuz, bilmem neler, vesaire. Peki, ben şunu soruyorum: Bana sordunuz mu ya? Ben bir İstanbulluyum, bana sordunuz mu? Çünkü ben yaşıyorum orada, ben etkileniyorum ve ben etkileniyorsam bana sormak zorundasınız. “Ben” derken, esas itibarıyla tabii ki kendimden bahsetmiyorum ama İstanbul halkı şunu hissetmeli değerli arkadaşlar: Ya, helal olsun şu siyasetçilere be, helal olsun şu iktidara, bana bile sordu. Bu duyguyu vermeniz lazım, bu duyguyu verdiniz mi? Hayır vermediniz, tam aksine resmen yani keçilerin kavgası gibi bir kavga gidiyor, ne yaptığımızı bilmiyoruz. Anlatabiliyor muyum ne demek istediğimi? Şimdi, değerli arkadaşlar, böyle olmaz. Demokrasi artık katılımcı bir içerik istiyor. Burada, özellikle, insanların hayatlarını büyük ölçüde etkileyecek projelerde, o projeleri halka sormanız lazım, halka sormadan bu kararları alamazsınız. Seçilmiş olmanızın hiç bir kıymetiharbiyesi yoktur burada, açıkça söylüyorum. Meşru olamaz, nasıl ki Karadeniz Sahil Yolu meşru olamadı, bugün itibarıyla bütün o Karadeniz illerinde -11 tane il yanılmıyorsa- neler çekiyorsa oradaki insanlar, rahmetli Mesut Yılmaz ve Yaşar Topçu gibi 5.6 siyasetçinin verdiği kararlarla oldu onlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam, son cümlelerinizi alalım.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Tamam bitiriyorum.

Dolayısıyla da değerli arkadaşlar, kararları merkezileştirdiğiniz ölçüde hata yapma olasılığımızı arttırırsınız değerli arkadaşlar, bilim bunu söylüyor. Onun için ademimerkezileşmeden bahsediyoruz, onun için insanlar insanların hayatlarını etkileyecek konularda kararlara katılmaya davet etmemiz lazım.

Değerli arkadaşlar, kusura bakmayın ama yani bu iktidarın yirmi yıl önce iktidara gelirken ki vaatleriyle şu anda yaptıkları arasında hiçbir ilişki yok, kusura bakmayın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi Sayın Abdüllatif Şener, hazırsanız size söz vereyim, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; konuşma süremın yarısını Sayın Kaboğlu’na bırakmış olduğum için beş dakikalık bir sürem var.

Diğer taraftan, kendi seçim bölgemin bakanlarını ve milletvekillerini eleştirmeme gibi de bir huyum olduğu için sadece özlü şeyler söyleyeceğim.

Çevre; çağdaş bir sorundur, çağımızın sorunudur, daha iyi ifade etmek gerekirse yalnızca çağımız insanının bilincinde olduğu bir sorundur. Yüz binlerce yıllık insanlık tarihi boyunca insanlık böyle bir sorunu hissetmemiştir. Diğer taraftan, çevre, evrensel bir sorundur, sınıır tanımaz. Vaktiyle Çernobil’de bir nükleer facia yaşanmıştı ama Ankara’da içtiğimiz çayların tadı birden bozulmuştu. Şimdi bir iklim değişikliğinden söz ediliyor, buzullar Kuzey Kutbu’nda eriyor. Akdeniz’in suyu yükselecek, Akkuyu Nükleer Santrali’nin zemini sular altında kalıp bir felakete yol açacaktır diye tartışmalar da devam ediyor.

Diğer taraftan, çevre sorunları bugünle sınırlandırılmayacak, bir zaman dilimine hapsedilemeyecek sonuçlar yumağıdır; sadece yaşayan kuşağı değil gelecek kuşakları da etkileyecektir. Çevrecilik, sadece insanı değil hayatı ve hayatın çeşitliliğini korumak demektir. Çevre, sevmek demektir. Çevreyi korumak, tüm insanlığın mutluluğu ve huzuru arayışı demektir. Özet itibarıyla bunları ifade ettikten sonra birkaç da sorum olacak.

Sayın Bakan, Konya Ovası’nda yer altı sulamaları nedeniyle yer altı suyu çekiliyor ve bazı derinliklere ulaştığımız zaman suların tuzlu olarak gelmeye başladığından vatandaşlar şikâyet ediyorlar. Yani Tuz Gölü’nün suyu sürekli çekiliyor ama çekilen bu suyun Konya Ovası’nın altındaki boşluklara ve yer altı sularına karıştığıyla ilgili iddialar var. Bu iddiaları nasıl değerlendirirsiniz? Özellikle ilçeniz olan Karapınar’da obruklar ve yine aynı şekilde yer altı sularının gittikçe daha derinlere doğru gitmesinden büyük şikâyetler vardır. Konya Ovası’nın sorunu nasıl çözülecek? Eğer bu hâliyle kalırsa gelecek yıllarda –belki birkaç, on yıl içerisinde- bu ovanın tamamen çölleşmesi ihtimali vardır. Yer üstü sularıyla sulanması gerekmektedir. Ciddi bir projeye ihtiyaç vardır. Ülke kaynaklarının da bu açıdan rasyonel ve doğru kullanılması gerekmektedir. Belki bu açıdan da Kanal İstanbul’a karşıyız. Oraya harcanacak kaynakların Konya Ovası’na harcanması sizce daha doğru ve isabetli değil midir?

Diğer taraftan, benden önce konuşan Sayın Milletvekilim çok güzel şeyler söyledi hiç kötü şeyler yokmuş gibi. “Muhalefet hep eleştiriyor.” dedi ama iktidar da yanlışlara bile destanlar yazıyor, onu da görmek lazım.

İşin doğrusu, şunu söylemek isterim: Dünyada gelişmiş ülkelerle karşılaştığımız da Türkiye’den daha kötü bir şehirciliği hiçbir yerde göremezsiniz. İster eski Demir Perde ülkelerine gidin, isterseniz Avrupa’ya Amerika’ya, Japonya’ya, nereye giderseniz gidin kentleri gördüğünüz zaman Türkiye’de düzgün tek bir kent yok dersiniz. Belki bir kent var yani 81 vilayeti gezdim, onun da ana yollar dışındaki arka taraflarını görmediğim için, ondan da emin olmadığım için... Çağdaş anlamda tek bir modern, düzgün, çevreyi koruyan, insanların rahatça, özgürce ve mutlu bir şekilde yaşayacağı beton yığınlarından arındırılmış tek bir kentimiz yoktur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum. Son cümlelerinizi alalım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Burada, elbette son yılların, belki de son çeyrek asırlık dönemde belediyelerde iktidar olan partilerin de büyük vebali vardır diyorum, onun için yeni bir kent vizyonu ortaya koymak gerektiğine duyduğum inancı ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

AK PARTİ Grubundan İbrahim Aydın Bey, buyurun.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın seçkin temsilcileri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bu yıl iklim değişikliği nedeniyle ülkemizin birçok yerinde yaşadığımız afetlerin sarsıcı sonuçlarıyla karşı karşıya kalınmıştır. İklim değişikliğinin sonucunda yaşanan bu afetler sonrası Çevre ve Şehircilik Bakanlığının adının da Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştirilmesi Cumhurbaşkanımız tarafından uygun görülmüştür. Aynı zamanda, Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz ve ÇEM Genel Müdürlüğümüz de bu Bakanlığa dâhil olmuştur; hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Ülkemizin güneyinde yangınlarla mücadele edilirken, kuzeyinde sellerle mücadele edildi, üstelik sadece yangın ve sel değil, bugün farklı farklı bölgelerimizde kuraklığın etkileri de ciddi boyutlarda yaşanmıştır.

Afet süreçlerinde tüm illerimizde çalışmalar yakinen takip edilmiş, devletimiz yaşanan afetlerin izlerini tamamen silinceye kadar vatandaşlarımızın yanında olmaya devam etmektedir. Antalya’da ve Muğla’da da yangınların izlerini silmek için tüm ekiplerle gece gündüz çalışmaya devam edilmektedir.

Antalya ve Muğla’da cumhuriyet tarihimizin en büyük yangınlarıyla karşı karşıya kalınmıştır. 2021 yılı yazında ilk olarak Antalya Manavgat’ta başlayan, daha sonra Muğla, Isparta illeri başta olmak üzere 28 Temmuz-13 Ağustos arasında 54 ilimizde eş zamanlı ve peş peşe toplam 313 orman yangını ve 264 kırsal alan yangını meydana geldi. Manavgat’ta başlayan, Alanya, Akseki ve Gündoğmuş’u etkileyen cumhuriyet tarihimizin yaşanmış en büyük yangınlarında toplam 60.256 hektar orman alanı zarar görmüştür, 59 mahallemizde yerleşim yerleri zarar görmüştür.

En büyük yangınların yaşandığı Antalya ve Muğla illerimizde, yangın afetlerinde 5.485 bina, 10.402 bağımsız bölümde hasar tespit çalışmaları yapılmış, buna göre ağır hasarlı, acil yıkılacak ve yıkık 1.910 bina, 2.863 bağımsız bölüm olduğu tespit edilmiştir; yine, 738 az hasarlı, 14 orta hasarlı bina tespit edilmiştir.

Antalya’da 1.305 köy evi ve 600 ahır, Muğla’da ise 110 köy evi ve 130 ahır olmak üzere toplam 1.415 köy evi ve 730 ahır yapılıyor. Antalya’da ilk etapta 600 ahır ve 1.035 köy evinin ihalesi yapıldı; inşaatlarına başlanmış olup, bunlar bir yıl içerisinde tamamlanacaktır.

Bugün itibarıyla ağır hasarlı ve acil yıkılacak yapıların yıkım işlemleri tamamlanmış olup, vatandaşlarımızın rızasıyla yerinde ve bölgenin dokusuna uygun yeni konutların yapımı gerçekleştirilecektir.

Altyapı çalışmaları için İller Bankası ve Bakanlıkça yerel yönetimlere Muğla’da 14,5 milyon ve Antalya’da 12 milyon lira olmak üzere toplam 26,5 milyon liralık destek yapılmış olup, diğer taraftan Bakanlıkça doğal alanlarımıza yönelik çalışmalar da devam etmektedir.

Muğla’da biyoçeşitlilik zararını tespit ve canlı türlerinin kaybolma riskini ortadan kaldırmak için, Türkiye’de ilk kez uygulanan Ekolojik Restorasyon ve Kurtarma Operasyonu kapsamında çalışmalara devam edilmektedir. Ayrıca, Antalya ve Muğla’da yangın alanlarında bulunan anıt ağaçlara yönelik çalışmalar yapılmış, herhangi bir anıt ağacının yangından etkilenmediği tespit edilmiş, yangın alanında yürütülen çalışmalarla yabani ve evcil hayvanları kurtarma ve tedavi işlemleri yapılmıştır.

Muğla’da meydana gelen yangınlar sonucu denize ulaşabilecek kül ve rüsubat kaynaklı kirliliğe karşı da gerekli tedbirler alınmış, yangın kaynaklı deniz kirliliğine karşı alınacak acil önlemlerin yer aldığı plan kapsamında ilgili kurumlarca çalışmalar yapılmıştır.

Antalya ve Muğla yangın bölgelerinde vatandaşlarımızla birlikte acıları paylaşılmış, inşa edilecek konutlar birlikte tasarlanmıştır. Yangın süresinde ve sonrasında her zaman halkımızın yanında olan Bakanımız Sayın Murat Kurum'a ve diğer Genel Müdürlüklerdeki arkadaşlarımızın hepsine ayrı ayrı, Manavgatlı olarak, Antalyalı olarak şükranlarımı sunuyorum.

Sabahki oturumda Ordu Milletvekilimiz Seyit Torun dedi ki: "On gün çakarlı arabalarla gezdiniz, daha sonra halk sizi göremiyor." Ben her hafta sonu gidiyorum ve gerçekten bir orman mühendisi olarak Türkiye'nin en büyük orman yangınlarını kendi memleketimde yaşadım. Muğla'da Bölge Müdürlüğü yaptığım için orada da uzun süre yangın söndüren birisi olarak çok zor günler geçirdik. Bugünler içerisinde, yangın hâlen devam ederken ikinci gün Sayın Bakanlarımızdan 5 Bakan geldi, Murat Kurum Bakanımız da ilk günden itibaren, yangın bir yandan devam ederken 45 derece sıcak altında ne kadar ev yandıysa, ne kadar yapı yandıysa hepsine, tek tek vatandaşın yanına gitti, yerinde gördü. Yani öyle çakarlı arabalarla falan geçmek yok, yerinde tespit ve anında ne istiyorsa vatandaşımız, o anlık neye ihtiyacı varsa anında görülmüştür. Tabii, orada evi yananların, herkesin ayrı bir hikâyesi vardı. Özellikle orada bir İbrahim amcamız vardı, engelli Ayşe teyzemiz; yangından zor kurtulmuşlar. Orada "Ne isterseniz?" dedi "Şükürler olsun canımızı kurtardık." dediler ve Bakanımız dedi ki: "Sana acilen buraya ev yapacağız." On dokuz günde -bu bir gerçektir- evi yapıldı ve şu an evin içinde oturuyor. Yani orada "Çakarlı arabalarla gezildi, gidildi." diye bir şey yok. Her iş yerinde yapılıyor yani hiçbir sıkıntı şu anda gözüküyor. Tabii ki hisseli tapulardan dolayı vatandaşımızın ufak tefek sıkıntısı var. Hep sordunuz: "Bu evler ne olacak, ne edilecek?" Tek tek anlatıldı ama ne yazık ki hem yangını söndürürken bir sürü eleştiriler aldık orada... Yangın mahalline gelip bazı siyasilerin yaptıklarına zaten hiç anlam veremedik yani işte "Helikopter yok, uçak yok." diyen vekillerimiz... Veya belediye başkanlarımız geldi oraya. Hiçbir anlamı yoktu yani. Orada herkes, buradaki tüm vatandaşlarımız ve bakanlarımız hep beraber olduk, o yangın söndürüldü. Neredeyse yangının söndüğüne üzülenler oldu, yani bunun gibi... Çok provoke de edildi fakat gerçekten ben bir Manavgatlı olarak, Antalyalı olarak Sayın Bakanım ve arkadaşlarına çok teşekkür ediyorum, Allah razı olsun; yani sabahın köründe kalkıp akşamın geç vaktine kadar ne kadar bina varsa hepsine tek tek girdi ve herkesin derdini dinledi anında; anında görüntü. Dedi ki teyzemizin birisi: "Ya, işte, benim hayvanlarım öldü." veyahut da "Sağ kalan ineklerimi..." Anında, süt sağma makinesine varıncaya kadar... 2 ablamız vardı, evlerinden gidememişler -çünkü orada bir yandan yangın daha devam ediyordu- oralara hemen anında çadırın kurulması... Ne istendiyse, ne olduysa anında görülmüştür; bundan da gerçekten bizim gurur duymamız lazım yani bu konulardaki eleştirileri de şey yapamıyorum. Ve bizde bitti, arkasından Muğla'ya gitti, Muğla'da da aynı şekilde; daha sonra sel aynı şekilde... Yani bunları bu şekilde eleştirmek büyük bir haksızlıktır diyorum. Ben tekrar hemşehrilerim adına çok teşekkür ediyorum, Allah razı olsun Sayın Bakanım, Allah size güç kuvvet versin.

Sayın Başkan, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; bu Toplu Konut İdaresi hakkında da biraz konuşmak istiyorum. Başta sosyal konut olmak üzere kamu kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu eğitim, sağlık ve güvenlik gibi hizmet binalarının yapımında öncü görevini sürdürmekte; sosyal konut, kentsel dönüşüm, millet bahçeleri ve sanayi dönüşüm projeleriyle şehirler yenilenmektedir. Konut üretiminde düşük, az katlı, yatay mimariyi esas alan, güvenli, sağlıklı ve çevresiyle bütünleşen projeler geliştirilmesi yönünde çalışmalar devam etmektedir. 2002 yılı sonunda başlatılan Konut Üretimi ve Planlı Şehirleşme Eylem Planı çerçevesinde on dokuz yıl içinde yaklaşık 200 milyar TL yatırımla 5 milyon vatandaşımızın oturacağı, sağlıklı, güvenli 1 milyon 58 bin konut rakamına ulaşılmıştır. TOKİ'nin ürettiği konutların yüzde 86'sı sosyal konut olup özellikle yatay mimariye uygun, yerel dokuyu gözetken ve komşuluk ilişkilerinin gelişmesini sağlayacak konut tasarımlarına ağırlık verilmiştir. Konut üretiminin yanında, kamu kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu

eğitim, sağlık, guvenlik ve spor amaçlı hizmet binalarının yanında millet bahçelerinin yapımı da başarıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, TOKİ tarafından 28.199 derslik, 1.350 okul, 40 bin yatak kapasiteli 268 hastane, 80 bin öğrenci kapasiteli 207 yurt/pansiyon, 2.105 ticari ünite, 3 bin kamu hizmet binası, 19 stadyum, 21 üniversite binası, 858 cami, 136 millet bahçesi olmak üzere sevgievi, engelsiz yaşam merkezi, huzurevi, halk eğitim merkezi, kültür merkezi ve toplum merkezi gibi 25.200 sosyal donatı alanı inşa edilmiş ve edilmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Ben 2022 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ve başarılarınızın, çalışmalarınızın devamını diliyorum. Hayırlı olsun Sayın Bakanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Aydın.

Sayın Necdet İpekyüz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, Değerli Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yeni isim; iklimle ilgili düzenleme de var. Aslında dünya uzun bir süredir iklim meselesini konuşuyor, beraberinde kuraklığı konuşuyor; “Ne yapabiliriz, ne yapamayız?” diye çalışmalar yürütülüyor ama dünyada çıkan en büyük sonuç şu: “İnsanlar, doğanın efendisi değil, doğanın parçası.” Eğer bir efendi gibi davranıp, sahip gibi davranıp kendi çıkarlarımızı düşünürseniz birçok şeyi de yok edersiniz. Geçmişten beri, ta köleci toplumdaki beri “efendi” denildiğinde neler akla geliyor, biliyoruz; o yüzden bizim, doğaya bakarken efendi gibi değil, bir parçası gibi ele almamız lazım. Ve Türkiye’de son yıllarda seller, yangınlar, depremler, kuraklıklar var. Geçmişten beri, ilkokuldan beri bize öğretirler “doğal afetler, insan eliyle olan afetler” diye fakat son dönemde bilim şunu da söylüyor: “Bazı afetler önlenabilir.” Önlenabiliyorsa ve önlem alınmıyorsa o zaman bu da insan eliyledir. Siz, çarpık ve olmaması gereken yerde yapılaşmaya imar affıyla izin verirseniz deprem olduğunda o insanların yaralanmasından, ölümünden, binaların yıkımından sorumlusunuz; siz, doğanın kendi kendine oluşturduğu bentleri HES’ler adına, başka çalışmalar adına yok ederseniz siz insan eliyle bu ortamı yarattığınız için sorumlusunuz; siz, ormanları madenler için, altın için, turizm tesisleri için açarsanız ve yeterli önlemleri almazsanız sorumlusunuz; aslında hepimiz sorumluyuz. Burada hepimiz sorumlusak hepimizin bütün her yerde, başta dünyada ve kendi ülkemizde bu sorumlulukları yerine getirmemiz lazım; getirmediğimiz zaman bizler aslında bu işe ortak olmuş oluyoruz. Peki, tercih ne oluyor? Tercihimiz yurttaşlardan yana olursa ve doğadan yana olursa, ekolojiden yana olursa bunları yapmamız lazım ama birileri dayatıp bize ranttan, çıkardan, başka ilişkilerden söz ettiğinde ister istemez bunlara ortam yaratmış oluruz. Bir taraftan insanoğlu kendi yaşamının daha rahat olması için çalışmalar yürütürken her seferinde en önemli şeyi, kendi sağlığını, refah düzeyini de koruması lazım ve bir taraftan da gelecek nesiller için bunu garanti altına alması lazım. Evet, enerji lazım; sürdürülebilir, yenilenebilir enerji lazım. Siz bunu yapmadığımız zaman, her tarafı “Enerji elde edin.” diye harcarsanız birçok problemle karşı karşıya kalırsınız. Ve öyle bir hâle geldiki ki Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bizler, özellikle muhalefet partisinde olanlar sorular sorduğumuzda yeterince yanıt alamamaktayız.

Bakın, Bodrum’da Cennet Koyu’nda bir holdingin sahibi bir malikâne yapıyor; malikânenin girişi halk plajını, yollarını kapatıyor ve hangi usullerle, nasıl izin almışsa plajları kendisine tahsis ediyor. Bununla ilgili basında çıkan haberler üzerine soru sorduğumuz hâlde hâlâ bize gelen bir yanıt yok. Buna benzer şeyler olduğunda aslında ülke bir acıyla karşı karşıya kalmış oluyor.

Bir diğer konu, arkadaşlar, Çevre Ajansı. Son dönemde özellikle, işte, çeşitli ajanslar kuruluyor; isim çok güzel ama ajansların altında yatan... Aslında tümüyle denetimden yoksun; tümüyle belli şirketlere sanki ayrıcalık tanıyan kolaylıklar geliyor.

Şimdi, Türkiye’de özellikle atıklarla ilgili depozito çalışmaları yürütülüyor, depo sistemleri kurulmak isteniyor ama bunu kimler kuracak, nasıl işletecekler veya işlettirecekler, kamu denetimi nasıl olacak, belli değil. Varlık Fonuna devrediliyor. Ama çevre kirliliği üzerine çalışacaklar, yeşil alanları koruyacaklar, iyileştirme yapacaklar, geliştirme yapacaklar, katkı sağlayacaklar; denetimi olmayacak. Demokratik kitle örgütleri, sivil toplum örgütleri yer alacak mı? Hayır, almayacak. Peki, bütçesi nereden olacak? Bir taraftan genel bütçeden, bir taraftan da bağış ve yardımlardan. Gelir var; bir taraftan vergi yok, harç yok, tapu ve kadastro harçları yok. Döner sermayesi var ve döner sermaye vergisinden ayrıcalıklı tutuluyor, teminat istenmiyor, bir de üstüne Kamu İhale Kanunu’ndan ayrıcalıklı yapılıyor. Aslında siz diyorsunuz ki: “Biz istediğimiz kuruma, istediğimiz şirkete bu ihaleyi verebiliriz.” İsmi de “ajans” koyuyorsunuz; bu da işte, çevrenin tahribatına neden oluyor.

Değerli arkadaşlar, biz iş ve aş buluşmalarına gittiğimizde, bütçe buluşmalarına gittiğimizde insanlar giderek gelecek kış nasıl geçinebileceklerini, nasıl ısınabileceklerini konuşuyorlardı. Birçok doğu ilinde, Güneydoğu illerinde ve birçok soğuk yerde insanlar şunu yapıyor: Kalitesiz kömür alıyor. Bakın, bu yıldan itibaren tekrar hava kirliliği Türkiye’nin gündemine gelecek çünkü insanlar doğal gaz kullanamayacak düzeye geldiler; çoğunda da kesik.

Bir diğer konu, poşet. Arkadaşlar, 3,5 milyon ton, 4 milyon ton plastik var Türkiye’de, 4 milyon ton plastik; bunlarla ilgili, bu atıklarla ilgili bir çalışma yapılmıyor. 100 bin ton poşet için yapıldı... Bu poşet paralarının nereye gittiği, ne yapıldığı bilinmiyor ve büyük şirketler 50 milyon lira gibi bir kâra geçtiler. Bundan tasarruf, kendilerine bir ayrıcalık oldu. Halka maliyeti ne oldu? 2019 rakamlarıyla 400 milyon. Bu para nerede, nasıl harcanıyor? Biz tümüyle bilgi sahibi değiliz.

Gelelim, konuşmanın son bölümüne. Hasankeyf, Hasankeyf, Hasankeyf... Her bakanlık geldiğinde söyledik; gerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gerek Kültür Bakanlığı gerek ilgili bakanlıklar. Arkadaşlar, Hasankeyf’in keyfi yok. Keyif “...”(“) yok. “...”(x) Neden yok? Bakın, Hasankeyf’iler ne diyor? Enerji üretiliyor, su tutuldu; Hasankeyf’in şu anda içilebilir içme suyu yok, içilebilir içme suyu yok ve geceyein veya gündüz belli mahallelere su veriliyor. Hasankeyf’te bir çarşı yapılmış; ruhu yok, giden turist yok, çoğu iş yeri boş. Esnafı borçlu, kan ağlıyor. Hasankeyf’in keyfi yok. Hasankeyf’te enerji üretiliyor, birçok yere enerji gönderiliyor ama DEDAŞ’ın zulmünden kurtulamıyor ve DEDAŞ’ın parasını veremediği için hane halkı veya köy halkı köyün suyu kesiliyor; su içinde susuz köy. Elektriği bütün ülkeye veren yerde hatta sınır dışına veren yerde elektriksiz kalan köy; bunun o zaman keyfi yok.

Bir diğeri, evsel atıklar. Hasankeyf’te yeni yerleşke yapıldı. Yeni yerleşkenin atıkları nereye gidiyor biliyor musunuz arkadaşlar? Şimdi, yeni ismi Veysel Eroğlu Barajı oldu, oraya gidiyor. Böyle mi çevre düzenlenecek, böyle mi Bakanlık yapılacak, böyle mi şehir korunacak, böyle mi ismine “Keyfim var.” denilecek? Keyif “...”(**) dediğimizde, Ekrem Bey, “...”(x) ne olduğunu çok iyi biliyorsunuz.

Bir diğeri, arkadaşlar, bakın, Kesmeköprü diye köy var, Hasankeyf’in girişinde. 2 köy yapılacak biri 100 haneli, biri 150 haneli. Bakın, enerji veriliyor, birçok üretim yapılıyor. Şu anda o köylülere evsiz barksız ve mahkemelik olmuşlar hâlâ şey yok.

* Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

** Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

Bir diğeri konu, mahkemelik oldular, mahkemeyi kazandılar. Mahkemeyi kazananlara, 18 kişi için kura çekilecek. Sayın Bakanlığa ben soru da sordum, basına da düştü. Dedik ki şaibe çıkmamasın, bu kura kurallara göre yapılınsın; dedikodu var, “İlçe başkanına ve yandaşlara bu verilebilecek.” diye bir söylenti var. Madem insanlar mağdur olmuş, verilsin. İlçe başkanına çıkmadı, ilçe başkanının eşine çıktı, biliyor musunuz? Ne büyük bir tesadüf, ne büyük bir tesadüf ve Hasankeyf’e gitseniz, Hasankeyfliler bunu size anlatır.

Bir diğeri, Batman. Batman’ın bir özelliği arkadaşlar, Türkiye’deki kentler arasında kent nüfusu en fazla olan illerden biri. Batman’ın 620 bin nüfusu var, 500 bini Batman kent merkezinde yaşıyor, diğerleri ilçe ve köylerinde. Batman’ın şu anda kimyasal analizi yapılmış kimyasal atık ve biyolojik atıkları -hiçbiri olmadığı için- nereye gidiyor biliyor musunuz? Eroğlu Barajı’na gidiyor, tekrar o baraja gidiyor. Şimdi, bir taraftan biz para kazanacağız ama kendi kendimizi kirleteceğiz, yok edeceğiz ve oradan para kazanıyorsak en başta kendimizi önlenebilecek hastalıklardan korumamız lazım. İlçelerde ne oluyor? Batman kent merkezinde tekrar Raman Dağı eteklerinde çöp toplanıyor ama ilçelerde Sason’daki tekrar nehre akıyor, Gercüş’teki tekrar nehre akıyor ve toplanamıyor bir kısmı. Bunları yapmadığımız zaman, siz oradaki insanları hastalıkla baş başa bırakmış oluyorsunuz. “Çevre ve şehircilik” derken sadece şirketlere sermaye değil; yurttaş, orada yaşayan insanları, diğer canlıları da koruyan bir tarza dönüştürmemiz lazım. Biz bunu yapmadığımız zaman geleceğimizi hepimiz tehdit altına alırız; bu, iktidar muhalefet fark etmez. Bizim bunları konuşmamız lazım, önlemlerini almamız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmiştir, lütfen son cümlelerinizi alalım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Batman denince akla hemen petrol geliyor, başka konular geliyor ama mesela petrol kuyularında yapılan çalışmaların, bunların denetiminin de sivil toplum örgütleriyle beraber, sendikalarla beraber tüm kamuyla yapılması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi salonumuzda söz veremediğimiz, Komisyon dışından gelen arkadaşlar da var. Ben son bir liste okuyacağım, böylece Komisyon dışından gelen arkadaşlar da söz almış olacak, ondan sonra sadece üyelere söz verip tamamlayacağım.

Listemi okuyorum; önce CHP’den Sayın Suzan Şahin’e söz vereceğim, sonra AK PARTİ’den Sayın Selim Gültekin, daha sonra CHP’den Sayın Emine Gülizar Emecan, sonra MHP’den Sayın Olcay Kılavuz, daha sonra AK PARTİ’den Sayın Mücahit Durmuşoğlu, sonra MHP’den Sayın Lütfi Kaşıkçı ve CHP’den Ali Fazıl Kasap’a söz vereceğim, daha sonra sadece üyelere söz verip tamamlayacağız; bu sırayla devam ediyorum.

Sayın Suzan Şahin, buyurun lütfen.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli katılımcılar ve basın emekçileri; seçim bölgem olan Hatay’da son iki yılda birçok orman yangını meydana gelmiş ve yaklaşık 5.500 hektar orman alanı kül olmuştur. Ülkenin birçok farklı yerinde çıkan yangınlarda hasarın büyük olmasının ve yangına geç müdahale edilmesinin nedeninin orman yangın yollarının eksikliği ve söndürme uçak, filo yetersizliği olduğunu tüm ülke olarak gördük maalesef.

Orman yolları, yangın, emniyet yol ve şeritlerinin genel planlama ve uygulama esasları içerisinde en kısa sürede bitirilmesi gerekmektedir. Konuyu defalarca Meclis gündemine taşımama rağmen, araştırma önergemiz Cumhuriyet İttifakı’nın oylarıyla reddedilmiş, yangın yollarının ıslahı ve

genişletme çalışmaları yapılmamış, ciğerlerimiz olan ormanlarımız ve orman canlılarının korunması sağlanamamıştır. Tüm bunlar yetmezmiş gibi 2020 yılı Temmuz ayında Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilen ve orman alanlarımızı heba edecek olan 766 maden sahasının 9'u da Hatay'dadır. İhale neticesinde Hatay'ın Arsuz ilçesi Höyük mevkinde 1.820 hektarlık orman ve tarım arazisinin üzerinde yapılmak istenen madencilik faaliyetleri ile turizm alanları, doğal ve tarım sit alanları, meralar ve su kaynakları ile gözeler maden ve taş ocaklarıyla talan edilmek istenmektedir.

Ayrıca, Dörtöyl ilçesi Kuzuculu Mahallesi'ne bağlı Amanos Dağları eteklerinde bulunan Bülke ormanlık bölgesinde de alçı ve grafit ocağı açılmak istenmektedir. Tekkoz-Kengerlidüz Tabiatı Koruma Alanı'na 3 kilometre mesafede, tarım için can damarı olan bölgede vatandaşlar suya, toprağa, havaya, tarıma, turizme, piknik alanlarına, ekoturizme, bitki ve yaban hayatına, antik ve tarihsel dokuya, tarihî ören yerlerine vereceği zarar ve tehditler nedeniyle söz konusu madenin açılmasını istememektedirler. 2'si aktif olmak üzere 9 bölgesinde maden arama ruhsatı verilerek Hatay halkı resmen ölüme mahkûm edilmek istenmektedir. 5.500 hektar ormanımız yanmış, oksijen sınırimız alt seviyelere düşmüştür.

Sayın üyeler, tüm bunlar yetmezmiş gibi ayrıca, İskenderun Demir ve Çelik Anonim Şirketi Payas'ta karbon siyahı fabrikası kurmaktadır. Projenin yerleşim yerlerine uzak bir yere yapılması konusunda çevre ve sağlık örgütlerinin belirlediği sınırlar gözetilmemiştir. Karbon siyahı tesisine ait proje sahası yerleşim alanlarıyla dip dibedir Sayın Bakan, 20 metre.

Ayrıca, ÇED alanı sınırları içerisinde yer alan, çevre düzeni planında "ağaçlandırılacak alan" olarak tanımlanan bu bölgede yapılacak olan fabrikanın oluşturacağı is ve kurum insan, hayvan, çevre sağlığı ve sulu tarım alanları için tehlikeli olacaktır.

Şehir merkezlerinde ve yaşam alanlarına yakın bölgelerde zehir saçacak projelere olur vermek halk sağlığını, tarımı, su kaynaklarını, doğayı, rant uğruna gözden çıkarmak demek değil midir? Arsuz Nardüzü Mahallesi'nde -yetmedi- vatandaşın evlerinin dibinde kurulması planlanan kimyasal atık depolama tesisi şehrin göbeğine bomba yerleştirmek demek değil midir? Onay verdiğiniz bu kimyasal atık depolama tesisinde yaşanacak olası bir patlama durumundaki can ve mal kayıplarının hesabını nasıl vereceksiniz? Artık Hataylının daha fazlasını kaldıracak gücü yoktur. Hatay halkı resmen, hava kirliliği, yerleşim alanlarının 20 metre ilerisine yapılmak istenen çevre düşmanı fabrikalar, Amanos Dağları'nı delik deşik eden taş ocakları, doğayı talan eden madencilik faaliyetleriyle ölüme terk edilmiş durumdadır. Çimento, gübre, demir-çelik gibi birçok ağır sanayiye ev sahipliği yapan İskenderun-Payas-Dörtöyl üçgeninde hava kirliliği sınır değerlerini aşmış ve daha fazla kirlilik yaratacak tesisi kaldıramayacak durumdadır.

2018 yılından bu yana, Bakanlığın raporunda hava kirliliğinin ölçümüne ve nedenlerine dair detaylı bilgiler paylaşılmamaktadır. Sanayi bölgesi olan Payas'ın hava kirliliği ölçümleri Belen ilçesinde yapılmakta, Payas'ın havası temizmiş gibi gösterilmek istenmektedir. AKP, bu iş bilmez uygulamalarını savunsa da Hatay'ın 2020 bazında hava kalitesi durumu listesinde "koyu gri" listede yani ulusal mevzuat limitini aşan iller arasında olduğunu unutmamalıdır, yeterli sayıda günlük ölçüm yapılmayan iller arasında olmamız da cabası. Payas'ta artık her hanede neredeyse KOAH, astım, kanser hastası var, sürekli artıyor ve ölüyorlar. Sanayi bölgelerindeki fabrikaların bacalarındaki filtreleme denetimleri de düzenli yapılmamakta, konuyla ilgili Bakanlığa verdiğimiz soru önergeleri cevapsız bırakılmaktadır. En son, Erzin'de 350 bin ton kapasiteli plastik fabrikası yapılacağı açıklanmıştır. Turizm alanı olan Burnaz Plajı'nı tehdit eden ve yarın ÇED toplantısı yapılacak olan bu proje Hatay halkına "Pes!" dedirtmiştir. Paris İklim Anlaşması'na imza koyan iktidarınız doğanın korunmasına yönelik samimi olacak mı? Hep beraber yaşayıp göreceğiz.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bitiriyorum efendim.

Rant uğruna Türkiye'yi ve halkımızı gözden çıkaranlar bilsin ki ülkemizin doğal kaynakları, havası, suyu, toprağı, doğası büyük bir tehdit altındadır. Ticari kâr hırsıyla doğanın tahrip edilmesine, halkı gözetmeyen, halka rağmen tüm yaşam alanlarını, doğal varlıkları yağmaya açan bu zihniyeti kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz. Gelecek nesilleri düşünmeden, yandaş doyurmak uğruna yaşam alanlarımızı hiçe sayan, halk için değil, rant için önümüze getirilen bu bütçelere karşı çıkıyoruz. Plansızca çıkan kararlarla 83 milyon vatandaşımızın yaşam alanına yapılan bu müdahaleler ile bu hukuksuzluklar derhâl son bulmalıdır.

Halkımızın nefes almak, ölmek adına dillendirdiğı haklı taleplerinin karşılanması gerektiğinin altını bir kez daha çizerek Komisyona saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Selim Gültekin...

SELİM GÜLTEKİN (Niğde) – Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarımız, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; Gazi Meclisimize hoş geldiniz diyor, 2022 yılı bütçe görüşmelerimizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

İklim değişikliğiyle mücadelede büyük önem veren Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın olurlarıyla Bakanlığımızın ismi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştirilmiş ve böylece iktidar olarak bu konuya ne kadar önem verdiğimiz ortaya konulmuştur.

Sayın Bakanımıza ben özellikle teşekkür etmek istiyorum. Ülkemizin hangi noktasında olursa olsun, aziz milletimizin ne ihtiyacı varsa kendisi orada olmuştur. 2021 yılındaki sel, heyelan ve yangınlarda bunun birçok örneğini de hep birlikte gördük. Öyle ki yaşanan felaketler ve pandemiye rağmen her bir şehirde koordineli olarak yürütülen çalışmalar sonucunda çevremize ve şehirlerimize katkı sağlayacak birçok proje başarıyla hayata geçirilmiştir. Aynı şekilde yıllardır Niğde'mizde her seçim döneminde seçim kitapçıklarının ilk sayfasında yer alan, Niğde'nin elli yıllık hayali olan, Niğde Kalesi ve çevresinin düzenlenmesi işi bu dönemde sizin desteğinizle birlikte bizlere nasip oldu. Sayın Cumhurbaşkanımızın onayıyla 4 Mart 2020 tarihinde Niğde Kalesi ve civarının 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun kapsamına alınmasıyla ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Niğde'mizi yerli ve yabancı turizmin cazibe noktası yapacak, ekonomimize ve kültürümüze büyük katkı sunacak Alaeddin Cami, Niğde Saat Kulesi gibi tarihî dokuları koruyarak Niğde tarihinin yaşatıldığı güzel bir sosyal yaşam alanı olacak olan Türkiye'nin vizyon ve örnek projesini Niğdeli hemşehrilerimizin ve ziyaretçilerimizin hizmetine önümüzdeki yıllarda sunacağız. TOKİ ve Niğde Belediyemiz iş birliğiyle hızla ilerleyen projemize desteklerini esirgemeyen başta Sayın Cumhurbaşkanımıza ve yardımcılarından dolayı Sayın Bakanımıza canı gönülden teşekkür ediyorum.

Yine yapımı devam eden, Kayardı Millet Bahçemiz de 81 il içinde sayılı millet bahçelerinden biri olacaktır. Hobi bahçeleri, seyir terasları, botanik bahçeleri, spor alanları, bisiklet ve yürüyüş yolları gibi birçok alanla göz dolduran millet bahçesi projemiz hizmete girdiğinde hemşehrilerimizin keyifle vakit geçireceğı çok güzel bir sosyal alan olacaktır.

Bir konuya da değinmeden geçmek istemiyorum. Özellikle iklim değişikliğiyle mücadele ederken geleceğimiz için son derece önemli olan ve 2017 yılında Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılan, aldığı uluslararası ödüllerle sınırlarını aşan Sıfır Atık Projesi'yle israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, oluşan atığın miktarının azaltılmasını, atıkların geri dönüştürülmesini de başarıyla yürüten Bakanlığımıza ülkem ve aziz milletimiz adına teşekkür

ediyorum. Ayrıca hemşehrilerimize daha sağlıklı bir hayatı sunmak için 180 milyon TL maliyetle, Bakanlığımızın desteğiyle, Niğde Belediyemizce yapılan Akkaya İleri Biyolojik Arıtma Tesisimizi de yakın zamanda hizmete sunduk.

Niğde ve ülkemizdeki başarıyla yapılan ve devam eden tüm projelerimiz için siz Sayın Bakanımıza, Bakanlığımıza, personelimize teşekkürlerimizi sunuyor, medeniyetimizle bir bütün, iklim ve çevre dostu şehirlerin inşasını sağlayacak Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarının 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Olcay Kılavuz...

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Bana bir sonra söz verebilirsiniz Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mücahit Bey, siz hazır mısınız?

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığının 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Hayata geçirilen dev projeler sayesinde Türkiye, bölgesinde güçlü, uluslararası alanda da ses getiren bir ülke durumuna geldi. Geçtiğimiz on dokuz yılda ülkemizi her karış toprağıyla geliştirmek ve güzelleştirmek için gece gündüz çalıştık, çalışmaya devam ediyoruz. Türkiye'yi cumhuriyet tarihinin en büyük demokratik ve ekonomik kalkınma projesi olan 2023 hedefleriyle buluşturmak üzere yola çıkan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ'nin ülkemizi eğitim, sağlık, adalet, emniyet, güvenlik temelleri üzerinde yükseltmek için başlattığı mücadeleyi Allah'ın izniyle her alana yayarak bugünlere geldik.

Dünyanın gündeminde giderek daha çok öne çıkan konulardan biri çevre sorunları ve iklim değişikliğinin yol açtığı tabii afetlerdir. Kültürümüzde güçlü şekilde bulunan çevre hassasiyetlerimizle bu konuyla zaten yakından ilgilenmekteyiz. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız vasıtasıyla gerçekleştirdiğimiz her proje çevre konusunda ülkemizin yüz akı çalışmaları olarak kayıtlara geçti. Şehirlerimize kazandırdığımız, birer nefes borusu olarak gördüğümüz millet bahçelerimizden orman varlığımızı arttırmaya, Sıfır Atık Projemizden Mavi Bayrak uygulamalarına kadar sayısız eser ve hizmet ülkemize kazandırılmıştır. Son seçimlerde ülkemizin 81 iline 81 milyon metrekare millet bahçesi sözü çerçevesinde şehirlerimizin yeşil dönüşümü için projelendirdiğimiz 66 milyon metrekarelik alana sahip 404 millet bahçemizin 111'i tamamlanarak vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur.

Sosyal devlet anlayışıyla dar geliri ve yoksul vatandaşlarımızı konut sahibi yapabilmek ve insanımızın hayat kalitesini ve koşullarını iyileştirmek amacıyla 2003 yılında konut üretim seferberliğinin öncü kuruluşu olan TOKİ Başkanlığı sayesinde bugüne kadar 81 ilimizde inşa edilen 1,1 milyon adet sosyal konutla beraber toplamda 2,5 milyon konutun dönüşümü tamamlanmıştır. Dünyada başka bir örneği olmayan bu büyük hamle kapsamında yatırım değeri 200 milyar lira olan 300 bin dönüşüm konutumuzun inşası hâlen devam etmektedir. İktidar muhalefet ayrımı yapmaksızın her belediyeye düşen payın dağıtımını yapan, modern kentlerin geliştirilmesi sürecine öncülük eden, hizmet kalitesi ve uluslararası bir kalkınma ve yatırım bankası olarak kendini kanıtlamış İller Bankası aracılığıyla belediyelerimizin su, kanalizasyon, altyapı projelerinin desteklenmesi gerçek hizmetin bir kanıtıdır.

Sayın Bakanım, seçim bölgem Osmaniye ilimizde Bakanlığınız tarafından yürütülen ve tamamlanan TOKİ projeleri için başta şahsınıza ve çalışanlarınıza çok teşekkür ediyorum. Belediyelerimize yapılan nakdi yardımlar, proje karşılığı krediler ve enerji teşvikleri sayesinde ilimiz daha temiz ve yaşanılır hâle gelmekte. 1 millet bahçemizin tamamlandığını, 4 millet bahçemizin de proje ve inşaat çalışmalarının devam ettiğini aktarmak istiyorum. TOKİ tarafından il merkezinde yapılan 610 konutun inşallah en kısa zamanda tamamlanmasını bekliyoruz. Osmaniye Küçük Sanayi Sitesi'nin şehir dışına taşınması konusunda ilimizi ziyaretinizde vermiş olduğunuz destek için de şahsınıza ve ekibinize çok teşekkür ediyorum.

İlimize verdiğiniz desteklerin devamını diliyor, yapmış olduğunuz başarılı çalışmalardan dolayı sizi tebrik ediyor, ekibinizi de kutluyorum. Bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar diliyor, 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Mücahit Bey.

Sayın Olcay Kılavuz, buyurun lütfen.

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; ben de hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikli olarak Elâzığ, Malatya ve İzmir başta olmak üzere meydana gelen depremlerde, sel felaketlerinde, orman yangınlarında samimiyetle, fedakârlıkla, gayretleriyle göğsümüzü kabartan Sayın Bakanımız Murat Kurum'a ve şahsında Bakanlık çalışanlarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz. Sağ olsunlar, var olsunlar.

Mersin'imizde geçtiğimiz yaz mevsiminde tarihin en büyük orman yangını çıkmış, akciğerlerimiz olan ormanlarımız büyük hasar görmüştür. Aydıncık, Bozyazı, Silifke ve Gülnar ilçelerimizde meydana gelen yangınlarda birçok insanımızın evinde, seralarında ve hayvanlarında ciddi zararlar meydana gelmiştir. Bu zararların karşılanması noktasında verilen destekler sevindiricidir. Yalnız özellikle evi yanan vatandaşlarımızın evlerinin bir an evvel tamamlanması da beklentilerim arasındadır.

Mersin'imiz, tarımdan turizme, eğitimden öğretime, sanayiden her alana ülkemizin önde gelen şehirlerindedir. Bu durumdan ötürü de ciddi bir şekilde göç almaktadır. Mersin'imizin yaşanabilir bir şehir olarak kalabilmesi amacıyla, Bakanlığımızın şehircilik alanında yapmış olduğu çalışmaları devam ettirmesi ve Mersin'imize ayrılan ödenek miktarının artırılması da hayati öneme sahiptir. Mersin şehir merkezinde yeşil alanların artırılması, deniz, hava ve kıyı kirliliğinin önlenmesine yönelik kurumlar arası koordinasyon ve çalışmaların hızlandırılması oldukça elzemdir. Özellikle gemilerden boşaltılan atıklardan kaynaklı meydana gelen kirlenmeye yönelik denetimler ve cezai yaptırımlar artırılmalıdır.

Ülkemizi ve dünyayı tehdit eden küresel ısınma, etkilerini gün geçtikçe göstermektedir. İnsan ve canlı varlığını etkileyen ısınmaya karşı, Bakanlığımız bünyesinde kurumlar arası çok yönlü bilimsel çalışmalar artırılmalı. Özellikle tarımda Mersin'imiz gibi Türkiye'nin önde gelen şehirlerinde, gerçekten, çiftçilerimizin iklim değişikliğinden kaynaklı yaşamış olduğu ciddi sıkıntılar vardır. Mersin gibi tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı şehirlerimizde tarımsal etkinliklerin küresel iklim değişikliklerinden etkilendiği de hepinizin malumudur. Meydana gelen kuraklık, sel, erozyon gibi doğal afetler, aşırı sıcak ve soğuk gibi tabiat hadiseleri iklim değişikliğinin açık göstergesidir. Bu

kapsamda, Türkiye'nin tarım ambarı niteliğindeki Mersin'imizin küresel ısınmadan etkilenmesinin önüne geçilmesi ya da ısınmanın etkilerinin en aza indirilmesi hususunda yapılacak çalışmalar oldukça önemlidir.

Mersin'imizle alakalı, Büyükşehir Belediyesinin, maalesef vatandaşlarımıza, Mersinli hemşehrilerimize yeterli hizmeti yapmamasından dolayı, gerçekten Mersinli hemşehrilerimiz çok muzdariptir. Dolayısıyla, Bakanlığımızın Mersin'imizi çok daha yakından takip ederek şehircilik adına, çevrecilik adına daha fazlasıyla hizmet sunmasını canıgönülden temenni ediyorum.

Bakanlığımızın bütçesinin vatanımıza, milletimize, devletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kılavuz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan Sayın Emine Gülizar Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Değerli Bakanlık bürokratlarımız; öncelikle, hepimiz hoş geldiniz.

Bugün -değişmiş hâliyle- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesini görüyoruz. Sayın Bakan, ben, direkt konuşmak istediğim konulara gireceğim zamanı da iyi yönetmek adına. İstanbul Milletvekili olduğum için de özellikle Marmara Denizi ve Adalar'ın özel çevre koruma bölgesi ilan edilmesiyle ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum sizinle. Alınan kararlar Prens Adaları İstanbul Büyükşehir Belediyesinin plan yetkisinden çıkarıldı ve Bakanlık bünyenize alındı ve yirmi yıldır aslında imarsız bırakmış olduğunuz Adalar için iki yıldır İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yürütmüş olduğu 1/5.000'lik plan çalışması da yalan oldu, çöp oldu maalesef.

Şimdi, Sayın Bakan, sizin de bildiğiniz gibi, ben, Marmara Denizi'nde müsilağın araştırılmasıyla ilgili kurulan araştırma komisyonunun da üyesiyim, sizinle orada da görüştük. Ben şunu söylemek istiyorum: Sizin bu yaptığınız, İstanbul'da almış olduğunuz karar bir yönetim şekli değil, bu bir fırsatçılıktır. Neden böyle söylüyorum? Evet, komisyonda da Marmara Denizi'nin bazı bölgelerinin koruma alanı ilan edilmesiyle ilgili önerilere bizler de olumlu bakmıştık. Dört aydır çalışıyor bu komisyon ve çalışmalarını yeni tamamladı ancak belediyelerin imar planı yetkisini merkeze almak, maalesef, bu komisyonun da çalışmalarına gölge düşürmüştür. Marmara Denizi'ndeki müsilağ oluşumu fırsata çevrilmiştir.

İstanbul'la ilgili sorunlarımız maalesef bitmiyor. İstanbul Milletvekili olarak Kanal İstanbul'a değinmeden, biliyorsunuz, olmaz ama akılla, ortak akılla, bilimle, istişareyle değil, inatla yürüttüğünüz bu İstanbul projesiyle ilgili konuya bugünkü konuşmamda yer vermeyeceğim. Sadece şerhimi koyarak geçeceğim çünkü başka konulara değinmek istiyorum.

Sayın Bakan, yarın Düzce depreminin yıl dönümü. Güvensiz konutların dönüşümü için önemli olan kentsel dönüşüm projeleriyle ilgili de konuşmanızda bir bölüm ayırmıştınız. Burada, özellikle, riskli alanlarla ilgili yaptığınız çalışmalarda "1,7 milyon konutun dönüşümünü tamamladık." diyorsunuz, arkasından bir çok bilgi veriyorsunuz. İşte, şuradan daha kolay olacak, o kadar karışık ki çünkü notunuz. "1,7 milyon." diyorsunuz. "İstanbul'da 367 bin kentsel dönüşümü tamamladık." "TOKİ 1,1 milyon konut üretti." "330 bin dönüşüm, sosyal konut yapıyoruz." "130 bin bağımsız bölüm yapıyoruz." Şimdi, bunları alt alta topladığımızda, TOKİ'nin yapmış olduğu lüks konutları da eklediğimizde, hatta benim kendi binamda yapmış olduğum gibi kendi dönüşümünü sağlamış binaları da eklediğimizde buradaki rakamlarda bir tutarsızlık göze çarpıyor. O nedenle, lütfen, bu sunumunuzdaki çok karışık olan bu rakamları biraz daha net, anlaşılabilir bir şekilde bizlerle paylaşırsanız daha iyi anlaşılır olacağını

düşünüyoruz. Çünkü bu bahsettiğiniz rakamlar... Yani “Yapı Denetim Sistemi”mizde ülkemizdeki binaların yüzde 65’ini güvenli hâle getirdik.” diyorsunuz. Çok abartılı olduğu görülüyor, bir netliğe ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. 2020’de yapmış olduğunuz bir açıklamada da “İstanbul’da 1,5 milyon riskli, 300 bini acilen dönüşmesi gereken yapı var. Bunlara ilişkin riskli yapı tespiti yapıp tapuya işlenmiş durumu söz konusu değil.” diyorsunuz. Bu konudaki son durum nedir? Burada tam ne demek istemiştiniz? Bunu da bize açıklarsanız seviniriz.

Sayın Bakan, ben konuşmama Sayıştay raporları üzerinden devam etmek istiyorum. Çok yüklü bir Sayıştay raporunuz var. Bütçenize baktığımız zaman da 2020 kesin hesabında bütçenizin çok üzerinde bir harcama yaptığımız görülüyor. Buradaki aktarımlara baktığımızda, kurum dışı aktarımlarla 1 milyar 110 milyon 498 bin TL, yedek ödenekten aktarımlarla 1 milyar 345 milyon 245 bin TL’nin bütçenize aktarıldığını ve harcadığını görüyoruz. Ancak sizin, Bakanlığımızın, öncelikle, tabii ki gelirlerini de kontrol etmeniz lazım. Sayıştay raporlarına baktığımızda çok ciddi anlamda usulsüzlükler olduğunu, kamu zararları olduğunu da görüyoruz. Örneğin, yine çok önemli, artık siz bir Çevre Bakanlığınız ve İklim Değişikliği Bakanlığınız ama Türkiye’de çok büyük problem olan ÇED raporlarıyla ilgili Sayıştay raporlarında üç dört tane madde var, ben ikisine değineceğim. Örneğin “Denetim Görüşünü Etkilemeyenler” bölümünde, bulgu 8’de çevresel etki değerlendirmesi proje bedellerinin düşük gösterilmesi ve bunun sonucu başvuru ücretleri ile idari para cezalarının olması gerekenden az ödenmesiyle ilgili bir bulgu var. Şimdi, çevresel etkiyle ilgili şöyle bir şey var ÇED Yönetmeliği’nin 6’ncı maddesinde: 3’e ayırıyor çevresel etkiyle ilgili değerlendirmeler; Ek-1 Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Olan Projeler Listesi, Ek-2 Seçme-Elleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi yani “ÇED gerekli mi değil mi.” diye, bir de bunların dışında “ÇED hiç gerekli olmayan” şeklinde. Dolayısıyla “Proje bedeli beyan usulüyle firmalar tarafından sunulmakta olup idare tarafından verilerin doğruluğuna ilişkin bir kontrol süreci işletilmemektedir.” diyor Sayıştay raporu. Yani ne demek bu? ÇED sürecine başvuran birçok işletme tarafından proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği, dolayısıyla da ödenmesi gereken başvuru ücretlerinin de düşük tahsil edildiği görülüyor. İdare cevabında ÇED başvurularının inceleme yükümlülüğünün göz önünde bulundurulduğunda sektörel birtakım farklılıklardan bahsetmiş.

Şimdi, ikinci bir maddede de para cezalarının az ödenmesiyle ilgili bir bulgu var. Yani burada hem siz ÇED raporlarıyla ilgili alınması gereken gelirlerden vazgeçmiş oluyorsunuz hem de aynı zamanda bunun bir kamu zararı olduğunu da eklemek istiyorum.

Bulgu 10’a geleceğim. Yine, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nin uygulanmasına ilişkin tespitler. Burada da çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin ÇED sürecinde kapasitelerinin düşük gösterilmesi var. Ek-1 “Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler” demiştik. Ek-2 işletmeleri ise proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlü. Şimdi, şöyle bir şey var Sayın Bakan: ÇED raporu hazırlama prosedürü yaklaşık bir buçuk yıl sürüyor, eğer proje tanıtım dosyası ise altı ay sürüyor. Şimdi, şirketler buna bakmışlar ve şöyle bir düzenlemeye gitmişler: Özellikle madencilik, balıkçılık ya da güneş enerjisi alanlarında faaliyet gösteren şirketlerde bu yapılmış. Yapılan incelemede, yatırımcı kişi ya da kuruluşların ÇED sürecinde Ek-1 listesine girmemek, Ek-2 sınır değerleri içinde kalıp “ÇED gerekli değil.” kararı alabilmek ya da kapsam dışı kalabilmek amacıyla kapasitelerini ya da ÇED sahalarını olduğundan farklı göstermek için yapacakları yatırımı parça parça işletecek farklı isimlerdeki şirketler üzerinden birtakım başvurularda bulunmuşlar. Aynı şekilde, bitişik ada parseldeki işletmeler için de ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında kalabilmek için aynı muafiyetler uygulanmış. Şimdi, burada ne çıkıyor ortaya Sayın Bakan? Birincisi, kamu zararı çıkıyor; ikincisi, çevre zararına göz yumma, sebep olma çıkıyor; firmaları kayırma sonuçları çıkıyor. Hangi firmalara bu olanaklar sağlandı? Bunları da aslında, belki, paylaşmanız gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Bakan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Emine Hanım, toparlarsanız...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok az bir sürem kaldı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aştık süreyi.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bulgu 29’a bakacak olursak çevre idari para cezalarının tahsilatına ilişkin tespitler var. Hızlı konuşacağım diye de dilim sürçüyor. Çevre idari para cezalarının tahsilat oranlarının düşük olmasına baktığımız zaman, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Bakanlığınız arasında bir görüş ayrılığı oluşmuş. 2020 yılında kesilen cezalar ve tahsilat miktarlarına baktığımızda, tüzel kişilere kesilen cezalarda tahsilat oranının yüzde 26, gerçek kişilere kesilen cezalarda tahsilat oranının yaklaşık yüzde 7 olduğu görülüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım. Lütfen...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kamu idaresi cevabında, Bakanlık ve Hazine ve Maliye Bakanlığı personeli tarafından ortak yazılım çalışması başlatıldığı söyleniyor.

Sayın Bakan, bu çalışmalar ne aşamada, görüş ayrılığını giderebildiniz mi ya da bir çalışma yapma içerisinde misiniz? Bu konuda da bilgi verirseniz seviniriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım, çok kısa bir süre...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama iki dakika oldu. Lütfen...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir tane bulguya daha değinip son bir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yine, çok ciddi bir bulgu var, bulgu-37: Fatura ödemelerine ilişkin birtakım tespitler var. Bunda da kamu zararı oluşmuş, özellikle kurumun çeşitli elektrik, doğal gaz ve telefon faturaları üzerine yapılan incelemelerde. Özel telefon faturalarına kadar ödemeler yapıldığı görülüyor bu bulguda da.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bununla ilgili de bir soruşturma başlattınız mı, yaptığımız bir çalışma var mı? Bu konuda da cevap verirseniz seviniriz.

Bakanlık bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, her koşulda, yine de.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ali Fazıl Kasap, buyurun lütfen.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, sayın bürokratlar, sayın basın mensupları; hepimizi şahsım ve partim adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, “Kütahya’yı çevre ve şehircilik yatırımlarıyla kalkındıracağız.” diye kendi sosyal medyanızdan da paylaştığımız üzere, 2020 yılının Temmuz ayında bir sosyal medya paylaşımınız var; burada 9 tane projeden bahsetmişsiniz, şu anda bir yılı geçti ve bunlarla ilgili hiçbir ilerleme yok, bir tek millet bahçesi dışında.

Sayın Bakan “Kütahya’yı yatırımlarla kalkındıracağız.” diyorsunuz, “Kütahya’yı bir turizm merkezi yapacağız.” demişsiniz ama bu zaman zarfında, Kütahya’da 2 tane turizm merkezi olan daha önceki Emet ve Esire Termal Turizm Merkezlerinin turizm merkezi statüsü kaldırıldı. Bu konuda samimi olduğunuza inanıyorum, bu konuda gerekli tedbirleri almanız gerekiyor.

Emet arseniğiyle ilgili çok ciddi bir sıkıntı var -daha önce basına da yansımıştı- yaklaşık 2011 yılında Pamukkale Üniversitesi ve Dumlupınar Üniversitesinin yaptığı araştırmalarda. Demin demişlerdi ki “Hani, insani boyutundan hiç bahsetmiyorsunuz. İnsan öncelikli, insanı yaşatın.” kavramları gelmişti. Sayın Bakan, burası çok önemli, özellikle vurgulamak istiyorum: Emet’teki sudaki arsenik oranı Dünya Sağlık Örgütü kriterlerinin kabul ettiği oranın 350 katı üzerinde, bor oranı da bu suda 8 bin kat fazla, Emet’teki çayda ve bu insanların bunu içiyor. Affedersiniz, dünyada hayvanların bile kullanmasının uygun görülmediği suyu yaklaşık yirmi otuz yıldır, kırk yıldır biz insanlarımıza içiriyoruz. Su temin edilmediği gibi bu bor endüstrisinden kaynaklanan su ve toprak kirliliğiyle ilgili nötralizasyon çalışmasını Çevre Bakanlığının hiçbir birimi yapmıyor Sayın Bakan. İnsanlarımızı zehirlemeye devam ediyoruz. Emet, Türkiye’nin en çok kanser oranına sahip olan ilçelerinden birisidir. 27 tane okulu bu pandemi döneminde yık-yap şeklinde yazın yıktınız ve çocuklarımız şu anda pandemiden kırılıyor, Kütahya’da çocuk ölümleri var coronadan dolayı, Covid-19’dan dolayı ve okullar yapılamadı Sayın Bakan.

Sayın Bakan, Türkiye’nin Alplerinden olan bir yer; Avcılar ve Örencik, Tavşanlı ve Simav ilçesine bağlı, Sındırgı’ya kadar, Bursa’ya kadar birçok arazinin sulandığı alanda arsenikli altın madenine “ÇED Olumlu raporu” verdiniz.

Bir de Kütahya’ya geldiğinizde söz verdiğiniz üzere, bakın, kendi sosyal medya paylaşımınızda yer alıyor, diyorsunuz ki: “Frig Vadisi’ni ihya edeceğiz. Frig Vadisi’nde turizm tesisleri açılacak, yürüme alanları açılacak.” Bakın, halk orada bir kulübe kurmuş, maden kulübesi. Sayın Bakan, bakabilir misiniz? Bakın, Eskişehir’de Frig Vadisi Turizm Merkezi, Afyon’da turizm merkezi, Kütahya’da maden alanı. Siz ÇED raporunu pozitif verdiniz, olumlu verdiniz buraya, Frig Vadisi’ne verdiniz Sayın Bakan. Frig Uygarlığı’nın olduğu, Kral Midas’ın yaşadığı yere şu anda siz maden ruhsatı verdiniz; “ÇED Olumlu” Frig Vadisi’ni yok mu edeceksiniz, gerçekten burayı, tarihî alanı koruyacak mısınız? Bu çok önemli. Verdiğiniz sözün tam tersini yapıyorlar. Haberiniz inşallah olur bundan sonraki aşamada. Frig Vadisi kalsın diyorum. Bu konu çok önemli.

Yine, aynı şekilde, geçen gündeme gelmişti, Kütahya Haydarlar köyünde Kurtuluş Savaşı’nın geçmiş olduğu arazi var, siperler var, mevziler var ve sizin Bakanlığımıza bağlı birimler buraya maden ruhsatı veriyor, mermer madeni ruhsatı veriyor. Yaklaşık 10 tane ruhsat başvurusu var, 1 tanesi şu anda faaliyette. Diğerleri için de acaba durdurmayı düşünüyor musunuz?

Bu konuda, özellikle, demin Sayın Çelebi söylemişti, “Olumsuz şeylerden bahsediyorsunuz.” diye. Sayın Bakan, nasıl bahsetmeyelim? Dünyada insanların içmesi için uygun görülmeyen suyu siz yıllardır içiriyorsunuz insanlara. Affedersiniz, hayvanların bile içmesi uygun olmayan su, sulamada kullanılmayan su, 8 bin kat bor içeriyor. Dünyada bunun örnekleri var; bir Bangladeş’te var, bir Amerika’da var. Bu suyu nötralize edebiliyorlar, detoksifikasyon yapabiliyorlar ama bizim Çevre Bakanlığının bu konuda duyarsız olması kabul edilebilir bir şey değildir. İnsanlarımız kanserden ölüyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Tamam, diyoruz ki: “Bor en stratejik maden.” Ama insanlarımızın da bu zulme maruz kalmaması gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kasap, teşekkür ediyorum.

MHP Grubundan Sayın Lütfi Kaşıkçı, buyurun lütfen.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, sizi ve heyetinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Hatay’da 2 tane Milliyetçi Hareket Partisi belediyenin sizlerin desteğiyle kazanmış olduğu önemli bir proje var, onlar için ben bir teşekkür edeceğim. Bir tanesi, Belen ilçemizde millet parkı projesi. Şimdi, ben, sizin Bakanlık tarafından millet parkı için hazırlanan bu kitapçıya baktım. Burada Belen ilçemiz eksik. Belen ilçemizde sizlerin desteğiyle, katkısıyla çok güzel bir millet parkı hayat buldu. Ben başta Belediye Başkanımız İbrahim Gül Beyefendi olmak üzere tüm Belenli hemşehrilerimizin sizlere teşekkürünü ve selamını getirdim.

Aynı zamanda, yine, katkınızla Hatay’da Amik Ovası’nın ortasında bir belediyemiz var, şirin, küçük bir belediyemiz. Orada da vatandaşlarımız yıllardır sıhhatli olmayan bir ortamda pazar alışverişlerini yapıyorlardı. Yine, katkılarınızla bu son derece modern pazar yerini geçen hafta arkadaşlarımızla birlikte açtık. Bu 2 eserden dolayı ben sizlere teşekkür ediyorum. İnşallah, katkılarınızla birlikte Hatay’da daha nice güzel eserler kazandırmak da hepimize nasib olur.

Sayın Bakanım, beş dakikada genelle ilgili bir konuşma yapmaktan ziyade seçim bölgem olan Hatay’la ilgili görmüş olduğum bazı eksiklikleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Birincisi: Hatay’da Cumhuriyet Halk Partili Büyükşehir Belediyesi çevre ve sağlık konusunda milletimizin taleplerini karşılayamıyor. Bakınız, yıllar önce Defne ilçemizde yapılan bir arıtma tesisi vardı. Bu arıtma tesisinin bugün itibarıyla herhâlde bir yirmi beş otuz yıllık bir mazisi var. Bu arıtma tesisinin etrafı zamanla yapılarla doldu ve bugün Defne ilçemizin merkezi hâline geldi. Etrafında on binlerce insanımızın yaşadığı bir arıtma tesisi. Defneli vatandaşlarımızın, hemşehrilerimizin, Büyükşehir Belediyesinden bu arıtma tesisinin şehrin daha çeper noktasına, dış noktasına taşınmasıyla ilgili bir talepleri var. Bu talepleri yapmış oldukları açıklamalarla sık sık Hatay’ın gündemine geliyor. Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı seçimlerden önce “Bu arıtma tesisinin şehrin bu kadar merkez bir noktasında olması bizlere yakışmıyor ve inşallah seçimlerden sonra bu arıtma tesisini şehir dışına taşıyacağım.” dedi. Ancak seçimler bitti, Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı da vermiş olduğu bu sözü unuttu. Şu an yenilerde Hatay Büyükşehir Belediyesine bağlı HATSU bu arıtma tesisini daha modern bir hâle gelmesi için, mevcut yerinde bir çalışma yapmayı uygun görüyor. Fakat hemşehrilerimizin şöyle bir talebi var: Hatay Büyükşehir Belediyesinden Defneli hemşehrilerimiz umudunu kesmişler. “Acaba Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız arıtma tesisinin yerini TOKİ’ye devrederek -TOKİ Başkanımız da burada- TOKİ marifetiyle daha modern bir arıtma tesisini, Hataylı hemşehrilerimize, Defneli hemşehrilerimize kazandırabilir mi?” diye. Bu talebi de yine hemşehrilerimizin adına size sunmuş olayım.

Sayın Bakanım, yine Bakanlığımız tarafından TOKİ marifetiyle Antakya’nın, Hatay’ın belki de en büyük kentsel dönüşüm projesine ramak kaldı. Antakya ilçemize bağlı Emek ve Aksaray Mahallesi’nde TOKİ marifetiyle bir kentsel dönüşüm projesi uygulama aşamasında. O mahallede oturan hemşehrilerimiz aynı zamanda bizim dezavantajlı dediğimiz kesim, hemşehrilerimizin ekonomik durumu çok iyi değil. Dolayısıyla, TOKİ’nin belirlemiş olduğu metrekare birim fiyatlarında vatandaşlarımız bir indirim talep ederler. Vatandaşlarımızın yine bu talebini sizlerle paylaşmış olayım.

Sayın Bakanım, yine, üzülerek söylüyorum, Hatay özellikle riskli yapı noktasında Türkiye’de gerçekten çok kötü durumda olan illerimizden biri. Çok tarihi bir şehir fakat maalesef şehirleşmeyi biz Hatay’da da başaramadık. Özellikle 500 bin insanımızın yaşadığı Antakya ilçemiz, 140 bin insanımızın yaşadığı Defne ilçemiz, 300 bine yakın nüfusu olan İskenderun ilçemiz ve 100 binin üzerinde nüfusu olan Kırıkhan ilçemizde riskli yapı stokumuzun çok fazla olduğunu buradan belirtmek isterim. Elbette ki sadece Bakanlığımız aracılığıyla bu kentsel dönüşümü Türkiye’nin dört bir tarafında olduğu gibi Hatay’da da başaramayacağız. Yani sadece Bakanlık eliyle yapılmasıyla, bu kadar riskli yapıyı dönüştürmek elbette mümkün olmayacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Son cümlelerinizi alalım lütfen.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Ancak hepimizin Allah korusun İstanbul depremine yönlendiğimiz bu günlerde Hatay’da da bir deprem riski olduğunu sizler de çok iyi biliyorsunuz. O yüzden özellikle Antakya Fatih Caddesi’nde, Emek Mahallesi’nde çok katlı ve hiçbir denetim olmayan birçok binamız var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkanım, bitiriyorum, özür dilerim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen son cümle olsun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Kırıkhan ilçemizde Ceviz Yokuşu mevkinde belediye konutları var. Yine, İskenderun’da Fener Caddesi ve Şehit Pamir Caddesi’nde yüksek katlı çok fazla riskli konutumuz var. Bunların dönüşmesi için de sizlerden destek istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Yine, yakın geçmişte deprem yaşamış bir ilimizin Vekili AK Parti Grubundan Sayın Öznur Çalık, buyurun.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) - Çok Kıymetli Başkanım, Değerli Bakanım, çok kıymetli Plan ve Bütçe Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım; öncelikle Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde hızlı, etkin çözüm üreten Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanım Murat Kurum’a canıgönülden teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum. Yeni ismine “İklim Değişikliği” de dâhil edilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız göreve geldiği andan itibaren çok ciddi manada ülkemizde afetlerle mücadele etti ve bu afetlerden de yüzünün akıyla çıkmayı başardı. 20 Ocak 2020 yılında Sivrice merkezli Malatya’ımızda yaşamış olduğumuz deprem dâhil olmak üzere nerede bir afet varsa ilk andan itibaren, ilk saatten itibaren Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere bütün bakanlarımızla afet bölgesinde yer aldılar. Çevre ve Şehircilik Bakanımız Murat Kurum, Bakan Yardımcıları, TOKİ, bütün ekibiyle birlikte memleketimizde yaraları sarmak üzere mücadele ettiler. Ben özellikle deprem döneminde göstermiş oldukları destek ve performans için Murat Kurum Bakanımın nezdinde bütün ekibine canıgönülden teşekkür ediyorum.

Şu anda Malatya’ımızda yaklaşık 6.287 konutumuzu TOKİ aracılığıyla, TOKİ marifetiyle yapıyoruz ve özellikle Malatya’da Gelincik Tepesi’nde yapmış olduğumuz evlerin kuraları, çekimleri yapıldı ve vatandaşlarımız taşınmaya başladı. Pütürge’deki afet konutlarımız, köy evlerimiz dâhil olmak üzere yapılıyor ve mutlaka gelip görülmesi, bir film platosu hâline gelen ilçelerimizi sizlerin de yerinde görmesi gerekir. Doğanyol ilçemizi yeniden inşa ettik, bütün ilçe baştan aşağı yıkılmış vaziyetteydi ve bir kentsel dönüşümle şehir, ilçe yeniden inşa edildi ve oradaki sosyal donatı merkezleriyle birlikte, camisiyle, çocuk parklarıyla birlikte yeni bir yerleşim alanı inşa edildi. Doğanyol, Kale ilçemizdeki yapılanlar, belediye binalarımız dâhil olmak üzere evlerimiz görülmeye değer. Yeşilyurt

ve Battalgazi’de, özellikle Battalgazi’de, eski Malatya’da yapmış olduğumuz evlerin kura çekimleri tamamlandı. Hem AFAD’ımıza, hem İçişleri Bakanlığımıza hem de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza canıgönülden teşekkür ediyorum.

Malatya merkezde çok önemli bir kentsel dönüşüm yaşatıldı ve bu sürede Malatya Şehit Fevzi Mahallesi’ndeki kentsel dönüşüm 40 hak sahibi vatandaşımızın evinin içerisinde olduğu bölgeydi ve şu anda “çevre yolunun altı” diye nitelendirilen bölgedeki mahallelerimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız, Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğümüz, TOKİ aracılığıyla yapılan bu kentsel dönüşüm, şehrin yeniden inşasını beraberinde getirdi. Hem Elâzığ’da hem Malatya’da ve akabinde yaşamış olduğumuz sel ve diğer deprem felaketlerinde de Türkiye Cumhuriyeti tarihinde görülmeyen başarılarla imza atıldı. Devletimiz, milletinin yanında en sıcak elini, şefkat elini milletimizle buluşturdu.

Malatya, Elâzığ depreminden sonra Rize’de, Giresun’da yaşanan felaketler, Kastamonu’da sel felaketi, İzmir’de deprem, arkasından yangın felaketlerinde 7/24, mesai mefhumu gözetmeksizin vatandaşımızın yanında yer alan bütün Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ekibine canıgönülden teşekkür ediyoruz.

Millet bahçelerimizi yaptık. Benim şehrim dâhil olmak üzere Malatya merkezde millet bahçelerini milletimizle buluşturduk ve ilçelerimizde millet bahçelerimizi yapmaya devam ediyoruz. Millet bahçelerimizin sadece Malatya’da değil, tüm Türkiye’de Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımıyla açılışları yapıldı ve şu anda Malatya’da yeni bir millet bahçesi yapılıyor. Bu konuda Yeşilyurt’taki yeni millet bahçemiz için de ben Kıymetli Murat Kurum Bakanımca canıgönülden teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – 2022 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçemiz -İklim Değişikliğini de eklememiz gerekiyor- İklim Değişikliği Bakanlığımız dâhil olmak üzere bütçemizin hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Bu bütçelerin afetlerde değil, inşallah, Rabb’im bir daha afetler göstermesin, yatırımlara dönüştürerek milletimizle buluşmasını canıgönülden temenni ediyorum.

Yürekli ekibi, kıymetli ekibi Bakanımın nezdinde kutluyor, tebrik ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum, iyi ki varsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Sayın Salih Cora...

Salih Bey az konuşur, öz konuşur.

Buyurun.

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle olsun Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarımız, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2022 bütçe görüşmelerinin verimli geçmesini, Başkanlığımızın özellikle bu politikalarına katkı sunacak fikirlerin buradan çıkmasını ümit ediyorum.

Bizim maksadımız, özellikle Bütçe Komisyonu olarak adaletle toplanan her bir verginin hakkaniyetle dağıtılmasına öncülük etmek, her bir kuruşu ülkemizin gelişmesi ve kalkınması, milletimizin huzur, barış ve refahı için ve daha yaşanabilir bir çevre için harcanmasını takip etmektir. Çevre Bakanlığı için ayırdığımız bütçede de muradımız budur.

Değerli arkadaşlar, çok şükür, bugün dünden daha güçlüyüz. Medeniyetimizden aldığımız ilhamla, tarihimizin bize yüklemiş olduğu sorumlulukla, coğrafyamızın oluşturduğu fırsatlarla, geleneklerimizle, göreneklerimizle ve milletimizle kurmuş olduğumuz güçlü bağlarla beraber yarımlara

daha güvenli bakmaktayız. Ülkemizin makûs talihine saplanmış meseleler bir bir çözülmekte, “kronik” denilen birçok sorun tarihe karışmakta, dün konuşulan birçok çevre sorunu bugün unutulmuş durumdadır. Bugün 81 ile doğal gazın erişimini sağlamakla hava kirliliğini, 90’a yakın katı atık ve ileri biyolojik arıtma tesislerini kazandırmakla şehirlerimizdeki çöp yığınlarını, elektrik hatlarının yer altına alınmasından tutun da sokak sağlıklaştırmalarıyla görüntü kirliliklerini, “sıfır atık” projelerimizle denizlerin, nehirlerin kirliliğini ortadan kaldırmaktayız. Artık çöpten enerji üreten, çöpten ekonomik değer üreten bir Türkiye karşımızda var.

Yine, şunu gördük ki: Geçmişte doğal afetler olduğunda tutuk davranan ve kriz yönetemeyen bir siyaset anlayışından bugün afetler, seller, depremler vesaire tüm krizlerde sorun çözme kabiliyetini, aksiyon alabilme yeteneğini öne çıkaran ve oluşan tahribatları kısa sürede bertaraf edebilen bir iktidar vardır. İfade etmek isterim ki: AK PARTİ her alanda olduğu gibi, çevre odaklı, insan odaklı, daha da mühimi, canlı odaklı politikaları sayesinde bugün bu alanda da çok şükür, tarihî bir başarıyı ortaya koymaktadır.

Türkiye’de -tırnak içerisinde ifade etmek isterim- çevre duyarlılığı adı altında birçok projeyi muhalefetin remzi hâline getirerek karşı çıkmaya çalışılmasını hiçbir şekilde samimi olarak kabul etmemekteyiz. Bize hiç kimse çevre dersi veremez bu manada çünkü biz sizlerin cemaziyelevvelinizi çok iyi biliyoruz. Haliç sizi özetliyor, Ümraniye’deki çöp dağlarındaki patlamalar hâlen kulaklarda çınlamaktadır. Bugüne gelince yönettiğiniz şehirlerde, özellikle sizin yönettiğiniz demeyeyim, birlikte yönettiğiniz İzmir şehrinde en küçük yağmurda bile yaşadığımız rezaleti Trabzon’dan görmekteyiz.

Bugün bizler çok şükür, millet bahçeleriyle yeşil alan miktarlarını artırdık. 81 milyon metrekare büyüklüğündeki 400 civarındaki millet bahçesini hayata geçirmekteyiz. Bisiklet yolları, yürüyüş yollarıyla milletimizin memnuniyetini artırmaktayız. SUKAP projeleriyle, İller Bankasının projeleriyle şehirlerimizi temiz içme sularına kavuşturuyoruz.

Milletimizi yine toplu konutla beraber, yoksul vatandaşımızı, dar kesimli vatandaşımızı konutlarla buluşturuyoruz. Kentsel dönüşümlerle kadim medeniyetlerimize sahip çıkıyoruz. “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” anlayışıyla hareket ediyoruz. Sayın Bakanımız, her bir ziyaretinde her bir belediyeye, her bir insanımıza, vatandaşımıza, esnafımıza bire bir dokunmakta, ilgilenmektedir ve bunu yaparken de hiçbir siyaset ayrımı gütmeksizin her belediyeye yardımcı olmaktadır.

Ben burada Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısının özellikle ifadelerini kabul etmiyorum, el insaf diyorum. Çünkü depremde, selde Sayın Bakanımız çizmeleri kırk gün, elli gün ayağından çıkarmadan, gece gündüz orası eski hâline gelene kadar vatandaşımızın yanında yer almıştır. Ayrıca şunu ifade etmeliyim ki: Belediyelere karşı hiçbir ayrımı söz konusu değildir. Bizzat benim tanık olduğum bir hususta, Cumhuriyet Halk Partili bir belediyenin sırf altyapı yatırımı, milletin menfaatine olan bir konudaki talebini çözmedeki titizliğini ben biliyorum. Sizin belediye başkanınıza... Sizin belediye başkanlarınız belki size ulaşamamış olabilirler ama bize ulaştıklarında, biz Bakanlarımızla görüştüğümüzde kendilerine yardımcı oldu. Ben bunun şahidiyim, belgesi vardır, sizinle de bunu paylaşabiliriz, dolayısıyla Sayın Bakanımızı tebrik ediyoruz.

Özellikle Trabzon iliyle alakalı olarak da yapılan yatırımlarda tabiri caizse, şehrimizi de abat etmektedir, Allah razı olsun. Özellikle Çömlekçi Kentsel Dönüşüm Projesi bizim için tarihî bir projeydi, bir mezbelelikti orası. Şimdi, binaların orada yükseldiğini, yeni, modern bir alanın oluştuğunu görmekteyiz. Zağnos ve Tabakhane projeleri, Ayasofya Camisi’nin etrafının dönüşümünü, Avni Aker, Akçaabat ve Vakıfkebir Millet Bahçeleri, her ilçede sokak sağlıklaştırma projeleri, bisiklet yolları,

yürüyüş yolları, İller Bankasının altyapı yatırımları ve özellikle TOKİ'nin yatırımlarıyla beraber, Trabzon ilimiz Çevre ve Şehircilik Bakanlığından bütün imkânlarıyla istifade eylemektedir. Bakanımıza teşekkür ediyoruz, ekibine teşekkür ediyoruz.

Bütçesinin ülkemize, milletimize hayırlara vesile olmasını, hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Süreyi Başkanım temenni ettiği için kısa tuttum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

SALİH CORA (Trabzon) – Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Cora süreyi verimli kullanımınız için.

HDP Grubundan Sayın Garo Paylan.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, öncelikle bir sitemimle başlamak isterim. Size bir sitemim var vekil olarak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani Sayın Bakanlarımız buraya geliyorlar yılda bir gün, yani bugün sonuç olarak bir hesap verme gündür ve bizim önerilerimizi dinleme gündür. Sayın Bakansa genelde gördüğüm kadarıyla, telefonuna bakıyor veya bürokratlardan gelen notlara bakıyor. Şöyle bir önerim var, şu anlamda söylüyorum: Yani Sayın Bakanlara şöyle bir uyarı yapsanız: “Yani ben kapanışta size yirmi dakika süre vereceğim.” deseniz, daha çok vekillerimizi dinleseler daha iyi olur çünkü AK PARTİ’li vekilleri de dinlemedi, yani yalnızca bizi değil, yani AK PARTİ vekilleri de dinlemediğini düşünüyorum. Bu açıdan yani bu konuda bir uyarı yapmanızın doğru olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız insanlar gözleriyle değil, kulaklarıyla dinlerler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir taraftan önüne bakarken aynı anda dinliyor da olabilir.

OYA ERSOY (İstanbul) – Aynı anda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dinlemediğine dair kesin bir hükümde bulunmak doğru değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama Sayın Bakanım hem telefonla konuşup hem dinleyemez. Öyle bir yeteneği varsa ben hayran olurum Sayın Bakana, varsa hem telefonla konuşup hem dinlemek gibi yeteneği.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Var tabii.

SALİH CORA (Trabzon) – Sorularımıza cevap vermek için bürokratlarla iletişim hâlinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cevap verirken göreceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir “Süperman” gibi ise bilmiyorum yani hem telefonla konuşup hem dinlemek.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunları yapmak için “Süperman” olmaya gerek yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama demokratik ülkelerin parlamentolarında bakanlar inanın, görün, ter içinde kalırlar. Bırakın telefonda konuşmayı, pürdikkat dinlerler milletvekilini, pürdikkat arkadaşlar, ter içinde kalırlar. Burada Bakanımız son derece rahat, ne kan ter içinde ne... Bir şey dinlemiyor çünkü. Canı sağ olsun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dinliyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Alnımız ak, başımız dik.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama olmaz, eleştirileri dinlemek zorunda. Niye yapıyoruz bu oturumu Sayın Vekilim? Niye yapıyoruz? O zaman siz niye konuştunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dinleniyor Sayın Paylan, olur mu öyle şey.

OYA ERSOY (İstanbul) – Buraya niye toplanıyoruz ki?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz niye konuştunuz yani?

Sayın Başkanım, baştan başlatırsanız...

SALİH CORA (Trabzon) – Siz konuşana kadar çok sakindi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bir müdahale etmeyelim arkadaşlar.

Devam edin Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Baştan başlatırsanız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Baştan niye başlatalım?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama siz de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Müdahale etmemelerini söyledim, ilave ederim on saniye, tamam. Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz de konuştunuz o açıdan söylüyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, bütün dünya yeşil...

SALİH CORA (Trabzon) – Siz geriyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müdahale etmeyelim lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütün dünya, yeşil devrimi konuşuyor ve ekolojik bir yaşamı konuşuyor. Bu konuda, açıkça söyleyeyim, çok geç kaldık ve 192'nci ülke olarak Paris İklim Anlaşması'nı imzaladık. Yani dünyadaki en son ülkelerden birisiyiz ve bu konuda bir başarı gösterebileceğinizi düşünmüyorum sizin. Neden? Sebebini söyleyeyim: Bir, kapıda bir Mercedes'iniz var yirmi milyon liralık veya on beş milyonluk ve yirmi litre benzin yakıyor Sayın Bakan.

SALİH CORA (Trabzon) – Her Bakanda aynı şeyi söylüyorsunuz.

Aynı şeyleri söylüyor ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O Mercedes'le geldiniz ve Sayın Bakan, şunu söyleyeyim: Sabahtan beri o Mercedes'iniz durmadan çalışıyor, çıktım, girdim, baktım, sürekli çalışıyor, kontağı kapatılmış durumda değil. Bakın, gidin, bakın.

SALİH CORA (Trabzon) – Yok ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hadi gel beraber bakalım, eğer kapalıysa ben bilmem, şu anda kapattıysa bilmem. Sabahtan beri o Mercedes her saatte yirmi litre mazot yakıyor. Bu yüzden başarılı olamazsınız. İkinci sebebi şu: Sayın Cumhurbaşkanı, Roma'ya gitti biliyorsunuz arkadaşlar. 2 kargo uçağı dolusu arabayla gitti, 80 tane arabayla ve pek çok zırlı araba götürdü. Yani, bu yüzden başarılı olamazsınız arkadaşlar. Roma'ya gidiyor, G20'ye onlarca lüks araba ve kargo uçağıyla gidiyor, mazot yakıyor bu uçak, çevreci değil. Bütün dünya ülkelerinde böyle bir şey yok ancak üçüncü dünya ülkelerinde var. Bir de Glasgow'daki İklim Zirvesi'ne Sayın Cumhurbaşkanı gidecekti. Hatta

Roma'dan da Glasgow'a geçecekti, önden arabaları kargo uçaklarıyla gitti, biliyor musunuz? Kargo uçakları Glasgow'a indi ama İskoçya dedi ki: "Arkadaş, benim yerim yok. 80 tane böyle zirhli arabaya, dev arabalara yerim yok." ve bu anlamda o arabalara izin vermedi.

SALİH CORA (Trabzon) – Diğer devlet başkanlarına hangi muamele yapıldıysa aynı muameleyi bekledi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Ama şununla kaldık: O kargo uçakları Glasgow'a uçmuştu ve oradan da gene Türkiye'ye uçtu. Sayın Cumhurbaşkanı bir bakıyorsunuz, yüzlerce arabayla bir yerden bir yere gidiyor; bir cuma namazına giderken bile yüzlerce. Sizler de onlarca arabayla arka arkaya gidiyorsunuz. Yani, bu anlamda bir örnek olmanız gerekmez mi Sayın Bakan? Sayın Mustafa Varank'ı nihayet eleştirilerimizle elektrikli bir arabaya bindirdik. Ya, sizin bu anlamda 100 kilometrede 20 litre yakan bir arabayla gezmeniz ve o arabayı da kapının önüne koyup sabahtan beri, burada siz otururken çalışmasına seyirci kalmanız yüzünden, bu iklim, ekolojik bir yaşamla ve yeşil devrimle ilgili pek bir şey yapamayacağınızı düşünüyorum Sayın Bakan.

SALİH CORA (Trabzon) – Gelin beraber bakalım, hadi gidip bakalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sizin Bakanlığınız bir rant bakanlığı, o anlamda Çevre Bakanlığıyla pek bir ilişkisinin olduğunu düşünmüyorum. Hep bir rant yaratma hedefleri peşindediniz.

Ve size şunu soracağım arkadaşlar. Şurası neresi? Şurayı bilen var mı? Neresi? Ya, burayı görünce ne görüyorsunuz? F tipi cezaevi arkadaşlar. Diyarbakır F tipi cezaevleri inşaatını yaptı Sayın Bakan. Bu nedir biliyor musunuz arkadaşlar? Diyarbakır, Sur. F tipi cezaevi görünümü Diyarbakır Sur. Diyarbakır beş bin yıllık tarihinde böyle bir zulüm görmedi.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) - Memleketiniz neresi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Ben Diyarbakır Vekiliyim, Malatyalıyım.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) - Tamam, o zaman Malatya'ya bir gidin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bir müsaade edin, bitireyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öznur Hanım, ikili diyalog usulümüzde yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, burası beş bin yıllık Sur arkadaşlar. Ama, bakın, "Diyarbakır'ı Toledo yapacağım." diyen akıl, Diyarbakır'a F tipi cezaevi yaptı arkadaşlar ve buraya turist getirip bu betonları gösterecek. Bunları beton yaptı Sayın Bakan, üstüne taş kaplama yaptı. 50 derece Diyarbakır sıcaklığında buna 10 tane klima taksanız bu binaları soğutamazsınız arkadaşlar. Diyarbakır'ın ne tarihine uygun, ne geleneklerine uygun.

Bakın, şu görüntülere bakın, Allah'ımızı severseniz. Diyarbakır'ın daracık sokakları vardı, Toledo gibi, daracık. Şimdi, devasa bulvarlar açtı, dümdüz şeklinde binalar yaptı, yapısı böyle F tipi cezaevi görünümü yapılar yaptı. Buraya turist gelecek. İşte, Sayın Bakan bakın, merkezden müteahhit atandığı zaman, o müteahhide ihaleyi verdiği zaman beş liralık ihaleler bilmem kaç liraya gidiyor. İşte, böyle F tipi cezaevleri yapılıyor beş bin yıllık tarihin üzerine ve maalesef hafızamıza ve tarihe ihanet edilmiş oluyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Siz Sur'a ne yaptınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bundan dolayı büyük bir üzüntü duyuyorum değerli arkadaşlar.

SALİH CORA (Trabzon) – Sur'u kim bu hâle getirdi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Bakan...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Malatya'ya bir gidin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Geçen gün oradaydım Sayın Vekilim.

ÖZNR ÇALIK (Malatya) - Memleketin bu yüzden...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Müsaade edin lütfen, müsaade edin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çalık, böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Bakan, bir de deprem konusunda bir takım sözleriniz oldu, “Deprem konusunda evlerin üçte 2’sinin güvenli olduğunu.” söylediniz. Peki, geride kalan üçte 1 ne olacak Sayın Bakan? O üçte 1 olan evlerde kimler yaşıyor biliyor musunuz Sayın Bakan? Yoksul yurttaşlarımız yaşıyor genelde. Şu anda üst kesim genellikle deprem güvenli binalarda yaşıyor. Kentsel dönüşümlerini yaptılar, kendi güçleriyle yaptılar. Bakanlığınızda 5 kuruş bütçe yok bu anlamda. Ama yoksul yurttaşlarımız özellikle imar affıyla beraber çok katlı olan binalarda kentsel dönüşümü hayal bile edemiyorlar. Neden? Çünkü arkadaşlar, diyelim ki 5 kat imarı olan bir yerde sıkışık sıkışık 15 kat binalar yapılmış. Bu binaları kentsel dönüşüme sokmaya kalksalar 10 katı gidecek. Bununla ilgili de Bakanlığın hiçbir perspektifi yok, hiçbir çözüm önerisi yok değerli arkadaşlar.

Yapmamız gereken, o yoksul mahallelerde, tabut evlerde yaşayan yurttaşlarımızı kurtarmak. Peki, bu nasıl olacak arkadaşlar? Bir, vizyonla olur. Ki bu vizyon Bakanlıkta yok maalesef. İki, parayla olur. Arkadaşlar, Bakanlığın bütçesinde kentsel dönüşüm için para var mı? Sayın Vekilim, var mı kentsel dönüşüm için para? Bakın, rantsal dönüşüm için demiyorum, iki kat yere on kat verisen müteahhit yapıyor zaten. Gerçek anlamda kentsel dönüşüm yani yoksulları o tabut evlerden kurtarılıp deprem güvenli evlere geçilmesi için bütçe var mı?

SALİH CORA (Trabzon) – Destekler var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Para yok arkadaşlar, 5 kuruş para yok, ancak kira desteği falan filan var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Vergi muafiyeti var, harç muafiyeti var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bunun dışında bir vizyon da yok, para da yok. Bütün konusu 3 tane olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesi...

Bakın, Sayın Bakan mesaj atıyor telefonda sesli, herhâlde dinliyordur beni Sayın Başkan. Yani siz biliyorsunuzdur, Süperman çünkü o, beni dinliyor şu anda.

Şu anda Sayın Bakan, ya bu anlamda bu görüntüler hoş değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Sayın Paylan, orada birçok arkadaşımız var, notlar almıyor, ediliyor. Göreceğiz cevaplarından Sayın Bakanın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle bir şey var mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Olmaz, size de yapacak aynısını; aynısını size de yapacak.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, böyle bir ithamı kabul etmiyoruz, üslubuna dikkat etsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, size söz vereceğim, o zaman fikirlerinizi söylersiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben, sizin de hakkınızı savunuyorum Uğur Bey. Çünkü AK PARTİ’li vekillerimizi de dinlemedi.

Değerli arkadaşlar, bu anlamda yoksul binalarda yaşayan halkımızı deprem güvenli evlere taşımak için bütçeye kaynak koymamız lazım çünkü yalnızca rantsal rantsal dönüşüm yapılır. Bakın, Güngören’e gidin, binalar 15 katlıdır ama imarı 4 kat, 3 kat. O binalar nasıl dönüştürülecek arkadaşlar? Ya, ne yapacaksınız? O yurttaşlarımıza bir yer göstereceksiniz. Onların kentsel dönüşümü olacak. Onların

gücü yok çünkü, para vermeye gücü yok, dönüştürse bile para istiyor. Bunların dönüştürme anlamında gücü yok. Diyarbakır'da bu anlamda bir güç yok. Bütün bu anlamda yoksul yurttaşlarımızın kentsel dönüşümünü yapacak bütçeyi koymamız lazım. Aksi takdirde vebali boynunadır, vebali hepimizin boynundadır, biz bu bütçeyi koymazsak. Çünkü bütçesi yok arkadaşlar. Bütçesi olmadan... Vebali boyuna derken sizin de boynunuza diyorum. Gelin, bu bütçeyi koyalım ve yurttaşlarımızı bu tabut evlerden kurtaralım diyorum.

Sayın Başkan, bir dakika verecek misiniz bana? Ona göre bitireyim, toparlayayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çünkü size çok müdahale oldu. O yüzden bir dakika ekleyeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Tamam.

Sayın Bakan, bir de şunu sormak istiyorum: Ya bu kâğıt atık işçilerinden ne istiyorsunuz Allah'ınızı severseniz? Ya, şimdi bazı şirketler girdiler bu işe, gerçekten ballı bir iş olarak görüyorlar bu kâğıt atık meselesini, atık meselesini ve kâğıt atık işçileri de çöplerden bu kâğıtları, plastikleri topluyorlar, rızıklarını buluyorlar. Ya, bu garibanlardan ne istiyorsunuz Allah'ınızı severseniz Sayın Bakan ya? Birkaç tane şirket bu işe girecek, milyarlarca lira kazanacak sonra yurt dışı vergi cennetlerine kaçırarak diye mi bu on binlerce garibanın ekmeğiyle oynuyorsunuz? Niye oynuyorsunuz Sayın Bakan onların ekmeğiyle? Niye bir mastır plan yapamıyoruz bu atık konusunda, onları da bu işin içine katacak, planlı bir şekilde kâğıt atık meselesini çözecek? Ama siz sonuçta büyük sermayenin bir Bakanı gibi davranıyorsunuz, garibanların yanında durun Sayın Bakan ya. Siz de bir halk çocuğuydunuz, bir anda unuttunuz. Şimdi, belki saraylardasınız. Lüks şatafat içinde yaşıyorsunuz ama geçmişte böyle değildiniz; hatırlayın onları. O garibanlara dokunmayın Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son sözlerinizi alalım, ek süreniz de bitmek üzere.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bırakın, rızıklarını bulsunlar.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Uğur Bey'in söz talebi var. Sayın Uğur Aydemir, yeni bir talep olmazsa son konuşmacımız.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok Kıymetli Bakanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın çok değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Evet, Kıymetli Başkanım, bizler milletvekiliyiz. Bakanlarımız buraya geliyorlar, bütçelerini savunacaklar, bütçe hakkı Meclisin. Ama şu var: Çok kıymetli bazı milletvekili arkadaşlarımızın bakanlara hitap şekilleri, tarzları hakikaten beni bile rencide ediyor, değil Bakanımızı. Bakanımızın nerede, nasıl davranacağını çok kıymetli bazı milletvekillerimizden öğrenecek hâli yok. Yani, ona değişik isimlerle hitap etmelerini ben etik bulmuyorum ve bu tarz davranışları da kınıyorum.

Sayın Bakanım, tabii, son yıllarda dünyada bir iklim değişikliği oluyor. Bu iklim değişikliğinin de birçok olumsuz etkileri var. Bunların başında işte kuraklık, kuraklıktan dolayı orman yangınları, tarım rekoltelerindeki düşüklükler dünyamızı ve ülkemizi en derinden etkiliyor, etkilemeye de devam edeceği gözüküyor. Bununla beraber tabii, önlem almamız lazım. Biz de ülke olarak Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini minimize etmek için Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere çok kıymetli bakanlarımızla birlikte, sizler ekibinizle birlikte gece gündüz çalışıyorsunuz ve ülke olarak bu iklim değişikliğini en az hasarla atlattığımız için elinizden geleni yapıyorsunuz. Bundan dolayı sizlere çok çok teşekkür ediyorum.

Evet, nerede bir deprem olsa, nerede bir sel felaketi olsa Sayın Bakanım ekibinizle birlikte, bakanlarımızla birlikte hep beraber...

Sayın Sayın Paylan, arkanızı bana döndünüz ama niye döndüğünüzü anlayamadım. Yani, hayırdır? Hakikaten motivasyonum bayağı bozuluyor, kusura bakmayın. Bakanım, bir dakika arkasını dönmedi bize, Bakanım gülümseyeyim...

OYA ERSOY (İstanbul) – Öyle değildi, yanlışlıkla döndü.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, iyi yakaladın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bilhassa, Garo Paylan beni çok iyi motive ettiği için, Sayın Paylan, senin gözlerini görmem lazım benim.

Evet, teşekkür ediyorum, sağ olun. Bak, gördün mü, insicamım gitti, kaç dakikam gitti.

Nerede bir deprem olsa Sayın Bakanım, ekibinizle birlikte, bakanlarımızla birlikte oradasınız. Biz de geçtiğimiz yıllarda bir deprem yaşadık Manisa’ımızda. Hakikaten, deprem anından itibaren ekibinizle oraya geldiniz. Her vatandaşımızın yanına gittiniz, o soğukta -hakikaten çok soğuk bir kış ayıydı- her vatandaşımızla tek tek ilgilendiniz. “Vatandaşlarımız isterlerse TOKİ’den birer ev, isterlerse kendi arazilerinde birer ev yapalım.” dediniz, sözünüzü tutunuz, herkesi bir ev sahibi yaptınız. Vatandaşımızın eğer ahırını da yıkıldıysa onlara kendi istedikleri yerlerde, arazide ahırlarını da yaptınız, teslim ettiniz, bundan dolayı devletimize çok teşekkür ediyoruz. Nerede bir sel olsa yine Bakanımız sel felaketinin olduğu yerde, yangınların olduğu yerde ekibiyle birlikte arkadaşlar. Yani, bundan gurur duymamız lazım, hani bundan da bir şey çıkarmamak lazım, artık devletimiz çok güçlü. Allah’a şükür devletimiz artık milletimizi kaderine bırakmıyor, ne yapıyor? “Nerede bu devlet?” diye milletimiz bağırıyor artık, “Nerede devlet?” demeden Bakanımız orada. Bunu eleştirmek için de kendimizi zorlamamak lazım. İşte “Çakarlı arabalarla geldiniz.” diye söyleyen vekillerimiz oldu.

(HDP sıralarından gürültüler)

Ben size söylemiyorum. Yani, bakanlarımız geldiler, oraya otağlarını kurdular, hakikaten oradaki olumsuz ortamı net bir şekilde görerek, hangi vatandaşımızın neye ihtiyacı varsa hepsinin yanında yer aldılar ve Allah’a çok şükür devletimizin bütün imkânlarını seferber ederek vatandaşlarımızın yararlarını sardılar.

Evet, Sayın Bakanım, biz burada sizin bütçenizi görüşüyoruz. Biz, bugün, Çevre Bakanlığının bütçesini görüşürken... Sayın Paylan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, telefonla konuşacağım kardeşim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani telefonla konuşuyorsunuz... Teşekkür ederim Sayın Paylan, biz sizi dinledik ama.

Evet, şimdi Sayın Bakanım, biz Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesini görüşürken tabii bugünü görmememiz lazım, düne de bakmamız lazım ve yarını ona göre şekillendirmemiz lazım. Hani “vizyon, vizyon” dediler ya, bu vizyonu ortaya koymak için Türkiye’nin nereden geldiğini, bugün neler yaşadığını, yarın Türkiye’nin ne olduğunu görmek lazım. Mesela, benim şimdi aklıma geldi, arkadaşlarımız bayağı bir eleştirdiler sabahtan beri, niye eleştirdiler diye bakıyorum. Türkiye’nin dünü neydi? Mesela, Türkiye’nin dününe bakalım. Millet bahçesi diyorum, bir başlık açıyorum. Türkiye’nin dünü, millet bahçesi... Evet, değerli vekillerim, bir hayal kuralım. 2000’li yıllarda, 2000’den önce millet bahçesi kaç tane vardı? Var mıydı millet bahçesi diye bir şey? Ne kadar alan vardı veya kaç bin dönüm vardı? Bir bakalım. Milletimize bunu sorduğumuzda, milletimiz buna bir karne notu verse bu millet bahçesinde bence sınıfta kalırdı 2000 yılından önceki hükümetler.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Çok vardı, siz yaktınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, çok var deyip geçersiniz.

Az önce arkadaşımız bahsetti, Salih kardeşim. “bisiklet yolu” dedi, kaç kilometre bisiklet yolu vardı? Bunları bir düşünelim ya. Türkiye’nin bugününü kıyaslamamız için dünü göreceğiz, bugünü ortaya koyacağız, yarın da vizyonumuzu ona göre belirleyeceğiz arkadaşlar.

Bakınız, mavi bayraklı plaj diyelim. Mavi bayraklı plaj ne kadardı? Kaç tane vardı? Bugün ne kadar var? Evet, biz bunların sayılarını o kadar artırdık ki... Bu söylediklerimin hepsine millet sıfır notu veriyor veya en fazla 1 verir, o da başarısız demektir yani sınıfta çakarsınız. Hangi alana bakarsanız bakın. Çevre laboratuvarına bakın... Evet, katı atık düzenleme tesisinden bakalım. Kaç tane vardı? Şimdi Türkiye’de kaç tane var? Hani “temiz toplum” diyoruz, “temiz toplum, temiz çevre” “yaşanabilir bir çevre” diyoruz ya arkadaşlar. Bunlara tek tek baktığımızda, öyle zannediyorum ki kaç tane başlık açarsak açalım -vaktim hızlı bir şekilde bitiyor- hepsinden 2000 yılından önceki hükümetlerin çakacağını düşünüyorum. Ve bundan dolayıdır ki on dört seçime girdik bugüne kadar, her on dört seçimde de milletimiz ne yaptı? Kime geçer not verdiğini, kimi başarısız kıldığını milletimiz en net bir şekilde ortaya koydu.

Evet, muhalefet de tabii boş durmuyor. Mesela, az önce, ben Turan’a işaret ettim, Sayın Turan giderken ya gitme de konuştuklarımızı dinle... Hayretler içerisinde kaldım yani bir milletvekilleri topluluğu düşünün, milletvekili düşünün. “Biz gelirsek bunu yaptırmayacağız, bunu yıkacağız.” Bugüne kadar -CHP’ye söylüyorum, genellemiyorum- mesela, ne yapıldı da siz “hayır” demediniz? Bir düşünün ya, hakikaten Uğur Aydemir niye böyle konuşuyor? Mesela, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü’nü düşünelim. Bu yapılırken siz ne dediniz mesela? Bir düşünün ne dediniz? Şimdi, bakıyorum, onu geçiyorum, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü aklıma geliyor, ne dediniz? Yavuz Sultan Selim Köprüsü için ne dediniz? Nükleer santral için ne dediniz? Marmaray için ne dediniz? Avrasya için ne dediniz? Dolayısıyla, baktığımızda, hepsinde de elinizde... Sizden öncekiler de dedelerinin de ellerinde kazma “Biz bunu yıkacağız.” diyorlar. “Kanal İstanbul” diyoruz, “Biz bunu yıkacağız.” Ya, ana muhalefet partisi bir şeyi yıkarak nereye gelmek istiyor?

Muhalefette kalmak istiyorsanız tabii milletimiz bunu takdir ediyor zaten de siz bu şekilde devam edin, biz memnun oluyoruz ama bizi zorlayan bir muhalefet olsun istiyoruz arkadaşlar. Yani, düşün ki Türkiye futbol liginde bütün takımlar çok vasat ortamda, Avrupa’da da başarısız oluruz, Dünya Kupası’nda da başarısız oluruz. Biz diyoruz, bizi zorlayan bir rakip olsun, biz de eksiklerimizi görelim. Biz her şeyi dört dörtlük yapmıyoruz, bizim de eksiklerimiz var ama bizim eksiklerimizi söylerken kazma kürekle gelip eksliğimizi bize söylemeyin. Kazma küreğe gerek yok arkadaşlar. Ne eksliğimiz varsa onu söyleyin bize, eksliğimizi tamamlayalım. Biz sizden bu noktada iyi bir muhalefet bekliyoruz, iyi bir muhalefet.

Evet, belediyelere gelince arkadaşlar. Belediyelere genel bütçeden 2002 yılında 4,5 milyar lira para veriyormuşuz, şu anda ne kadar para veriyoruz biz? 95 milyar. Evet, yerel yönetimlere bakan genel başkan yardımcılarımız var, 95 milyarı enflasyondan arındıralım; 4,5 kat.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Dolardan arındıralım?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hangi alana bakarsan bak. Dolarla çarp, euroyla çarp, neyle çarparsan çarp hepsinde çarpılırsınız. Nereye bakarsanız bakın arkadaşlar. Bakın, reel olarak baktığımızda 4,5 kat ne yapmışız? Biz belediyelerimizin gelirlerini artırmışız. A belediyesi, B belediyesi diye ayırdık mı? Hayır. Mesela, benim kendi ilimden bahsedeyim. İller Bankasına, Sayın Bakanımın çok teşekkür ediyorum. Âdeta 112 gibi, belediyelerimizin imdadına yetişiyorlar; belediye ayırımı yapmaksızın.

Ne istiyorlarsa... Ben şahidim arkadaşlar, vaktim sınırlı olduğu için girmeyeceğim, size özelde izah edebilirim. Şahit olduğum konular, yaşadığım konular, bildiğim konular. Dolayısıyla, İller Bankası ayırım yapmıyor. Bakanlığımız ayırım yapmıyor. Bundan dolayı da Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyorum.

Hakikaten, Sayın Bakanım, yani hem telefonla konuşup hem dinlemeyi “Süperman” olarak ifade etti Sayın Paylan. Ben, size Allah nazardan saklasın diyorum. Sayın Yaşar Kırkpınar, size nazar boncuğu verdi, biz de nazar duası okuyalım sizlere.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Çok da artık büyük bir olay değil. Hem telefonuna bakıp hem de dinlemek olayı artık çok büyük bir olay değil. Dolayısıyla, bunlar normal şeyler, sıradan şeyler. Kendimize yapılmasını istemediğimiz şeyleri başkasına yapmamayı da vekiller olarak bilmemiz gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, son cümle.

Sayın Bakanlarımızın programları arkadaşlar... İllere geldiği zaman, valilik, Sayın Bakanımızın programlarını ilgili kişilere gönderiyor. Şimdi, katılmak istemiyor arkadaşlarımız, katılmayı kendilerine şey zannediyorlar katılmak istemeyenler... Şöyle söyleyeyim yani Bakanımızın yanında fotoğrafı çıkarsa kendilerinde bir eksiklik hissediyorlar herhâlde. Yani, bir açılış oluyor, şu oluyor, bu oluyor, bundan dolayı eksik hissetmeyin, gelin hep beraber bu güzel ortamları birlikte paylaşalım. İnşallah, ülkeyi de birlikte yönetelim diyoruz. Yani gerekli muhalefete evet, gereksiz muhalefete de boş lakırtıya, boş laflara da artık yeter, milletin de karnı tok bizim de karnımız tok diyor, hepimize saygılar sunuyorum.

Sayın Bakanım, bütçemizin de hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun Sayın Aydemir.

Son konuşmacımız Sayın İbrahim Aydemir.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum.

Burada, bir isim konuşma yaptı, öğleden sonraydı, Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol; kendisine teşekkür ediyorum. Konuşmasına başlarken yaptıklarınızdan dolayı size minnettarlığını ifade etti, sonra kendince gördüğü noksanları not düştü. Tarz bu olursa bereket geliyor, karşılık buluyor. Aslında, Uğur Bey’in söylemek istediği de bu. Çevre Bakanlığı, sonuçta Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Bırakın insanı, bırakın hayvanı bütün mahlukatı ilgilendiriyor, canlı cansız. Öyleyse, hepimizin ortak dikkat ve rikkat yöneltmemiz gereken bir zemin. Öyleyse, o noktada gayret sarf eden çok esaslı bir kadro var burada.

Güzel Bakanım, bakın, ben bir gözlemimi anlatayım: Uzun yıllardır siyasetin içerisindeyim, samimi söylüyorum ki oy verirken insanlar eğer bir yere tarafgir pozisyon almışsa karşısındaki muhatabı karşı taraf gibiyse, ötekiyse ona çok fazla methiye yahut da hak teslimi yapmazlar. Emin olun, seçmen noktasında da çok sayıda CHP seçmeni biliyorum ben, ki size teşekkürleri var, şükranları var. O karda kışta, yağmurda, depremde, selde hep sizi görüyorlar ve orada yüreklerinde bir ferahlık hissediyorlar. Burada konuşanlar hak teslimi burada yapmasalar da, acaba kayda geçerse bir sıkıntı olur mu gibi bir düşünce içerisinde olsalar da, ben biliyorum ki onlar da sizinle ilgili çok müspet kayıtlar düşüyorlar. Dolayısıyla, müsterih olun, rahat olun, bu tenkitler hiç de sizi üzmesin.

Bakın, değerli arkadaşlarım, Erol ağabey, güzel ağabeyim; bir kavram “taat” kavramı. Biz dua ederken hep büyüklerimizden şöyle duymuşuzdur “Allah’ım, ibadetlerimizi, taatlarımızı kabul eyle.” deriz. Taat nedir? Birçok insan bunu atlar, nedir diye hiç düşünmemiştir bile. Taat: İnsanı rahatsız edecek, çevreyi rahatlatacak herhangi bir eylemin adıdır. Orta yerden rahatsızlık veren bir şeyi kaldırdığınız da çevreden taatte bulunmuş olursunuz. Bizim kültürümüz, medeniyetimiz bunu bize öngörüyor. Böyle olduğu zaman zaten bu medeniyet kökünden çevreci bir medeniyet; hep beraber, hepimiz için söylüyorum ben, ayrısı gayrısı yok. Böyle bakınca Bakanlığımız da, kadrosu da -samimi söylüyorum- gittikleri yere çok özel enerji enjekte ediyorlar. Mesela, ben Bakanımızın Erzurum’da kaç defa toplantısına katıldım, burada da kaç toplantısına iştirak ettim, keşke mümkün olsa -hatta Değerli Bakanım, bunu siz organize etseniz- muhalefetten milletvekillerimiz de sizin çalışma üslubunuzu görseler. Sonuna kadar dinleyen, bütün çözüm tekliflerini alıp onlar üzerine yoğunlaşan ve çözüm sunan, asla geçiştirip bırakayım demeyen bir tarzı var geldiği günden bugüne; genç bir insan, tabii bunu bir güzelleme bağlamında düşünmemek lazım, hak teslimi yapıyoruz. Hep söylüyorum ya ben burada, hak teslimi yapınca bir madalya vermek lazım. Bakanımız hakikaten öyle Erhan Bey, samimi söylüyorum, hiç istihzaya gerek yok, kardeşâne burada tespitler yapıyoruz. Yani, öyle değil midir? Yaptıkları orta yerde. Hep söylüyoruz ya noksanımız elbette var kardeşim ya, işte bunları da söyleyeceğiz. Hazır bu heyet gelmişken noksanları... Ama öyle bir tarz, öyle bir üslup koymak lazım ki “Doğru, işin şu kısmı da noksan, öyleyse oraya yönelelim.” desin insanlar.

Burada emek veren kadroları ben biliyorum. “Saray” kavramı kullanılıyor, çalışma şartlarına gidin bakın. Samimi söylüyorum, o kafanızda oluşturduğunuz o saray gibi kâşane yok oralarda. Birçoğu sabahlara kadar çalışıyorlar ve inanın ki “saray” dediğiniz- Külliye’de çalışıp da aç sabahı edenleri ben biliyorum. Bir gayret koyuyorlar, hak teslimi lütfen.

Arkadaşlar, biz faydacı hiç yaklaşmadık, hele bu Çevre Bakanlığında. Bakın, bir örnek, şu poşet mevzuna yönelelim lütfen. Poşeti paralı yaptığımızda -ne zaman yaptık biz, seçimlerden hemen önceydi değil mi, yerel seçimlerden hemen önceydi- insanlar hep şöyle dediler: “Arkadaş böyle şey olur mu ya, oylara tesir eder bu.” Hiç öyle düşünmedik, biz Allah’ın rızasına yönelen bir ekibiz. Çevreyi düzgün tutma adına yapılması gereken ne onun kararını aldık, hayata geçirdik. Böyle baktığınız zaman bereket de geliyor, gelecek inşallah.

Erol ağabeyin söylediği, Erol Hocamın söylediği: “Katılımcı bir demokrasi...” Tabii ki, elbette, biz de bunu istiyoruz ama “Ne karar alırsanız alın, mutlaka dernekleri, mutlaka sivil yapıyı, bu işin şeriki yapın.” dediğinizde bir hercümerç çıkar. O zaman biz neyi temsil ediyoruz? Biz insanlardan oy alırken, insanlar bizi buralara seçerken ne için seçiyorlar? İşte, bu kararları verelim diye seçiyorlar, öyle değil mi? Dolayısıyla, bunları birçok yerde söylüyorsunuz, biraz tenkit bağlamına getirip söylüyorsunuz, öyle değil. Burada biz bunları ayrıntısıyla konuşuyoruz ve Bakanımız çok sayıda çevreyle konuşuyor. Bakın, burada bir not var, ne diyor: “ 81 vilayeti gezdim.” Orada, sivil toplum yapısıyla da hepsiyle istişare ettim, konuştum.” diyor. Dolayısıyla, sizin söylediğinizi zaten biz hayata geçiriyoruz, ezbere yapmıyoruz hiç. Öyleyse, siz tabii münevver bir insansınız, böyle sahici kayıtlara daha açığz diyeyim ben ama siz değersiniz, öğreniyoruz sizden de; dolayısıyla, onlara da devam edin.

Güzel Bakanım, kadronuza da minnettarız, burada isimlerini saymayacağım ama hepsi birer değer, hepsiyle ilintimiz var; Bakan Yardımcılarımız öyle, kurum Genel Müdürleri öyle. Hepsine yöneldiğimizde hiçbirini yüksünmeden, ben şunu da yapmam, vaktim yok demeden hemen milletin meselelerine yöneliyorlar ve çözüm tekliflerine mutlaka müspet karşılık veriyorlar; dolayısıyla, onlara da teşekkür ediyoruz. İnşallah bütçemiz hayır, uğur getirecek Allah’ın izniyle.

Benim Erzurum bağlamında sizden bir talebim var, siz zaten biliyorsunuz. Kentsel dönüşüme dönük çok yoğun çabanız oldu, Erzurum'un çehresini değiştirdiniz. Belediyelerimizin de özel gayretleri var, hem büyükşehirin hem merkezdeki belediyelerin hem de çevre belediyelerin. Orada kentsel dönüşüm çalışmaları devam ediyor zaten, Toplu Konut Başkanımız da -Allah razı olsun- çok gayretli, çok ilgili. Bu sene özellikle yani önümüzdeki 2022'de tamamlanması gereken beklentimiz içerisinde olan Palandöken'de bir dönüşüm çalışması var, bir de Aziziye'de var; bunlara biraz daha yoğunluk verirseniz çok memnun oluruz.

Allah bereketli kılsın bütçemizi, hayırlı uğurlu olsun. Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum İbrahim Bey.

Değerli arkadaşlar, bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Söz alan, katkıda bulunan tüm milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmaları gerekmektedir. Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım; sonra da Bakanımız Sayın Kurum'a cevapları için söz vereceğim.

Şimdi, soru işlemini başlatıyorum.

Erhan Bey, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Konuşmam esnasında bir kısım sorular sormuştum Sayın Bakan, onlara ilave olarak kısa üç tane sorum olacak. Şimdi çok sayıda millet bahçesi yapıldığını ifade ettiniz. Şöyle bir iddia var yani bu millet bahçesinin gerek proje ihalelerinin gerekse yapım ihalelerinin belli firmalarda yoğunlaştığı yönünde basında sıkça iddialar var. Bu anlamda, firma ismini tabii ki sizden istemiyoruz ancak bu ihaleleri hangi firma ne kadar aldı? Mesela, A firması, bir kod vererek 20 tane, B firması 5 tane şeklinde bir tasnifleme yapabilir misiniz? Eğer hakikaten bu iddialar doğru değilse bu anlamda siz de kendinizi kamuoyuna anlatmış olursunuz.

İkinci sorum: Bu İller Bankası, malum, İller Bankasının ortakları belediyeler, kâr ettiği yıllarda temettü dağıtıyor veya bir yıl sonra, akabinde hemen temettü dağıtıyor. Burada da iddia olunur ki muhalefet partilerine, bu temettülerin gönderilmediği şeklinde. Dolayısıyla, burada da bütün muhalefet belediyeleri alıyor mu, daha doğrusu hangi belediyeler alıyor bu temettüyü, hangi oranda alıyorlar? Onu söylerseniz sevinirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, çok sayıda söz talebi var.

ERHAN USTA (Samsun) – Son sorum, üçüncü sorum da: TOKİ'yle ilgili hiçbir bilgi alamadık, hem gelir gider ve bilançosuna ilişkin son güncel bilgileri bizimle paylaşır mısınız?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Necdet Bey, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Birçok arkadaşımızın dile getirdiği bu geri dönüşümde çalışan emekçilerle ilgili bir düzenleme var mı, yok mu? Bunlar son dönemde şirketlere kurban ediliyor gibi bir tarz var, yaklaşım var; bu konudaki çalışmalar hakkında bizi bilgilendirseler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Abdüllatif Bey, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Bakan, lisanslı harita ve kadaströ bürolarının nedensiz kapatılıp yetkilerinin özel harita bürolarına neden devredildiği konusunda bir açıklama yaparsanız mutlu olurum. Buralarda 300 lisanslı büro, yaklaşık 3 bin çalışan ve aileleriyle birlikte 10 bin kişi mağdur edilmiştir. Lisanslı büro açmak için memuriyetten istifa eden veya bu bürosu çalışırken emekliliği hak eden ve emekli olan kişileri tekrar memuriyete alacak mısınız, bu konudaki önlemler nedir?

İkinci sorum: Sultanahmet Meydanı'nda bulunan Tapu ve Kadastro İstanbul Bölge Müdürlüğü'nün tarihî binası galiba boşaltılmış, neden boşaltıldı acaba?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, az önce HDP milletvekili Garo Paylan konuşmasında Sayın Bakanımızla ilgili bir suizanda bulundu. Kendi makam aracının sabahın bu yana çalışır vaziyette bekletildiğini ifade etti ve aksi durumda, aksinin ispatlanması durumunda da özür dileyeceğini söylemişti. Birlikte az önce aracın yanına gittiğimizde aracın çalışmadığı tespit edildi, bu konuda detaylı incelemesinde de bu tespit edildi. Onurlu davranmasını ve özür dilemesini bekliyoruz kendisinden.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sayın Bekir Kuvvet Erim, buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Torun sabahleyin Aydın Büyükşehir Belediyesi... ASKİ'ye kredi verilmediğinden söz etti. Aydın Su ve Kanalizasyon İdaremizin Didim İlçesi Akbük, Fevzipaşa, Denizköy mahalleleri kanalizasyon inşaatı; Köşk ilçesi atık su arıtma tesisi inşaatı; Söke ilçesi Merkez, Güllübağçe, Savunca, Sazlı ve Yenidoğan mahallelerinin kanalizasyon inşaatı; Buharkent ilçesi içme suyu, kanalizasyon, yağmur suyu ve atık suyu arıtma tesisi inşaatı işlerine ait toplamda 240 milyon Türk lirası finansman temini İller Bankası tarafından karşılanacaktır. Fakat burada, mesela Didim Belediyesinin 250 milyon lira sigorta borcu var, 675 şirket işçisi var. 200 kişi çalışıyor gösterin bana, ben başka bir şey demeyeceğim, 200 kişi... Geri kalanı bankamatik. Bana kalsa 1 kuruş kredi vermem.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan, Güngören ilçesi Tozkoparan'da yürütülen kentsel dönüşüm projesiyle ilgili yürütmeyi durdurma kararına rağmen vatandaşın tapuları üzerindeki şerhler hâlâ kaldırılmadı. Vatandaşın bu mağduriyetini ne zaman gidereceksiniz?

İkinci sorum: Sayıştayın 2020 raporuna göre Bakanlığın satılan ve satılmasına karar verilen kamu konutlarına cam balkon, seramik değişimi, pencere sinekliği, mutfak dolabı, alçı, boya, banyo dolabı gibi bakım onarım harcaması yapılarak 198.964 TL kamu zararına neden olunmuş. Bu evler kimlere aittir? Kamu zararının sorumluları kimlerdir? Herhangi bir işlem yapıldı mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Durmuş Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Eski bir tapu kadaströ meslek lisesi mezunu olarak soruyorum: Sayın Bakanım, İstanbul Sultanahmet'teki binanın tapu kadaströ müzesi yapılması için birtakım girişimler vardı; şu anda da boşaltılmış. Yani, orayı müze yapsak ne olur acaba?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, yeni mezun bir gencin 50 katlı bir gökdelen projesinin veya baraj projesinin yükümlülüğünü alıp imza atmasına şu an engel bir durum yok. Odalarla bir çalışma yaparak yetkin mühendislik yasasının çıkarılması için bir çalışmanız var mı?

Diğer bir konu: Muğla'nın Milas ilçesi tarihî İsasos Kıyıkışlacık Mahallesi'nde inşa edilmek istenen 2'nci liman inşaatına yöre halkı karşı çıkıyor. Limanın yapılması planlanan alanda deniz altında kazı yapılarak denizdeki doğal varlıklar ve tarihî eserler yok olacaktır, Güllük Körfezi'nde tüm geçimini balıkçılıkla sağlayan yüzlerce insanın ekmeğiyle oynanacaktır. Yükleme sırasında meydana gelecek olan deniz ve kara trafiği ile toz, kirlilik ve gürültüyü de hesaba kattığımızda bu 2'nci liman projesinin savunulabilecek hiçbir bilimsel, teknik, insani ve vicdani yanı yoktur. Vatandaşın hassasiyetini dikkate alacak bir çalışmanız olacak mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Murat Çepni...

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Üç sorum olacak.

Bir: İzmir Menemen'in Atatürk Mahallesi'nde bulunan 399 adet konut projesinde ÇED Yönetmeliği hükümlerine uyulmadığı ortaya çıkmış, İdare tarafından bir işlem yapılmadığı da görülmüş şu ana kadar. Bakanlığınızın bir fikri var mıdır?

İki: İkizdere İşkencedere taş ocağı için bilirkişi incelemesi olumsuz karar verdi. Çalışma halen sürüyor. Bakanlığın bu meseleye dair bir müdahalesi olacak mıdır?

Üç: Rehabilit edilmiş, eski hâline döndürülmüş herhangi bir maden sahası, taş ocağı sahası var mıdır? Bakanlığınızın bu konuda bir çalışması var mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Oya Ersoy...

OYA ERSOY (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Türkiye'de çöp ayrıştırma işi ancak tek kanalla yapılıyor, bu da katı atık toplayıcıları tarafından yapılıyor. Şimdi bunların depoları basılıyor ve çekçeklerine el konuluyor, engellenmeye çalışılıyor. Bu atık ayrıştırma işini kim yapacak?

Ülke, 2019 yılından bu yana, plastik atık ithal eden, Avrupa 1'inci bir ülke hâline geldi. Her gün 241 kamyon dolusu plastik atık Türkiye'ye geliyor. Peki, bu atıkların ne kadarı geri dönüştürüldü ve ne kadarı çevre kirliliğine neden oldu; buna dair sağlıklı veriler var mı? Ve çöp ticaretinde de ithalata dayalı bir ekonomi mi düşünüyorsunuz?

Çevre Ajansının faaliyetlerinden bugüne kadar ne kadar gelir elde edildi ve bir denetim raporu var mı? Nerelerden gelir elde etti ve nerelere harlandı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erhan Usta, ilave bir sorunuz var galiba.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakan, bu kitapçıkta İstanbul Atatürk Havalimanı'nın millet bahçesi olacağına ilişkin resimler var. Gerçi burada pistlerin bir kısmı görünüyor ama burası havaalanı olarak kullanılabilir mi yoksa artık tamamen bu sermaye stokunu tahrip etmiş mi oluyoruz, kaldırıyoruz muyuz? Bundaki amaç nedir yani bunu bize hakikaten bir miktar açıklamanız gerekiyor. Yani, böyle büyük bir sermaye stoku... Yani, Londra'da 5 tane havalimanı var. Yani, madem “Türkiye’yi büyüteceğiz.” diyoruz... Yani, bilmiyorum ama normal şartlarda en az 10 milyar dolardır bunun yatırım değeri; arsa değerini demiyorum. Buradaki mantığı, bu fizibiliteyi bize bir anlatır mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hüseyin Yıldız...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Bakanım, sabah dediğim gibi, 2789 ada 1 parseldeki bu çamlık yerin ihalesini iptal edecek misiniz? Şimdi, Didim'den binlerce telefon aldım, “Orayı iptal edip... Gerekirse biz Didimliler olarak kampanya yapıp o parayı Bakanımıza veririz.” diyorlar.

İki: Didim'de satılan hazine arazileri 1 milyar civarında; bunun ortalama yüzde 37'si 370 milyon yapıyor. Bu parayı Belediyeye ödeyecek misiniz?

Demin, Sevgili Aydın Milletvekilimiz Didim Belediyesiyle ilgili birkaç tane konu gündeme getirdi. Didim Belediyesi... Bizim böyle kartla çalışan bir personelimiz yok. 670 personelimiz var. Didim'i kendisi de biliyor, yazın 1,5 milyon nüfusa ulaşıyor ama üzülerken söylüyorum: Katkı payı kış nüfus oranına göre veriliyor. Kış nüfusumuz 120 bin. Ama “İller Bankası konut sayısına göre pay versin.” diye defalarca gündeme getirmemize rağmen... Maalesef, o kanunu getirecektiniz, getirmediniz. Bu vesileyle, konut sayısına göre İller Bankası payı verilecek mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Suzan Şahin, buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, biraz önce Hatay Milletvekilimiz Sayın Lütfi Kaşıkçı “Hatay'da Cumhuriyet Halk Partisi Büyükşehir Belediyesi çevre ve sağlık konusunda milletimizin taleplerini karşılamıyor.” diye size bir şikâyetle bulunmuş. Hem mevkidaşıma bir cevap hem de size doğru bilgi aktarımı yapmak isterim. Mevkidaşım eksik ve yanıltıcı bir bilgiyle karşınıza çıkmış. Mevcutta işletilmekte olan Antakya Atık Su Arıtma Tesisi 1989 yılında tamamlanarak işletmeye alınmış olup ekonomik ömrünü tamamlamıştır, istiap haddini aştığı zaman da koku yapıyor. 2019 yılında Devlet Su İşlerine yazı yazılmış taşıma için, Devlet Su İşleri izin vermemiş. Arıtma tesisine atık su taşıyacak olan kolektör hattının Asi Nehri şevinden geçirilmesi savı, önerisi üzerine Asi Nehri'nin uluslararası nehir olması sebebiyle de Devlet Su İşlerinde gerekli yazışmalar yapılmış, buna da olumsuz görüş verilmiştir 15/11/2019, 17/10/2021 tarihli yazılarla. Asi Nehri Devlet Su İşleri sorumluluğunda olduğundan bizim müdahale hakkımız da bulunmamaktadır. Bunun üzerine, Hatay Büyükşehir Belediyesi ileri teknoloji membran biyoreaktör sistemi son teknolojiyle kapalı inşai yapılar olacak şekilde arıtma planlanmış, yapısı planlanan proje İller Bankasınca onaylanmış, Çevre Bakanlığınız tarafından uygun görülerek “ÇED Olumlu” belgesi alınmıştır. Tesis, Antakya'nın Defne ilçesinin 56 mahallesine ait kanalizasyon şebekesini toplayacak olup projelendirme aşamasında yapılan nüfus projektörüne göre 1'inci kademede 415 bin, 2'nci kademede de 555 bin nüfus kapasitelidir. 2022 programına alınmış; bir aya kadar yapım ihaleye çıkacak,

Asi Nehri'ne de yaz aylarında can suyu sağlayacaktır ve canlı yaşamını destekleyecektir. Bu arada, daha önce Hatay'da sadece 2 arıtma tesisi varken yedi yıl içerisinde Hatay Büyükşehir Belediyemiz 13 arıtma tesisi yapmıştır; bu, 14'üncü arıtma tesisimiz olacaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Suzan Hanım, sorunuzu sorup bitirirseniz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hemen efendim, soruyorum: Bu bakımdan, bitmemiş yollar, bitmemiş arıtmalar, bitmemiş barajlar için “Yaptık.” deyip yapamayanların takibini yapmasını rica ediyorum Sayın Lütfi Kaşıkçı'dan.

Bu arada, mevcut barajlarımızın da bitirilmesi için gerekli hassasiyeti talep ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sorular tamamlanmıştır.

Değerli arkadaşlar, şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim ama bütün Bakanlarımıza yaptığım bir hatırlatmayı yaparak öncelikle.

Değerli Bakanım, dört başlıkta toplayabiliriz diye düşünüyorum sizin sunumunuzu:

Birincisi, burada genel bazı değerlendirmeler oldu, bazı eleştiriler oldu, sizin de mutlaka bazı genel değerlendirmeleriniz olacaktır.

Diğer taraftan, mükerrer sorular oldu, mümkün mertebe bunları toplu bir şekilde cevaplandırırsanız vakit açısından daha verimli bir çalışma yapmış oluruz.

Üçüncüsü, müstakil, spesifik diyelim, özel sorular oldu, oralarda mümkün mertebe arkadaşlarımıza ismen referans vererek cevaplarmanız seviniriz.

Dördüncüsü de, siz tecrübeli bir Bakanımızsınız artık, bu kısa sürede bütün sorulara, bütün detayıyla cevap vermek takdir edersiniz ki mümkün değil ama yazılı cevap verme imkânı var. Komisyonumuza on gün içerisinde cevaplar gelirse biz de arkadaşlarımıza bu yazılı cevapları ulaştırmış olacağız.

Şimdi, Sayın Bakanımıza, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere otuz dakika süre veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün altı saate yaklaşan görüşmeler gerçekleştirdik. Her şeyden önce, her birinize katkılarımızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Bütçeler, bakanlıkların projelerini ve gelecek vizyonlarını en doğru şekilde aktardıkları demokratik platformlardır. Yine, milletvekillerinin doğru ve adil eleştirilerini, yapıcı katkılarını sundukları demokratik organizasyondur. Lakin, 2022 bütçe görüşmeleri, kimi milletvekilleri tarafından yapılan haksız eleştiriler ile itham ve tezyif edici cümlelerle dolu bir şekilde başlamış ve devam etmektedir. Ben sözlerimin hemen başında, üslubuna uygun bir şekilde tartışmaları zenginleştiren vekillerimize teşekkür ediyorum. Soruların büyük bir bölümüne burada cevap vermeye gayret göstereceğim, kalanları da yazılı olarak cevaplandıracağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle belediyeler konusunda ayrımcılık yaptığımız, partizanlık yaptığımız söylendi, belediyeleri eşit şekilde desteklemediğimiz ifade edildi. Bakın, biz görevi devraldığımız günden bu yana, tüm ekibimizle birlikte 81 ilimizin tamamını ziyaret ettik, bazı illerimize birden fazla gittik. Bugün ziyaret sayımız 350'ye yaklaştı; bütün illerimizde birden fazla

ziyaretle orada milletvekillerimizle, belediye başkanlarımızla, valilerimizle beraber olduk. Hiçbir siyasi ayrım gözetmeksizin, o belediye hangisi, bu belediye hangisi bakmadan, belediyelerimizin, şehirlerimizin geleceğini ilgilendiren ve sayısı on binleri bulan projelerimizi başlattık. Hamdolsun, çok önemli bir kısmını da tamamladık. Bir kısım projelerimizin çalışması da devam ediyor. Benim iddia sahiplerinden ricam şudur: Belediye başkanlarınızla lütfen bir konuşun, partinizin başkanları tarafından yönetilen şehirlere bir bakın. Kafanızı çevirip nereye bakarsanız bakın, bizim orada Bakanlığımızın yapmış olduğu bir projeyi görürsünüz, bizim mühürümüzü görürsünüz, AK PARTİ'mizin mührünü görürsünüz. Ve hep aynı şeyi söylüyorsunuz: "Yerel yönetimlerin yetkisini kısıyorsunuz." Bir kere, 2002 yılından bugüne yaptığımız reformlarla yerel yönetimlerimizin yetki alanlarını siz değil, biz genişlettik. Gelirleri yine, siz değil, Sayın Başkan, biz arttırdık ve gelirleri de aynı oranda biz arttırdık. 2014 yılında 30 büyükşehir belediyesine aktarılan pay yüzde 5'ten, yüzde 6'ya; büyükşehir ilçe belediyelerine aktarılan pay ise yüzde 2,5'ta yüzde 4,5'a yine biz çıkardık.

Yine, kentsel dönüşüm için, İller Bankamızın kentsel dönüşümü desteklemek amacıyla ayırmış olduğu "3 milyar lira hangi belediyelere gitti?" diye sordunuz. Cevap vereyim, 2023 yılına kadar belirlediğimiz bu desteğe dair Türkiye'nin birçok belediyesinden 750 milyon lira kredi desteği geldi ve gelen bütün belediyelere istisnasız 750 milyonun tamamını aktarmış durumdayız. Bunun Türkçesi şu: Talep edilen miktar kadar belediyeye aktarılmış ve kimin talep ettiğine de bakılmamıştır, lütfen milletimizi yanlış yönlendirmeyin.

"İş yaptırmıyorsunuz." diyorsunuz ya, işte, soruyorum: Şimdiye kadar muhalefet belediyeleri hangi iş istemiş de Bakanlık olarak veya Bakanlığımıza bağlı birimler olarak biz engellemişiz? Yani buna ilişkin her gittiğimiz yerde biz parti ayrımı gözetmeksizin, tüm belediye başkanlarımıza, Bakanlığımızı ilgilendiren tüm konularla ilişkili taleplerinizi bize iletin ve bu çerçevede, mevzuat çerçevesinde, kanun çerçevesinde yapılacak her türlü desteğe hazır olduğumuzu hep ifade ettik ve etmeye de devam edeceğiz. Buna ilişkin de tek bir örnek gösteremezsiniz.

2002 yılında genel bütçe vergilerinden belediyelere ne kadar aktarılıyordu biliyor musunuz? 4,7 milyar lira. Bu miktar, 2020 yılında 100 milyara yaklaştı, 100 milyara; 4,7 milyardan 100 milyara geldi. Sadece bu yılın ilk dokuz ayında yerel yönetimlere aktarılan miktar 94,4 milyar liraya ulaştı. Bugün sizin partiniz tarafından yönetilen İzmir'de, İzmir tarihinin en büyük deprem dönüşüm projesini gerçekleştiriyoruz. Antalya'dan İstanbul'a, Ankara'dan Adana'ya, Sinop'tan Tunceli'ye; Muğla'da, yine, muhalefet belediyelerimizin yönetiminde olan tüm illerde on milyarlarca liralık yatırımı yine biz yapıyoruz. Bizim tek derdimiz var; o da milletimize hizmet etmek, 84 milyon vatandaşımıza hiçbir ayrım yapmadan, hiçbir şekilde -birbirinden- ötekileştirmeden, hak ettiği şartlarda yaşam standartlarını sunmaktır.

Yine, İzmir'de vatandaşların mağdur olduğu söylendi. Bir kere, Gazi Mustafa Kemal'in mağdur İzmir'ini yirmi yılda mağdur İzmir siz yaptınız ve bana -İzmir'de yirmi beş yıldır ne yaptınız- bir tane kentsel dönüşüm projesi, bir tane deprem dönüşüm projesi, başlattığınız bir tane çalışmayı, bir örneği gösterir misiniz? Bunu söyler misiniz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yok, yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – İzmir depremi oldu. Biz, bakanlıklarımız, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatı çerçevesinde İzmir'e depremden üç saat sonra gittik; sokak sokak, mahalle mahalle, Bayraklı'da, Konak'ta, efendim, Karşıyaka'da depremin olduğu her alanda, her alanda istisnasız vatandaşımızın yanında olduk ve olmaya da devam

ediyoruz. Tabii, sadece İzmir’de değil Sayın Başkan; Elâzığ’da, Malatya’da, Giresun’da, Bartın’da, Kastamonu’da, Trabzon’da, Rize’de gidin bizim bir projemizi görürsünüz. Söz verdiğimiz gibi bir yıl içerisinde vatandaşlarımıza yine konutlarını teslim ettik, etmeye de devam edeceğiz.

Tabii, bazıları bakıyor, göremiyor, duygu anlamında da algılayamıyor, Türkiye’nin her yerine bu anlamda ateş düştü. Biz, gittik, milletvekillerimiz de, belediyelerimiz de yine, sivil toplum örgütlerimiz de, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla enkaz alanlarında sabahlara kadar olduk; istisnasız söylüyorum bunu. Hiçbir şekilde de çakarlı arabalarla, bilmem nelerle de gezmedik. Acı üzerinden hiçbir şekilde siyaset yapmadık. Hep şunu söyledik: Bir olacağız, beraber olacağız ve depremden, selden, afetten, hasar gören vatandaşlarımızın yarasını saracağız dedik. Tabii, CHP’ye gönül vermiş kardeşlerimiz bile bizim önümüzü kesti Sayın Başkan dedi ki: -yani hakikaten biz çok mutlu olduk, sizin adınıza da mutlu olduk- dedi ki: “Biz bunu yirmi beş yıldır görmedik ya. Sayın Bakanım, söz verdiniz, geldiniz, sözünüzü tuttunuz, Allah sizden razı olsun.” ve biz de o mutlulukla, o heyecanla işlerimizi yapıyoruz ve yapmaya da inşallah devam edeceğiz. Tabii, biz sizden takdir beklemiyoruz ama bu kutlu çatı altında en azından afetin siyasetini yapmayalım.

Devletimiz tüm kurumlarıyla, gönüllü kuruluşlarıyla depremlerde, İzmir’de, Malatya’da, Elâzığ’da, Kastamonu’da her afetzedenin yanında olmuş, seferber olmuş ve bu seferberlik anlayışıyla çalışmıştır. Tabii, buraya geldiler, çakardan bahsettiler. Orada çalışanlara, emek verenlere haksızlık ediyorsunuz. Hiçbir şekilde bu noktada İzmir’de de mağduriyet adına herhangi bir durum yoktur ve inşallah, 26 Kasım’da Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle İzmir’de ilk konutlarımızın -Bayraklı’da 7 bölgede başlattığımız 750’ye yakın bağımsız bölümü içeren konutlarımızın- teslimini de depremin 1’inci yılında yapacağız. Etap etap diğer konutlarımızı da bitireceğiz ve söz verdiğimiz şekliyle, vatandaşlarımızı mağdur etmeyecek şekliyle en güzelini, en iyisini inşallah onlara sunacağız.

Tabii, vatandaşların bu ödeme koşullarıyla ilgili hep bunu söylüyoruz ama yine söyleyelim: Konut maliyetinden gerekli her türlü altyapı ve indirim yapılmak suretiyle iki yılı Ödemesiz, on sekiz yıl faizsiz bir şekilde ödenmektedir. Kiranın da altında bir değerle -ki bunu Elâzığ’daki vekillerimizin hepsi bilirler, yine, kendi partinizin vekiline de bunu sorabilirsiniz ve orada da vatandaşlarımız mutlu-kiranın da altında bir taksitle ödemelerini gerçekleştiriyorlar ama tabii, bunu sizler de biliyorsunuz, işinize gelmediği için maalesef, söylemiyorsunuz. Bakın, biz hep eser yaptık, eser ürettik, polemikler içerisinde hiçbir zaman yer almadık ve almayacağız da.

SEYİT TORUN (Ordu) – İktidar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Torun, karşılıklı konuşma usulümüz yok, rica ediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Ne güzel söylemiş: “Dert, insanı yolları düşürür.” Biz milletimizin derdiyle hemdert olduk, milletimizin derdiyle dertlendik ve yollara düştük. Bizi arayan Şırnak’ın yollarında bulur, bizi arayan Edirne’nin yollarında bulur, bizi arayan Konya’nın, Trabzon’un kentsel dönüşüm projelerinde bulur, bizi arayan Ankara’nın millet bahçesinde bulur, bizi arayan İzmir’deki deprem konutlarında bulur, Antalya’da bulur, Muğla’da bulur, Kastamonu’da bulur ve bu noktada bizi arayan 84 milyon vatandaşımız emin olsunlar ki -biliyorlar onlar da- hemen yanı başlarında bizim olacağımızı, en zor günlerinde yanlarında olacağımızı çok da iyi biliyorlar, yanı başlarında bulurlar. Ve biz bu anlamda Ankara’da o meşhur, karanlık ajanslar tarafından üretilen, millete en ufak bir faydası bile olmayan tartışmaların içinde hiçbir zaman olmadık, hiçbir zaman da olmayacağız. Bizi dedikoduların, iftiraların, söylentilerin, ithamların, karanlık ve kirliliğin senaryolarının peşine takılıp gidenlerin arasında bulamazsınız. Bizi, Fikirtepe’de, Kirazlıtepe’de tabut evlerde evin altında kalma riski olan vatandaşlarımızın dönüşüm projelerinde bulursunuz, bizi İstanbul’da yeşilde bulursunuz, Konya’nın tarihi meydanını ihya ederken bulursunuz. Biz yurt açıyoruz,

üniversite yapıyoruz, yeni yuvalar yapıyoruz, yeni sosyal konutlar yapıyoruz, milletimizin geleceği için, kadınlarımız, gençlerimiz, çocuklarımız, yavrularımız için gecemizi gündüzümüze katarak çalışıyoruz ve bu noktada şantiyelerimizde bulursunuz, çizmimizi ayağımıza giymiş depremde enkaz alanlarında bulursunuz Başkanım. Bizi ararsanız bu anlamda adresimiz belli, 81 ilde, Anadolu’da bizi bulabilirsiniz tüm ekibimizle birlikte çünkü 350’nin üzerinde ziyaret yaptık ve bu ziyaretleri de inşallah bu koltuktan kalkacağım güne kadar da yapacağım, vatandaşımın yanında da olmaya devam edeceğim.

Tabii, biz Anadolu, Anadolu dedikçe biz eser, eser dedikçe maalesef, cevap vermeyi zül kabul ettiğimiz sorularla karşılaşılıyor. Bakanlığımızda zaman zaman yaptığımız atamaları başka yerlere çeken bir anlayışla karşı karşıyayız. Bir kere bu soruyu soran Ömer Faruk Gergerlioğlu’na öncelikle şunu söylemek isterim: Sırtına vesayeti, cuntayı, mafyayı, FETÖ’yü, PKK’yı dayayıp millete parmak sallama dönemi bitmiştir, efendilik yapma dönemi bitmiştir; bu da AK PARTİ döneminde bitmiştir. Kimse arkadaşlarımız hakkında mesnedi olmayan iddialarda bulunmasın. Bunu söyleyen önce kendisine bakacak. Şu anda iş tuttuğu kökü dışarıda kendi içeride arkadaşlarına, birlikte yol yürüdüklerine, iş tuttukları ABD’deki FETÖ trollerine bakacak. Bunu söyleyen ondan sonra karşımıza geçecek, onurlu bir şekilde konuşacak. Gergerlioğlu’nun söylediklerinin bizim nezdimizde hiçbir şekilde kıymetiharbiyesi yoktur.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Böyle konuşamaz! Böyle konuşamaz!

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Soruya cevap ver.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kanal İstanbul’u kime sordunuz diyenlere cevabımız şu...

(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, cevapları dinleyelim lütfen.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edelim lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kanal İstanbul’u kime sordunuz diyenlere cevabımız şudur: Milletimize sorduk, milletimize ve yüzyılın, cumhuriyet tarihinin en büyük, en muazzam projesi Kanal İstanbul’u defalarca anlattım, burada da anlattım, yine anlatayım.

(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sükûneti sağlayalım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Kanal İstanbul Cumhurbaşkanımızın milletin onayına sunduğu, milletin de onay verdiği bir projedir. Kanal İstanbul boğazımızın özgürlük projesidir. Yüzde 52’si yeşil alanlardan oluşan Türkiye’nin en çevreci projesidir.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, böyle konuşamaz, böyle konuşamaz! “Kökü dışarıda arkadaşları” ne demek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gergerlioğlu gelsin, bir söz vereyim, cevap versin.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ayıp ya, ayıp!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Yapacağımız rezerv konutlarla İstanbul’u depreme hazırlayan, büyük bir dönüşüm projesidir.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Soruyorum “Kökü dışarıda arkadaşları var.” ne demek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sunum bitsin de konuşur...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Beni bile deli ediyorsunuz ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama Erol Bey, Gergerlioğlu'nun sözüne deli olun. Gergerlioğlu'nu duymadınız mı?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ya, arkadaş, Gergerlioğlu'nu sevmeyebilirsiniz, Gergerlioğlu'nu eleştirebilirsiniz ama Gergerlioğlu'yla ilgili böyle bir eleştiriyi asla kabul etmiyorum ben, asla kabul etmiyorum!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Katırcioğlu, tutanağı istiyorum, Sayın Gergerlioğlu da gelsin, sunumun sonunda söz vereceğim.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Gergerlioğlu'nu sevmeyebilirsiniz ama arkadaşları...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Aynen öyle “kökü dışarıda” öyle konuşuyor, Gergerlioğlu öyle konuşuyor.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Öyle şey olur mu ya! Ya, haddine mi düşmüş Bakanın! Ne sanıyor kendisini!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – Ya, sen bil haddini ya! Konuşma orada ya! Allah Allah, o bize... Adama FETÖ'cü diyecek...

(Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, Gergerlioğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Olay hakarete varıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Erol Bey, hakaret eden Gergerlioğlu. Erol Bey, objektif ol, objektif ol, neler söyledi Gergerlioğlu ya, neler söyledi!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erol Bey, tutanakları istiyorum. Sunumdan sonra Sayın Gergerlioğlu da gelsin, ona da söz vereceğim. Sayın Bakan'dan da izahat isteyeceğim.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, Gergerlioğlu çok ağır konuştu, ben Erol Bey'e de izah ettim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İkisinin de o son şeyleri de çıkaralım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Ne ağır konuştu? İtiraz etseydin ya, itiraz etseydin!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ettim ya, ettim ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, şimdi, devam edelim lütfen sunumu tamamlamamız gerekiyor. Sayın Katırcioğlu...

Buyurun lütfen Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – Kanal İstanbul, Cumhurbaşkanımızın milletin onayına sunduğu, milletin de onay verdiği büyük bir projedir.

(AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sunumu tamamlayalım, tutanakları istiyorum bu arada.

Buyurun Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – Kanal İstanbul, Cumhurbaşkanımızın milletin onayına sunduğu, milletin de onay verdiği büyük bir projedir. Kanal İstanbul, -hep söylüyoruz- boğazımızın özgürlük projesidir. Yüzde 52’si yeşil alanlardan oluşan Türkiye’nin en çevreci şehircilik projesidir. Yapacağımız rezerv konutlarla İstanbul’u depreme hazırlayan büyük bir dönüşüm projesidir.

Sayın vekil, “Bilim insanlarının olumsuz görüşleri var.” dedi. Şu, bilim insanlarını bile ayıran, ayrıştıran aklı artık terk edin. Biz Kanal İstanbul’da cumhuriyet tarihinin en katılımlı, en şeffaf ÇED sürecini yürüttük, ÇED raporu da 200 bilim insanımızın katkılarıyla hazırlandı; deniz araştırmaları yaptık, dalga, taşkın, su kalitesi, yer altı suyu, deprem ve tsunami modelleme çalışmalarını titizlikle yürüttük. “Kanal İstanbul çevresine 1,5 milyon nüfus gelecek.” yalanlarına hâlâ devam ediyorsunuz. Projenin planlamasını biz yapıyoruz, bizim böyle bir şeyden haberimiz yok. Hem ÇED de hem de planlamamızda 500 bin nüfusu geçmiyoruz. Bu 500 bin nüfus da ilave nüfus değildir; çeperdeki çevrelerdeki ilçelerin dönüşümü için kullanılacak rezerv alanlardan oluşmaktadır. Kanal İstanbul’la gündeme gelmeye çalışanların ne yazık ki bir tehdit dili kullandığına şahit oluyoruz. Bir bakıyorsunuz...

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rica ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Yakışıyor, yakışıyor, yakışıyor! Terbiyesizlik etti!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sen bir Bakana “terbiyesiz” diyemezsin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sükûneti sağlayalım lütfen, rica ediyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.28

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.40****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 14'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Bakanımız sunumunu yaparken bir tartışma çıkmıştı, bir ara vermiştik. Sunumu tamamlayıp o tartışmaya geri döneceğiz.

Şimdi, Sayın Bakanımıza tekrar söz veriyorum kaldığı yerden, tabii, o süreyi de ilave edeceğiz elbette.

Buyurun Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Tabii, projeyle, Kanal İstanbul'la gündeme gelmeye çalışanların ne yazık ki bir tehdit dili kullandığına şahit oluyoruz. Bir bakıyorsunuz, müteahhitler tehdit ediliyor; bir bakıyorsunuz, devlet kurumları, çalışanlarımız, Bakanlık çalışanları, kurumların başındaki yöneticiler tehdit ediliyor; vatandaşlarımız tehdit ediliyor.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Uyarı, uyarı, tehdit değil.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Tabii, bu tehdit dilini kullananlar şunu çok iyi bilmeliler ki: Bu millet, bu tehditlere kulak asmaz, tehdit edenleri görüyor ve gereken cevabı da verecektir.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Tehdit değil, uyarı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ali Bey, rica ediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Ben sadece Yunus Emre'nin sözleriyle yetiniyorum “İlla edep, illa edep, illa edep.” diyorum. Yakmakla, yıkmakla, küfretmekle, tehdit etmekle muhalefet edilmez. Siz “Yıkmak.” dersiniz, biz “Yapmak.” deriz; siz yıkarsınız, biz yaparız. Yakıp yıkanlar, yapmanın mutluluğunu, eser kazandırmanın gururunu, milleti memnun etmenin ne demek olduğunu bilmezler.

Bakin, daha iki hafta önce Ankara'da millet bahçesini açtık. Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle 700 bin metrekarelik alanda Başkent Millet Bahçemizi Ankaralı hemşehrilerimizin hizmetine sunduk ve on beş günde 1 milyondan fazla vatandaşımız ziyaret etti. Orada, gelen vatandaşlarımızın, kadınlarımızın, çocuklarımızın, dedelerimizin, ninelerimizin mutluluğuna şahit olduk; biz şahit olduk ve bizim için en önemli kazanç da budur.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekillerimiz; Marmara Denizi'mizi hem bugün hem de gelecekteki tehlikelerden korumak adına tüm belediyelerimizle birlikte tarihî bir doğa koruma adımı attık. Marmara Denizi Özel Çevre Koruma Bölgesi, Marmara Denizi'nin ekolojisini, biyolojik çeşitliliğini korumak için, daha uzun soluklu bir strateji yürütmek için ortaya koyduğumuz bir çalışmadır. Bu çalışmamız, Marmara Denizi'nde ve İstanbul Boğazı'nda ve hatta dolaylı olarak Ege ve Karadeniz'de çevre kirliliğini engellemek içindir, bölgenin de doğal yapısını korumak içindir, bilim insanlarımızın hazırladığı raporlar

neticesinde yapılmış çok kapsamlı bir düzenlemedir. Planlama ve yetki açısından baktığımızda, Adalar ilçesinde zaten doğal koruma alanlarımız hâlihazırda vardı, bunun dışında, arkeolojik sit alanları vardı, bu alanlarda planlama ve onay yetkisi de zaten geçmişten bu yana Bakanlığımıza aitti.

Yine, Boğaziçi kapsamında, sahil şeridi ve öngörünüm alanlarında sekretarya görevi Bakanlığımızda, plan onayıyla Boğaziçi İmar Yüksek Koordinasyon Kurulundadır. Biz, İstanbul’umuza, ülkemize, ülkemizin geleceği gençlerimize bir söz verdik ve şu an, bu sözümüzü tutuyoruz. İnşallah, Marmara Denizi’imizde ortaya koyduğumuz şu stratejik planımızı da, bu plan çerçevesinde uygulamaları üç yıl içerisinde, 2024 yılına kadar hayata geçireceğiz ve Marmara’nın ülkemiz için, vatandaşlarımız için ne kadar değerli olduğu anlayışıyla, bilinciyle hareket etmeye devam edeceğiz.

Yine, bugünün, gerçekten, belki en güzel konusuydu, genç istihdamına temas eden vekilimize çok teşekkür ediyorum. Bu yıl mart ayında gençlerimize yönelik çok önemli bir adım attık ve Bakanlığımız ve belediyelerde istihdam edilecek personelin yüzde 20’sinin yeni mezun olma şartı getirdik ve bu süreçte tam 1.665 mimar, mühendis, şehir plancısı, tekniker kardeşimizin istihdamını sağladık. Anadolu’nun dört bir yanında devletine, milletine hizmet etmeye başladılar ve bundan sonra da aynı anlayışla, her projemizde gençlerimizle birlikte yol yürüyeceğiz. Yeşil kalkınma sürecinde gençlerimiz bizim en önemli iş ortağımız olacak. Sıfır Atık Projesi’nde kadınlarımız bizim en önemli iş ortağımız olacaktır. Ayrıca, bununla birlikte, Bakanlığımız, bağlı kuruluşlarıyla birlikte, 50 su bilimleri mühendisi ve 642 sözleşmeli personelin alım sürecini de inşallah önümüzdeki yıl içerisinde tamamlamış olacak.

Ankara Çamlıdere Barajı üzerine güneş enerjisi santrali kurulmak isteniyormuş da biz de buna izin vermiyormuşuz. Bir kere, güneş enerji santrali kurulmasına ilişkin Bakanlığımıza yapılmış herhangi bir başvuru yok. Kaldı ki ASKİ tarafından aynı bölgedeki Eşik Regülatörü ve HES Projesi’ne de “ÇED Olumlu” kararını biz vermişiz. Yani Bakanlığımız tarafından Ankara Büyükşehir Belediyesinin projesini engellendiği iddiası kesinlikle doğru değildir. Neymiş: Urla’da, Konak’da vapur iskelelerinin onayları Bakanlıkta bekliyormuş. Bir defa daha söyleyeyim: Urla’da da vapur iskelesiyle ilgili herhangi bir plan teklifiniz yok. Şu mağduriyet edebiyatını lütfen bırakalım. Biz, yapıcı, hele hele iklim dostu her projenin yanında olacağımızı, kentsel dönüşümle ilgili her sürecin içinde olacağımızı, hiçbir vatandaşımızı ayırt emeyeceğimizi söylememize rağmen bu mağdur siyasetini yapmayalım ve gelen varsa, bizden talep edilen herhangi bir proje varsa vatandaşımızın lehine her projenin yanında olduk ve olmaya da devam edeceğiz.

“Hatay’daki katı atık tesisi bekliyor.” dediniz. Yine, bu atık tesisinin ÇED süreci komisyon kurulu kararıyla sonlandırıldı. Mahkeme, iptaline karar verdi, ÇED süreci kaldığı aşamada devam ediyor. Mersin Büyükşehir Belediyesine toptancı hali yapmak üzere 135 bin metrekaRELİK arsanın tahsisini biz yaptık. Ayrıca, Mersin Büyükşehir Belediyesine 2018’den bu yana 484 bin metrekaRE 23 tane taşınmazın tahsisini de yine biz yaptık. Antalya Büyükşehir Belediyesinin afet zararlarının giderilmesi için 100 milyon lira kredi onayını 8 Ekimde biz verdik fakat şuranın altını özellikle çizmek istiyorum: Bakanlığımıza 2021 yılında borçlanma talebinde bulunan 10 CHP’li belediyenin borçları bütçelerini aştığı için kredi vermedik. Sayın Başkanım, herhâlde siz de bizim kanuna aykırı bir şekilde hareket etmemizi beklemiyorsunuz.

Siyanürle altın arama sorusu geldi. Türkiye’de siyanürle altın arama faaliyeti yoktur ve arama çalışmaları sırasında solüsyon ve doğal çamur kullanılmaktadır. Madenlerle ilgili bilgiyi, en basit ifadeyle, yanlış veriyorsunuz, ben size anlatayım: Bir defa madencilik faaliyetine ruhsat verilmesi o alanların tamamında maden çıkarılacağı anlamına gelmez. Bununla beraber, bölgede ruhsatlı madenin yüzölçümüne oranının fazla olması, yine, ÇED kararı verileceğini ifade etmez.

Artvin merkezde kanalizasyon ve içme suyu şebeke projelerini 3 Aralık 2020 tarihinde ihale ettik, projenin yarısını tamamladık ve inşallah, 2022'nin Mayıs ayı içerisinde Artvin merkezdeki yıllardır süregelen sorunu da yine biz çözmüş olacağız. Atık su arıtma tesisi projemizin süreci de devam ediyor, 2023 yılına kadar da bu projemizi, tesisimizi tamamlayarak Artvinli vatandaşlarımızın hizmetine sunmuş olacağız.

Sayın Hasan Baltacı Vekilimiz, Kastamonu Abana ve Bozkurt ilçelerinde sanayi siteleriyle ilgili “Hiçbir işlem yapılmadı, bütün esnaf mağdur.” dedi.

Sayın Vekilim, kusura bakmayın; bakın, sizin dünyadan da Kastamonu'dan da haberiniz yok.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – “Hiçbir işlem yapılmadı.” demedim, çarpıtmayın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Bakın, burası Kastamonu sanayi sitesi, burası Abana sanayi sitesi, yüzde 25 ilerlemiş durumda, dolayısıyla vatandaşlarımıza söz verdiğimiz gibi dört ay sonra da sanayi sitelerini bitirip teslim edeceğiz. İnşallah, açılışını da sizlerle birlikte yaparız.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ben öyle bir şey söylemedim, sizin bir şeyden haberiniz yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Bitlis'te, şehir merkezinde, Bitlisli kardeşlerimizin yıllardır özlemlerle beklediği...

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Yalan konuşmak Bakana yakışıyor mu? Ayıptır ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Yalan söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen ya, lütfen...

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bir Bakana yalan konuşmak yakışmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle ifadeler doğru değil. Lütfen...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Yalan sen konuşuyorsun.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – “Hiçbir şey yapmadınız.” demedim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Yalan sen konuşuyorsun.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – “Yetersizlikler var.” dedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok. Sayın Bakan sunumunu yapıyor, lütfen dinleyelim.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ama ben söz hakkımı kullanmak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada tartışacağımız bir konu değil bu. Siz bir iddia koydunuz, Sayın Bakan koydu; sahaya giderseniz, görürsünüz ama biz burada bunu derinleştiremeyiz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, bir Bakanın böyle bir üslubu olabilir mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanın da bürokratları var, kurumları var. Yani şimdi, burada bu tartışmayı sonlandıramayız. Gidin, yerinde tespit yapın, o zaman konuşun. Burada sonlandıracağımız bir tartışma değil.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ben zaten orada yaşıyorum; sen git, sen gör Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen arkadaşlar, rica ediyorum.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bana yalan konuştuğumu söyleyemezsiniz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen...

Sayın Bakan, devam edin.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ben kendisini orada gördüm, birlik beraberlik edebiyatı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sahaya birlikte gidirsiniz, görürsünüz, burada bu tartışmayı sonlandıramayız. Lütfen...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Değerli milletvekillerimiz, yine, Bitlis şehir merkezinde Tarihe Vefa Projesi kapsamında çok önemli bir projeyi yürütüyoruz.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bozkurt’a gel Sayın Bakan, Bozkurt’ta...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Ben Bozkurt’ta senden fazla durdum, merak etme sen!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, değerli arkadaşlar...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Bozkurt’ta senden fazla durdum. Bozkurt’taki her vatandaşa gittim, sen merak etme.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Orada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hasan Bey, rica ediyorum, bu Komisyonun düzenini bozmayın lütfen ama.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Böyle bir üslup olur mu Sayın Başkan, böyle bir üslup olur mu!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkesin kendine göre üslubu var. Burada da neler neler söylendi. Rica ediyorum ya, rica ediyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Yok öyle bir şey, milletin vekiline saygı duyacak. Ayıptır!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hepsine müdahale etsem bu şey bitmez yani.

Rica ediyorum.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Yalan söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hasan Bey, devam etmemiz gerekiyor.

Bu konu sahayla ilgili bir konu, burada sonuçlandıracağımız bir konu değil. Sayın Bakan veya uygun göreceğiniz insanlarla gidersiniz, sahada bir inceleme yaparsınız, sonlandırırız. Konuşarak sonlandırabileceğimiz bir tartışma değil bu.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ben orada yaşıyorum; siz gidin, siz görün.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen... Rica ediyorum.

Buyurun, devam edin lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, Tarihe Vefa Projesi kapsamında, Bitlis merkezde, diğer illerimizde olduğu gibi, çok önemli bir dönüşüm projesi gerçekleştiriyoruz. Bu kapsamda, Bitlis Deresi güzergâhı üzerinde bulunan tarihî yapıları gün yüzüne çıkartıyor ve Bitlis’in merkezinde... Hani, o “Bitlis’te Beş Minare” diyeceğimiz, türkülere konu olmuş Bitlis’imizi, inşallah, en güzel hâliyle, burada, rekreasyon alanlarıyla birlikte düzenleyip Bitlis’imizin hizmetine sunacağız. Burada, hiçbir vatandaşımızı mağdur etmeden, vatandaşlarımıza kira yardımı, taşınma yardımı, kamulaştırma yapmak suretiyle, yine

vatandaşlarımızın yeni iş yerlerini “yeni Bitlis” diyeceğimiz alana taşımak suretiyle kentsel dönüşüm projesi yürütüyoruz ve bu kapsamda, bugüne kadar 72 milyon lira ödeme yaptık. Yine, Bakanlığımıza ait 46 iş yerini de esnafımıza teslim ettik.

Muğla Büyükşehir Belediyesine İller Bankasıyla yardım yapılmadığı doğru değildir. Devam eden inşaat çalışmaları ve ihalesi süren projelerle beraber belediyeye sağladığımız -Sayın Vekilin “Ben olsam vermem.” demesine rağmen- finansman 947 milyon liradır.

Her sene gelen bir soru daha var ve her sene de aslına bakarsanız aynı cevabı veriyoruz, yine verelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On beş dakika ek süre veriyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – ÇED başvurusu yapılan ve uygun görülmeyenlerin toplam projeler içindeki payı yüzde 30’dur madencilik faaliyetlerindeki payı ise yüzde 40’tır.

“Paris Anlaşması ardından kömüre dair herhangi bir uygulama hayata geçirilecek mi?” diye soruldu. Sayın Cumhurbaşkanımızın da açıkladığı gibi “2053 yılı net sıfır emisyon” hedefi doğrultusunda iklim değişikliği strateji belgesi hazırlanacak. Çalışmalarımızı da bu strateji belgesi çerçevesinde hemen hemen her alanda yapacağız; sanayi alanında, turizm alanında, tarım alanında, yine çevre ve şehircilik alanında 2053 vizyonumuza ilişkin stratejik plan çerçevesinde adımlarımızı atacağız. Bu anlamda, ocak ayında iklim şurası düzenleyeceğiz. Yine, Meclisimizle birlikte bir iklim kanunu hazırlıyoruz ve bu çerçevede, inşallah, ülkemizin 2053 yılı vizyonu çerçevesinde adımlarımızı atacağız. Buna ilişkin, kömüre ve termik santrale ilişkin Bakanlığımıza son iki yılda herhangi bir ÇED başvurusu da yapılmamıştır.

Değer artış payı uygulamasıyla, 2021 yılından bugüne kadar belediyelerimize, Bakanlığımız kentsel dönüşüm çalışmalarına ve hazineye toplamda 106 milyon lira katkı sağlandı.

Yine, bir vekilimiz “Türkiye’nin iklim değişikliği sorununun çözülmesi iktidarın sorumluluğundadır.” diye bir ifade kullandı. Her şeyden önce, iklim değişikliği sadece ülkemizi değil, bütün dünyayı etkileyen küresel bir sorundur. Dünyanın herhangi bir yerinde bir ülkenin sebep olduğu çevre kirliliği ülkemizi de etkilemektedir. Olumsuz etkilerine bütün insanlığın maruz kaldığı iklim değişikliği, iklim krizi konusunda “Sorumluluk iktidarındır.” diyemezsiniz, sorumluluk hepimizindir, bu siyasetüstü bir meseledir, kentsel dönüşüme de biz aynı anlayışla bakıyoruz, iklim değişikliğine de aynı anlayışla bakıyoruz ve hepimizin bu anlamda, görev almaları ve hayatlarımızdaki alışkanlıkları değiştirmesi gerekiyor. Bu krizle sadece Türkiye değil, 208 ülkenin tamamının aynı anda mücadele etmesi gerekiyor; sadece ülkelerin değil, 8 milyar insanın iklim krizi konusunda çabalaması, gayret göstermesi gerekiyor.

Cumhurbaşkanımız Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, Paris Antlaşması’na taraf olacağımızı açıkladı, Meclisimizin ortaya koyduğu irade çerçevesinde de taraf olduk. Şimdi, önümüzde bir hedef var: Ortaya koymuş olduğumuz “2053 yılı net sıfır emisyon” hedefi ile yeşil kalkınma vizyonumuz doğrultusunda belirlediğimiz politika, strateji ve eylemleri gerçekleştirmek. Hiç merak etmeyin, Türkiye, bundan önce siyasette, ekonomide, çevre ve şehircilikte gerçekleştirdiği tüm devrimlerde olduğu gibi bundan sonra da yeşil kalkınma devrimini gerçekleştirecektir. Evelallah, Türkiye’yi, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, küresel iklim değişikliğiyle mücadelenin en önemli aktörü yapacağız, lideri yapacağız.

Yine, Sayın Vekil Glasgow’da ülkemizin temsil edilmediğini söyledi. Ülkemizi iki hafta boyunca tüm kurumlarımızla, sivil toplum kuruluşlarımızla, üniversitelerimizle, özel sektörümüzle birlikte en iyi şekliyle temsil ettik ve standımızda 40’ın üzerinde etkinlik yaptık. Hemen hemen her alanda etkinliğimiz vardı ve Türkiye olarak müzakere süreçlerine çok önemli katkılar sağladık. Bizzat kendim, beş gün boyunca Glasgow’daydım ve bu çerçevede, Almanya, Tacikistan, Brezilya, Katar Birleşik Krallık’tan bakanlarla, Avrupa Birliği Komisyon Başkan Yardımcısıyla, Birleşmiş Milletler Habitat Direktörüyle, yine Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Direktörüyle bizzat görüşmeleri ben gerçekleştirdim ve genel kurulda da ülkemiz adına söz alarak iklim değişikliği politikalarımızı ve dünyadan beklentimizi dile getirdiğimiz konuşmamı yaptım. Cumhurbaşkanımız da Glasgow’a gitme konusunda, gereken cevabı yazılı verdiler. Cumhurbaşkanımız, güvenlikle ilgili olmasının yanı sıra, ülkemizin itibarını korumak adına Glasgow’a gitmeme kararı aldılar. Bu noktada, biz, milletimizin itibarını korumakla mükellefiz, hiçbir yerde ülkemizin saygınlığına, izzetine hâle gelmesine müsaade edemeyiz. Kaldı ki Cumhurbaşkanımız, iklim değişikliğiyle alakalı mesajlarını, ekim ayında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda açıkladılar “Artık Paris Anlaşması’na tarafız, 2053 net sıfır emisyon ve yeşil kalkınma hedefleri doğrultusunda çalışmalarını yürütüyoruz.” diye ifadeleri de vardır.

Salda Millet Bahçesiyle alakalı, yine, yapılan millet bahçeleriyle alakalı eleştiriler oldu. Bahçeden, yeşil alandan, çocukların oyun oynadığı alanların kurulmasından -şehirlerin en değerli alanlarının hepsi yürüme mesafesinde en kıymetli alanlardır- yeşile ayrılmasından rahatsız olan bu anlayışı açıkçası büyük bir şaşkınlıkla izliyoruz. TOKİ’nin millet bahçesi yapmasından, yeşil alan üretmesinden neden rahatsızsınız? TOKİ, bugün, dünyada hiçbir ülkenin yapamadığını yapmış, büyük çoğunluğu dar gelirli vatandaşlarımız için 1 milyon 100 bin konut üretmiş ve iş yeri sunmuş; durmamış, okullar yapmış, 19 tane üniversite yapmış, devletin en gözde kamu kurum binalarını yapmış; yetmemiş, yüzlerce park yapmış, cami yapmış, kreş yapmış, ticaret yapmış, oyun alanı kurmuş ve içeriye sığmamış, bu anlamda, gitmiş, yurt dışında binlerce konut yapmış, Arnavutluk’ta deprem olmuş kardeşlerimizin yardımına koşmuş Endonezya’da tsunami olmuş, gitmiş orada konutlarını yapmış; yine, deprem olmuş, gitmiş afetzede vatandaşlar için en kısa zamanda afet konutlarını üretmiş, yurt dışında okul yapmış, yurt yapmış. TOKİ, bugün, baktığımızda, Türkiye’imizde en çok yeşil alan yapan, en çok insan merkezli sosyal donatı üreten kurumdur. TOKİ, karınca gibi çalışmış. Dün “planlı kentleşme lazım.” dendi; gitti, planlarını yaptı; “konut seferberliği” dendi; gitti, 1 milyon konut üretti; şimdi vazifesi, yatay mimari esaslı, zengin imkânlarla sahip yeşilin içinde bir proje mantığında 81 ilde, 81 milyon metrekaare millet bahçesi yapmaktır, sosyal konut üretmektir ve vatandaşımızın daha iyi şartlarda yaşamasını temin etmektir. Tabii, siz bunu kaldıramıyorsunuz, her fırsatta çevreci, doğasever olduğunu dile getiren bir insan, nasıl olur da 30 milyon insanın yürüme mesafesinde spor alanlarıyla, yeşil alanlarıyla, sunulan oksijen alanlarıyla, aktivite alanlarıyla, millet kütüphanesiyle, kütüphanesiyle milletin bahçelerine karşı çıkar, anlamak hakikaten mümkün değil.

Salda’nın hâli ne oldu? Görsellerini kitapçıklar hâlinde herkesle paylaştık ve bu anlamda, Salda’nın biz müdahale etmeden önceki hâli de ortadaydı. Asıl soru şu: Salda’yı biz tertemiz hâle getirdik. Peki, siz Salda bu hâldeyken neredeydiniz? Yani Salda’da kumsala araçlar girerken, o kıyıda çamur banyosu yapılıırken siz neredeydiniz ya?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Siz neredeydiniz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Biz Salda’ya sahip çıkınca mı Salda değerli oldu? Biz kıyıdaki, çevredeki, o çöpleri konteynerleri, derme çatma binaları kaldırdığımız için mi rahatsızsınız? İnsanlarımıza daha iyi şartlarda orada dinlenme imkânı verdiğimiz için mi rahatsızsınız, anlamakta açıkçası zorluk çekiyoruz.

Tabii, özellikle HDP, millete faydası olan, doğamıza faydası olan, çevremizi koruyucu hiçbir adımın içerisinde olmadı da, olamaz da. Biz en azından icraat anlamında belediyeleri yönettikleri dönemde tek bir doğru, tek bir güzel, tek bir çevreci adımın atıldığını görmedik.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu nasıl bir konuşma? Bu nasıl bir üslup?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kimin nasıl hesap vereceğini ben mi belirleyeyim Sayın Paylan? Ben mi içeriğini belirleyeyim, öyle şey olabilir mi?

Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Diyarbakır’da döktükleri betonu gördük. Belediye kasasında olması gerekirken, milletin cebinde olması gerekirken belediye kaynaklarının nasıl terör örgütüne peşeş çekildiğini gördük. Milletimize de açıkladık. (HDP sıralarından gürültüler)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan söylüyorsunuz!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - O süreci siz çok iyi bilirsiniz. O, sizin “rantçı” ifadelerinizi aynen size iade ediyorum. Kimin rantçı olduğunu, kimin yağmacı olduğunu, kimin talancı olduğunu milletimiz çok iyi biliyor. (HDP sıralarından gürültüler)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan konuşuyorsun!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok ağır eleştiriler yapıldı. Buna karşı da cevap veriliyor, bir kişisel hakaret söz konusu değil.

EROL KARITCIOĞLU (İstanbul) – Kim ağır eleştiri yaptı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bir “rantçı” denmedi mi? Buna cevap vermeyecek mi Sayın Bakan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Rant ağır eleştiri mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Rantçı” ağır eleştiri değil mi size göre?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Sen “rantçı” derken diyeceksin, biz susacağız öyle mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cevap verecek hoşunuza gitsin gitmesin. (HDP sıralarından gürültüler)

Buyurun Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Ya, senin çevrecilik anlayışını biz Kırklar Dağı’nda gördük, gördük! Kırklar Dağı’na gittiniz o betonları diktiniz, biz de yıktık, tamam mı! Belediyenin, vatandaşın kaynaklarının terör örgütüne verildiğini de gördük.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan söylüyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, bir bakana “Yalan söylüyorsunuz.” demek doğru bir şey değil, doğru değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Doğru değil. Bakın, az önce Hasan Bey de aynısını yaptı.

Sayın Bakan, bir saniye... Burada, bir şey söylemek istiyorum.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – O bana “Yalan söylüyorsunuz.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynısını yaptınız, bir saniye, bu konuda bir şey söylemek istiyorum.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Hayır, bana “Yalan söylüyorsun.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, bir bakana şunu söyleyebilirsiniz.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Tutanaklar burada, ben söz hakkı istemiyorum, özür istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İstedim, tutanaklar gelecek. Tamam, ben genel olarak bir şey söylüyorum o zaman, tutanaklar gelinceye kadar genel söylüyorum. Bir bakana “Yalan söylüyorsun.” demek... Takdirinize bırakıyorum.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – O bana söyledi “Yalan konuşuyorsun.” diye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şunu söyleyebilirsiniz: “Sayın Bakan, size yanlış bilgi gelmiş, birlikte gidip bakalım, dediğiniz gibi değil, yanlış bir bilgi verilmiş bürokrasiniz tarafından, buna katılmıyoruz.” diyebilirsiniz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, önce o söyledi.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Hayır, o bana “Yalan konuşuyorsun.” dedi, tutanak burada Başkan.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, önce Sayın Bakan söyledi.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bir milletvekiline “Yalan konuşuyorsun.” denilemez.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu sizin hakkınız, söyleyebilirsiniz ama bir bakana kalkıp “Yalan söylüyorsun.” demek doğru bir şey değil. Bir milletvekilinin bu üslubu kullanması doğru bir şey değil. Ha, bunun takdirini de kamuoyu yapar, Komisyonumuzun genelini de takdirine bırakıyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, önce Sayın Bakan söyledi. “Yalan söyledi.” dedi. Onun üzerine “Ben yalan söylemiyorum, sen söylüyorsun.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, Bakan söylemişse o da yanlış söylemiş bence, şunu diyebilirdi: Sayın Vekilim, size yanlış bilgi verilmiş, gelin, birlikte gidip bakalım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Önce Sayın Bakan, söyledi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama burada birbirimize “yalancı” dememiz doğru bir üslup değil, bu Komisyonun seviyesine de yakışmaz, bu Meclise de yakışmaz.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Tutanak burada, benim söylemediğim bir ifade üzerine Bakan bana “Yalan konuşuyorsun.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kusura bakmayın. Bu kelimeleri kullanmamalıyız. İç Tüzük’ümüz ve Anayasa’mız gereği hepimiz temiz bir dil kullanmak durumundayız ve fikirlerimizi iyi bir üslupla da ifade edebiliriz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bakanlar dâhil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakanlar da dâhil, bütün gruplar dâhil, elbette dâhil, öyle şey olur mu?

Sayın Bakanım, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burası şov yapma yeri değil, hesap verme yeridir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, hesap verme yeri de en ağır eleştiriler yapıldı Garo Bey ve Sayın Bakan siyasi bir ekibin parçası, siyasi bir programı hayata geçiriyor, şu sıralarda oturan milletvekillerimizle aynı programı hayata geçirmeye çalışıyor. Cevap vermeyecek mi bu ağır eleştirilere? (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

Sayın Bakan, tamamlayın lütfen.

Değerli arkadaşlar, ara vermek zorunda kalmayalım, yarın yine çalışacağız. Yarın yine çalışmak durumundayız, rica ediyorum, ikinci bir ara vermek durumunda kalmak istemiyorum.

Sayın Bakan, devam edin lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, Diyarbakır Sur'da sizlerin yaktığımız, yıktığımız, harabeye çevirdiğiniz yerleri Diyarbakır Kültür Varlıkları Koruma Kurulu kararıyla, aslına uygun bir şekilde yeniden inşa ettik, ihya ettik.

Şimdi, bir de yeni bir şeyi tabii dilinize doladınız, çekçekçi emekçi kardeşlerimizle ilgili tezvirat yapıyorsunuz. Biz hepinizin kastını, bu anlamda çok iyi biliyoruz, milletimiz de çok iyi biliyor. Kimse bizim emekçi kardeşlerimiz üzerinden siyaset yapmasın ve onları istismara kalkışmasın. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde yürüttüğümüz Sıfır Atık Projesi. Yine, kendilerinin ifadeleriyle "Atık toplayıcı kardeşlerimiz Türkiye'nin en büyük çevre hareketi olan Sıfır Atık Projesinin isimsiz kahramanlarıdır." Bu anlamda, kimse bizim emekçi kardeşlerimizin arasına girmeye çalışmasın. Bizim her zaman işçinin, emeğin, alın terinin yanında olduğumuzu milletimiz çok iyi biliyor. Aynı anlayışla biz çalışmalarımızı devam ettireceğiz. Bize konuşmalarında "rantçı" "emek sömürücü" diyenler, asıl emek sömürücü sizlersiniz.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri; süre kısıtlı mümkün olduğunca tüm sorulara cevap vermeye gayret gösterdim. Cevaplayamadığım sorulara ilişkin de yine cevaplarımızı yazılı olarak sizlere ileticeğiz. Bizim tek bir derdimiz var; o da milletimize hizmet etmek, milletimize tertemiz, yaşanabilir şehirler sunmak. Bunun için de 81 ilimizde, 84 milyon vatandaşımıza merkez teşkilatımızla, taşra teşkilatımızla, tüm ekibimizle gece gündüz demeden hizmet etmeye devam edeceğiz.

Ben bu vesileyle sözlerime son verirken tüm mesai arkadaşlarıma, Komisyonumuzun değerli üyelerine ayrı ayrı teşekkür ediyor, 2022 yılı bütçemizin tekrar ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Şimdi değerli arkadaşlar...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Afşin Termik Santrali'ni söylemediniz Sayın Bakan.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, İç Tüzük gereği herkesi temiz bir dil kullanmaya davet ettiğine ve Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasında bazı bürokratların ismini vermesini doğru bulmadığına ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bir saniye... Önce ben bir şeyler söyleyeceğim. Size söz veremem.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Neden?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir tartışma var, o tartışmayla ilgili söz vereceğim.

Burası kurlsız bir yer değil. Siz Avrupa'ya, Amerika'ya da gidiyorsunuz, oradaki parlamentoları da biliyorsunuz, kurlsız çalışan bir parlamento gördüyseniz gelin, bana anlatın lütfen. Kusura bakmayın.

EROL KARITCIOĞLU (İstanbul) – Biz oradaki bakanları da gördük, böyle konuşmuyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, önce ben bir şeyler söyleyeceğim, sonra ara vermemize sebep olan konuyu müzakere edip bitireceğiz. Kusura bakmayın tutanakları istedim, onlar gelmeden size söz veremem.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bana sataşma var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Size sataşma yok, siz bir Bakana “Yalan söylüyorsun.” dediniz, öyle söylediniz.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Hayır, önce o söyledi, bana “Yalan konuşuyorsun.” dedi, olur mu öyle şey?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben onu duymadım, tutanakları isteyeceğim.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bana “Yalan konuşuyorsun.” denildi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gelsin tutanaklar, o zaman bakarız.

Tutanakları istedim, bakacağım eğer öyleyse Sayın Bakana da düzeltmesi için söz vereceğim, size de söz vereceğim.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bari Komisyonu adil yönetin ya!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, kul hakkı alıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ali Bey, ben Sayın Bakanın o ifadesini duymadım. Tutanakları istedim, bakacağım.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ben konuşacağım, Bakanın özür dilemesiyle ilgili söz hakkımı kullanmadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, her zaman ifade ediyorum, tekrar ifade edeyim: Burada her türlü fikir söylenir, her türlü eleştiri yapılır. Demokratik bir ortamdayız, aynı şeyleri düşünüyor olsak zaten farklı partilerde olmazdık. Bunu tekrarlıyorum. Birbirimize tahammül edeceğiz, dinleyeceğiz. Sonuçta bunun takdirini yapacak olan kamuoyudur. Hocamıza da bir şey söylemek isterim: Burası elbette ortak akıl; uzlaşma çıkarsa çıkar, çıkmazsa da farklılıklarla ilgili kamuoyu takdirini yapar. Her konuda uzlaşmak durumunda da değiliz, böyle bir zorunluluk da yok. Ortak akıl dediğimiz şey, her zaman, her konuda uzlaşmak demek değildir. Elbette uzlaşma olursa bu bizi mutlu eder ama olmazsa da takdiri kamuoyu yapar; kimi, hangi fikri beğeneceğini bir sonraki seçimlerde ortaya koyar. Bunu da görmüş oluruz. Her konuda uzlaşmayı beklemeyi de ben doğru bir yaklaşım olarak görmüyorum. Siyaset steril bir ortam değil değerli arkadaşlar. Elbette siyasette zaman zaman hararet olur, tartışma olur. Bazen o anın psikolojisiyle normalde söylenmemesi gereken birtakım sözler, kullanılmaması gereken birtakım kelimeler de kullanılır, keşke olmasa ama hepimiz yapıyoruz. Ben de yaptım zaman zaman, birçok arkadaşımız da yapıyor. Bunları en aza indirmek de hepimizin görevi, sorumluluğu diye düşünüyorum. Tabii ki sayın bakanlarımız da buna dâhil, bütün gruplar da dâhil. Bu konuda olabildiğince dikkatli olmamızda büyük fayda var.

Ben bir Başkan olarak şunu da söylemek durumundayım: İç Tüzük gereği herkesi temiz bir dil kullanmaya, kişiselleştirmeden, hakaret etmeden fikirlerini ifade etmeye davet etmek durumundayım ve tekrar davet ediyorum. Bu çerçevede, az önce bir tartışma yaşandı. Şimdi, ben tutanaklara baktım, o arada doğrusu ben dikkatli dinlememişim, Sayın Gergerlioğlu'nun konuşmasına baktım, burada bulunan bazı bürokratlara dönük isim vererek ve burada cevap veremeyecek durumda olan bazı bürokratlara uluslararası alanda ülkemiz dışından birtakım çevrelerin ortaya koyduğu ağır iddiaları dile getirmiş ve o bürokrat arkadaşlarımız buna cevap verebilecek konumda değiller ve ismen ifade etmiş onları. Bunu yanlış buluyorum, çok açık ve net yanlış buluyorum. Sayın Bakan da bürokratlarını savunmak durumunda, onlar adına konuşmak durumunda. Konuşurken kastı aşan bazı ifadeler kullanmış olabilir,

ona bir şey diyemem eğer öyle bir durum varsa Sayın Bakanın düzeltilmesini de elbette istirham ederim ama sizin ortaya koyduğunuz yaklaşımı da hiçbir şekilde tasvip etmediğimi, doğru bulmadığımı kayıtlara geçirmek isterim.

Şimdi, size ve Sayın Bakana söz vereceğim.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan buraya insanlara çemkirmeye gelmiyor. Biz burada milletvekili olarak...

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne biçim konuşuyor ya? Nasıl konuşuyor ya!

SALİH CORA (Trabzon) – Hadsiz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle konuşmanız için size söz vermedim Sayın Gergerlioğlu. İfadenizle ilgili düzeltmeniz için size söz verdim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Terbiyesiz, kendine gel!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben devam edeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, somut ifadenizle ilgili bir açıklık getirecekseniz söz vereyim. Yoksa yeni tartışmalara meydan açamam.

Lütfen, somut ifadenizle ilgili bir açıklık getirin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, ben bu ülkede Sedat Peker'in iddiaları karşısında harekete geçmeyen savcıların varlığını biliyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yazıklar olsun! Sözüne geri alsın Sayın Başkan. O sözünüzü de geri alın lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, o sözünüzü geri alın. Bir Bakana öyle bir söz kullanamazsınız, bu doğru değil, bu temiz bir dil değil. Sizi temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İktidara bağımlı savcılar harekete geçmiyor. İşte, şu iktidarın, bizi susturmaya çalışan iktidarın yüzünden harekete geçemiyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne biçim konuşuyorsun?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İşte, bu yüzden biz Sayın Bakana Sedat Peker'in iddialarını sorduk, gayet sakin bir şekilde iddiaları...

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Süleyman Soylu'nun yakını Sadık Soylu'nun...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen kimsin, nasıl böyle konuşuyorsun?

Böyle konuşamaz Sayın Başkan.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan niye... Ben sadece...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle konuşamaz Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz yeni bir... Ben temiz bir dil kullanmaya davet ettim, siz başlar başlamaz yine bundan uzaklaştınız. Lütfen, Komisyonumuzun düzenini bozmayın lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tekrar açar mısınız mikrofonumu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Terbiyesiz adam, kendine gel!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen temiz bir dil kullanınız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tekrar uyarıyorum, o sözünüzü de geri alın lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Benim sorduğum soru tutanaklarda çok açıktır. Hiçbir hakaret etmeden, net bir şekilde...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sözünü geri al, sözünü geri al!

Konuşamaz Sayın Başkan, sözünü geri alsın. Sayın Başkan, sizin iyi niyetinizi istismar ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önce sözünüzü geri alın lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...Sedat Peker'in Twitter'da sorduğu soruyu sordum: "Süleyman Soylu'nun yakını Sadık Soylu'nun Çevre Bakanlığında bir nüfuzu olduğunu ve her tarafı etkilediğini söylüyordu Sedat Peker.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan cevap verecek.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ve ardından Erdal Kayapınar isimli Mekânsal Planlama Genel Müdürüne FETÖ şantajı yapılarak birtakım işler yaptırıldığını iddia ettim.

SALİH CORA (Trabzon) – Terbiyesiz adam, sen ne biçim milletvekilisin ya! Bir milletvekiline yakışıyor mu senin yaptığın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bu konuda savcılar harekete geçmemiş, ben de Sayın Bakana soruyorum millet adına: Bu iddialar karşısında ne diyeceksiniz millete diyorum, dönüyor bana, yalanla, hakaretle, iftirayla cevap veriyor. Böyle şey olur mu?

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Bakan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Huzuru bozan sensin, huzuru bozan adamsın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakan bize hakaret ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım muhatap olmayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ayıp ya, huzuru bozuyor.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakana söz verdim, bir sükûnet rica ediyorum.

Hiçbir şekilde kullandığınız kelimeyi de tasvip etmediğimizi tekrar kayıtlara geçiriyorum.

Buyurun.

3.- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Bakanlık bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki ve yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – Ömer Faruk Gergerlioğlu kendisi çemkiriyordur, bir kere onu bir söyleyeyim. Kendisi yalan ifadelerini söylemeye devam ediyor. “Bana yalan söylüyor.” diyor, kendisi yalan söylüyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben deyince durduruyorsunuz, Sayın Bakan deyince durdurmuyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz o sözü geri almayınca karşılık oluyor, keşke bu olmasa. Başlatan sizsiniz ama.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – Ben sözlerimin arkasındayım, sözlerimin arkasındayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Her ikinizi de sözlerinizi geri almaya davet ediyorum.

Sizi defalarca davet ettim, geri almadınız sözünüzü.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Adaletsizsiniz, adaletsizsiniz, böyle olmaz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, adaletsiz değilim. Defalarca sizi sözünüzü geri almaya davet ettim, geri almadınız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakan sözünü geri almadı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz geri almadınız. Kendi yapmadığınızı başkasından nasıl bekliyorsunuz? Kendi yapmadığınızı başkasından bekleme hakkını nereden buluyorsunuz? Siz niye yapmadınız, niçin sözünüzü geri almadınız?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Önce Sayın Bakan sözünü geri alsın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Niçin sözünüzü geri almadınız? Niçin sözünüzü geri almadınız?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Böyle olmaz, böyle olmaz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yapmadığınız bir şeyi başkasından bekleyemezsiniz. Kusura bakmayın, kusura bakmayın. “İstedim mi küfredirim ben, başkası da yapamaz.” diyemezsiniz. Hiç kimsenin yapmaması gerekir, hiç kimsenin yapmaması gerekir. Düzenimizi bozmayın lütfen.

Buyurun, devam edin lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Çifte standart yapmayın.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Çifte standart yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç de değil.

SALİH CORA (Trabzon) – Sözlerini iade edin Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM - Sayın Başkanım, biz sözlerini aynen kendisine iade ediyoruz. Sözlerimizin arkasındayız. Tamam mı?

SALİH CORA (Trabzon) – Bravo!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM – Yani kendisi gelecek, Twitter’ dan, Facebook’ tan duyduklarıyla, efendim, evraklarıyla gelip burada millete, bize hesap sormaya kalkacak. Biz de hiçbir şey söylemeyeceğiz. Devletin hâkimi var, devletin savcısı var, hukuk düzeni var; hukuk düzeninde yapılması gerekenler yapılır. Biz de verilecek bir hesabımız varsa gider veririz. Tamam mı? Ben sözlerinizi aynen size iade ediyorum, iade ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hesap vereceksiniz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yazıklar olsun!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, sonuçta herkes kendi pozisyonunu, fikrini ifade etti. Takdir yerli yerince her şeyi değerlendiren milletimizdir. Burada noktalamak istiyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.-2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (Devam)

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Devam)

c)Meteoroloji Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra geleceğim, tutanaklar gelince geleceğim sizin konuya. Oylamadan sonra da gelebilirim, tutanaklar gelsin, ben gelmeden bir şey diyemem.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkan, bana “Yalan konuşuyorsun.” denildi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, tutanaklar gelmeden söz veremem size, kusura bakmayın. Burayı ben yönetiyorum, kusura bakmayın. Tutanakları görmem lazım, görmeden söz veremem.

Tutanakları getirelim arkadaşlar.

Şimdi, oylamalara geçiyoruz, sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergelerimiz vardır, 1’inci önergeyi okutuyorum:

Plan Ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Çevre, Şehircilik Ve İklim Değişikliği Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
2	20.34	01	03.07	20.000.000.000 TL

Garı Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katircioğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, izahatı siz mi yapacaksınız?

Buyurun Garı Bey.

GARı PAYLAN (Diyarbakır) – Sürem ne kadardır acaba?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir buçuk diye karar vermiştik dün.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, öncelikle, bakın, burası bir hesap verme yeri, hesap sorma yeri değil ve Sayın Bakan da kendisini İçişleri Bakanı zannediyor galiba, “Siz dağa para gönderiyorsunuz, siz yaktınız, yıktınız.” diye... Kendisi Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanı, kendisine bunu hatırlatmamız gerekir ve biz burada eleştirilerimizi söyleyeceğiz, kendisi bu eleştirilerden bir şey alacak ama sabahtan beri dinlemediği için hiçbir şey almamış eleştirilerimizden, yalnızca saldırı yapıyor. Bunları doğru bulmuyoruz ve kınıyoruz Sayın Başkan ve sizin de bu anlamda buna engel olmayan tavrınız yüzünden bu noktaya geldiğini düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman sizin söylemlerinize de birçok konuda engel olmam lazım. Ben genel anlamda usulü takip ediyorum, içeriğe mümkün olduğunca girmiyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, ben hiç kimseye hakaret etmiyorum, “rantçı” demek hakaret değildir.

Bakın, Binali Yıldırım ne dedi? “Rant olmadan hiçbir şey olmaz.” dedi. Sizin Başbakanınız dedi bunu. Rantı seviyorsunuz kardeşim Allah! Allah!.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Başkanım, önergeye gelsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen gerekçenizi izah eder misiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakan... (Gürültüler)

Müsaade eder misiniz!

Marmara Denizi’nde bir müsilaaj sorunu yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor. Şu anda hâlâ Marmara Denizi’nde derin bir kirlilik var ve Marmara Denizi ölmek üzere, bununla ilgili de Bakanlığın bütçesinde beş kuruşluk bir kaynak... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Ya, Cora bir dur ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen müdahale etmeyelim arkadaşlar.

Sayın Cora, rica ediyorum, çalışmayı tamamlamamız lazım.

SALİH CORA (Trabzon) – Şu an kaynak istiyor, bu önergeyle ilgili konuşuyorum. Kaynak istediği yerle alakalı zaten yapılmakta olan tesisle ilgili oy verdikleri belediye başkanı temel atmama töreni düzenledi. Böyle bir şey olabilir mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, onu kamuoyu takdir etsin lütfen, rica ediyorum.

Evet, devam edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sürem ne kadar?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, bir dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şu anda Marmara...

SALİH CORA (Trabzon) – Hayır, böyle bir şey olamaz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben veriyorum önergeyi ya, sen vermiyorsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cora, rica ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben veriyorum önergeyi, sen “hayır” verirsin zaten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, çalışmayı bitirmemiz lazım, yarın yeni bir mesai günümüz var, rica ediyorum.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müsilaj Marmara’yı öldürüyor ve bu konuda Bakanlık herhangi bir adım atmıyor, yalnızca lafta kalıyor ve Bakanlığın bütçesine baktığımızda da bu müsilaj sorununun çözümü için gerekli bütçenin olmadığını görüyoruz. Marmara’nın bütün atık sularının ileri biyolojik arıtmaya ihtiyacı var ve bununla ilgili Marmara’nın etrafındaki bütün büyükşehirlerde ileri biyolojik arıtma tesislerinin kurulması gerekiyor. Bu amaçla Şehircilik Bakanlığı bütçesine 20 milyar TL eklenmesini öneriyoruz ve ileri biyolojik arıtma tesislerinin yerel yönetimlerle birlikte kurulmasını ve tüm atık suların da ileri biyolojik arıtmaya tabi tutulmasını öneriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, önerge anlaşılmıyor, lütfen karşılıklı konuşmalıyım.

Mütekip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
2	20.34	01	03.07	50.000.000.000 TL

Garö Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katircioğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz mi izah edeceksiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan da itiraf etti, “Türkiye’de her üç yurttaşımızdan 1’inin deprem güvensiz evlerde yaşadığını.” söyledi. Bu yaklaşık 30 milyon yurttaşımızın deprem güvensiz evlerde yaşaması demek. Bu ülkenin milletvekillerinin buna izin vermemesi lazım değerli arkadaşlar. Yurttaşlarımız tabut evlerde yaşıyorlar ve bu tabut evlerdeki yurttaşlarımızı, özellikle yoksul mahalledeki yurttaşlarımızı bu tabut evlerden kurtarmamız gerekir. Ama bunun için Bakanlığın bütçesinde beş kuruluş kaynak yok ancak rant olan bölgelerde kentsel dönüşüm oluyor. Rant olmayan yoksul mahallelerde kentsel dönüşüm olmuyor, özellikle yüksek katlı binalarda. Bu dönüşümün yapılabilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin 50 milyar TL artırılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3’üncü önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
2	20.34	01	03.07	10.000.000.000 TL

Garo Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katırcıoğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey, siz mi izah edeceksiniz?

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, her sel felaketi olduğunda bütün ülke olarak herkes bir çaba harcıyor, yardım yapmaya çalışıyor, gitmeye çalışıyor, elinden gelen çabayı gösterirken aslında baktığımızda Bakanlığın bütçesinde seli önleme, sel durumunda muhtemel yatırımları yapma konusunda herhangi bir bütçe yok. Koskoca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesi 4 milyar. Bu şekilde olduğundan -Türkiye’de biliyoruz ki selden de en çok etkilenen yoksullar, dezavantajlı kesimler- Bakanlığın bütçesini 10 milyar artıralım, hem önlem alsın hem sel durumlarında yeterli müdahalede bulunsun. Bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Durmuş Yılmaz

Erhan Usta

Ankara

Samsun

KURUM: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

YIL: 2022

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
10	20.23	01	05.02	350.000.000 TL

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kim izah edecek acaba?

AHMET KILIÇ (Bursa) – Önerge sahipleri yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Şehit yakınları ve gazilerimize yönelik Bakanlık bütçesinde uygun görülen ödenek miktarı yalnızca 170 milyon TL olarak belirlenmiştir. Millî güvenliğimizi sağlamak amacıyla canlarını ortaya koyarak mücadele vermiş kahramanlarımızın hakkı hiçbir surette ödenemez ancak Bakanlığın reva gördüğü

ödeneğın de yetersız kalacağı ortadadır. İYİ Parti olarak konut sahibi olmayan şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin TOKİ projeleriyle konut sahibi yapılması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Şehit Yakını ve Gaziler Programı'nda ayrılan bütçe miktarının 350 milyon TL artırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/283) esas numaralı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin 1'inci maddesine bağlı (A) işaretli cetvellerde yer alan “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” ibarelerinin “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yaşar Kırkpınar
İzmir

Uğur Aydemir
Manisa

İsmail Faruk Aksu
İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, gerekçeyi mi okutalım?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsmail Bey, siz...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Lütfi Bey, konuşacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oylamalardan sonra bir değerlendirelim olur mu?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Önerge üzerinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergede mi? Peki.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Soru-cevap kısmında Sayın Bakanımıza, Cumhuriyet Halk Partili Hatay Büyükşehir Belediyesinin yapmadığı bir hizmetten bahsetmiştim. Bir arıtma tesisi var, bu arıtma tesisinin taşınmasıyla ilgili Hatay Büyükşehir Belediyesini göreve davet ettik ancak görevini yerine getirmediği için de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfi Bey, önergeyle ilgili konuşabilirsek, rica ediyorum.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Bitiyor Sayın Başkanım, tutanaklara geçsin, ismimi ifade etmiş çünkü burada, tutanakları da yanıma aldım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani, orada karşılıklı bir hakaret söz konusu değil, karşılıklı iddialar... Onu daha sonra başka ortamlarda netleştirirseniz çok memnun olurum.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşığıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

BÜTÇE YILI: 2022

İDARE ADI: ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

AÇIKLAMA	EKLENEN	DÜŞÜLEN
24- TOPRAK VE SU KAY- NAKLARININ KULLANIMI VE YÖNETİMİ PROGRAMI	30.697.000	
20.41-ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	30.697.000	
F01-Genel Bütçeli İdareler	30.297.000	
E.OI.OI-MEMURLAR	15.839.000	
E.02.01-MEMURLAR	2.174.000	
E.03.02-TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	207.000	
E.03.03-YOLLUKLAR	350.000	
E.03.05-HİZMET ALIMLARI	150.000	
E.03.05-TEMSİL VE TANIT- MA GİDERLERİ	400.000	
E.03.07-MENKUL MAL,- GAYRİMADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	60.000	
E.05.06-YURTDIŞINA YA- PILAN TRANSFERLER	3.517.000	
E.06.01-MAMUL MAL ALIMLARI	350.000	
E.06.02-MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	6.750.000	
E.06.09 DİĞER SERMAYE GİDERLERİ	500.000	
F07-Dış Proje Kredileri	400.000	
E.06.02-MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	400.000	
21- SÜRDÜRÜLEBİL- İR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ PROGRAMI		16.518.000
20.31-ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		16.518.000
F01-Genel Bütçeli İdareler		16.518.000
E.OI.OI-MEMURLAR		6.769.000
E.02.01-MEMURLAR		876.000

E.03.02-TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI		5.000
E.03.03-YOLLUKLAR		88.000
E.03.05-HİZMET ALIMLARI		14.000
E.07.01-KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ		8.766.000

Yaşar Kırkpınar

İzmir

Uğur Aydemir

Manisa

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi üzerindeki önergeler tamamlanmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesini kabul edilen önergeler doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2022 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Meteoroloji Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 1 adet önerge vardır:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/283) esas numaralı 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesine bağlı (A) işaretli cetvellere, İklim Değişikliği Başkanlığı bütçesi olarak aşağıda yer alan bütçe tertipleri ve karşılığı ödeneklerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

BÜTÇE YILI: 2022

İDARE ADI: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

AÇIKLAMA	EKLENEN
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI	60.716.000
21- SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ PROGRAMI	60.716.000
106.30-BAŞKANLIK HİZMET BİRİMLERİ	60.716.000

F.01-Genel Bütçeli İdareler	60.716.000
E.01.01-MEMURLAR	30.897.000
E.02.01-MEMURLAR	4.876.000
E.03.02-TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	4.000.000
E.03.03-YOLLUKLAR	3.000.000
E.03.04-GÖREV GİDERLERİ	500.000
E.03.05 HİZMET ALIMLARI	4.000.000
E.03.06-TEMSİL VE TANITMA GİDERLERİ	500.000
E.03.07-MENKUL MAL,GAYRİMADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	3.000.000
E.03.08- GAYRİMENKUL MAL BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	1.000.000
E.05,03-KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARA YAPILAN TRANSFERLER	177.000
E.07.01-KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ	8.766.000

Yaşar Kırkpınar

Uğur Aydemir

İbrahim Aydemir

İzmir

Manisa

Erzurum

Nilgün Ök

Denizli

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Bakanlık bütçesi üzerindeki konuşmalarındaki karşılıklı bazı ifadelerine ve ikisini de düzeltmeye davet ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanağı bekledim ama gelmedi, o yüz-den, müsaade ederseniz önce bir şey söyleyeyim.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye.

Ben Sayın Bakanın o ifadesini duymadım, samimi olarak söylüyorum. Eğer söylediyse yanlış olduğunu düşünüyorum. “Bilginiz doğru değil.” diyebilir, “Size yanlış bilgi verilmiş.” diyebilir ama bir milletvekiline “Yalan söylüyorsun.” demesi doğru bir yaklaşım değil, eğer söylediyse -tutanakları görmedim- bunun doğru olmadığını ifade etmek isterim ama sizin de bir milletvekili olarak bir bakana “Yalan söylüyorsunuz.” demeniz doğru değil. “Size yanlış bilgi verilmiş, doğru değil bu söylenen, gelin birlikte görelim.” demek daha doğru bir yaklaşım. Bu anlamda ikinizi de düzeltmeye davet ediyorum.

Buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- *Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, kendisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi dolayısıyla konuşmasındaki bazı ifadelerine karşı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un kullandığı bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi, yalana “Yalan konuşuyorsunuz.” ifadesiyle karşılık vermiş olmamın temel sebebi aslında bütçe konuşmasını Sayın Bakanın germiş olmasından kaynaklı. Ben bugün Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesini konuşurken selden zarar gören Kastamonuluların taleplerini ilettim. Tutanaklar da burada. Konuşmamın birkaç yerinde Bozkurt ve Abana Sanayisiyle ilgili değerlendirmelerde bulundum ve temel olarak şunu söyledim, dedim ki: Şu anda sanayinin yapılmasıyla ilgili belirsizlikler devam ediyor. Bir Sayın Bakan tutanakları incelemeyen, konuştuğumuzu dinlemeden bize şöyle bir iddiada bulunuyor, Bozkurt ve Abana Sanayisinde hiçbir şey yapılmadığını söylediğimizi iddia ederek yalan konuştuğumuzu söylüyor. Hâlbuki ben böyle bir ifadeyi hiçbir yerde kullanmadım. İfade tutanaklarda belli. “Belirsizlikler devam ediyor.” dedim ve sonuna kadar da arkasındayım. Tahammül gösteremediğiniz şey Sayın Bakan, Abana ve Bozkurt Sanayi Sitesi'ndeki esnafın talepleridir. Ben onların taleplerini buraya ilettim, hiçbir şey yapmadığınızı iddia etmedim. Belirsizliklerin devam ettiğini iddia ettim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hasan Bey, o ifadeyi de düzeltirseniz sevinirim.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bu üslup size yakışmamıştır. Sayın Bakanım benden özür dilemeye davet ediyorum. Özür dilediği takdirde ben de ifadelerimi geri alacağımı buradan bütün hazırına belirtmiş oluyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, buyurun.

5.- *Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkanım, Sayın Hasan Baltacı Vekilimiz “Belirsizlikler devam ediyor Kastamonu Bozkurt, Abana Sanayi Siteleriyle ilgili, bütün esnaf mağdur.” dedi. Ben de ona buna ilişkin, kusura bakmayın, sizin Kastamonu'dan, dünyadan haberiniz yok, Kastamonu'da sanayi siteleri yüzde 25'e geldi, inşaatlar da söz verdiğimiz gibi dört ay sonra bitecek dedim.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – “Yalan söylüyorsunuz.”a gelin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dinleyelim lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Ondan sonra, kendisi bana “Yalan söylüyorsunuz.” dedi. Ben demedim. Kendisi dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanakları görmediğim için bir yorum yapamıyorum. Ama herhâlde siz de takdir edersiniz ki...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Kendisi dedikten sonra ben de ona aynısını söyledim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah.

Tutanaklara bakmamız lazım bu durumda tekrar ama değerli arkadaşlar...

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bozkurt ve Abana Sanayisinde hiçbir şey yapılmadığını iddia etmedim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – “Yalan söylüyorsun.” diye bana söylediniz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.-2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (Devam)

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Devam)

c)Meteoroloji Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, “Söz hakkı milletvekilindedir.” anlayışıyla son sözü Sayın Bülent Kuşoğlu’na vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlarım; burada demokrasiye beşiklik eden, öncülük eden, “demokrasi” kavramının oluşmasına sebebiyet veren bütçe süreciyle ilgili, bütçe hakkıyla ilgili olarak toplanmış bulunuyoruz, bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Burada sonuç olarak hesap soruyoruz. Şimdi, bu hesap sorma süreci içerisinde bazılarımız yanlış ifadelerde bulunmuş olabilir, bazılarımız doğru söylemiş olabilir ancak Sayın Bakanım, sizin bizi, milletvekillerini –ki biz millet iradesiyle buradayız- edebe davet etmeniz doğru değildi, üzüldük buna. Hepimizin edepli olması lazım, hepimizin tabii ki, bununla ilgili bir şüphe yoktur, sizin de şüpheniz yoktur ama edeple beraber sizin bizden daha fazla sabırlı olmanız gerekir Bakan olduğunuz için, yürütme erki sizde olduğu için sizin bizden daha fazla sabırlı olmanız gerekir. Onun için, ben de sabır, sabır, sabır diyorum siz “edep, edep, edep” dediniz.

Ayrıca sorularımıza henüz cevap vermediniz, onları yazılı olarak en kısa zamanda, on gün içerisinde galiba, Sayın Başkanım, bekliyoruz değil mi? On gün içerisinde bekliyoruz, sorularımıza cevap vermediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar bir şey söylüyorlardı da, tekrarlar mısınız?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – On gün içerisinde sorularımıza cevap bekliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, tabii, tabii.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederiz.

Burada bu kadar tabii, siz sadece bugün buradaydınız, biz her gün aşağı yukarı bunu otuz beş kırk günlük süre içerisinde her gün yaşıyoruz, her gün geriliyoruz, her gün sıkıntılı bir süreç yaşıyoruz burada. Bazen on dört saati de buluyor bazı günlerde.

SEYİT TORUN (Ordu) – Altı saat değil ayrıca yani.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir ara “altı saat” dediniz, sekiz saati o, şimdi on saat oldu herhâlde. Yani hepimizin sabırlı olması lazım, hepimizin edepli olması lazım, muhakkak ki birbirimize saygı duymamız lazım. Sizin de bu niteliklere sahip birisi olduğunuzu biliyorum, düşünüyorum, bundan şüphe etmiyorum ama bu akşamki gerginlik de hepimizi üzmüştür muhakkak ki.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bülent Bey'e de bu güzel kapanış konuşması için teşekkür ediyorum. Hepimizin zaman zaman böyle konuşmalara ihtiyacı var.

Böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara ve bütün katılımcılara katkıları için çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 12 Kasım 2021 Cuma günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.36

